

Mosonmagyaróvár Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája

Megalapozó munkarész

2023. szeptember

Mosonmagyaróvár Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája

Megalapozó vizsgálat

Megrendelő: Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata

Projektvezető: dr. Kukely György, Rác Andrea

Szakértők:

Dobozi Eszter

dr. Fehér Balázs

dr. Kukely György

Pete-Hohl Zsófia

Rác Andrea

Sassné dr. Berényi Eszter

Varga György

Zábrádi Zsolt

Címlapfotó: Szuper Gábor

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	7
I. PARTNERSÉGI FOLYAMAT ISMERTETÉSE.....	9
I.1. A partnerségi folyamat ismertetése az FVS tervezés időszakára vonatkozóan	10
I.2. Partnerek definiálása.....	11
I.3. Partnerségi akciók és azok tartalma.....	14
I.4. Partnerségi akciók ütemezése a tervezési folyamatban	16
II. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ.....	17
II.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok.....	18
II.2. A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata	21
II.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	25
II.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek Mosonmagyaróvár város fejlesztését befolyásoló megállapításai.....	30
II.5. Hatályos településfejlesztési és településrendezési döntések bemutatása.....	31
II.6. A település társadalma.....	34
II.7. A település humán infrastruktúrája	41
II.8. A település gazdasága	50
II.9. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere	56
II.10. Településüzemeltetési szolgáltatások.....	61
II.11. A táji és természeti adottságok vizsgálata.....	64
II.12. Zöldfelületi rendszer.....	67
II.13. Az épített környezet vizsgálata.....	73
II.14. Közlekedés.....	83
II.15. Közművesítés.....	94
II.16. Környezetvédelem és településüzemeltetés	100
II.17. Városi klíma	109
III. TERÜLETI LEHATÁROLÁS	112
III.1. Mosonmagyaróvár várostérsége	113
III.2. Funkcionális várostérség.....	113
IV. HELYZETÉRTÉKELÉS, SZINTÉZIS.....	117
IV.1. Prosperáló város	118
IV.2. Zöldülő város	121
IV.3. Digitális város	124
IV.4. Megtartó város.....	126
IV.5. Kiszolgáló város	129
V. A VÁROS IRÁNYÍTÁSI ÉS MŰKÖDÉSI MODELLJE	133
V.1. Irányítási modell.....	134
V.2. Működési modell.....	135
V.3. Várostérségi koordináció	135
VI. KOCKÁZATOK ÉS LEHETŐSÉGEK ÉRTÉKELÉSE.....	137
VI.1. Prosperáló város	138
VI.2. Zöldülő város	138
VI.3. Digitális város	139
VI.4. Megtartó város.....	140
VI.5. Kiszolgáló város	140

Ábrajegyzék

II.1-1. ábra: Mosonmagyaróvár helye Magyarország városhálózatában ..	19
II.1-2. ábra: Mosonmagyaróvár térségének fő térszerkezeti jellemzői.....	19
II.1-3. ábra: A Mosonmagyaróvárra történő munkavállalási célú ingázás (2011)	20
II.1-4. ábra A lakónépesség számának változása 2011-2020 között (%; 2011=100%), és a vándorlási egyenleg alakulása a Mosonmagyaróvári járásban	20
II.2-1. ábra: Az OFTK célrendszere.....	21
II.2-2. ábra: A Győr-Moson-Sopron vármegyei Területfejlesztési Kon koncepció célrendszere	23
II.3-1. ábra: Az MTrT Mosonmagyaróvár városát érintő szerkezeti elemei és területfelhasználási kategóriái	25
II.3-2. ábra: Az MTRt Mosonmagyaróvár városát érintő övezetei	26
II.3-3. ábra: A GYMSMRT Mosonmagyaróvárt érintő infrastrukturális elemei	28
II.3-4. ábra: A GYMSMRT Mosonmagyaróvárt érintő országos és vármegyei övezetek	29
II.6-1. ábra: Mosonmagyaróvár város népességszámának változása és annak összetevői, 2011-2020	35
II.6-2. ábra: Mosonmagyaróvár város korszerkezetének változása, 2011-2021	35
II.6-3. ábra: Nyilvántartott álláskereső a 15-64 éves népesség %-ában, 2011-2021	37
II.6-4. ábra: A helyi kötődés legfontosabb alapjai a lakosság szerint.....	39
II.7-1. ábra: A lakosság életminőséggel kapcsolatos elégedettségének növelésében szerepet játszó tényezők.....	41
II.7-2. ábra: A lakosság egyes közszolgáltatásokkal való elégedettség.....	41
II.9-1. ábra: Mosonmagyaróvár város költségvetése, millió Ft	56

II.9-2. ábra: Fenntartott önkormányzati lakásbérlemények aránya a teljes lakásállományon belül, %.....	57
II.11-1. ábra: A település természeti környezete	64
II.11-2. ábra: Területhasználatok Mosonmagyaróvár területén	65
II.11-3. ábra: Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló területek.....	66
II.12-1. ábra: A belvárosi zöldfelületek vonzóbbá tételének főbb javaslatai	70
II.12-2. ábra: Zöldfelületek változása, a beépített, burkolt felületek növekedése Mosonmagyaróvár belső területein	71
II.12-3. ábra: A mosonmagyaróvári városlakók által érzékelt legfontosabb környezeti konfliktusok	72
II.13-1. ábra: A beépítésre szánt (zöld) és a beépítésre nem szánt (sárga) területek nagysága Mosonmagyaróváron, ha	73
II.13-2. ábra: Átnézeti térkép	73
II.13-3. ábra: Területfelhasználás	73
II.13-4. ábra: Átnézeti térkép	74
II.13-5. ábra: Területfelhasználás	74
II.13-6. ábra: Átnézeti térkép	75
II.13-7. ábra: Területfelhasználás	75
II.13-8. ábra: Átnézeti térkép	75
II.13-9. ábra: Területfelhasználás	75
II.13-10. ábra: Átnézeti térkép	76
II.13-11. ábra: Területfelhasználás	76
II.13-12. ábra: Átnézeti térkép	77
II.13-13. ábra: Területfelhasználás	77
II.13-14. ábra: Átnézeti térkép	78
II.13-15. ábra: Területfelhasználás	78
II.13-16. ábra: Átnézeti térkép	79
II.13-17. ábra: Területfelhasználás	79
II.13-18. ábra: Átnézeti térkép	80

II.13-19. ábra: Területfelhasználás	80
II.13-20. ábra: Átnézeti térkép	80
II.13-21. ábra: Területfelhasználás	80
II.13-22. ábra: Átnézeti térkép	81
II.13-23. ábra: Területfelhasználás	81
II.13-24. ábra: Átnézeti térkép	81
II.13-25. ábra: Területfelhasználás	81
II.13-26. ábra: Területfelhasználás	82
II.14-1. ábra: Ezer állandó lakosra jutó személygépkocsi száma, 2011-2021	83
II.14-2. ábra: Személygépkocsi száma Mosonmagyaróváron meghajtás szerint, 2011-2021.....	84
II.14-3. ábra: Közúti balesetek fajlagos mutatói Mosonmagyaróváron (2020)	88
II.14-4. ábra: Közúti balesetek területi eloszlása Mosonmagyaróváron, súlyosság szerint (2017-2021)	88
II.14-5. ábra: A helyi autóbuszok vonalhálózata Mosonmagyaróváron, 2022. menetrendi év	89
II.14-6. ábra: A helyi autóbuszok által szállított utasok száma Mosonmagyaróváron (ezer fő), 2011-2020	90
II.14-7. ábra: Mosonmagyaróvár kerékpárforgalmi hálózata, 2022	93
II.15-1. ábra: Az egy főre jutó napi ivóvízfogyasztás alakulása, l/fő/nap ..	95
II.15-2. ábra: A szolgáltatott villamosenergia felhasználása főbb fogyasztói csoportok szerint Mosonmagyaróváron (MWh)	96
II.15-3. ábra: Milyen tüzelőanyag(ka)t használ a fűtéshez?	97
II.15-4. ábra: A szolgáltatott földgáz mennyisége főbb felhasználói csoportok szerint Mosonmagyaróváron (ezer m ³).....	97
II.15-5. ábra: A távhőellátásra felhasznált hőmennyiség összesen Mosonmagyaróváron 2011-2020 között, Gigajoule.....	98
II.15-6. ábra: A válaszadók megújuló energiával kapcsolatos főbb használati szokásai.....	99

II.15-7. ábra: 100 lakosra jutó internet-előfizetések számának alakulása Mosonmagyaróváron 2013 és 2020 között (db).....	99
II.15-8. ábra: A helyi lakosság digitális eszközhasználatossága.....	100
II.16-1. ábra: Mosonmagyaróvár talajtípusai.....	101
II.16-2. ábra: Talajvíztükör nyugalmi szintje a felszín alatt Mosonmagyaróvár területén	101
II.16-3. ábra: Felszíni vizek Mosonmagyaróváron.....	102
II.16-4. ábra: Ivóvízbázisok védőterületei	104
II.16-5. ábra: Az elszállított települési hulladék mennyisége, tonna	106
II.16-6. ábra: Árvíz-kockázat: az 30 és a 100 éves gyakoriságú elöntéssel érintett területek.....	107
II.16-7. ábra: Belvízérzékenység.....	108
II.17-1. ábra: Hőhullámos napok éves átlagos számának változása Magyarországon a 2021-2050 időszakra, az 1970-2000 közötti referenciaidőszakhoz viszonyítva, nap.....	110
III.2-1. ábra: A Mosonmagyaróvári járás közigazgatási egységei.....	113
III.2-2. ábra: Mosonmagyaróvári járás néhány szolgáltatással való ellátottsága.....	115
III.2-3. ábra: A Mosonmagyaróvári térségi ingázás jellemzői	116
IV.1-1. ábra: A prosperáló város főbb komponensei	118
IV.2-1. ábra: A zöldülő város főbb komponensei	121
IV.3-1. ábra: A digitális város főbb komponensei	125
IV.4-1. ábra: A megtartó város főbb komponensei.....	126
IV.5-1. ábra: A kiszolgáló város főbb komponensei	129
V.1-1. ábra: Mosonmagyaróvár Önkormányzatának döntéshozatali modellje	134
V.3-1. ábra: Mosonmagyaróvár város működési modellje	136

Táblázatok jegyzéke:

II.2-1. táblázat: Az OFTK főbb, Mosonmagyaróvárra is érvényes fejlesztési irányai	22
II.2-2. táblázat: Győr-Moson-Sopron vármegye Területfejlesztési Programjának Mosonmagyaróvár városát és térségét érintő intézkedései, valamint tervezett projektjei	24
II.3-1. táblázat: Mosonmagyaróvár közigazgatási területére vonatkozó térségi területfelhasználási kategóriák	27
II.5-1. táblázat: Az ITS-ben megfogalmazott célok és azok teljesülése Mosonmagyaróváron	32
II.6-1. táblázat: A nettó belföldi jövedelem változása.....	38
II.7-1. táblázat: Az óvodai férőhelyek kihasználtsága feladatellátási helyenként Mosonmagyaróváron, 2021/2022, %.....	42
II.7-2. táblázat: A mosonmagyaróvári általános iskolák tanulóinak főbb jellemzői, 2021/2022, fő.....	43
II.8-1. táblázat: Az egy lakosra jutó iparűzési adó változása	50

II.9-1. táblázat Az önkormányzat államháztartáson belülről érkező felhalmozási célú támogatások.....	58
II.9-2. táblázat: Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos száma Mosonmagyaróváron.....	59
II.9-3. táblázat: Lakáscélú önkormányzati ingatlanok száma Mosonmagyaróváron.....	59
II.10-1. táblázat Településüzemeltetési szolgáltatások áttekintő táblázata	63
II.12-1. táblázat: Területhasználatok változása, annak értékelése a zöldfelületi rendszer alapján az utóbbi 30 évben, a CORINE adatbázis figyelembevételével.....	68
II.14-1. táblázat: Mosonmagyaróvár közúti elérhetősége a járás településeiről (2022), valamint a naponta ingázók száma (2011)	86
II.14-2. táblázat: Autóbuszjáratok száma Mosonmagyaróvár és a járás települései között, hétköznapi menetrendben (2022)	90
II.16-1. táblázat: Az Országos Vízügytő-Gazdálkodási Terv 2021 által előírányzott intézkedések a Lajta és a Mosoni-Duna vonatkozásában ...	103

A 2021-27-es Európai Unió ciklus TOP Plusz forrásai finanszírozást biztosítanak a fenntartható városfejlesztésre az Európai Parlament és a Tanács 2021/1058 Rendelet (ERFA rendelet) 11. cikke alapján. Ahhoz, hogy a cikk hatálya alá eső városok a számukra dedikált forráskerettel tudjanak tervezni, **fenntartható városfejlesztési stratégiát** kell készíteni az Irányító Hatóság által kiadott módszertani útmutatónak megfelelően.

Mosonmagyaróvár Város 2014-2020-as időszakra szóló Integrált Településfejlesztési Stratégiáját a Képviselőtestület 2015-ben fogadta el. A stratégiában megfogalmazott célok, programok és projektek felülvizsgálata az azóta eltelt időszak trendjei és eredményei alapján aktuálissá vált.

Pénzügyminisztérium RFP IH Stratégiai Tervezési és Értékelési Főosztály 2021. augusztus 2-án arról tájékoztatta a várost, hogy a 2021-27-re szóló Fenntartható Városfejlesztési Stratégiát (FVS) az IH módszertani útmutatóját tartalmazó Kézikönyv alapján kell elkészíteni. Az Irányító Hatóság módszertana szerint elkészítendő **Fenntartható Városfejlesztési Stratégia és az Integrált Településfejlesztési Stratégia a továbbiakban formálisan elválík egymástól**. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia készítésének feltételrendszerét a 314/2012-es Kormányrendelet, valamint az azt felváltó, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény és annak végrehajtási rendeletével bevezetett településfejlesztési terv rögzíti, és településfejlesztési eszközként a Miniszterelnökség hatáskörébe tartozik annak módszertani követelményeinek definiálása.

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia a 2021-27-es uniós költségvetési időszak forrásfelhasználásának feltételeként elkészülő stratégiai dokumentum.

Az Irányító Hatóság módszertani Kézikönyve az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 Rendelete és az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1058 Rendelete, az Európai Zöld Megállapodás, a Lipcsei Charta, a Városi Partnerségek, illetve a Bizottság által kiadott Fenntartható Városfejlesztési Stratégiák Kézikönyve alapján készült el. A Kézikönyv a 314/2012-es Kormányrendelettel való összhang biztosításával készült.

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia uniós megalapozó dokumentumként való elkészítése segíti a városok rugalmasabb és gyorsabb tervezését.

A stratégia széleskörű partnerségben készül, a nyilvánosság bevonása folyamatosan megtörténik.

I. PARTNERSÉGI FOLYAMAT ISMERTETÉSE

Jelen partnerségi terv a településfejlesztéssel, a településrendezéssel és településkép-érvényesítéssel összefüggő partnerségi egyeztetés helyi szabályairól szóló 2/2018. (II. 8.) önkormányzati rendeletre támaszkodva a 2021-2027-es Fenntartható Városfejlesztési Stratégia tervezési folyamatra vonatkozóan konkretizálja a kapcsolódó partnerségi akciókat, s ennek megfelelően jár el az egész stratégiai tervezési folyamat során.

1.1. A partnerségi folyamat ismertetése az FVS tervezés időszakára vonatkozóan

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia (FVS) kidolgozása során, a feladat komplexitására és társadalmi jelentőségére való tekintettel a rendelkezésre álló idő függvényében a város **kiemelt hangsúlyt kíván fektetni az érintett szereplőknek a tervezési munkába történő bevonására**, a velük folytatott kommunikációra, konzultációra, ezáltal elősegítve egy, a helyi társadalom többsége által elfogadható, támogatható fejlesztési jövőkép kialakítását. Az Önkormányzat a tervezési munkát teljes folyamatában igyekszik kommunikálni, minden lényeges lépésében együttműködni, együttgondolkodni a helyi szakemberekkel, főbb véleményformálókkal és a lakossággal. A partnerségi egyeztetési tervben felvázolt kommunikációs folyamat azáltal, hogy még a tervezés folyamatában felszínre hozza, kibeszélhetővé teszi az egyes szereplők között esetlegesen felmerülő konfliktusokat, lehetőséget nyújt a stratégia későbbi fejlesztéspolitikai és értékválasztási kockázatainak csökkentésére, egy, a többségi társadalom által elfogadható célrendszer és stratégia kialakítására.

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia kidolgozása során fontos szempont a széleskörű partnerség megteremtése, valamennyi, a településen érdekelt gazdasági, társadalmi szervezet, közigazgatási szerv irányában.

A partnerségi együttműködés folyamata a fenntartható településfejlesztés tervezési, megvalósítási és fenntartási szakaszaira is kiterjed.

A partnerség szerepe az egyes szakaszokban:

- **Tervezés:** Az FVS kidolgozása széleskörű partnerség keretében valósul meg. A partnerek szerepe a stratégia megismerésén, véleményezésén, jóváhagyásán túl aktív részvételükre is kiterjed.
- **Megvalósítás:** A partnerek szerepet kaphatnak a megvalósítás során a projektek előkészítésében és megvalósításában is.
- **Fenntartás:** A partnerség a fenntartási időszakra is kiterjed: a projektek megvalósítása után is fontos az átfogó tájékoztatás, a folyamatos egyeztetés a közvetlenül érintettekkel (pl. lakossági elégedettség mérés). A tapasztalatok fontos visszacsatolást jelentenek a további tervezési folyamatokhoz.

Jelen partnerségi terv a tervezés során megvalósuló partnerség kereteit rögzíti, valamint bemutatja a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia előkészítése, kidolgozása, jóváhagyása során megvalósuló partnerségi együttműködés folyamatát, figyelembe véve a tervezésre rendelkezésre álló szűkös időkereteket is.

I.2. Partnerek definiálása

Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia elkészítése során komoly hangsúlyt fektet a főbb szereplőkkel való érdemi együttműködésre, valamint a lakosság széles körű tájékoztatására, azaz az érintettek

- igényeinek, szükségleteinek, problémáinak feltárására;
- ötleteinek, javaslatainak megismerésére;
- sajátos fejlesztési érdekeinek és céljainak megismerésére és összehangolására;
- együttműködésének segítésére, kölcsönös informálására.

I.2.1. A partnerség megteremtése, működtetése érdekében elvégzendő feladatok

A munka **első lépése** a **partnerek azonosítása**, feltérképezése és elemzése (stakeholder mapping, stakeholder analysis). A partnerek azonosítása műhelymunka keretében történt: az Önkormányzat javaslatot tesz a tervezési munka során megszólítani kívánt résztvevőkre. Ezt követően sorra kell venni az FVS valamennyi érintettjét és csoportosítani kell őket érdekeltségük és befolyásuk szintjei szerint.

A **második lépésben** meghatároztuk a szereplők bevonásának módját és formáját, valamint azokat a **munkamódszereket**, amelyekkel az egyes csoportokat megszólítjuk. A **harmadik lépésben** meghatároztuk azokat a **munkafázisokat**, amelyekben elengedhetetlen a szereplők bevonása. A **negyedik lépésben** meghatároztuk, hogy melyik csoportot a tervezés melyik fázisában, milyen módon szólítjuk meg.

I.2.2. A partnerek azonosítása

A tervezés kezdő lépéseként feltérképeztük az érintettek körét és csoportosítottuk azokat érdekeltségük, szakmai háttérük és befolyásoló képességük szerint.

BELSŐ ÉRINTETTI KÖR

- **Irányító csoport - Döntéshozói szint**

Az irányító csoportnak (ICS) a tervezés során operatív döntéselőkészítő munkát kell folytatnia. Fontos a kezelhető méret, az elérhetőség, az összeférhetőség és az alapvető tájékozottság a feladatot és a város helyzetét illetően. Az ICS tagjai beosztásuknál vagy véleményformáló erejükénél fogva irányítói, döntéshozói, illetve döntéselőkészítői szereppel bírnak. Az Irányító csoport tagja a polgármester, a főépítész, a Városfejlesztési és Fenntartási osztály, valamint a Projekt iroda vezetője.

- **Önkormányzati és hivatali szereplők (hivatali egységek vezetői, a fontosabb témákban felelős köztisztviselők)**

A munkacsoportokba bevonásra kerülnek az önkormányzati vezetők és a Hivatal munkatársai. A résztvevők egy-egy szakágat, tématerületet érintően rendelkeznek általános, a város egészét jellemző információkkal.

- **Tervezői csoport**

A tervezői csoport a rendelkezésre álló adatok, információk alapján a stratégiaalkotást koordinálja.

KÜLSŐ ÉRINTETTI KÖR

- **Területi és települési önkormányzatok**

A területi és települési önkormányzatok a Vármegyei Önkormányzat mellett a várossal közvetlenül kapcsolatban álló településeket, valamint a város életét meghatározó nemzetiségeket képviselik. Szerepül meghatározó a város térségi integrálásában, a város-vidék szerepének definiálásában, valamint a tényleges városkörnyéki munkamegosztás kialakításában. A nemzetiségi önkormányzatok a településen élő kisebbségek bevonását, érdekeik érvényesítését teszi lehetővé a tervezés teljes folyamatában.

- **A fejlesztéspolitika koordinációjában aktív szervezetek**

A szervezetek egy-egy szakpolitikát érintően rendelkeznek olyan információkkal, amelyeket célszerű figyelembe venni a települési stratégiák kialakításakor. További előny, hogy a szervezetek révén a térségi összefüggések, együttműködési lehetőségek is kirajzolódhatnak.

- **Civil szervezetek, egyesületek, egyházak**

A civil szervezetek tudásukkal és független szakértelmükkel érdemben járulhatnak hozzá a tervezés folyamatához. Részvételük nem csupán azért fontos, mert a térségben élők széles körét képviselik, hanem bizonyos projektek megvalósításában is tevékenyen részt tudnak venni. Az egyházak, fejlesztéseket megvalósító, valamint intézményeket fenntartó szervezetként ill. közösségépítőként is bevonandók. E szervezetek különösen olyan területek tervezésében és megvalósításában fontosak, ahol az önkormányzati feladatellátás a rendelkezésre álló szűk erőforrások miatt korlátozott lehetőségeket biztosít. Ilyen lehet például a társadalmi kohézió erősítése, a szemléletformálás, de bizonyos esetekben jelentős szerepet tölthetnek be az oktatás, művelődés területén is.

- **Intézmények, közszolgáltatások vezetői, fenntartói**

Az intézmények képviselői a szakterületükön vezető szerepet tölthetnek be a stratégia bizonyos elemeinek megvalósításában. Ez nem csupán az infrastruktúra fejlesztését jelenti (ún. hard elemek), hanem – akár a civilekkel együttműködve – a fejlesztések sikerét, hosszú távú fenntarthatóságát biztosító akciók és programok (ún. soft elemek) szervezésében is kiemelkedő szerepet játszanak.

- **Vállalkozói szféra, kamarák**

A vállalkozói szféra a település és a térség gazdasági környezetét alakítja. Részvételük elsősorban a gazdasági jelentőségű akciók és beavatkozások meghatározásában és megvalósításában jelentős.

- **Közvélemény-formáló, köztisztelőben álló személyek, „notabilitások”**

A véleményformálók köre olyan személyekből tevődik össze, akik a település életében döntő befolyással bírnak. Ezek a személyek lehetnek a korábban megnevezett csoportok valamelyikének képviselői is, de lehetnek olyan művészek, sportolók, díszpolgárok, akik személyes részvételükkel elősegítik a stratégia megtervezését, megvalósítását és részt vesznek a megvalósítás nyomon követésében is.

- **Helyi lakosság és média**

Mivel a stratégia elsődlegesen a térségben élők, térhasználók részére készül, ezért elengedhetetlen a lakosság folyamatos tájékoztatása és véleményének kikérése a tervezés főbb szakaszaiban. Ehhez elengedhetetlen a helyi média részvétele, amely nem csak a stratégiakészítés folyamatában szolgál kommunikációs csatornaként, hanem a megvalósításról is rendszeresen tájékoztatja a közvéleményt.

1.2.3. A partnerségi egyeztetés szintjei

1.2.3.1. Döntéshozás

KÉPVISELŐTESTÜLET

A **Képviselőtestület** jogosult a folyamat eredményeként elkészült Fenntartható Városfejlesztési Stratégia elfogadására. A Képviselőtestület a tervezési munka során, a főbb mérföldkövekhez kapcsolódóan, valamint a polgármester, az Irányító csoport, illetve a képviselők kérésére ennél nagyobb gyakorisággal tájékoztatást kaphat az FVS előrehaladásáról, aktuális állásáról, főbb eredményeiről.

A Képviselőtestületnek alapvetően az elkészült dokumentumok jóváhagyásában van szerepe, azonban természetesen a dokumentumok készítése során véleményezési lehetőségük biztosított.

1.2.3.2. Irányítás, döntés előkészítési szint

IRÁNYÍTÓ CSOPORT

Az irányító csoport (ICS) a város főbb vezető tisztségviselőiből, a település főbb fejlesztési irányainak kijelöléséért felelős személyeiből tevődik össze.

SZAKMAI BIZOTTSÁGOK

Az önkormányzaton belül működő szakmai bizottságok felelősek a város adott szakterülethez kapcsolódó döntéseiért, ezen keresztül a fejlesztési irányok meghatározásáért. Szerepük a partnerségi folyamatban:

- figyelemmel kísérik a bizottság hatáskörébe utalt szakmai feladatok tekintetében az azokkal összefüggő műszaki fejlesztéseket, beruházásokat;
- figyelemmel kísérik a településfejlesztést és a beruházásokat érintő pályázati lehetőségeket;
- az elkészült dokumentumok véleményezése, minőségbiztosítása.

1.2.3.3. Szakmai egyeztetés szintje

ÖNKORMÁNYZATI MUNKACSOPORT – AZ IRÁNYÍTÓ CSOPORT TAGJAIVAL

Az önkormányzati és hivatali szereplők aktív szerepet kapnak a tervezési folyamatban. A megalapozó vizsgálati fázisban adat- és információszolgáltatással segítik a tervezők munkáját. A stratégiakészítési fázisban javaslatok megfogalmazásával, a készülő dokumentumok véleményezésével, tervezők felé történő visszacsatolásával vesznek részt a folyamatban.

Az **Önkormányzati Fejlesztési Munkacsoport** tagjai: jegyző, Önkormányzati Osztály osztályvezetője és csoportvezetője, Városfejlesztési és Fenntartási Osztály osztályvezetője, Projektiroda irodavezetője, Igazgatási Osztály osztályvezetője, Pénzügyi Osztály osztályvezetője, Adóügyi Osztály osztályvezetője, Movinnov Kft. ügyvezetője, Önkormányzati Rendészet rendészetvezetője.

Az önkormányzat felelőseinek részvételével egy külön **Antiszegregációs munkacsoport** is létrejött – tagjai: jegyző, főépítész, Önkormányzati Osztály osztályvezetője, Igazgatási Osztály osztályvezetője és szociális igazgatási ügyekért felelős munkatársa, Projektiroda irodavezetője.

KÜLSŐ SZEREPLŐKKEL VALÓ EGYEZTETÉS MUNKACSOPORTOK KERETÉBEN

Mosonmagyaróvár város közéletének fontosabb és/vagy befolyással bíró szereplői, véleményformálói közül elsősorban a helyi civil és szakmai szervezetek, fontosabb közszolgáltatási, oktatási, kulturális, egyházi, valamint a város irányításáért felelős intézmények vezetőire, illetve a magánszektor társadalmi-gazdasági érdekeit képviselő személy vagy szervezet, lakosság érdekeit képviselő személyek bevonásával szakmai munkacsoportok kerülnek kialakításra. A tervezés folyamán a problémák feltárása, a jövőképzalkotás és a célok kialakítása, valamint a stratégia szakterületi pontjainak észrevételezése terén kapcsolódnak be a munkába. Három tematikus munkacsoport jön létre:

- **„Digitális Átállás” munkacsoport** – tagjai: Rendőrkapitányság, Volánbusz Zrt. Hansági Múzeum, Városüzemeltető és Fenntartó Kft., Flesch Nonprofit Kft., MosonTelecom System Kft., Futura Élményközpont, Polgármesteri Hivatal munkatársai (jegyző, Önkormányzati Osztály, Igazgatási Osztály, Városfejlesztési és Fenntartási Osztály, Projektiroda)
- **„Zöld Átállás” munkacsoport** – tagjai: Volánbusz Zrt. Városüzemeltető és Fenntartó Kft., Aqua Kft., Szigetközi Természetvédelmi Egyesület, Szigetköz Turizmusáért Egyesület, Polgármesteri Hivatal munkatársai (jegyző, Városfejlesztési és Fenntartási Osztály, Projektiroda)

I.2.3.4. Városterületi szint

A város pozíciójából adódóan fontos a partnerség kiterjesztése a funkcionális városterületbe tartozó településekre. E települések bevonása elsődlegesen a település vezető tisztségviselőinek megszólításával, a város funkcionális (munkahelyi ingázás, közösségi közlekedési viszonylatok, oktatás, egészségügy, közműszolgáltatók ellátási területei stb.) vonzáskörzetének meghatározását követően valósul meg. A települések polgármestereit e-mailen megkeresve lehetőség van az együttműködés jelzésére azokon a területeken (pl. gazdaságfejlesztés, turisztika, természet- és környezetvédelem, oktatás, közösségi közlekedés és kerékpárút fejlesztés stb.), amelyeket e települések a fejlődésük szempontjából fontosnak tartanak.

I.2.3.5. Lakossági egyeztetés szintje

A partnerségi egyeztetés fontos részét képezi a **lakosság bevonása, tájékoztatása** a tervezési folyamat valamennyi szakaszában. A lakosság bevonása esetében alkalmazandó kommunikációs eszköz a kérdőíves felmérés, amely a célcsoport elérésének leghatékonyabb és az eddigi városfejlesztési projektek során is sikerrel alkalmazott módszere.

A **városi honlap** is fontos szerepet tölt be a lakosság partnerségi folyamatba történő bevonásában.

I.3. Partnerségi akciók és azok tartalma

I.3.1. Az alkalmazott munkamódszerek ismertetése

- **munkacsoportok, szakértői interjúk, szakmai egyeztetések:** a különböző tématerületekkel összefüggő kérdések, problémák intenzív elemzésére fókuszálnak. Célja a résztvevők véleményének részletes megismerése, a helyspecifikus információk begyűjtése, a problémák, kockázatok, lehetőségek tématerületenkénti elemzése, a javasolt intézkedések és beavatkozások megfogalmazása.
- **kérdőíves felmérés:** A lakossági és intézményi kérdőívezés segít egyrészt a helyzetértékelés információtartalmának gazdagításában (bizonyos kérdések megválaszolása csak ebből az információ forrásból lehetséges), másrészt a monitoring fejezetben szereplő egyes indikátorok bázisértékének meghatározásában.
- **honlap, weboldal:** Az Önkormányzat a partnerek tájékoztatásának elősegítésére a „<http://www.mosonmagyarovar.hu/>” honlapján felületet biztosít a partnerségi egyeztetés tárgyát képező és az egyeztetés során keletkező dokumentációk megjeleníthetősége és észrevételezése érdekében.
- **PR-cikk, médiamegjelenés:** A sajtó tájékoztatása, s a különböző megjelenések biztosítása a stratégia készítésének folyamata során.

I.3.2. Az egyes munkafázisok a tervezés folyamán

1. **Tájékoztatás:** informálás egy meglévő állapotról, helyzetről
2. **Információgyűjtés:** adatok és információk begyűjtése
3. **Egyeztetés:** részeredmények konzultációja
4. **Véleményezés:** (rész)dokumentum véleményezése, észrevételezése
5. **Döntéshozás:** elfogadás

I.3.3. A munkacsoportok, a munkamódszerek és a munkafázisok összehangolása

módszer	szakértői interjúk, szakmai egyeztetések	kérdőíves felmérés	munkacsoportok	lakossági online véleményezés	honlap, weboldal	PR-cikk, médiamegjelenés
Munkacsoport						
Belső érintetti kör						
Irányító csoport	tájékoztatás		egyeztetés, véleményezés döntéshozás			
önkormányzati munkacsoport	tájékoztatás, információgyűjtés		egyeztetés, véleményezés			
Külső érintetti kör						
területi és települési önkormányzatok	tájékoztatás, információgyűjtés		egyeztetés, véleményezés			
a fejlesztéspolitika koordinációjában aktív szervezetek	tájékoztatás, információgyűjtés		egyeztetés, véleményezés			
civil szervezetek, egyesületek	információgyűjtés		egyeztetés, véleményezés		tájékoztatás	tájékoztatás
intézmények, köszolgáltatások vezetői, fenntartói	információgyűjtés	információgyűjtés	egyeztetés, véleményezés		tájékoztatás	tájékoztatás
vállalkozói szféra, kamarák	információgyűjtés		egyeztetés, véleményezés		tájékoztatás	tájékoztatás
„notabilitások”	információgyűjtés		egyeztetés, véleményezés		tájékoztatás	tájékoztatás
helyi lakosság és média		információgyűjtés		egyeztetés, véleményezés	tájékoztatás	tájékoztatás

I.4. Partnerségi akciók ütemezése a tervezési folyamatban

Feladat	2022					
	jan.- márc.	ápr.	máj.	jún.	júl.	aug.
Előkészítés						
Kérdőívezés						
Partnerségi terv elkészítése						
Partnerség tervezett szervezeti kereteinek kialakítása, szakmai munkacsoportok megalakítása, szereplők felkérése						
Megalapozó munkarész						
Munkacsoportok ülései						
Fenntartható Városfejlesztési Stratégia (FVS)						
Irányító Csoport véleményeinek megfelelően a stratégia társadalmasítási változatának véglegesítése						
Településközi koordináció						
Társadalmasítás						
Beérkezett partnerségi észrevételek kezelése, beépítése, dokumentumok véglegesítése						
Stratégia tervezetének kiküldése az IH részére						

II. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

II.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Mosonmagyaróvár a Nyugat-Dunántúli régióban, Győr-Moson-Sopron megyében fekszik. A **Nyugat-Dunántúli régió** Magyarország nyugati részén, a Drávamentétől a Szigetközig húzódik. Északi határa a Duna és a Fertő-tó, déli részén a Mura és a Dráva folyik. A tervezési-statisztikai régió Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala megyéket foglalja magában. A régió településszerkezete kedvezőtlen, arra egyrészt a városhálózat fejletlensége, másrészt az aprófalvak és kistelepülések nagy aránya jellemző.

Győr-Moson-Sopron vármegye a Dunántúl északnyugati részén terül el. A településhálózat szerkezete viszonylag kedvező, nem olyan elaprózott, mint a régió másik két megyéjében. A hansági területeken az átlagos népességszám 2,5-szerese a régiós átlagnak, ám a településhálózat nagyon megosztott: a városok lélekszáma a régiós átlaghoz képest magas, a falvaké ugyanakkor alacsony, Csorna és Lébény környékén sok aprófalva található. A Szigetköz településhálózata sokkal kiegyenlítettebb: túlnyomórészt 1000-2000 fő közötti lakosságszámú falvak terülnek el itt. A vármegyeszékhely hatása a vármegye keleti településein érzékelhető a leginkább, a vármegye északi és nyugati felében hatása jóval kisebb.

A **Mosonmagyaróvári járást** 26 település alkotja, székhelye és legnépesebb települése (34 ezer fővel) Mosonmagyaróvár. Ennek megfelelően az összes járási hatókörű igazgatási, oktatási, egészségügyi stb. szervezet is itt található. Ezen felül Jánossomorja és Lébény rendelkezik még városi ranggal a járásban, de térszervező szerepük különböző okok miatt (határmenti fekvés, kis lélekszám stb.) nem jelentős. A járás a Mosoni-Duna mentén osztható ketté, a Szigetköz és a hansági vidékek településszerkezete nagyban különbözik egymástól: előbbiben általában

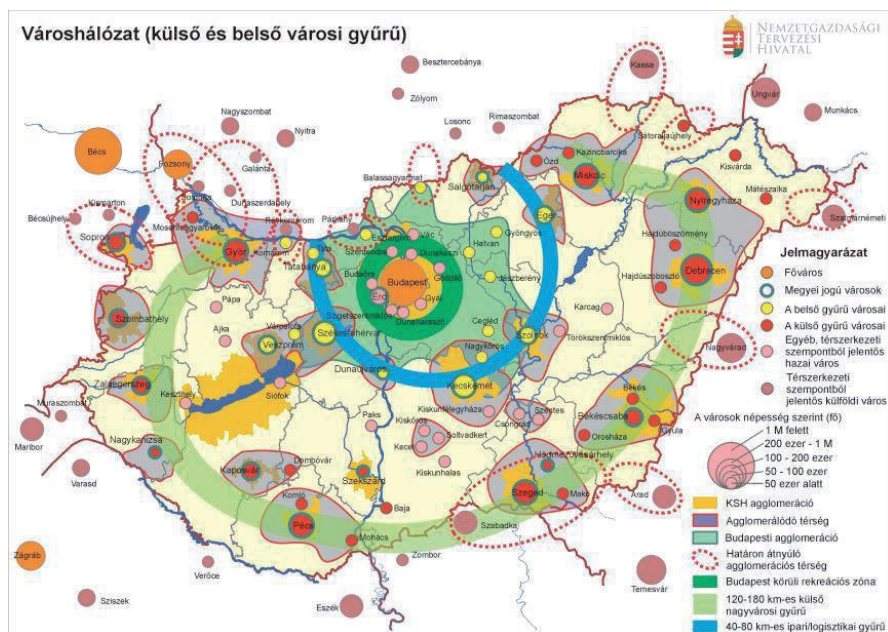
kisebb települések találhatók, egymástól kisebb távolságra, míg utóbbiban a nagy területű, kis népsűrűségű települések vannak túlsúlyban.

Mosonmagyaróvár a két terület határán fekszik, régi vármegyei székhelyként mindkét területre kiterjeszti vonzását, ami a Jánossomorja-Hédervár vonaltól északra különösen erős. A település lélekszáma, hagyományai és egyéb szerepköre alapján sem tekinthető pusztán járásközpontnak. Igaz, vármegyei hatókörű igazgatási funkciókban ez nem nyilvánul meg, ám a gazdasági életben annál inkább, illetve a csornai járás egyes igazgatási ügyei is ide tartoznak. Vármegyei és regionális ügyekben Győrhez tartozik, ami kedvező, hiszen a két város közötti közlekedésföldrajzi kapcsolatok igen jók.

Mosonmagyaróvár és szűkebb térsége egyrészt jó mezőgazdasági adottságú terület; másrészt pedig gazdasági-technológiai magterületként is funkcionál (mint a Bécs és Pozsony felé vezető közlekedési folyosó határ menti területe). Mosonmagyaróvár a külső (nagyvárosi) gyűrű legközelebbi tagjához, Győrhez is igen közel helyezkedik el, a nagyváros hatása a járás déli területein már erősen érződik (pl. ingázásban). A város **határmenti fekvésének** köszönhetően **határon átnyúló kapcsolatai** is jelentősek, Pozsony és Ausztria felé erős a munkavállalók napi ingázása, emellett jelentős potenciált rejt a város életében a határon átnyúló együttműködések kihasználása. Burgenland, Nyitra, Pozsony, Nagyszombat felé a jelenleg is működő kerékpáros, turisztikai, borászati együttműködések kiterjesztése a környezetvédelemre, ill. a közlekedésfejlesztésre is.

Mosonmagyaróvár közlekedésföldrajzi szempontból kiváló fekvésű, a fő nemzetközi és országos közlekedési útvonalak (M1, M15, 1. sz. 86. sz. főút, vasút) miatti csomóponti szerepe, Ausztriával és Szlovákiával való kiemelt kapcsolata révén is Magyarország kiemelkedő kaputérségének tekinthető.

II.1-1. ábra: Mosonmagyaróvár helye Magyarország városhálózatában

Forrás: OTFK, 142. p.

A városnak és térségének **közlekedése** természetföldrajzi meghatározottságú: a hansági vidékeken a településeket egyenes vonalban összekötő úthálózat alakult ki, míg a Szigetközben kisebb köröket alkotnak a mellékutak. A térségben 3 főút biztosítja a város jó elérhetőségét: dél felé a 86., délkelet-északnyugati irányban az 1., északi irányban a 150. sz. főút (az M1 a térség belső közlekedésében nem játszik döntő szerepet). Ezek forgalma változó, messze a legforgalmasabb a 86. sz. főút és az 1. sz. főút Győr felé vezető ága (főként a teherforgalom miatt), a Szigetközbe vezető kisebb utak közül a térség tengelyeként szolgáló Halászi-Hédervár út mondható forgalmasabbnak.

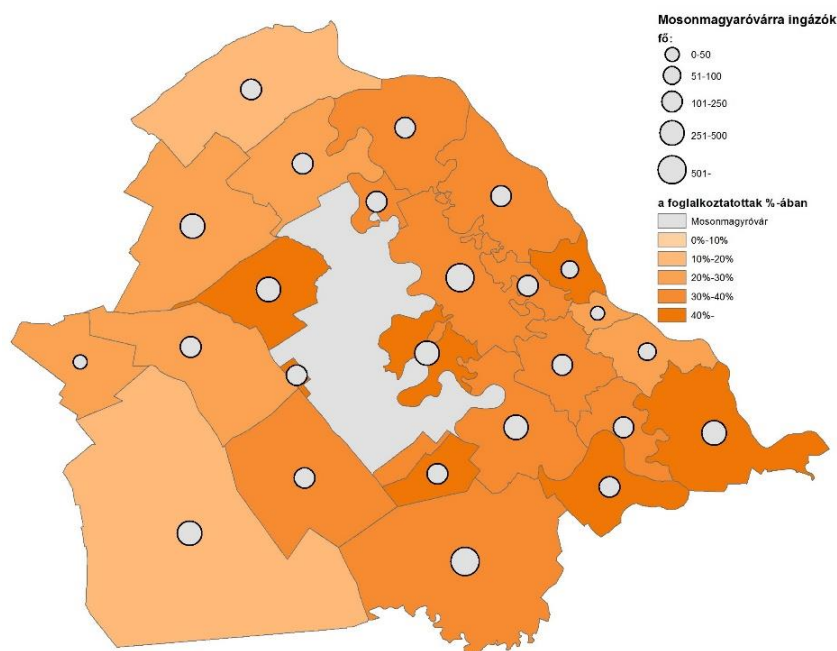
A közösségi közlekedésben két vasútvonal játszik szerepet: az 1. sz. Budapest-Győr-Bécs fővonal, és a Rajka-Hegyeshalom-Csorna mellékvonal. Utóbbi nem érinti Mosonmagyaróvárt, de Hegyeshalmon kedvező átszállási lehetőség nyílik a város felé tartó nagyszámú vonatra. A fővonalon a vonatok követési és menetideje igen kedvező, így a vonal mellett fekvő települések (Hegyeshalom, Levél, Károlyháza, távolabb Öttevény, Abda) kapcsolata kiválónak mondható. A vasútvonalaktól távolabb eső területeken az autóbusszokkal való kiszolgálás mondható jónak. Kiváló ellátottsággal rendelkeznek a várostól legfeljebb 15-20 km távolságra lévő települések, ideértve a Szigetközt is. A járás déli területeinek elérhetősége már rosszabb. A helyi autóbuszjáratok a vonzáskörzeti kapcsolatok kiszolgálásában nem vesznek részt, viszont a helyközi járatok helyi forgalomban is részt vesznek.

II.1-2. ábra: Mosonmagyaróvár térségének fő térszerkezeti jellemzői

Forrás: <https://www.viamichelin.com>

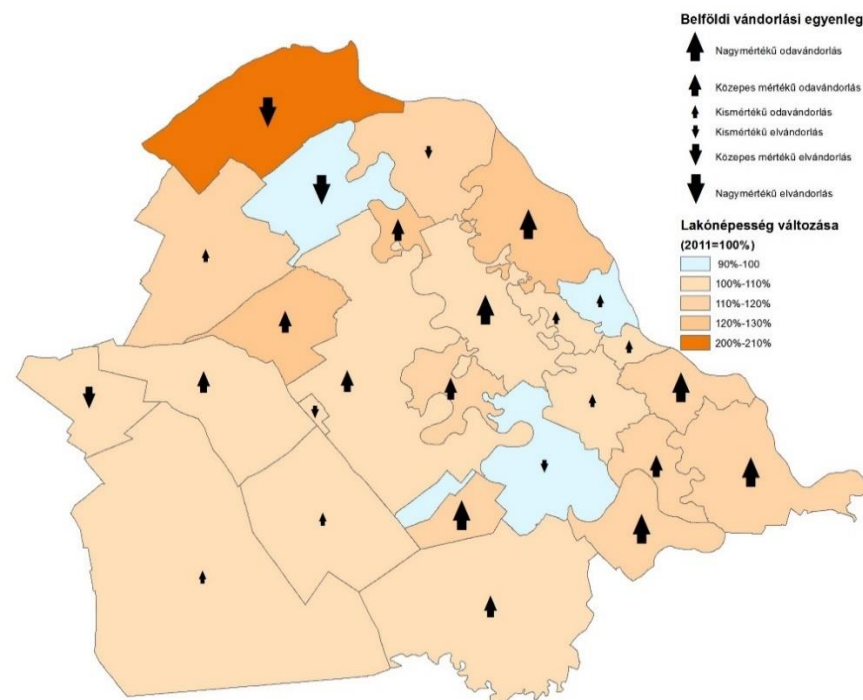
II.1-3. ábra: A Mosonmagyaróvárra történő munkavállalási célú ingázás (2011)

Forrás: KSH Népszámlálás

Az **ingázás mértéke** az elmúlt évtizedekben folyamatosan erősödött (sajnos ingázási adatok csak a népszámlálásból állnak rendelkezésre, így az utóbbi 10 év folyamatairól pontos adat nincs). Mosonmagyaróvár gazdasági szerepénél fogva jelentős foglalkoztatási központ, a 2011-es népszámlálási adatok alapján a 14,5 ezer helyben foglalkoztatottból mintegy 5300-an naponta bejárók. A közlekedési kapcsolatok erősségétől függ az ingázás is. 7 településről a foglalkoztatottak több mint 40%-a Mosonmagyaróvárra jár dolgozni, további 9 településről pedig több mint 1/3-a. 2011-ben Mosonmagyaróváron a lakosság 30%-a volt naponta eljáró foglalkoztatott, a környező településeken néhány kivételtől (Jánossomorja, Mosonszolnok) eltekintve 60-70% körüli volt ez az érték (Feketeerdőn és Újrónafőn 80%).

II.1-4. ábra A lakónépesség számának változása 2011-2020 között (%; 2011=100%), és a vándorlási egyenleg alakulása a Mosonmagyaróvári járásban

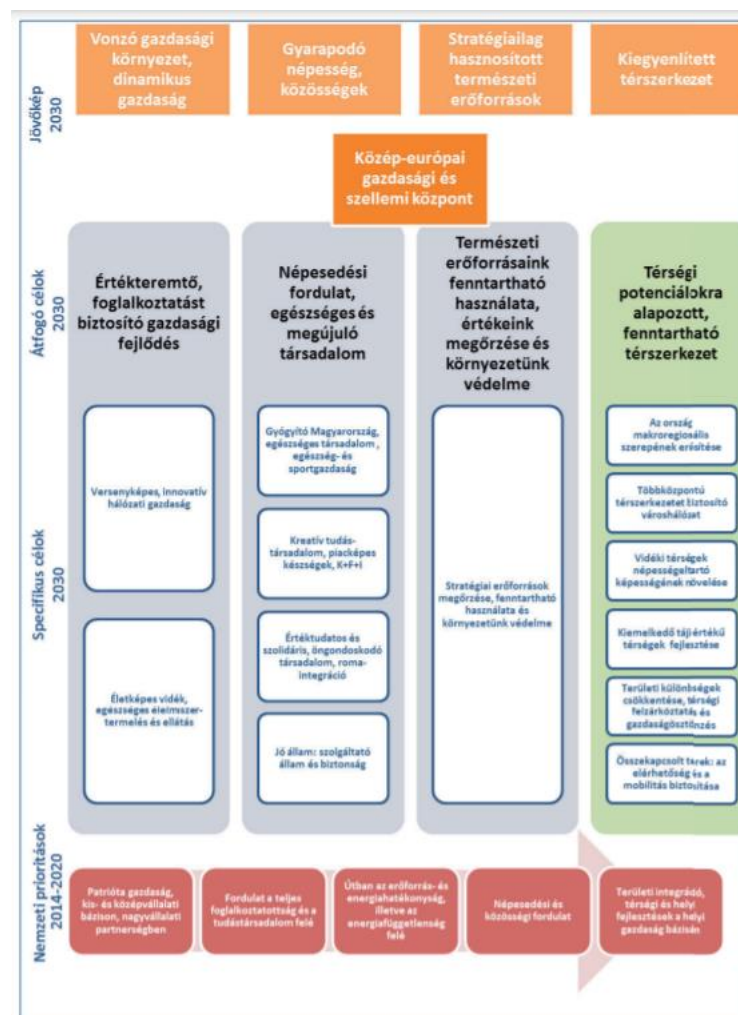

A lakónépesség számának növekedése az elmúlt évtizedben Kimle, Bezenye és Kisbodak kivételével mindenhol növekedést mutatott, amelyben a pozitív **vándorlási egyenleg** szerepe meghatározó. A belföldi vándorlási egyenleg a járásban az elmúlt évtizedben szinte minden évben pozitív volt, 2020-ban 6,9 ezrelék, Mosonmagyaróváron 4,9 ezrelék. A valóságban azonban a településekre, így a Mosonmagyaróvárra történő beáramlás ennél sokkal erőteljesebb, a hivatalos statisztikákban ugyanis az idevándorlók jelentős hányada nem jelenik meg. Ennek a következménye, hogy a települések között van néhány, ahol a statisztikai adatok elvándorlást mutatnak.

II.2. A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

Az **Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció** (OFTK a kormányzati fejlesztéspolitika 2030-ig, illetve 2014-2020 között megvalósítandó stratégiai céljait, prioritásait jelöli ki. A koncepcióban foglaltak szerint Magyarország 2030-ban Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal. Ennek érdekében az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt, valamint 13, az átfogó céloknál egyenként jóval szűkebb tárgykör ágazati és területi specifikus célt fogalmaz meg.

II.2-1. ábra: Az OFTK célrendszere

Forrás: Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

II.2-1. táblázat: Az OFTK főbb, Mosonmagyaróvárra is érvényes fejlesztési irányai

Győr-Moson-Sopron megyére vonatkozó általános megállapítások	Mosonmagyaróvár városára és térségére vonatkozó megállapítások
Nemzetközi TEN-T közlekedési folyosókhoz kapcsolódó korridorok, multimodális logisztikai bázisok, kikötők, repülőterek fejlesztése.	Mosonmagyaróvár gazdasági, kulturális, oktatási, egészségügyi, szolgáltató innovációs központi szerepének erősítése.
Szigetköz ökológiai problémájának megoldása.	A többi város térség- és gazdaságszervező erejének növelése, vidékfejlesztési szerepének fejlesztése.
Változatos turisztikai és kulturális kínálat kihasználása.	A vármegye- és országhatáron átnyúló együttműködések fokozása.
Perifériális térségek felzárkóztatása.	Az európai területi együttműködési csoportosulások (ETT-k) kiterjesztése.
Humán erőforrások diverzifikált fejlesztése.	
A gazdaság szerkezetének és feltételeinek javítása.	
Környezet minőségének javítása.	
A települések és térségek adottságainak hasznosítása, infrastruktúrájuk fejlesztése.	

Forrás: OFTK alapján, saját szerkesztés

A Győr-Moson-Sopron Vármegyei Önkormányzat Közgyűlése 45/2021. (IX. 24.) számú határozatával elfogadta **Győr-Moson-Sopron Megye Területfejlesztési Konceptiója (2021-2027)** című dokumentumát. A dokumentum három támfogó céljához 6 db stratégiai cél és 20 db tematikus cél tartozik, amelyek 4 db horizontális céllal és 7 db területi céllal egészül ki. A területi célok között Mosonmagyaróvár, mint kiemelkedő jelentőségű járasszékhely város külön nevesítve is szerepel.

A területfejlesztési koncepción alapul a **Győr-Moson-Sopron Megye Területfejlesztési Stratégiája, Operatív Programja, valamint Integrált Területi Programja**, amelyeket szintén 2021 szeptemberében fogadott el a Közgyűlés. A koncepció célrendszeréhez illeszkedve 6 db prioritást is meghatároz a stratégiai program.

A vármegyei dokumentumokban Mosonmagyaróvár, mint **gazdasági célterület** szerepel, emellett a **Területi specifikumokkal meghatározható célterületek** között, mint **agglomerációs település és táj, örökség, turizmus célterület**. A Fenntartható városfejlesztés potenciális célterületei között megjelenő FV3. **Mosonmagyaróvár, mint kiemelkedő jelentőségű járasszékhely város** területi cél két specifikus fejlesztési irányt jelöl ki:

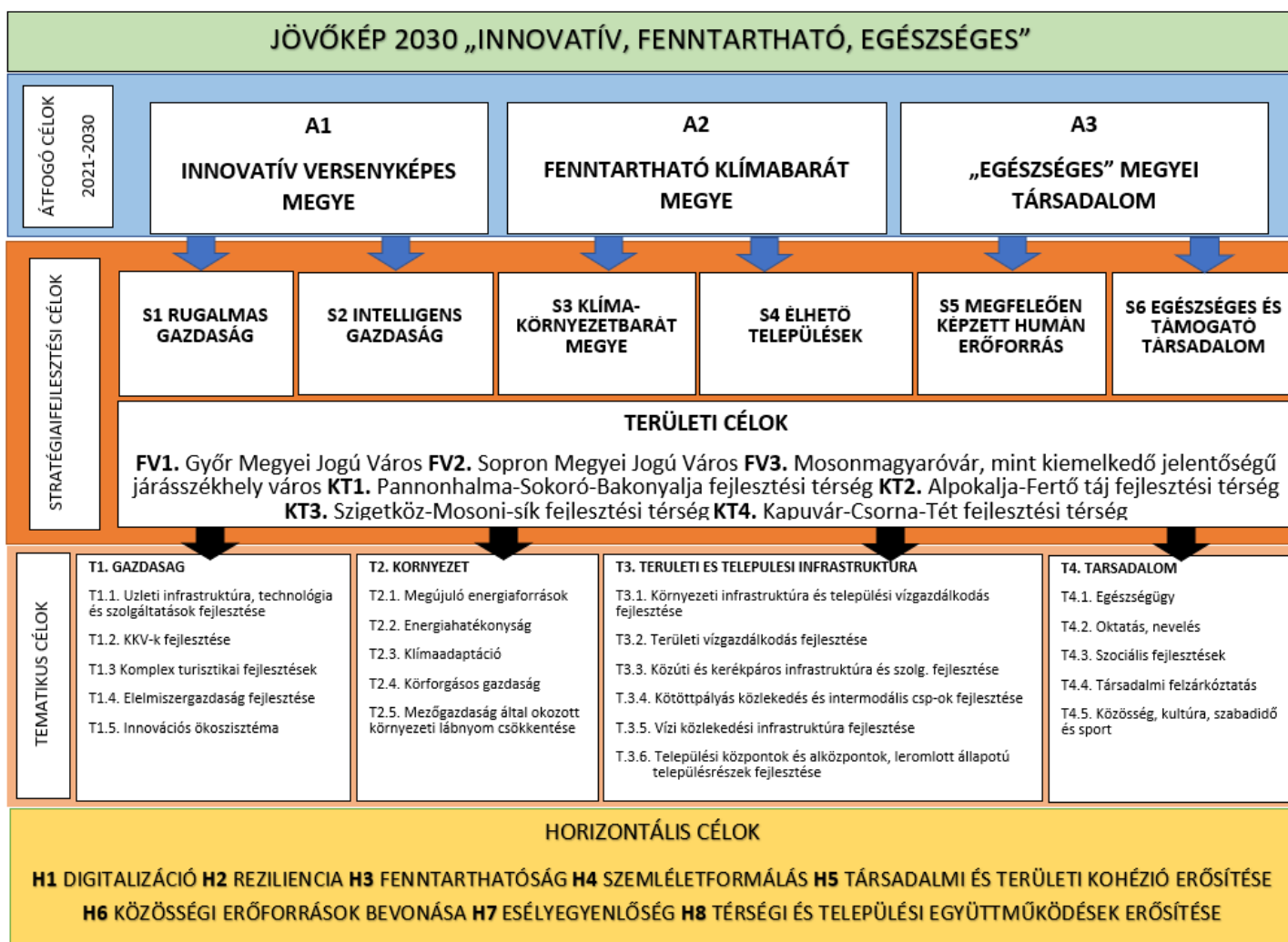
- KT1.1: Mosonmagyaróvár, mint a térség elsődleges központja gazdasági, kulturális, oktatási, egészségügyi és szociális szolgáltatásainak fejlesztése, a térségközponti szerep erősítése.
- KT1.2: Logisztikai és üzleti infrastruktúra fejlesztése, ezáltal a befektetők betelepülésének ösztönzése a mosonmagyaróvári különleges gazdasági övezetre támaszkodva.

A város emellett megjelenik a Fejlesztési célterületek között is FT3. **Szigetköz-Mosoni-sík fejlesztési térséghez kapcsolódó specifikus fejlesztési irányokban:**

- FT3.6: A térség külső közúti kapcsolatainak fejlesztése, elsősorban az északdéli összeköttetések (Mosonmagyaróvár-Csorna) tekintetében.
- FT3.8: A szigetközi kerékpárút-hálózat rekonstrukciója, bővítése, a belső területek feltárása a kerékpáros közlekedés és turizmus számára, térségi jelentőségű kerékpárutak fejlesztése (Mosonmagyaróvár-Jánossomorja).

Az Integrált Területi Program (ITP) alapján Mosonmagyaróvár ERFA rendelet 11. cikke szerinti célterület, azaz önálló városfejlesztési forrásfelhasználásra jogosult összesen 2,736 milliárd forint értékben. A Vármegyei Önkormányzat az ITP-ben saját fejlesztési keretet különített el TOP Plusz forrásból 900 millió forint keretösszegig a mosonmagyaróvári különleges gazdasági övezet fejlesztésére (útépítés, inkubátorház létesítése, közművesítés).

II.2-2. ábra: A Győr-Moson-Sopron vármegyei Területfejlesztési Konceptió célrendszere

Forrás: Győr-Moson-Sopron megyei Területfejlesztési Konceptió, 2021

II.2-2. táblázat: Győr-Moson-Sopron vármegye Területfejlesztési Programjának Mosonmagyaróvár városát és térségét érintő intézkedései, valamint tervezett projektjei

Prioritás	Intézkedés	Tervezett projekt
4. Jobban összekapcsolódó Európa: a stratégiai szállítási és digitális hálózatokkal	(1) Észak-déli gyorsforgalmi hálózati viszonylatok fejlesztése	Mosonmagyaróvár – Csorna kapcsolat fejlesztése
6. Területi egyenlőtlenségek mérséklése, a kohézió és az együttműködés erősítése	(1) Agglomerációk és városi településegységek integrált fejlesztései	Agglomerációs szolgáltató központok kialakítása, a hiányos intézményi kapacitások fejlesztése
	(2) Szolgáltatások elérhetőségének javítása a periferikus térségekben, járási és mikrotérségi központok funkcióinak erősítése	Járasközpontok, térség-szervező központok intézményi szolgáltatásainak fejlesztése
		Elérés, hozzáférés javítása a térségi alapon szerveződő szolgáltatások esetében
	(3) Megye- és országhatárokon átnyúló együttműködések, térkapcsolatok előmozdítása, fejlesztése	Határtérségek jobb megközelíthetőségének biztosítása, a határon átnyúló mobilitás elősegítése
		Határon átnyúló fenntartható turizmusfejlesztés
		Testvértelepülési együttműködések, programok támogatása
		Határon átnyúló intézményközi együttműködések fejlesztése
		Európai területi társulások közös fejlesztési programjainak támogatása
	(4) Településközi kapcsolatok fejlesztése, összehangolt térségi fejlesztések támogatási rendszerei	Önkormányzatok, intézmények, civil szervezetek közötti együttműködések fejlesztése, erősítése
		Fejlesztési tevékenységet támogató megyei szintű területi és ágazati adatbázisok, adatrendszerek kialakítása és fenntartása

Forrás: Győr-Moson-Sopron megye Területfejlesztési Program alapján, saját szerkesztés

II.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

A területrendezési tervek és ezeken keresztül a területrendezés célja az országra, illetve térségeire kiterjedően a **területfelhasználás rendjének és a területhasználat szabályainak** megállapítása. Az országos szinten, illetve országos érdekből meghatározott területfelhasználási és övezeti szabályok megszabják a kiemelt térségek és megyék területrendezési terveinek, így közvetve a településrendezési eszközök mozgásterét is, mivel az összhang megteremtése érdekében **a különböző szintű (országos, vármegyei, települési) rendezési tervek egymásra épülő rendszert alkotnak**: az alacsonyabb szintű tervnek meg kell felelnie a magasabb szintű terv előírásainak.

A tervhierarchia legmagasabb szintjén az Magyarország Területrendezési Terv (a továbbiakban: MTrT) áll, amelyet az országgyűlés a 2018. évi CXXXIX. törvénnyel hagyott jóvá. Győr-Moson-Sopron vármegye területrendezési tervét a Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 5/2020.(V.05.) rendelete fogadta el.

II.3.1. Magyarország Területrendezési Terve

Az MTrT és mellékletei tartalmazzák az országos jelentőségű infrastruktúra-hálózatok térbeli rendjét, a területfelhasználási kategóriákat, valamint a különleges övezeteket.

Az MTrT szerkezeti tervlapja **országos jelentőségű szerkezeti elemként** Mosonmagyaróvár város közigazgatási területére vonatkozóan a következőket tartalmazza:

II.3-1. ábra: Az MTrT Mosonmagyaróvár városát érintő szerkezeti elemei és területfelhasználási kategóriái

Országos területfelhasználási kategóriák

	Erdőgazdálkodási térség
	Mezőgazdasági térség
	Vízgazdálkodási térség
	Települési térség
	400 kV-os átviteli hálózati távvezeték (meglévő)
	400 kV-os átviteli hálózati távvezeték (tervezett)
	220 kV-os átviteli hálózati távvezeték (meglévő)
	Átvitelt befolyásoló 132 kV-os elosztó hálózat (meglévő)
	Átvitelt befolyásoló 132 kV-os elosztó hálózat (tervezett)
	Térségi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó hálózat (meglévő)
	Térségi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó hálózat (tervezett)
	Földgázszállító vezeték (meglévő)
	Földgázszállító vezeték (tervezett)
	Földgázelosztó vezeték (meglévő)
	Termékvezeték (meglévő)

Közlekedési hálózatok és egyedi építmények

	Gyorsforgalmi út (meglévő)
	Gyorsforgalmi út (tervezett)
	Főút (meglévő)
	Főút (tervezett)
	Térségi szerepű összekötő út (meglévő)
	Térségi szerepű összekötő út (tervezett)
	Mellékút (meglévő)
	Mellékút (tervezett)
	Nagysebességű vasútvonal (tervezett)
	Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya (meglévő)
	Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya (tervezett)
	Országos vasúti mellékvonal (meglévő)
	Országos vasúti mellékvonal (tervezett)
	Térségi repülőtér (meglévő)
	Országos kerékpárút
	Térségi kerékpárút

Forrás: MTRt Szerkezeti tervlap

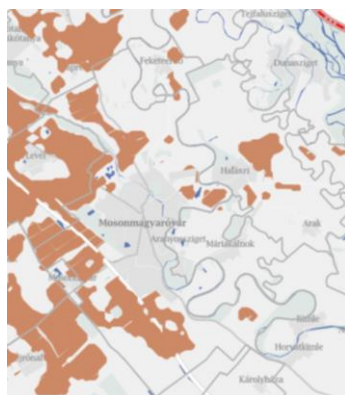
II.3-2. ábra: Az MTRt Mosonmagyaróvár városát érintő övezetei

Ökológiai hálózat magterületének övezete, a hálózat ökológiai folyosójának övezete és a hálózat pufferterületének övezete

Az ökológiai hálózat **magterületének és ökológiai folyosójának** övezetében új beépítésre szánt terület – bizonyos kivételektől eltekintve – nem jelölhető ki. A magterületen a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el.

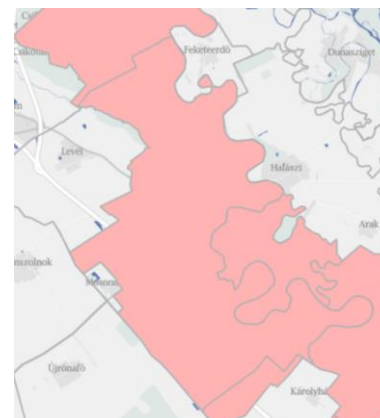
Az ökológiai hálózat **pufferterületének** övezetében a településszerkezeti terv beépítésre szánt területet csak abban az esetben jelölhet ki, ha az a szomszédos magterület vagy ökológiai folyosó természeti értékeit, biológiai sokféleségét, valamint táji értékeit nem veszélyezteti.

Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetében új beépítésre szánt terület - kivéve, ahol az Ország Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg - csak az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki.

Az **erdők övezetébe** tartozó területeket az adott településnek a településrendezési eszközében legalább 95%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolnia.

A **világörökségi és világörökség várományos terület övezete** a világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló 1972. évi UNESCO Egyezmény szerinti Világörökségi Listára felvett területek, valamint a világörökségi helyszínek szakmai feltételeinek megfelelő azon területek, amelyeket Magyarország, mint részes állam nevében jogszabály által felhatalmazott testület kiválasztott arra, hogy a Világörökségi Listára jelöltek legyenek.

II.3.2. Vármegyei Területrendezési Terv

A vármegyei területrendezési tervet a Győr-Moson-Sopron Vármegyei Közgyűlés 5/2020. (V. 05.) rendeletével fogadta el. A Szerkezeti Terv ötféle **térségi terület-felhasználási egységet** különböztet meg, ezek közül Mosonmagyaróvár területén mindegyik megjelenik. A Győr-Moson-Sopron Megye Területrendezési Terv (GYMSMTrT) területi mérlege területfelhasználási kategóriák szerint is tartalmazza Mosonmagyaróvár közigazgatási területére vonatkozó térségi területfelhasználási kategóriák területét és százalékos arányát.

II.3-1. táblázat: Mosonmagyaróvár közigazgatási területére vonatkozó térségi területfelhasználási kategóriák

Területfelhasználási egység	ha
települési térség	1510,06
erdőgazdálkodási térség	1787,45
mezőgazdasági térség	3947,34
vízgazdálkodási térség	306,84
sajátos területfelhasználási térség	755,73

Forrás: GYMSMTrT területi mérleg

II.3-3. ábra: A GYMSMRT Mosonmagyaróvárt érintő infrastrukturális elemei

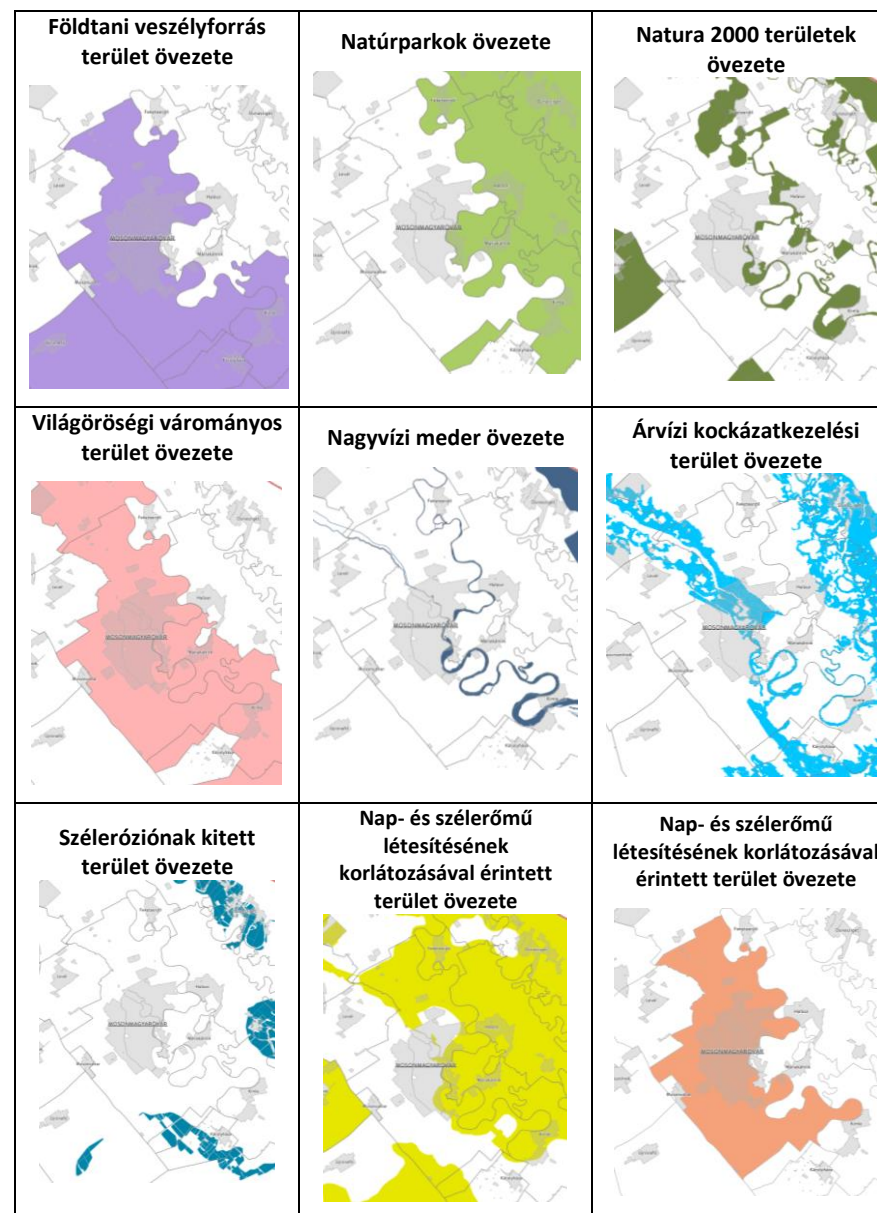
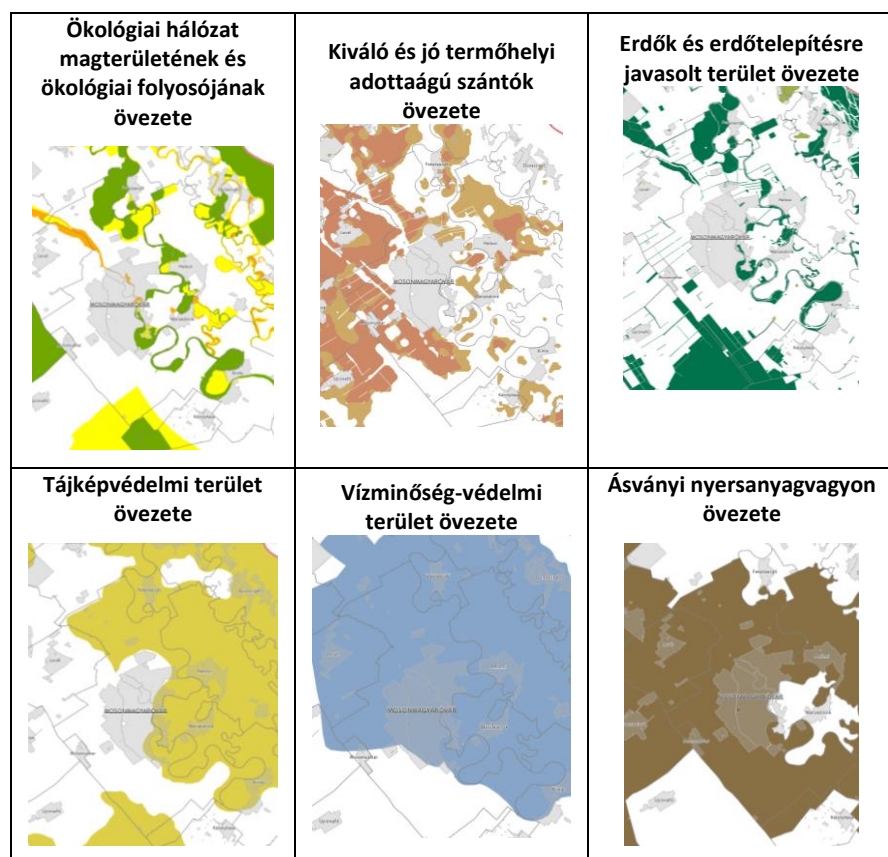
Az egyes térségi területfelhasználási kategóriákra vonatkozó előírásokat, ajánlásokat a 5/2020.(V.05.) önkormányzati rendelet részletezi. Az alábbi **térségi jelentőségű** infrastrukturális elemek érintik a települést:

- A gyorsforgalmi úthálózat meglévő elemei
 - M1: Budapest (M0) – Győr – Hegyeshalom – (Ausztria)
 - M15: M1 – Rajka – (Szlovákia)
- A főúthálózat meglévő elemei
 - 1. sz. főút: Budapest – Győr – Hegyeshalom – (Ausztria)
 - 150. sz. főút: Mosonmagyaróvár – Rajka – (Szlovákia)
 - 86. sz. főút: Rédics – Szombathely – Csorna – Mosonmagyaróvár
- Térségi szerepű összekötő úthálózat meglévő elemei
 - 1408. sz. Dunakiliti-Rajka
 - 1401. sz. Halászi-Hédervár-Győr
 - 1406. sz. Máriakálnok
- Térségi szerepű összekötő úthálózat tervezett elemei
 - Mosonmagyaróvár déli elkerülő út (1. sz. főút – 86. sz. főút között)
- Térségi kerékpárút meglévő elemei
 - Rajka – Mosonmagyaróvár – Budapest (Eurovelo 6)
 - Mosonmagyaróvár – Levél – Hegyeshalom
- Térségi kerékpárút hálózat tervezett elemei
 - Rajka – Halászi Eurovelo 6
 - Mosonudvar – Jánossomorja
 - Kimle – Hédervár
 - Mosonmagyaróvár – Dunakiliti
- Meglévő vasúti törzshálózati vonalak
 - 1. sz. Budapest – Hegyeshalom
- Vasúti törzshálózat tervezett elemei
 - Nagysebességű vasút Budapest – Hegyeshalom
- Villamosenergia-hálózat meglévő elemei

- 120 kV-os villamos energia-átviteli vezeték

Győr-Moson-Sopron Megye Területrendezési Terve az alábbi, Mosonmagyaróvárt is érintő **övezeteket** (országos és vármegyei) definiálja. Az egyes övezetekre vonatkozó előírásokat, ajánlásokat a 5/2020.(V.05.) önkormányzati rendelet részletezi.

II.3-4. ábra: A GYMSMRT Mosonmagyaróvárt érintő országos és vármegyei övezetek

II.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek Mosonmagyaróvár város fejlesztését befolyásoló megállapításai

Mosonmagyaróvárt tíz település határolja (Bezenye, Feketeerdő, Halászi, Máriakálnok, Kimle, Károlyháza, Újrónafő, Mosonudvar, Levél, Mosonszolnok).

A várostól északkeletre, keletre fekvő települések (Feketeerdő, Halászi, Máriakálnok, Kimle) határvonalai erdőterületek és a dunai holtágak mentén húzódnak, amelyek részei az ökológiai magterületeknek, folyosóknak és pufferterületeknek.

Károlyháza, Újrónafő, Mosonudvar, Levél és Mosonszolnok határai kiváló termőhelyi adottságú szántók mentén haladnak, amelyek közé erdőterületek ékelődnek.

Mosonudvaron folyamatban van új lakóutca kialakítása a település keleti oldalán, ami 40 db családi házas lakótelek kialakítását jelenti.

Halászi és Mosonmagyaróvár határa egy holtág mentén, annak mindkét oldalán azonban lakott területek (Mosonmagyaróvár), ill. tervezett lakóterületek (Halászi) helyezkednek el. A két település a lakóterületfejlesztések következtében összekapcsolódhatnak majd.

Hasonló a helyzet Máriakálnok esetén is, Máriakálnok Aranyosziget és Malomdűlő településrészeit csak a holtág választja el Mosonmagyaróvár délkeleti városrészeitől. Máriakálnokon folyamatban van az Aranyosziget lakópark fejlesztése kb. 200 db családi házas telekkel és intézményi területtel.

Mezőgazdasági termelő, feldolgozó és forgalmazó integrált központi beruházás pedig Bezenye és Hegyeshalom területén valósul meg a 254/2019.(X.28.) Korm. Rendelet 1. sz. melléklete szerint.

A területrendezési tervek a tervezett térségi jelentőségű infrastruktúrahálózati elemeket is feltüntetik (nagysebességű vasútvonal, gyorsforgalmi utak, főútvonalak, kerékpárutak stb.). Bezenye és Mosonmagyaróvár között megjelenik a két település között tervezett út.

II.5. Hatályos településfejlesztési és településrendezési döntések bemutatása

Mosonmagyaróvár Város hatályos Településfejlesztési Konceptiója, valamint Integrált Településfejlesztési Stratégia 2015-ben, a város 2020-2025 évekre vonatkozó Gazdasági Programja pedig 2020-ban készült.

A dokumentumok alapján Mosonmagyaróvár városának hosszú távú jövőképe: **2030-ra Mosonmagyaróváron a fejlett, környezetkímélő ipari vállalkozások, illetve a természeti és épített örökségre épülő egészségmegőrző turizmus megerősödésével a lakosság életminőségét meghatározó közlekedési, környezeti és lakhatási állapot is javul, ennek köszönhetően a város népességének dinamikus növekedése mellett a helyi társadalom szerkezete kedvező irányban mozdul el, kohéziója erősödik.**

Mosonmagyaróvár Településfejlesztési Konceptiója a jövőkép eléréséhez kapcsolódóan, a fejlesztési irányokhoz illeszkedően négy átfogó célt fogalmaz meg. A négy cél kijelöli a város legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti kihívásokra adott válaszait.

1. Élhető város: A város élhetősége javul a lakókörnyezet, a lakhatási helyzet, illetve a helyi és környéki lakosság ellátásának színvonalának emelkedése miatt.
2. Befogadó város: A társadalom kohéziója a helyben lakók identitástudatának erősödésével, a beköltözők befogadásával és a vonzáskörzeti kapcsolatok megerősödésével növekszik.
3. Versenyképes város: A helyi, képzett munkaerőt foglalkoztató, magas hozzáadott értéket teremtő, környezetkímélő iparágak megerősödnek.
4. Város a vízen: A város vizekhez kapcsolódó hagyományaira, természeti kincseire, épített örökségére épülő aktív és egészségturizmus alakul ki.

A jelenleg hatályos ITS-ben, a településfejlesztési koncepció hosszú távú céljaiból középtávon öt, a koncepcióval teljes mértékben összefüggő átfogó cél rajzolódik ki, amelyekhez 19 tematikus cél, valamint 13 városrészi cél tartozik. Az dokumentumban az alábbi átfogó és tematikus célok szerepelnek:

1. A települési környezet közösségformálónak és természetbaráttá alakítása

- T1. Épületenergetikai fejlesztések
- T2. A közlekedés környezetbarát fejlesztése
- T3. Rekreációs fejlesztések
- T4. Közterületek klímaváltozáshoz alkalmazkodó átalakítása

2. A növekvő népesség ellátásának biztosítása

- T5. Bérutak építése
- T6. Hátrányos helyzetű rétegek felzárkóztatása
- T7. Kistérségi szociális ellátórendszer fejlesztése
- T8. Oktatási-nevelési intézmények fejlesztése
- T9. Az egészségügy prevenciós és ápolási tevékenységeinek fejlesztése

3. Gazdasági versenyképesség

- T10. Környezetkímélő és magas hozzáadott értéket előállító vállalkozások ösztönzése
- T11. Az egyetem és a gazdasági szereplők közötti együttműködés növelése
- T12. Az iparterületek fejlesztése

4. Aktív és egészségmegőrző turizmus

- T13. A turisztikai szolgáltatási háttér fejlesztése
- T14. A természeti értékek adta lehetőségek kihasználása
- T15. Az épített örökség hasznosítása
- T16. Egészségturizmus szerepének megtartása

5. Széleskörű partnerség

- T17. Helyi civil szervezetek támogatása
- T18. Térségi összefogás megerősítése
- T19. Aktív nemzetközi kapcsolatrendszer, határon átnyúló kezdeményezések

II.5-1. táblázat: Az ITS-ben megfogalmazott célok és azok teljesülése Mosonmagyaróváron

Tematikus cél	Értékelés
T1. Épületenergetikai fejlesztések	Az önkormányzati tulajdonban lévő intézmények felújítása folyamatos, a beruházások nagy részét az épületenergetikai korszerűsítések teszik ki. A megújuló energiaforrások hasznosításának aránya növekszik. Napelem park létesült önkormányzati beruházásban a Feketeerdei úti temető tartalék területén. A Polgármesteri Hivatal épületére is került 200 db napelem 50 kWh összteljesítménnyel.
T2. A közlekedés környezetbarát fejlesztése	A nagyobb projektek (tehermentesítő út) kivitelezés előtti stádiumban vannak. Állami beruházásban kiépül az M1 autópálya északi (mosonszolnoki út felüljárónál) csomópontja, amely lehetővé teszi az északi iparterületek (MoWinPark, MOTIM stb.) és a kereskedelmi központok feltárását. Az Alkotmány utca folytatásában a mosonszolnoki útig tartó szakaszt az önkormányzat építi ki, ennek tervezése folyamatban van. A déli szakasz (Kenyérgyári úti felüljáró – Ipari Park K1 út) szintén állami beruházásban valósul meg 2021-2023 között. A helyi utak korszerűsítése folyamatos. Növekedett a városban az elektromos autótöltők száma. A közösségi közlekedést igénybe vevők száma összességében stagnál. A városban megjelent a „Zöld busz”. Elindult a Jánossomorja – Mosonmagyaróvár kerékpárút tervezése.
T3. Rekreációs fejlesztések	
T4. Közterületek klímaváltozáshoz alkalmazkodó átalakítása	
T5. Bérlekások építése	A kifejezetten bérlekások építése támogatás (pályázat, kedvezményes hitel) híján még mindig nem vonzó sem az önkormányzat, sem a beruházók számára, továbbra is a városban épülő társasházi lakások magánszemélyek által történő befektetési, bérbeadási célú vásárlása a domináns. A város az önkormányzati bérlekások minőségi felújítását helyezte előtérbe. Folyamatos a szakemberlakások kialakítása is a szociális bérlekások helyén. A munkásszállók férőhelyszáma növekszik.
T6. Hátrányos helyzetű rétegek felzárkóztatása	
T7. Kistérségi szociális ellátórendszer fejlesztése	A Család- és Gyermekjóléti Központ, illetve a Hajléktalanok Átmeneti Szállása kapacitása is növekedett a meglévő épületek bővítésével.
T8. Oktatási-nevelési intézmények fejlesztése	Megvalósult a Lurkóvár óvoda bővítése és felújítása. A MOFÉM telepen új bölcsőde épül. A Micimackó bölcsőde új épülettel bővült. Megvalósult a Gulyás Lajos kollégiumban a főzőkonyha teljes felújítása. A majoroki óvoda épülete új foglalkoztatóval és vizesblokkal bővült. Valamennyi bölcsődében, óvodában folyamatos a gépészeti rendszerek felújítása. A gyermekorvosi rendelő is megújult, emellett az akadálymentesítés is megtörtént. Az önkormányzati fenntartású intézményekben a kisebb felújítások folyamatosan történnek. Az Ipartelepen, a volt határőr laktanya területén tervezett új piarista iskolaközpont építése megkezdődött. A jelenlegi iskola bővítését tervezik a Levéltár épületének bevonásával. Engedélyezett építési tervek állnak rendelkezésre.
T9. Az egészségügy prevenció és ápolási tevékenységeinek fejlesztése	

Tematikus cél	Értékelés
T10. Környezetkímélő és magas hozzáadott értéket előállító vállalkozások ösztönzése	
T11. Az egyetem és a gazdasági szereplők közötti együttműködés növelése	
T12. Az iparterületek fejlesztése	A Movinnov Kft. a MoWinPark 4 hektáros területén kialakított telkek nagy részét értékesítette. A déli részen, maradék közlekedési területek újraszabályozásával további 1 hektáros ipari terület lett kialakítva. A MILÜP ipari parkban nagyobb volumenű beruházások vannak előkészítés alatt.
T13. A turisztikai szolgáltatási háttér fejlesztése	A város támogatja a Szigetköz Turizmusáért Egyesületet a TDM fenntartása érdekében. A közösségi rendezvények, fesztiválok erősítik a városimázst. Az egyik legnagyobb hírű rendezvény, a makett kiállítás új helyszíne az UFM Aréna.
T14. A természeti értékek adta lehetőségek kihasználása	
T15. Az épített örökség hasznosítása	A Várprogram keretében elkészült a Vár épületének teljes felújítása. Az önkormányzati tulajdonú műemlék épületekben lévő lakások felújítása a Movinnov Kft. beruházásában folyik.
T16. Egészségturizmus szerepének megtartása	
T17. Helyi civil szervezetek támogatása	A város civil szervezetei új otthont kaptak a felújított Pálffy villában. Az irodákon túl közösségi helyiségeket is rendelkezésre állnak. Az irodabérlet (egyelőre) ingyenes, csak a rezsiköltséget kell állniuk.
T18. Térségi összefogás megerősítése	
T19. Aktív nemzetközi kapcsolatrendszer, határon átnyúló kezdeményezések	

A településfejlesztési dokumentumokon túl **számos ágazati dokumentummal is rendelkezik a város**, mint pl. Gazdasági Program, Helyi Esélyegyenlőségi Program, Környezetvédelmi Program stb., amelyek egy részének aktualizálása, frissítése időszerű. A források hatékony és célzott igénybevétele érdekében emellett szükséges további dokumentumok kidolgozása úgymint pl. SECAP, ZIFFA stb.

A város természetesen rendelkezik a fejlesztések megvalósításához elengedhetetlen hatályos településrendezési eszközökkel is. Mosonmagyaróvár Város településrendezési eszközeit a Képviselő-testület 20/2014. (IX.12.) sz. rendeletével fogadta el. Az ez után készülő szabályozási tervmódosítások – a korábbiaktól eltérően – már nem önálló rendeletként, hanem ezen egységes szabályzatba beépülve, rendelet-módosításként kerülnek elfogadásra.

Mosonmagyaróvár város Településképi Arculati Kézikönyve és a településképi védelméről szóló 42/2017. (XII.18.) önkormányzati rendelete 2021. március 23-tól hatályos.

II.6. A település társadalma

II.6.1. Népeség, népmozgalom

II.6.1.1. Demográfia, népeség

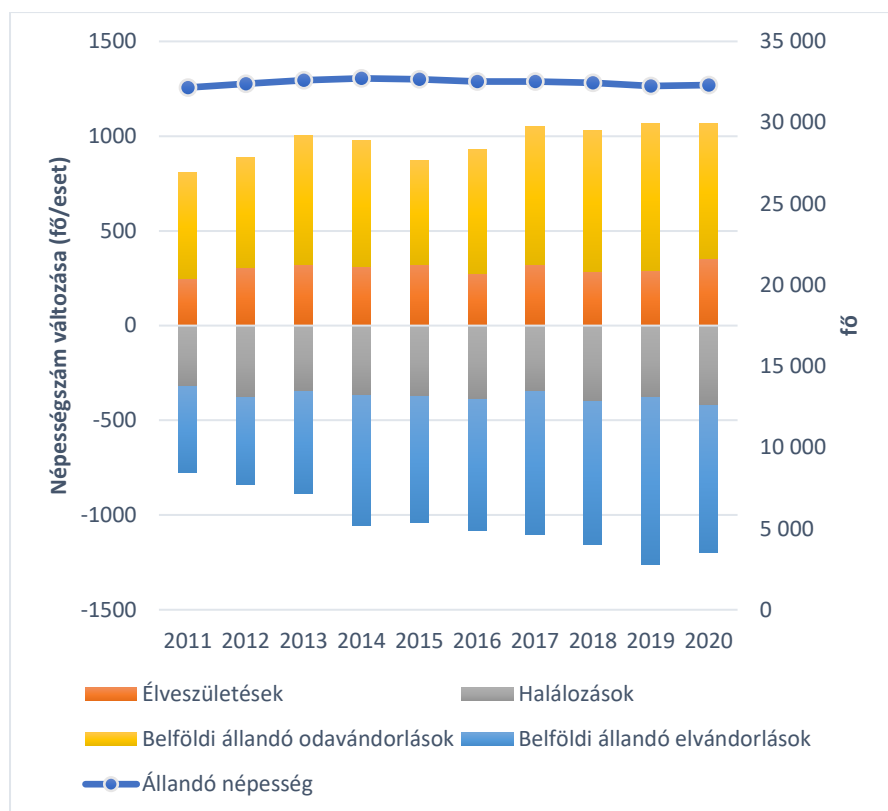
Mosonmagyaróvár népesége 2022. január 1-jén 32 158 fő volt (a népszámlálás adataiból továbbvezetett lakónépeség száma 2021. január 1-jén 34 439 fő volt). Mosonmagyaróvár ezzel **Győr-Moson-Sopron megyében a harmadik legnépesebb, a Mosonmagyaróvári járásban pedig a legnépesebb település**. A városban élők valós száma azonban akár több ezerrel is meghaladhatja ezt a népességszámot. A Mosonmagyaróvári járás állandó népességének 40%-a él a járásszékhelyen, Mosonmagyaróváron. A járásszékhelyen kívül a járásban még 2 városi jogállású település található: Jánossomorja és Lébény (2022. január 1-jén előbbi állandó népessége: 6125 fő, utóbbié 3351 fő volt). A járásban található további 23 település közül kizárólag Rajka népessége haladja meg az 5000 főt (2022. január 1-jén 6678 fő volt).

Az átlagos népsűrűség Mosonmagyaróváron 384 fő/km², ami az országos (106 fő/km²) a vármegyei (110 fő/km²) és a járási (90 fő/km²) átlagértéket is jelentősen meghaladja. Az országos átlagértékhez képest a népsűrűség a járás települései közül Mosonmagyaróváron kívül a járásszékhellyel határos Mosonudvaron (276 fő/km²), Máriakálnokon (141 fő/km²) és Feketeerdőn (108 fő/km²), továbbá a pozsonyi szuburbanizációs folyamatok által leginkább érintett Rajkán (127 fő/km²) volt magasabb.

Mosonmagyaróvár állandó népességének száma 2011 és 2021 között lényegében stagnált, 32 és 33 ezer fő között mozgott. A városban természetes fogyás jellemző (mértéke 0,7 és 3,7‰ között változott, 2020-ban 2,1‰ volt). **A vándorlási egyenleg 2011 és 2020 között volt, hogy kompenzálni tudta a természetes fogyás mértékét, de negatív vándorlási egyenleggel jellemezhető évek is előfordultak.** Részletesebb adatok a

belföldi vándorlási egyenleg vonatkozásában állnak rendelkezésre, amely 2013-ig pozitív, majd negatív előjelű volt (2011 és 2020 között évente körülbelül 2 fő volt a belföldi vándorlási veszteség). **A valóságban a városba történő beáramlás ennél is erőteljesebb, csak a hivatalos statisztikákban az idevándorlók jelentős hányada nem jelenik meg.**

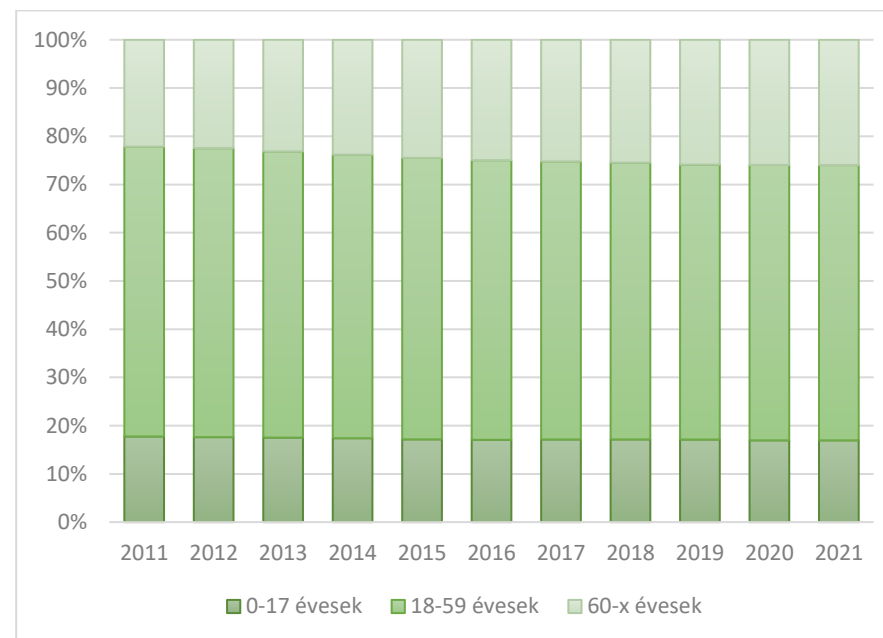
II.6-1. ábra: Mosonmagyaróvár város népességszámának változása és annak összetevői, 2011-2020

Adatok forrása: KSH

A Mosonmagyaróvári járás állandó népessége 2011 és 2021 között folyamatosan nőtt, összesen több mint 7800 fővel. A járás 26 települése közül a 2021. évi állandó népesség kizárólag Mosonudvar esetében nem haladta meg a 2011. évi értéket. A népességszám bővülésének mértéke Rajkán volt a legmagasabb (a 2021. évi népesség közel két és félszerese a 2011. évinek), a 20%-ot pedig Feketeerdő, Dunasziget, Levél, Máriakálnok és Dunakiliti esetében is meghaladta. **A Mosonmagyaróvári járásban a járásszékhelyhez hasonlóan természetes fogyás tapasztalható. A természetes fogyást a pozitív vándorlási egyenleg kompenzálja a járás egészét tekintve (2011 és 2020 között a belföldi vándorlási egyenleg csak 2011-ben és 2015-ben volt negatív).**

II.6-2. ábra: Mosonmagyaróvár város korszerkezetének változása, 2011-2021

Adatok forrása: KSH

A legfeljebb 17 évesek aránya az állandó népességből Mosonmagyaróváron 17,0%, ami elmarad a járási (17,6%), a vármegyei (17,8%), illetve az országos (17,6%) átlagértéktől. A korcsoport aránya az állandó népességből 2011 és 2021 között csökkent. Ugyanakkor **a legalább 60 évesek aránya az állandó népességből folyamatosan emelkedett, 2021-ben 26,0% volt. Mosonmagyaróvár népessége előregedő,** a legalább 60 évesek aránya az állandó népességből magasabb, mint a járási (24,0%) és a vármegyei (25,2%) átlagérték, az országos átlagértékhez (26,1%) képest viszont alacsonyabb.

Mosonmagyaróváron az öregedési index értéke (legalább 65 éves népességnek a 0-14 éves népességhez viszonyított aránya) **folyamatosan emelkedett 2011 és 2021 között,** 2021-ben 148% volt. Az öregedési index értéke a 100%-ot Mosonmagyaróváron 2010-ben, a Mosonmagyaróvári járásban 2012-ben, Győr-Moson-Sopron megyében 2005-ben lépte át, az országos érték pedig 2006-ban haladta meg a 100%-ot. A mosonmagyaróvári népesség előregedésének gyors ütemét jelzi, hogy bár az öregedési index értéke országos és vármegyei szinten is később haladta meg a 100%-ot, mint Mosonmagyaróvár esetében, jelenleg a városi mutató értéke magasabb, mint az előbbiek.

II.6.1.2. Nemzetiségi összetétel

Mosonmagyaróváron a 2011. évi népszámlálás során a lakosság 85%-a vallotta magát magyarnak. A teljes népességen belül az 1%-ot a német (3,8%) nemzetiséghez tartozók aránya haladta meg. Valamelyik hazai nemzetiséghez tartozónak a népesség 6,6%-a vallotta magát. A horvát, a német, a roma és a szlovén nemzetiséghez tartozók érdekeit nemzetiségi önkormányzat is képviseli a városban. Nem hazai nemzetiséghez tartozónak a népesség összesen 0,7%-a vallotta magát 2011-ben. Érdekes továbbá megemlíteni, hogy a nemzetiségi hovatartozás kérdésére a népesség 14,4%-a nem kívánt válaszolni, illetve nem adott választ a 2011. évi népszámláláson.

II.6.1.3. Képzettség

A lakosság iskolai végzettségét illetően a 2011. évi népszámlálás adatai az irányadók. Megállapítható, hogy az előző, 2001. évi népszámlálás óta Mosonmagyaróvár lakosságának képzettségi szintje az országos tendenciákhoz hasonlóan nőtt.

2011-ben Mosonmagyaróváron a 15-59 évesek 12,2%-a rendelkezett legfeljebb általános iskolai végzettséggel (ugyanakkor a járási érték 14,9%; az országos érték 14,7% volt). A legalább 25 éves népesség 17,3%-a rendelkezett felsőfokú végzettséggel Mosonmagyaróváron (ugyanakkor a járási érték 13,2%; az országos érték 19% volt). A legalább 7 éves népesség 32%-a legfeljebb általános iskolai, 53%-a középfokú és 14%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezett, mint legmagasabb iskolai végzettség. **A középfokú végzettségűek aránya meghaladta az országos átlagot (47%),** a legfeljebb általános iskolai végzettségűeké, valamint a felsőfokú végzettségűeké elmaradt attól (előbbi 37%, utóbbi 16% volt országos szinten).

II.6.1.4. Foglalkoztatottság

A **foglalkoztatottak aránya** a 15-64 éves népességen belül – a 2011. népszámlálási évi adatai alapján – Mosonmagyaróváron 66,2%, ami meghaladta az országos (57,9%) és a járási átlagértéket (65,6%), valamint a Győr-Moson-Sopron vármegyei járásközpontok átlagértékét (63,4%). A mutató értéke a Mosonmagyaróvári járásban a járásszékhelyhez képest Feketeerdőn (73%), Lipóton (71,2%), Dunakilitin (70,9%), Mosonudvaron (69,9%), Rajkán (68,1%), Újrónafőn (67,2%) és Lébényben (66,5%) volt magasabb. A **száz lakosra jutó adófizetők száma** hosszabb időtávra vonatkozóan is elérhető. Utóbbi indikátor értéke Mosonmagyaróváron 2012 és 2016 között emelkedett (2012-ben 47 fő, 2016-ban 52 fő), majd azt követően csökkent (2019-ben 48 fő). A mutató értéke 2011 és 2019 között

Mosonmagyaróváron a járási értéket rendre meghaladta, az országos értéktől 2019-ben maradt csak el (az országos érték ekkor 50 fő volt).

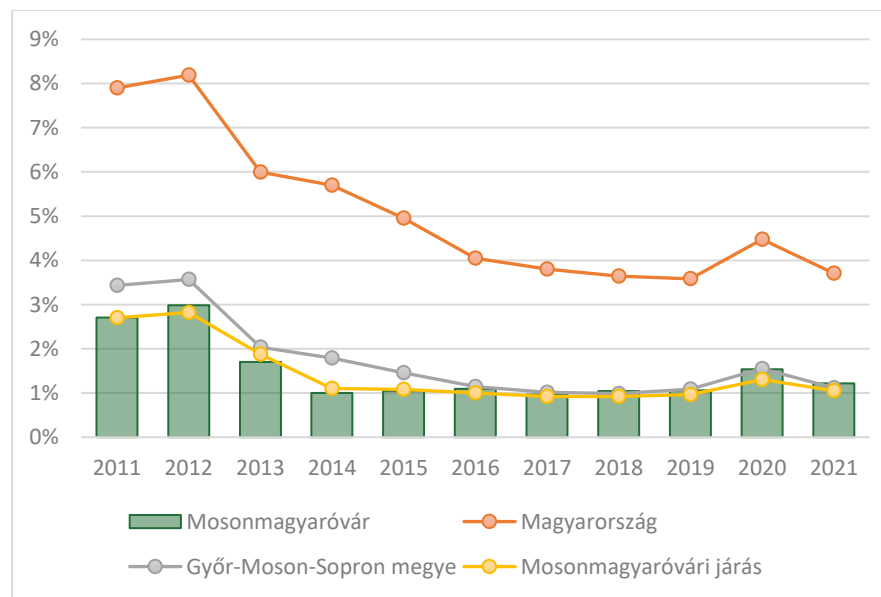
A 2011-es népszámlálás adatai biztosítanak részletesebb képet a város ingázási viszonyairól is. **Mosonmagyaróvár ingázási egyenlege pozitív**, a Mosonmagyaróvárra naponta ingázók száma 2011-ben (5355 fő) meghaladta az elingázók (4485 fő) számát. **A Mosonmagyaróvárra ingázó foglalkoztatottak 80%-a a Mosonmagyaróvári járás településeiről ingázott 2011-ben** (a Mosonudvarról, Máriakálnokról, Püskiből, Kisbodakról, Levélről és Halászből ingázó foglalkoztatottak több mint 50%-a ingázott a járásszékhelyre). A legtöbb foglalkoztatott Halászből jár be, az összes Mosonmagyaróvárra ingázó foglalkoztatott 9%-a innen érkezik a járásszékhelyre. **Mosonmagyaróvárról a foglalkoztatottak 30,7%-a ingázott** naponta 2011-ben. **A városból elingázók 36%-a külföldre ingázott**, de jelentős volt a Dunakilitibe (elingázók 11%-a), a Győrbe (elingázók 10%-a) és a Mosonszolnokra (elingázók 10%-a) ingázók száma is. A Mosonmagyaróvári járásban a járásszékhely és Dunakiliti kivételével (utóbbinál az elingázók aránya 49,5%) a többi településen az elingázó foglalkoztatottak aránya az összes foglalkoztatotthoz képest meghaladta a 50%-ot (a Mosonmagyaróvárral szomszédos Feketeerdőn, Máriakálnokon, Károlyháza és Újrónafőn a 80%-ot is).

Az ingázási adatoktól eltérően a munkanélküliségi adatok részletesebb időbeli bontásban érhetők el. Ezek alapján megállapítható, hogy **a nyilvántartott állás keresők aránya a 15-64 éves népességén belül Mosonmagyaróváron az országos, vármegyei és járási tendenciákhoz képest többnyire hasonlóan változott**. A regisztrált állás keresők aránya 2011 és 2021 között 2012-ben volt a legmagasabb (3%), majd 2014-re 1%-ra csökkent és 2019-ig 1% körül mozgott. A mutató értéke jelentősebb mértékben 2020-ban, döntő részben a koronavírus-járvány hatásaival összefüggésben emelkedett (ekkor 1,5% volt), a városban nyilvántartott állás keresők száma 44%-kal emelkedett az előző évihez képest. **2021-ben**

azonban ismét csökkent **a nyilvántartott állás keresők száma és aránya a 15-64 éves népességén belül**, utóbbi mutató értéke **1,2% volt**. Az országos értékhez képest a vármegyei, a járási és a városi érték lényegesen alacsonyabb. A városi érték 2017 óta minden évben meghaladta a járást, továbbá 2018-ban és 2021-ben a vármegyeit is.

Mosonmagyaróváron a nyilvántartott állás keresők körében a nemek közötti megoszlás hasonló (2021-ben az állás keresők 51%-a volt férfi), a legfeljebb általános iskolai végzettségű állás keresők aránya 29% volt 2021-ben. A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott állás keresők aránya az állás keresők körében 24% volt 2021-ben, ami a járási (28%), a vármegyei (34%) és az országos (58%) átlagértékhez képest is kedvezőbb.

II.6-3. ábra: Nyilvántartott állás keresők a 15-64 éves népesség %-ában, 2011-2021

Adatok forrása: KSH

A közfoglalkoztatási programban résztvevők havi átlagos létszáma Mosonmagyaróváron 2021-ben 17 fő volt (járási szinten 49). A közfoglalkoztatottak száma Mosonmagyaróváron és a járásban is 2016-ban volt a legmagasabb (a járásszékhelyen 68 fő, a járási átlag 227 fő). A járásban 2016 óta folyamatosan csökkent a közfoglalkoztatási programban résztvevők száma, Mosonmagyaróváron ugyanakkor a 2020-ig tartó csökkenést (ekkor 15 fő volt a közfoglalkoztatottak havi átlagos létszáma) követően 2021-ben kismértékű növekedés történt.

II.6.1.5. Jövedelmi viszonyok

Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem értéke Mosonmagyaróváron 2019-ben 1 236 997 Ft volt, ami a korábbi évekhez hasonlóan meghaladta a járási átlagértéket, de a vármegyeitől és országotól elmaradt. Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem értéke 2019-ben a Mosonmagyaróvári járásban a járás délkeleti részében található településeken (Mecseén, Lébényben, Dunaremetén, Károlyházán, Héderváron, Ásványráron, Darnószeliben), valamint Mosonudvaron volt magasabb, mint a járásszékhelyen (az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem értéke a járásban Mecseén volt a legmagasabb: 1 720 079 Ft). **2011-hez képest 2019-re az egy főre jutó nettó belföldi jövedelem értéke Mosonmagyaróváron, a járásban és a megyében is csökkent az országos átlaghoz képest.** A mosonmagyaróvári érték a járási átlaghoz viszonyítva lényegében nem változott, ugyanakkor a vármegyei értékhez viszonyítva csökkent. Érdemes ugyanakkor rögzíteni, hogy az előbbi megállapítások a nettó belföldi jövedelem vonatkozásában igazak, **a jövedelmi viszonyokat Mosonmagyaróváron és térségében jelentős mértékben befolyásoló külföldi munkavállalás kapcsán nincsenek rendelkezésre álló adatok.** Kiemelendő továbbá, hogy a társadalom jelentős részének számottevő bevételei származnak a különféle szociális ellátásokból.

Az előbbieket is figyelembe véve országos viszonylatban összességében a mosonmagyaróvári lakosság jövedelmi helyzete kedvezőnek mondható,

ugyanakkor az egyének szintjén jelentős különbségek tapasztalhatók. Mosonmagyaróváron is vannak, akik anyagi, illetve lakhatási problémákkal, munkanélküliséggel, valamint hajléktalansággal küzdenek. Az önkormányzat a rászoruló helyzetén több módon is igyekszik segíteni. Települési támogatásban 2020-ban 821 fő részesült (összevetésképp 2016-ban 1057 fő részesült települési támogatásban).

II.6-1. táblázat: A nettó belföldi jövedelem változása

	Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem, 2011		Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem, 2019	
	ezer Ft	országos átlag %-ban	ezer Ft	országos átlag %-ban
Győr-Moson-Sopron vármegye	711	108,9%	1393	105,0%
Mosonmagyaróvári járás	636	97,4%	1177	88,7%
Mosonmagyaróvár	666	102,0%	1237	93,3%

Adatok forrása: TEIR

II.6.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Mosonmagyaróvár 1939-ben a területileg is elkülönülő Magyaróvár polgári város és a falusiasabb Moson egyesülésével jött létre. A szocializmus időszaka alatt a két településrész funkcionális és területi összekapcsolását célozták az új városközponti fejlesztések, azonban ezek ellenére **megmaradt a városrészek bizonyos szintű elkülönülése.** Különösen a vár és környezete képzett sokáig városon belüli közösségi szegregátumot, szinte teljesen elzártan működött a közösségi-kulturális környezetétől. Kiemelendő ugyanakkor, hogy a 30 év alatti lakosság körében már nem jellemző a városrészi alapú kulturális-közösségi szegregálódás. Az egykor

külön településnek számító városrészek bizonyos fokú kulturális-közösségi elkülönülése, főként az idősebbek körében napjainkig megmaradt.

Mosonmagyaróvár helyi konfliktusai túlnyomórészt a térség munkaerőpiaci helyzetéből fakadnak. A környéken (határon innen és túl) rendelkezésre álló munkalehetőségek az ország távolabbi részéből számos munkavállalót vonzanak a városba. Probléma, hogy az ideérkezők jelentős része bejelentett lakcím nélkül él a városban, így a város ellátórendszerét terhelik anélkül, hogy az utánuk járó finanszírozás követné az általuk igénybe vett szolgáltatások útját. Továbbá az ideérkezők által növekszik a kereslet a helyi ingatlanok iránt, ami az ingatlanárak növekedéséhez vezet. Emiatt a kevésbé tehető rétegek a legrosszabb lakáskörülmények közé szorulnak. A helyi lakosság alsóbb rétegei így kiszorulnak a lakáspiacról, terhelve a szociális bérlakásokat, ahol jelentős várólista alakult ki.

Tekintettel arra, hogy a **szakmunkások** – helyiek és bevándorlók – egy része csak alvóvárosnak használja a Mosonmagyaróvárt, és **külföldre ingázik** (az összes helyi foglalkoztatott 11%-a naponta külföldre ingázott a 2011-es népszámlálás adatai szerint, de ennél a valós adat számottevően nagyobb lehet), a **város szakmunkáshiánnyal küzd** helyi üzemeiben.

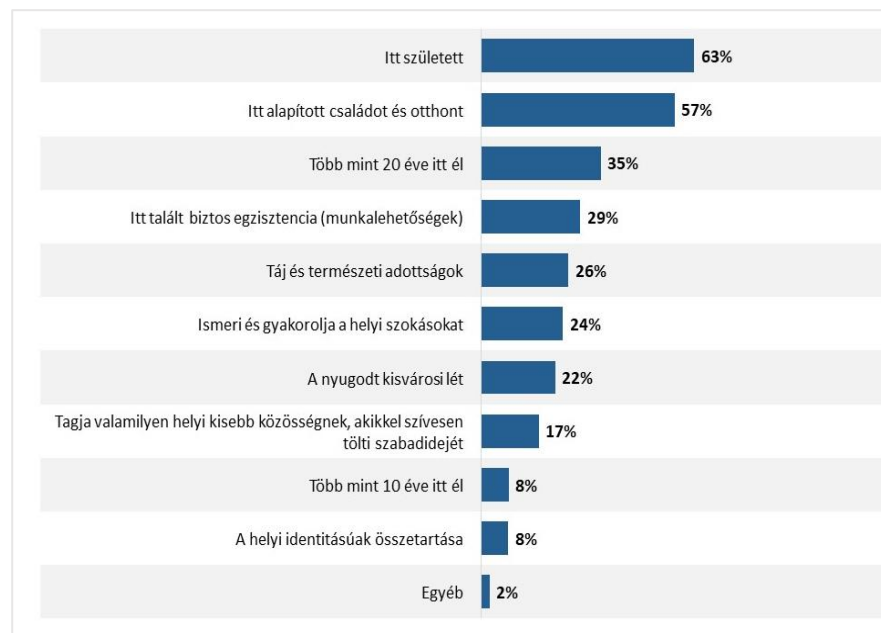
A közlekedési konfliktusok közül kiemelendő, hogy rendkívül magas a kerékpárral közlekedők száma, ugyanakkor **nincs megfelelően kiépítve a kerékpározáshoz megfelelő úthálózat**. A mosonmagyaróvári lakosság körében 2022 elején végzett kérdőíves felmérés is megerősítette, hogy jelentős igény mutatkozik a kerékpáros infrastruktúra fejlesztésére.

II.6.3. Települési identitást erősítő tényezők

Az FVS készítéséhez 2022 elején végzett kérdőíves felmérés alapján a mosonmagyaróvári lakosok többségénél a helyi kötődésük alapját a városhoz az határozza meg, hogy itt születtek (63%), illetve itt alapítottak családot és otthont (57%). A beérkezett válaszok alapján a város identitásában fontos szerepe van a környezeti értékeknek (például

Szigetköz, Lajta folyó), a határok közelségének, a betelepülőknak, illetve vendégmunkásoknak, valamint az épített környezetnek (például vár, óváros, termálfürdő).

II.6-4. ábra: A helyi kötődés legfontosabb alapjai a lakosság szerint

Megjegyzés: több válasz is lehetséges volt, (összesen 1585 válasz)

Forrás: kérdőívre beérkezett válaszok, 2022

A Mosonmagyaróvári Települési Értéktárban jelenleg 30 tétel található, melyek közül négy: Mosonmagyaróvár épített öröksége; a mosonmagyaróvári '56-os emlékpark – Gyásztér; az óvári sajtók; valamint a Szigetközi Friss Víz a Győr-Moson-Sopron Megyei Értéktárban is szerepelnek. A Lechner Tudásközpont által fejlesztett Helyi Művi Értékvédelmi Kataszter adatai alapján Mosonmagyaróváron 281 helyi érték

található 199 az építmény (épület és műtárgy), valamint 82 a szobor, képzőművészeti alkotás, utcabútor kategóriában.

A közösségi élet szinterei, illetve fórumai Mosonmagyaróváron többek között a Flesch Központ a Szigetköz Agórája, a Futura Interaktív Természettudományi Élménycentrum, az Ifjúsági Klub, a Fehér Ló Községi Ház, a Huszár Gál Városi Könyvtár és a Hansági Múzeum. A város hagyományos rendezvényei közé tartozik a Moson Model Show (Nemzetközi Makettkiállítás és Verseny), az Old Timer Kiállítás és Mosonmagyaróvári Veteránjármű Találkozó, a Voluta Vízi Fesztivál, a Szent István Napok és Szigetköz ízei, Vármegye borai Fesztivál.

Mosonmagyaróváron négy nemzetiségi önkormányzat (horvát, német, roma, szlovén) és több egyház is tevékenykedik. A 2011. évi népszámláláskor a lakosság 47,3%-a vallotta magát római katolikusnak és az 1%-ot meghaladta a reformátusok (3,1%) és az evangélikusok (2,1%) aránya is. Érdemes ugyanakkor megemlíteni, hogy a város népességének 16,7%-a nyilatkozott úgy, hogy vallási közösséghez, felekezethez nem tartozik és a lakosság további 29,6%-a nem válaszolt a vallási hovatartozás kérdésére.

Mosonmagyaróváron számos civil szervezet működik, bár pontos számuk jelentős mértékben eltér a különböző nyilvántartásokban. Az önkormányzat honlapján 68 civil szervezet adatai érhetők el. A KSH adatai alapján 2020-ban 172, a helyicivil.hu adatbázisa szerint 214 mosonmagyaróvári civil szervezet van, utóbbi szerint többségük kulturális (75), oktatási (66) és sport (66) területen tevékenykedik.

A települési identitást erősíti, hogy Mosonmagyaróvár több „virágos” versenyen is részt vett hazai és nemzetközi szinten. Az eredmények közül kiemelhető, hogy Mosonmagyaróvár 2015-ben elnyerte a Virágos Magyarország Környezetszépítő Verseny fődíját, 2016-ban pedig az Európai Virágos Városok és Falvak Versenyen (Entente Florale Europe) ezüst

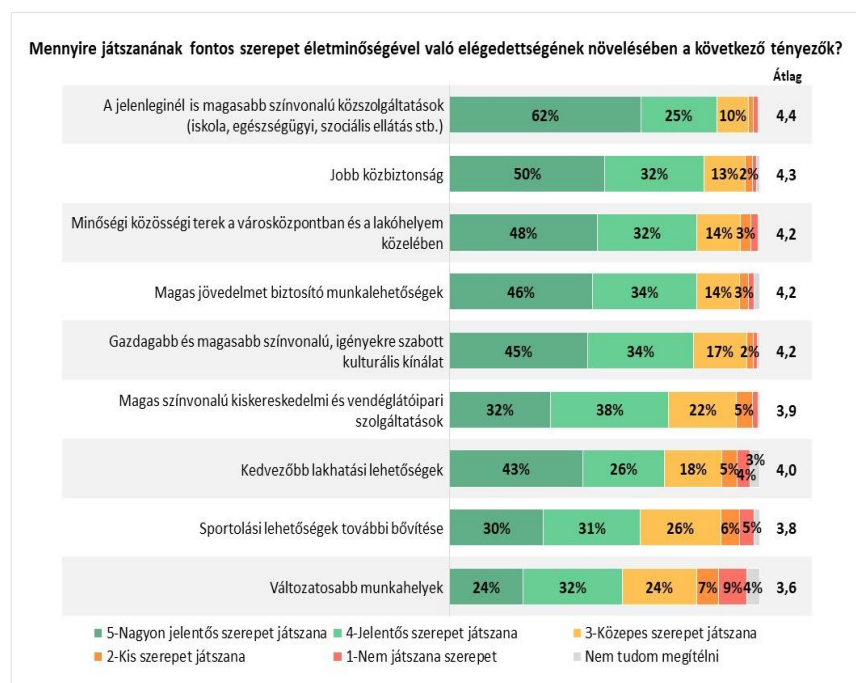
minősítésben részesült és a Városkapu tér elnyerte a legszebb városközpont különdíjat.

II.7. A település humán infrastruktúrája

II.7.1. Humán közszolgáltatások

A lakossági kérdőíves felmérés alapján a **településen élők életminőségével kapcsolatos elégedettségének növelésében a legfontosabb tényező** a jelenleginél is **magasabb színvonalú közszolgáltatások** (iskola, egészségügyi, szociális ellátás stb.) biztosítása, de szintén nagyon jelentős szerepet játszana a minőségi közösségi terek elérhetősége, és a gazdagabb, magasabb színvonalú, igényekre szabott kulturális kínálat is.

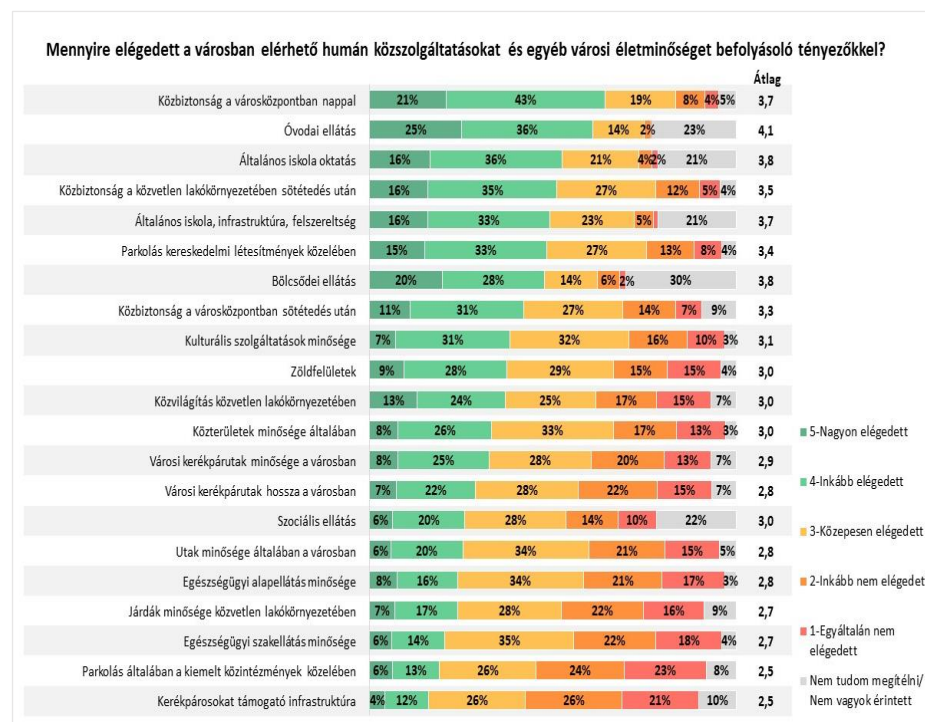
II.7-1. ábra: A lakosság életminőségével kapcsolatos elégedettségének növelésében szerepet játszó tényezők

Forrás: lakossági kérdőívre beérkezett válaszok, 2022

Az **egyes közszolgáltatásokkal való elégedettség** változatos képet mutat a városban. Az oktatási, nevelési terület megítélése pozitív, valamennyi közszolgáltatás közül a legmagasabb értéket (átlag: 4,1) az óvodai nevelés kapta, de nem sokkal marad el tőle az általános iskolai oktatás színvonala (3,8) és az általános iskolai oktatás infrastruktúrája (3,7) sem. A kulturális szolgáltatások minőségét (3,1) és a szociális ellátást (3,0) a válaszadók átlagosan már csak közepesnek ítélték, a humán közszolgáltatások közül pedig legkevésbé az egészségügyi alapellátás minőségével (2,8) és az egészségügyi szakellátás minőségével (2,7) elégedettek.

II.7-2. ábra: A lakosság egyes közszolgáltatásokkal való elégedettség

Forrás: lakossági kérdőívre beérkezett válaszok, 2022

II.7.1.1. Oktatás

Mosonmagyaróvár Város Önkormányzatának fenntartásában **hét óvoda működik, összesen 8 feladatellátási helyen** (a Mosonmagyaróvári Kékcinke Óvoda székhelye a Gulyás Lajos utcában található, telephelye a Gyári utca 13. szám alatt). A nevelési-oktatási feladatok ellátásában fontos szerephez jutnak az **egyéb fenntartók által működtetett intézmények** is. A Hildegard Óvoda elődjét, a Hildegardeum Kisdedóvót, a város első óvodájaként 1882-ben alapították, az intézmény jelenlegi fenntartója a Győri Egyházmegye. Az Éltes Mátyás Általános Iskola, Óvoda, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, EGYMI 12 fő óvodás korú gyermek speciális gondozását végzi, fenntartója a Győri Tankerületi Központ. A Pillangó Óvodát a Népmese-ház Nonprofit Kft. működteti. A nem önkormányzati fenntartású óvodák együtt **211 férőhellyel rendelkeznek**.

II.7-1. táblázat: Az óvodai férőhelyek kihasználtsága feladatellátási helyenként Mosonmagyaróváron, 2021/2022, %

	A feladatellátási hely megnevezése	férőhelyek száma (db)	gyermekek száma (fő)	férőhelyek kihasználtsága (%)
Önkormányzati fenntartású óvodák	Ózikés Óvoda	200	161	80,5
	Lurkóvár Óvoda	175	138	78,9
	Ostermayer Óvoda	150	100	66,7
	Majoroki Óvoda	100	110	110,0
	Bóbita Óvoda	100	93	93,0
	Kékcinke Óvoda	225	215	95,6
	Vackor Óvoda	150	146	97,3
Egyéb fenntartású óvodák	Hildegard Óvoda	139	123	88,5
	Éltes Mátyás Általános Iskola, Óvoda, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, EGYMI	12	12	100,0
	Pillangó Óvoda	60	37	61,7
Összesen:		1311	1135	86,6

Forrás: Oktatási Hivatal adatai alapján saját szerkesztés

Mosonmagyaróváron az óvodai férőhelyek jelenleg elegendőek, a kapacitás-kihasználtság valamennyi férőhelyet vizsgálva 87%-os, azonban a városközpont intézményeinek terhelését csökkentendő a **Duna lakóparkban szükség volna új óvoda létrehozására**. Az új intézmény a kritikus időszakokban a közlekedési helyzeten is javítana.

Az óvodákban folyamatosak a felújítások, jelenleg elsősorban a kerítések, udvari játékok és burkolatok, a csoportszobákban, folyosókon található burkolatok cseréjére lenne szükség. Problémát jelent, hogy a legtöbb óvodában a csoportszobákon és a kiszolgáló helyiségeken kívül nincs tér egyéb foglalkozások megtartására. A Majoroki, Bóbita, Kékcinke és Ostermayer óvodákban nagy igény mutatkozik tornaterem és foglalkoztató szoba (vizes és homokos terepasztal, akvárium stb.) építésére is.

Mosonmagyaróváron **az alapfokú oktatásban 7 intézmény vesz részt**. Az Ujhelyi Imre Általános Iskola, a Mosonmagyaróvári Fekete István Általános iskola és a Mosonmagyaróvári Éltes Mátyás Általános Iskola, Óvoda, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, EGYMI fenntartója a Győri Tankerületi Központ, a Fekete István Általános Iskola két telephelyen is működik (Gorkij utca 29., Alkotmány utca 8.). A településen az értelmileg sérült gyermekek alapfokú oktatása, nevelése, készségfejlesztő speciális szakiskolai képzése az Éltes Mátyás Általános Iskolában valósul meg. A Mosonmagyaróvári Móra Ferenc Általános Iskola fenntartója a Mosonmagyaróvári Német Nemzetiségi Önkormányzat, míg a Piarista Gimnázium, Általános Iskola és Óvodáé a Piarista Rend Magyar Tartománya. A településen két olyan intézményt is találunk, amely az általános iskolai képzés mellett szakképzést is biztosít: a Győri SZC Haller János Általános Iskolát és a Győri SZC Bolyai János Általános Iskolát, mindkettő fenntartója a Kulturális és Innovációs Minisztérium. A Móra Ferenc Általános Iskolában a **gyermeknek lehetőségük van általános iskolai tanulmányaikat német nemzetiségi osztályokban végezni**.

II.7-2. táblázat: A mosonmagyaróvári általános iskolák tanulóinak főbb jellemzői, 2021/2022, fő

Intézmény megnevezése	tanulók száma	többi tanulóval együtt nevelhető, oktatható SNI	hátrányos helyzetű tanulók	halmozottan hátrányos helyzetű tanulók
Ujhelyi Imre Általános Iskola	351	21	0	0
Fekete István Általános Iskola	442	44	4	0
Éltes Mátyás Ált. Isk., Óvoda, Készségfejlesztő Isk., Kollégium, EGYMI	76	0	2	1
Móra Ferenc Általános Iskola	591	12	0	0
Piarista Gimnázium, Általános Iskola és Óvoda	385	23	1	0
Haller János Általános Iskola	327	51	4	0
Bolyai János Általános Iskola	576	27	0	0
Összesen:	2748	178	11	1

Forrás: Oktatási Hivatal adatai alapján saját szerkesztés

A 2021/2022. tanév beiratkozásai alapján a tanulói létszám szinte azonos a Móra Ferenc Általános Iskolában és a Bolyai János Általános Iskolában. A hátrányos helyzetű tanulók aránya valamennyi intézményben rendkívül alacsony, a legtöbb sajátos nevelési igényű gyermek a Fekete István Általános Iskolába és a Haller János Általános Iskolába jár. Az általános iskolai tanulók létszámában kisebb hullámlás rajzolódott ki a 2010-es években, de átlagosan 2800 és 3000 fő között mozgott. Az utóbbi évekre egyértelműen csökkenő tendencia jellemző, míg 2017-ben 2970 fő, 2019-ben 2897 fő, addig 2021-ben már csak 2748 fő végezte az alapfokú tanulmányait mosonmagyaróvári intézményben.

Mosonmagyaróváron a 2015/2016-os tanév óta Tanodát is működtet a Mosonmagyaróvári Kulturális Egyesület. Az Egyesület 2017-ben sikeresen pályázott, és az EFOP-3.3.1-16 - Tanoda programok támogatása felhívás keretében mintegy 19 millió forintot fordíthatott működésre. 2019 óta a működés finanszírozására hazai források állnak rendelkezésre. A Tanoda célja, hogy a hátrányos helyzetű – köztük roma – vagy gyermekvédelmi szakellátás otthont nyújtó formáiban élő tanulók az alap-, illetve középfokú oktatási intézményekben sikereket érjenek el. A Tanoda a Családok Átmeneti Otthona épületében működik, és a legtöbb tanodába járó gyermek is az otthonból kerül ki. A Tanoda fejleszti a gyermekek alapkompeticitáit (olvasás, szövegértés, számolás, idegennyelvi és informatikai ismeretek), ezáltal csökkenti a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai lemaradását. Mindemellett szociális, egészségügyi, krízismegelőzési, gyermekjóléti szolgáltatásokat is nyújt, így járulva hozzá a diákok társadalmi beilleszkedéséhez.

Mosonmagyaróváron **két intézményben zajlik gimnáziumi oktatás**: a Piarista Gimnáziumban (tanulói létszám a 2021/2022-es tanévben 123 fő) és a Kossuth Lajos Gimnázium és Kollégiumban (592 fő). Az utóbbi évek épületenergetikai fejlesztései közül kiemelendő a Kossuth Lajos Gimnáziumban kiépített napelemes rendszer, mely mintegy 35 millió Ft európai uniós forrásból valósult meg.

A középfokú oktatásban a városban működik még a Győri Szakképzési Centrum Bolyai János Technikum, a Győri SZC Glück Frigyes Turisztikai és Vendéglátóipari Technikum és Szakképző Iskola, valamint a Győri SZC Hunyadi Mátyás Technikum. A **Bolyai János Technikumban** a jelentkezők informatikai, logisztikai és gazdasági képzések közül választhatnak, emellett az intézmény felnőttképzést is végez. A **Glück Frigyes Technikum** turisztikai, vendéglátóipari profillal rendelkezik, 5 éves technikumi, 3 éves szakképző iskolai, illetve felnőttképzések egyaránt elérhetőek. A **Hunyadi**

Mátyás Technikum specializált gép- és járműgyártás, gépészet, kereskedelem és szépművészet ágazatban indít képzéseket.

Mosonmagyaróvár járáson belüli központi oktatási funkciója mind az alapfokú, mind pedig a középfokú oktatásban részt vevők ingázási adataival is alátámasztható. 2020-ban a más településről bejáró általános iskolai tanulók száma 15%-ot tett ki, a 2019-es adatsor alapján minden második középiskolás más településen vagy kollégiumban lakó volt.

A településen a **művészeti oktatást a Mosonyi Mihály Zenei Alapfokú Művészeti Iskola** szolgálja szolfézs, zongora, fafúvós, rézfúvós, vonós és ütő tanszakon.

Mosonmagyaróváron a **felsőoktatás is nagy hagyományokkal bír.** A **Széchenyi István Egyetem Albert Kázmér Mosonmagyaróvári Karának**, jogelődje a Magyaróvári Gazdasági Felsőbb Magántanintézet, melyet még **1818-ban alapítottak, Európa első, folyamatosan működő agrár-felsőoktatási tanintézeteként.** Jelenleg az intézményben a felsőoktatási szakképzések között mind mezőgazdasági alapképzések (BSc), mind pedig mesterképzések (MSc) elérhetőek, valamint szakirányú továbbképzések és tanfolyamok is rendszeresen indulnak.

II.7.1.2. Egészségügy

Mosonmagyaróvár egészségügyi ellátásában **az alapellátás, valamint a járóbeteg-és fekvőbeteg szakellátás is helyben biztosított.** Mosonmagyaróvár **alapellátásában** területi ellátási kötelezettséggel 14 háziorvosi, 5 házi gyermekorvosi, 8 fogorvosi, 11 területi védőnői és 6 iskola védőnői körzet működik. Az önkormányzat éves költségvetésében forrást biztosít az alapellátásban dolgozó orvosok működési kiadásainak támogatására, új praxis indítására, praxisvásárlás segítésére, valamint igény esetén szakemberlakások is rendelkezésre állnak. A védőnői életpálya vonzóbbá tétele érdekében jelentős bérszínvonal emelés történt az utóbbi években, azonban a település – a folyamatos pályázatás ellenére

is – folyamatos szakemberhiánnyal küzd. Az alapellátáshoz kapcsolódó háziorvosi és házi gyermekorvosi **ügyelet biztosításáról** az önkormányzat az OXY-MOV Bt.-vel kötött feladat-ellátási szerződés keretében gondoskodik Mosonmagyaróvár és Mosonudvar területén.

Mosonmagyaróvár **járóbeteg és fekvőbeteg szakellátását a Karolina Kórház – Rendelőintézet végzi**, ellátási körzete a teljes Mosonmagyaróvári járásra is kiterjed. A járóbeteg-ellátó szakrendelések száma 54, ahol a diagnosztikákkal együtt a COVID-világjárvány előtti években átlagosan 340-350.000 orvos-beteg találkozás történt évente.

A kórházban 2002 és 2004 között átfogó rekonstrukció zajlott, amelynek eredményeként az addig több telephelyes intézmény két, egymáshoz közeli telephelyre került. 2006. óta a Kórház struktúrája többször is változott, az aktív ágyak száma folyamatosan csökkent, a krónikus ágyak száma pedig nőtt. 2012. július 1-től a Kórház 160 aktív és 147 nem aktív (53 krónikus, 63 rehabilitációs és 31 ápolási), azaz összesen 307 ágygal rendelkezett, melyen átlagosan évi 8-9000 fekvőbeteg esetet látott el. 2015. márciustól sürgősségi betegellátó osztály is működik 4 ágygal, így az aktív ágyak száma 164-re emelkedett. 2020-tól a kórház összesen 321 ágygal rendelkezik Mosonmagyaróváron a Flexum termálfürdő is biztosít gyógyászati kezeléseket, amelyek egy része OEP finanszírozással is igénybe vehető. A fürdő szolgáltatásainak vonzáskörzete az országhatáron is átnyúlik.

A Karolina Kórház és Rendelőintézetben az elmúlt években európai uniós forrásból több projektet is megvalósítottak. Az EFOP-1.10.2-17 konstrukcióban 15 millió forintot fordítottak humán erőforrás-fejlesztésre, 40 millió forintból a Rendelőintézet Egészségfejlesztési irodáját mentális egészség funkcióval is bővítették, közel 60 millió forintot költöttek infekciókontroll tevékenységek fejlesztésére, csaknem 300 millió forint értékben fejlesztették a járóbeteg szakellátó szolgáltatásokat és további 136 millió forintért növelték a betegbiztonságot, diagnosztikai ultrahang készülék beszerzésére pedig csaknem 50 millió forintot fordítottak.

A város gyógyszerárakkal való ellátottsága megfelelő. Mosonmagyaróvár életében a **magánegészségügyi szolgáltatások kiemelkedő jelentőségűek**, a rendkívül nagy számban elérhető fogorvosi szolgáltatások alapvetően külföldi ügyfélkörre épülnek, s kedvezően hatnak a turizmus és vendéglátás fejlődésére is.

A **Mosonmagyaróvári Mentőállomás** (Csaba u. 1.) folyamatos fejlesztéséért tevékenykedik a Szent Kristóf Mosonmagyaróvár és Kistérsége Közhasznú mentőalapítvány, tevékenységüknek köszönhetően a mentőállomás már több mint 10 millió forint értékben szerezhette be mentés- és biztonságtechnikai eszközöket, a mentőszolgálat dolgozói pedig szakmai továbbképzéseken vehettek részt.

II.7.1.3. Szociális ellátás

A Mosonmagyaróvári járásban a **szociális és gyermekvédelmi ellátás térségi szinten szerveződik**. A Mosonmagyaróvár Térségi Társulás 2005 és 2010 között a városi fenntartású szakintézményekkel kötött megállapodás alapján, 2010. január 1-jétől pedig a Társulás fenntartásában működő Kistérségi Egyesített Szociális Intézményen (KESZI), valamint a Család - és Gyermekjóléti Központon keresztül látja el a szociális és gyermekvédelmi feladatokat.

A **Kistérségi Egyesített Szociális Intézmény** a következő szolgáltatásokat biztosítja a térség települései számára:

Szociális alapszolgáltatások

- étkeztetés (Alapszolgáltatási Centrum)
- házi segítségnyújtás (Alapszolgáltatási Centrum)
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (Alapszolgáltatási Centrum)
- fejlesztő foglalkoztatás
- nappali ellátás
 - Idősek Klubjai (Alapszolgáltatási Centrumon belül Óvári Idősek Klubja, Mosoni Idősek Klubja)

- fogyatékkal élők nappali ellátása (Fogyatékkal Élők Nappali Intézménye)
- hajléktalanok nappali ellátása (Hajléktalanok Nappali Melegedője)

Szakosított ellátások

- átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények
 - Idősek Gondozóháza
 - Hajléktalanok Átmeneti Szállása
- ápolást, gondozást nyújtó intézmények
 - Aranykor Idősek Otthona
 - Idősek Otthona

Mosonmagyaróváron évről évre növekvő igény mutatkozik az idősek nappali és tartós bentlakásos ellátására is. Az **idősek nappali ellátása a Mosoni és az Óvári idősek Klubjában** valósul meg, 30, illetve 25 férőhelyen. Az idősek klubjaiban a demens személyek nappali ellátása is biztosított. A Mosonmagyaróváron működő klubok rendkívül gazdag, színes programokat biztosítanak a klubtagok részére, így például hitéletüket gyakorolhatják, háziorvos és gyógyszerész látogatja a klubokat, de gyakoriak a szervezett kirándulások, séták, előadások is. Mindkét Idősek Klubja esetében szükség volna az épületek felújítására és a férőhelyek bővítésére is.

Az idősek részére a **szakosított ellátást az ápolást, gondozást nyújtó intézmények** biztosítják bentlakásos ellátás keretében. Az **Idősek Gondozóháza** 35 férőhellyel rendelkező, átmeneti elhelyezést (legfeljebb 1 év) nyújtó intézmény, amelyet jogszabályi kötelezettség alapján 2022. december 31-ig tartós bentlakásos ellátást biztosító otthonná szükséges átminősíteni. A feltételeknek való megfelelés azonban csak a férőhelyszám csökkentésével oldható meg, ráadásul az intézmény épülete is elavult, felújításra szorul. Az **Aranykor Idősek Otthona** és a Lengyári utcában található **Idősek Otthona** 65, illetve 20 férőhely kapacitású. Az Aranykor

Idősek Otthona 2000-ben készült el, műszaki állapota és kialakítása megfelelő, a Lengyári utcai Otthonban azonban szintén felújításokra volna szükség. Mindhárom bentlakásos intézmény teljes kihasználtsággal működik. A várakozási idő 1-1,5 év. A folyamatosan fennálló igények miatt az idősellátásban a férőhelyek bővítése szükséges.

A **Fogyatékossgal Élők Nappali Intézménye** jelenleg két telephelyen üzemel, összesen 38 férőhellyel, azonban az ellátási iránti igény ez esetben is meghaladja a kapacitásokat, a hatékonyabb működés érdekében az egy telephelyen való működés megvalósítása is elengedhetetlen.

A **Család- és Gyermekjóléti Központ** személyes gondoskodást nyújtó, gyermekjóléti alapellátásokat és szociális alapszolgáltatásokat biztosít. Az intézmény ellátási körzetéhez tartozik a Társulás 27 településén kívül Mosonszentmiklós is. A Központ az alábbi szervezeti egységek tartoznak:

- Család- és Gyermekjóléti Szolgálat – Mosonmagyaróvár Munkacsoport
- Család- és Gyermekjóléti Szolgálat – Térségi Munkacsoport
- Gyermek Átmeneti Otthona
- Napközbeni Gyermekfelügyelet
- DrogPont - Szenvedélybetegeket Segítő Szolgálat

A Hajléktalanok Átmeneti Szállása és Nappali Melegedő felújítása az EFOP-2.2.3-17 - Átmeneti és rehabilitációs intézmények korszerűsítése felhívás keretében, közel 86 millió Ft támogatás felhasználásával valósult meg 2020-ban, de szintén pályázati forrásból az elmúlt években bővítették a Család- és Gyermekjóléti Központot is (TOP-4.2.1-15-GM1 - Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése, 150 millió Ft) és konyha korszerűsítéssel fejlesztették a szociális étkeztetést (85 millió Ft).

A szociális és gyermekvédelmi ellátás részeként működő önkormányzati fenntartású **bölcsődei ellátást a Mosonmagyaróvár Egyesített Bölcsődék**

Intézménye (MEBI) biztosítja jelenleg négy telephelyen (Gólyahír, Margaréta, Micimackó és Napsugár Bölcsőde) rendelkezik. Az Aranyosziget utcában található Margaréta bölcsőde 2019-ben a TOP-1.4.1-19-GM1 pályázat mintegy 175 millió forintos támogatásával készült el. A Gólyahír, Micimackó és Napsugár bölcsődék egyaránt 84 férőhellyel rendelkeznek, a Margaréta bölcsődében pedig két csoportszobában összesen 26 férőhelyet létesítettek. Így jelenleg a város önkormányzati fenntartású bölcsődési összesen 278 férőhellyel rendelkezik, azonban a bölcsődei ellátás iránt folyamatosan növekvő igény mutatkozik a településen. Ennek következtében a városban jelenleg is zajlik új intézmény létrehozása a Mofém-telepen, melyet a település a TOP-1.4.1-19-GM1 - Bölcsődei férőhelyek kialakítása, bővítése felhívás keretében, 264 millió forint támogatásból valósít meg. A 12 és 14 fős csoportszobákat várhatóan 2022 novemberében vehetik birtokba a gyerekek. A Népmese–Ház Nonprofit Kft. további két intézményt, a Pillangó és a Happy Day Mini Bölcsődét működteti a városban, 8-8 férőhellyel.

Mosonmagyaróváron **Családok Átmeneti Otthona** is működik, melynek **fenntartója a Pápai Sarokkő Baptista Gyülekezet és a Lehetőség Családoknak 2005 Alapítvány**. Az intézmény az elmúlt években 7 nyertes pályázatával csaknem 400 millió forint támogatást nyert el, melyből a Családok Átmeneti Otthonán belül hat személy befogadására alkalmas krízisközpontot hoztak létre és két félutas házat létesítettek a kapcsolati erőszak elől menekülők és az emberkereskedelem áldozatai számára.

A **városban a szociális és gyermekvédelmi szolgáltatási paletta a következő években bővítésre szorul**, hiszen az 1993. évi III. törvényben előírt szolgáltatások közül még hiányzik a pszichiátriai betegek nappali intézménye, a szenvedélybetegek nappali intézménye, valamint a 30.000 főnél nagyobb állandó lakosságszámú településeken kötelező fogyatékos személyek gondozóháza, pszichiátriai betegek átmeneti otthona, szenvedélybetegek átmeneti otthona.

II.7.1.4. Kultúra

Mosonmagyaróvár színes kulturális életének alappillére a **Flesch Károly Kulturális Központ**, amely olyan multifunkciós komplexum, ahol a művelődési központ, fesztiváliroda, rendezvény-, civil-, információs-, és szabadidőközpont, kistérségi módszertani központ, alapfokú művészeti iskola és modern művészeti központ egyaránt megtalálható. 354 fő befogadására alkalmas színháztermében rendszeresen szerveznek bemutatókat, előadásokat, koncerteket, galériájában pedig neves hazai és külföldi művészek állítanak ki. A Központ falai között civil szervezetek is otthonra találnak, de itt működik a FIÓK Ifjúsági Klub, a Család- és KarrierPont, a CLLD Helyi Akciócsoportja, a Ritmus-Tér-Varázs regionális könnyűzenei tehetséggondozó központ, a Városi Televízió és a Mosonvármegye szerkesztősége is.

A Flesch Károly Kulturális Központ mosoni tagintézménye a **Fehér Ló Községi Ház**, amely a valamikori Fehér Ló Fogadó, majd Dózsa mozi csaknem 200 éves, patinás épületében működik. A Községi Ház színházterme kamara előadások esetén 165 fő befogadására alkalmas, azonban mozielőadásokat – a karzaton is helyet foglalva – akár egyszerre 210-en is megtekinthetnek. Az intézmény falai között jelenleg mintegy 40 csoport működik. A Községi Házban nagyobb felújítás az elmúlt években nem történt, szükség volna a színházterem teljes felújítására.

A **Hansági Múzeum** Mosonmagyaróváron két telephelyen, a Szent István király u. 1. szám alatt (Mosonvármegyei Múzeum) és a Fő utca 19. szám alatt (Cselley-ház) található. A **Mosonvármegyei Múzeum** klasszicizáló, oszlopcsarnokos épülete 1912-ben készült el, falai között ma régészeti, néprajzi, helytörténeti gyűjtemény található. A **Cselley-ház** a város legrégebbi lakóháza, melynek utcai szárnyát 1470 és 1480 között emelték. Jelenleg az épületben található a Gyurkovich-gyűjtemény, mely az utóbbi két évszázad magyar festészetéből nyújt válogatást; 17-19. századi enteriőrök is bemutatásra kerülnek, valamint kőtár és Gyurkovich-

emlékszoba is helyet kapott. A Cselley-ház ablakai és a földszinti padlóburkolatok állapota leromlott, felújításukra volna szükség.

A településen fontos közművelődési és közgyűjteményi feladatokat lát el a **Huszár Gál Városi Könyvtár** is. Épületét, mely egyben a művelődési központnak és a zeneiskolának is otthon ad, 1984-ben adták át, az intézmény ekkor vette fel a 16. században élt nyomdász, vándorprédikátor, Huszár Gál nevét. 2021-ben a TOP-7.1.1-16-H-ERFA TOP CLLD ERFA típusú helyi támogatási kérelmek c. felhívás keretében 30,5 millió forintból valósult meg a Könyvtár funkcióbővítő fejlesztése, ezt megelőzően pedig TOP-3.2.1-15-GM1 felhívásból az épület energetikai korszerűsítése közel 170 millió forint értékben, a belső terek felújítása azonban szükséges lenne.

A város és a tágabb térség életében egyedülálló szerepet játszik a **Futura Élményközpont és Rendezvényház**, mely Magyarország legnagyobb tudományos játszóháza, mely határon túli látogatókat is vonz. 2018-ban Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata sikeresen pályázott a TOP-2.1.1-16-GM1 - Barnamezős területek rehabilitációja felhíváson, és több mint 660 millió forint felhasználásával új kulturális központot hozott létre a Mofém-telep városrészben. A Part Rendezvényház termeit úgy alakították ki, hogy azok szinte bármilyen rendezvény megvalósítására alkalmasak legyenek, így például konferenciák, oktatások, tréningek, partnertalálkozók, kiállítások, gálavacsorák, bálók vagy esküvők lebonyolítására is.

II.7.1.5. Sport

A város sportélete rendkívül színes, a közel 70 városi sportegyesület szinte valamennyi sportágat felöleli. Nagy népszerűségnek örvend az NBI-es női kézilabda csapat (Mosonmagyaróvári Kézilabda Club SE), mely a Győri Audi ETO fiókcsapata. A kézilabdázók – megfelelő sportcsarnok hiányában – évekig a mosonszolnoki sportcsarnokban játszották, azonban **2017-ben** több mint 2 milliárd forintból **elkészült az új mosonmagyaróvári sportcsarnok, az UFM Aréna**, mely ötezer négyzetméter alapterületű, és több mint 1000 fő befogadására alkalmas. A csarnok parketta borítású, így alkalmas kosárlabdára, kézilabdára, tollaslabdára, röplabdára, teniszezésre és teremlabdarúgásra is. A város sportegyesületei gyorsan benépesítették és pár év alatt „kinőtték” a sportcsarnokot, ezért mellette jelenleg is **folyamatban van egy könnyűszerkezetes edzőcsarnok építése**, melynek költségei 600 millió forint körül alakulnak. Az edzőcsarnok a felnőtt és az utánpótlás kézilabda csapatok felkészülését segíti majd, de helyet biztosít a szabadidő sportnak is, és a Kossuth Lajos Gimnázium tanulói is használhatják a pályákat testnevelés órák alkalmával.

Mosonmagyaróváron 1881 óta működik hazánk egyik legrégebbi egyesülete, a **Mosonmagyaróvári Gazdászok Atlétikai Clubja** (MOGAAC DSE). Az egyesületben kosárlabda, kajak-kenu és karate szakosztály működik. Szintén komoly hagyományokkal bír a 118 éves **Első Mosonmagyaróvári Torna Egylet** is, amely a térség legnagyobb sportegyesülete és jelenleg is négy szakosztályban működve mintegy 500 utánpótlás korú sportoló napi edzés lehetőségét biztosítja.

A településen sikersportág az evezés a **Mosonmagyaróvári Vízisport Egyesületnek** köszönhetően, de országos és nemzetközi sikerek fűződnek a kerékpározók, erőemelők, tekézők, judósok, távfutók, parasportolók, versenytáncosok nevéhez is. A Vízisport Egyesület infrastruktúrájának

fejlesztésére a város pályázatot nyújtott be, melynek keretében Sportközpont és interaktív tér valósulna meg a Strand utcában.

Városüzemeltető és Fenntartó Kft tulajdonában a Báger-tónál 5 hónapon keresztül sátorfedésű jégpálya üzemel, az MVSE jégkorong szakosztályába több mint 50 gyermek jár. Az MVSE pályázatot nyújtott be a magyar Jégkorong Szövetséghez a jégpálya fejlesztésére, melynek keretében a pálya alapja beton burkolatot kapna, öltözők épülnének, a sátorfedést pedig szendvics panelszigetelésű fedés váltaná fel.

A városban a **szabadidő sportolásra is számtalan lehetőség kínálkozik**, az infrastruktúrát kisebb sportcsarnokok, iskolai tornatermek, uszoda, szabadstrand, fitneszterem, tenispályák biztosítják. Játsszóterek és hozzájuk kapcsolódóan kültéri fitnesz pályák is rendelkezésre állnak. A Báger-tó körül rekortán borítású futópálya található, de a túrázáshoz, futáshoz a városi parkerdők, folyópartok is megfelelő terepet biztosítanak. A Rudolf-ligetben erdei kalandpark működik. A vízi turizmus és az evezés lehetőségei a Mosoni-Dunán és a Lajtán is adottak, a Szigetköz a kerékpározáshoz is kedvező terepet kínál.

II.7.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Az Önkormányzata és intézményei munkája során érvényesül az esélyegyenlőség. Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata Képviselő-testülete 2018. szeptember 20-i ülésén fogadta el Mosonmagyaróvár **Helyi Esélyegyenlőségi Programját (HEP)** 5 éves (2019-2023) időszakra az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény alapján.

Az önkormányzat vállalta, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. A település az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonta partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami

intézményfenntartóira. Az esélyegyenlőségi tervben az önkormányzat vállalta, hogy a terv kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására a Helyi Esélyegyenlőségi Fórumot hoz létre és működtet.

A HEP értékei között említhető a megkülönböztetés tilalma, az egyenlő bánásmód, az emberi méltóság tiszteletben tartása, a méltányosság és a rugalmasság biztosítása az ellátásban, a partneri kapcsolatok és az együttműködés kialakítása, az integráció, a fenntarthatóság. Célja helyi szinten biztosítani a következőket: egyenlő bánásmód, diszkriminációmentesség, szegregációmentesség, a közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés, foglalkoztatás, szociális biztonság, a helyzetelemzés alapján az oktatás, az egészségügy és a lakhatás területén feltárt problémákra megfelelő intézkedések meghozatala.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program **5 célcsoport** esetében tekinti át a problémákat, ezek: **a mélyszegénység élők és romák, a gyermekek, a nők, az idősek, és a fogyatékkal élők.** Az azonosított problémák megoldására a **HEP intézkedési tervet is tartalmaz (HEP IT)**, amely a hátrányokat kompenzáló beavatkozásokat nevesíti.

Mosonmagyaróváron a 2011-es népszámlálás adatai (a 8 általános iskolai osztálynál nem magasabb iskolai végzettségű és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező lakosság aránya az aktív korúakon belül) alapján **két szegregátum található a városban:** egy a városszövetbe ágyazottan, egy pedig külterületen. A szegregátumok kis kiterjedésűek és népességszámuk alacsony (a két szegregátum népessége összesen 124 fő volt 2011-ben), a szegregátumokon belül az alacsony komfortfokozatú lakások arány a lakásállományon belül jelentősen meghaladta a városi átlagot.

A 2011-es népszámlálás adatai alapján kijelölt szegregátumokban javuló tendencia, ugyanakkor pontszerűen újabb veszélyeztetett területek,

tömbök alakultak ki. A szociálisan rászoruló családok egy adott területen (Mosoni Belváros) való koncentrációjának megelőzése érdekében javasolt intézkedéseket tenni, mely a szociális lakások minőségfejlesztését és integrált területre költözést is segítheti, de az antiszegregációs célok megvalósítását szolgáló humán fejlesztésekre is hangsúlyt kell helyezni.

II.8. A település gazdasága

II.8.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

Mosonmagyaróvár (illetve a korábban önálló Magyaróvár, Moson és Lucsony) **gazdasági szerepét jelentős mértékben meghatározták az elhelyezkedéséből fakadó előnyök és hátrányok, amelyek a történelem folyamán többször változtak.** A város gazdasági életében hagyományosan kiemelt jelentősége volt az élőállat-, majd a gabonakereskedelemnek. A XIX. században a vízi szállítást egyre inkább háttérbe szorította a vasút és a térség ipara is fejlődött (például Kühne Ede gépjavító műhelye, tölténygyár). A XIX. század fontos eseménye volt továbbá, hogy 1818-ban Óváron alapították meg Európa és Magyarország első agrár felsőoktatási intézményét, amelynek jogutódjaként a Széchenyi István Egyetem Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kara napjainkban is itt működik.

A trianoni békeszerződés következtében számos gazdasági kapcsolat szakadt meg a térségben, majd a hidegháború időszakában a gazdaság fejlődése szempontjából további hátrányt jelentett Mosonmagyaróvár határközeli pozíciója. Érdemes ugyanakkor megemlíteni, hogy a II. világháborút megelőzően még jelentős ipari beruházásokat hajtottak végre a városban (például létrehozták az ország első timföldgyárát).

Mosonmagyaróvár elhelyezkedése a rendszerváltozást követően értékelődött fel újra. A város gazdasági szerkezetében megnőtt a tercier szektor súlya, amely sok esetben a határon túlról érkezők igényeit szolgálta ki (például bevásárlóturizmus, gyógyászati szolgáltatások).

Az 1000 főre jutó regisztrált vállalkozások száma Mosonmagyaróváron 172 volt 2021-ben, ami a járási átlagértéket (143) meghaladta, a vármegyeitől (182) és az országotól (189) viszont elmaradt. **A regisztrált vállalkozások száma a városban 2015 és 2021 között folyamatosan emelkedett,** 2021-ben közel 700-zal több regisztrált vállalkozás volt

Mosonmagyaróváron, mint 2015-ben. **A járásban regisztrált vállalkozások 48%-a a járásszékhelyre volt bejegyezve 2021-ben.**

Az egy lakosra jutó iparüzési adó értéke Mosonmagyaróváron 2020-ban 96 474 Ft volt, ami jelentősen meghaladta a járási, a vármegyei és az országos átlagértéket is. Az előző évhez képest az egy lakosra jutó iparüzési adó értéke 2020-ban 12%-kal alacsonyabb volt Mosonmagyaróváron, jöllehet a korábbi években a mutató értéke folyamatosan nőtt. A 2020. évi csökkenés hátterében elsősorban a koronavírus-járvány hatása állhat. A Mosonmagyaróvári járás települései közül az egy lakosra jutó iparüzési adó értéke 2020-ban a járásszékhelyhez képest Mosonszolnokon (445 ezer Ft), Mosonudvaron (163 ezer Ft), Jánossomorján (143 ezer Ft) és Dunakilitin (97 ezer Ft) volt magasabb.

II.8-1. táblázat: Az egy lakosra jutó iparüzési adó változása

	Egy lakosra jutó iparüzési adó 2014-ben		Egy lakosra jutó iparüzési adó 2019-ben		Egy lakosra jutó iparüzési adó 2020-ban	
	ezer Ft	országos átlag %-ában	ezer Ft	országos átlag %-ában	ezer Ft	országos átlag %-ában
Győr-Moson-Sopron vármegye	65,6	126%	87,6	110%	84,4	119%
Mosonmagyaróvári járás	62,7	120%	90,2	114%	81,3	114%
Mosonmagyaróvár	73,1	140%	109,7	138%	96,5	136%

Adatok forrása: KSH

A ceginformacio.hu adatai alapján a **legmagasabb árbevétellel** rendelkező mosonmagyaróvári székhelyű vállalatok a **feldolgozóipar** területén tevékenykednek: a Nolato Magyarország Kft. (műanyag termék gyártása), a WAHL Hungária Kft. (háztartási villamos készülék gyártása), az Óvártej Zrt.

(tejtermék gyártása), a PG Hungary Kft. (központi fűtési kazán, radiátor gyártása) és a STROHM MOFÉM Zrt. (csap, szelep gyártása).

Az egy lakosra jutó idegenforgalmi adó értéke Mosonmagyaróváron 2020-ban 366 Ft volt, ami a járási és a vármegyei értéket meghaladta, ugyanakkor az országoshoz képest elmaradt. Az előző évhez képest az egy lakosra jutó idegenforgalmi adó értéke 2020-ban 75%-kal alacsonyabb volt Mosonmagyaróváron, jóllehet a korábbi években a mutató értéke folyamatosan nőtt. A 2020. évi csökkenés hátterében elsősorban a koronavírus-járvány hatása áll. A Mosonmagyaróvári járáson belül az egy lakosra jutó idegenforgalmi adóbevétele értéke a járásszékhelyhez képest 2019-ben és 2020-ban is magasabb volt Lipóton (2019-ben 24 230 Ft), Hegyeshalomban (2019-ben 8 025 Ft) és Dunakilitin (2019-ben 1 960 Ft).

II.9-2. táblázat: Az egy lakosra jutó idegenforgalmi adó változása

	Egy lakosra jutó idegenforgalmi adó 2014-ben		Egy lakosra jutó idegenforgalmi adó 2019-ben		Egy lakosra jutó idegenforgalmi adó 2020-ban	
	Ft	országos átlag %-ában	Ft	országos átlag %-ában	Ft	országos átlag %-ában
Győr-Moson-Sopron vármegye	814	90%	1243	76%	292	73%
Mosonmagyaróvári járás	802	88%	1378	84%	322	80%
Mosonmagyaróvár	808	89%	1478	90%	366	91%

Adatok forrása: KSH

Mosonmagyaróvár város működő vállalkozások száma szerinti gazdasági szerkezetéről az alábbi táblázat tájékoztat.

II.8-3. táblázat: Működő vállalkozások száma Mosonmagyaróváron gazdasági ágak szerint

Gazdasági ágak	Működő vállalkozások száma, 2020
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	66
Bányászat, kőfejtés	5
Feldolgozóipar	209
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	21
Vízellátás	8
Építőipar	385
Kereskedelem, gépjárműjavítás	506
Szállítás, raktározás	142
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	129
Információ, kommunikáció	87
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	82
Ingatlanügyletek	244
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	476
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	172
Oktatás	101
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	175
Művészet, szórakoztatás, szabadidő	78
Egyéb szolgáltatás	409
Összesen	3295

Adatok forrása: KSH

II.8.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

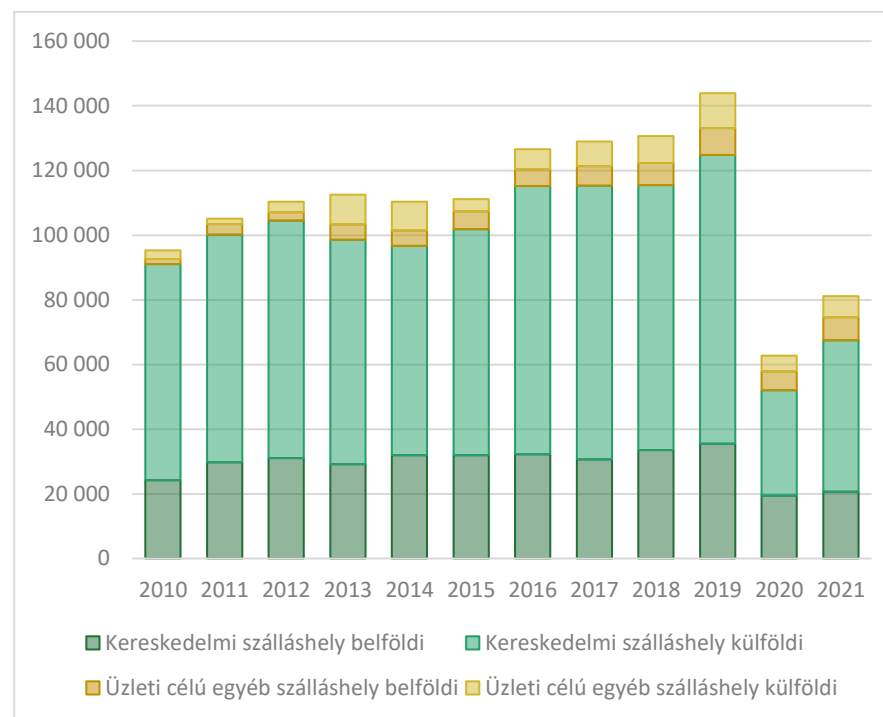
2020-ban a mosonmagyaróvári székhellyel rendelkező vállalkozások 79%-a tercier (szolgáltatások), 19%-a a szekunder (ipar, építőipar, energiaellátás) és 2%-a a primer (mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, bányászat, kőfejtés) szektorban tevékenykedett. 2020-ban a működő vállalkozások 1%-a foglalkoztatott legalább 50 főt; legalább 250 főt foglalkoztató, mosonmagyaróvári székhellyel rendelkező nagyvállalkozás pedig kettő volt a városban: a Nolato Magyarország Kft. (a ceginformacio.hu adatai alapján 2022-ben 585 főt foglalkoztat) és a WAHL Hugária Kft. (a ceginformacio.hu adatai alapján 2022-ben 558 főt foglalkoztat). A ceginformacio.hu 2022-es adatai alapján a STHROM Mofém Zrt. foglalkoztatotti létszáma is meghaladja a 250 főt (260 fő 2022. június 1-jén). **A mosonmagyaróvári székhellyel rendelkező, legalább 50 főt foglalkoztató vállalatok többsége (54%-a) a feldolgozóiparban működött 2020-ban.**

Mosonmagyaróváron 2020-ban a legtöbb vállalkozás a Kereskedelem, gépjárműjavítás (506 darab), a Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (476 darab), az Egyéb szolgáltatás (409 darab) és az Építőipar (385 darab) nemzetgazdasági ágakban tevékenykedett. A működő vállalkozások száma 2020-ra 2014-hez képest a Vízellátás és a Kereskedelem, gépjárműjavítás nemzetgazdasági ágak esetében csökkent. Az Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység, az Egyéb szolgáltatás, az Építőipar és a Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység nemzetgazdasági ágakban működő vállalkozások száma viszont évről évre nőtt 2014 és 2020 között.

A koronavírus-járványt megelőzően a Győr-Pannonhalma turisztikai térségbe tartozó Mosonmagyaróvár turizmusát is kedvező tendenciák jellemezték: nőtt a férőhelyek, a városba érkező vendégek és az általuk eltöltött vendégéjszakák száma. 2020-ban az előző évihez képest 56%-kal esett vissza a mosonmagyaróvári vendégéjszakák száma. A jelentős

visszaesésben annak is szerepe volt, hogy a koronavírus-járvány megfékezése érdekében bevezetett intézkedések kedvezőtlenebbül érintették a külföldről érkező vendégeket, akiknek a jelenléte meghatározóbb a város turizmusában. **2021-ben ismét nőtt a vendégéjszakák száma a városban, de a számuk továbbra is lényegesen alacsonyabb volt, mint a koronavírus-járványt megelőzően.**

II.8-1. ábra: A Mosonmagyaróváron regisztrált vendégéjszakák száma, db

Adatok forrása: KSH

II.8.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelése

A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján **Mosonmagyaróváron 3295 vállalkozás működött 2020-ban, 728-cal több, mint 2014-ben.** 2020-ban a városban működő vállalkozások **56%-a egyéni vállalkozás formájában működött és a vállalkozások döntő része** (a 0 fős és ismeretlen létszámú vállalkozásokat nem számítva összesen 94%-a) **1-9 főt foglalkoztató mikrovállalkozás volt.** 2014 és 2020 között a mosonmagyaróvári székhellyel rendelkező mikro- és kisvállalkozások száma emelkedett, a közép- és nagyvállalatok száma csökkent. Fontos azonban megjegyezni, hogy a KSH a működő vállalkozások számát székhely szerint tartja nyilván, így az mosonmagyaróvári telephellyel rendelkező, de más településen bejegyzett foglalkoztatók, mint például a kiskereskedelmi láncok üzletei, nem jelennek meg a figyelembe vett adatbázisokban.

Mosonmagyaróvár legnagyobb árbevétellel és legtöbb foglalkoztatottal rendelkező vállalata, a higiéniai és orvostechnológiai termékek gyártásával foglalkozó Nolato Magyarország Kft. 2021-ben jelentette be, hogy egy 7,7 milliárd forint összköltségű beruházással több, mint másfélszeresére növeli gyártó és raktározó területét, valamint folytatja gyártó berendezéseinek további fejlesztését Mosonmagyaróváron (a beruházáshoz a magyar kormány 1,5 milliárd forintnyi támogatást biztosít). A magyar kormány támogatásával valósult meg a Kravtex-Kühne Csoport 2 milliárd forint összértékű fejlesztése is Mosonmagyaróváron, az autóbuszgyár új gyártócsarnokát 2022 márciusában adták át. Szintén állami támogatással, több mint 3 milliárd forintból alakítják ki a Magyar Tejgazdasági Kísérleti Intézet Kft. új kutatás-fejlesztési és innovációs központját kísérleti üzemmel és laboratóriummal, melynek átadása 2022-ben várható.

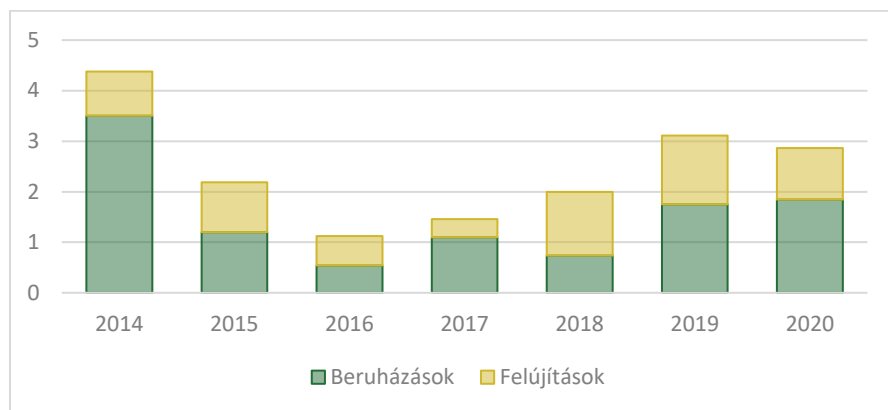
A városban számos fejlesztés európai uniós támogatással valósult meg az elmúlt években. A Széchenyi 2020 program Gazdaságfejlesztési és

Innovációs Operatív Programjából (GINOP) 215, a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programból (TOP) 51, az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Programból (EFOP) 25, a Környezeti- és Energiahatékonysági Operatív Programból (KEHOP), az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Programból (IKOP) és a Közigazgatás- és közszolgáltatás-fejlesztés Operatív Programból (KÖFOP) pedig 1-1 mosonmagyaróvári projekt részesült támogatásban. 300 millió forintnál nagyobb összértékű projektet a mosonmagyaróvári vállalatok közül a KÜHNE Zrt. (termékvonal fejlesztés), a Galen Bio Kft. (eszközfejlesztés) és a Profood Flexum Kft. (piac- és exportkapacitás bővítés) valósított meg. Érdemes továbbá megemlíteni, hogy a Széchenyi 2020 program Vidékfejlesztési Programjából 188 mosonmagyaróvári projekt részesült támogatásban, melyek közül a 300 millió forint összértéket 8 projekt haladta meg.

A jövőbeli beruházások szempontjából kiemelendő, hogy a Széchenyi Terv Plusz program Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Pluszból (GINOP Plusz) 7 mosonmagyaróvári projekt támogatásáról már döntöttek. A 7 projekt összköltsége meghaladja a 1 milliárd forintot (a legnagyobb, 287 millió forint összértékű projekt a Cable Module Kft. infrastrukturális és technológiai fejlesztése).

A piaci szféra vállalatai mellett az önkormányzat, illetve az önkormányzati cégek is számos beruházást hajtottak végre európai uniós támogatással a városban. Ezek közül a 300 millió forint összértéket 4 projekt is meghaladta: Kulturális központ kialakítása a mosonmagyaróvári Mofém-telep városrészen (661 millió forint), Kaiser telephely teljes körű rehabilitációja (390 millió forint), Vízitursztikai központ létesítése Mosonmagyaróváron (356 millió forint), MoWinPark fejlesztése (320 millió forint). Az önkormányzat beruházási és felújítási kiadásainak alakulásáról az alábbi ábra tájékoztat.

II.8-2. ábra: Az önkormányzat beruházási és felújítási kiadásai 2014 és 2020 között, milliárd forint

Adatok forrása: KSH

II.8.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

A meghatározó piacok elérhetősége, mint a gazdasági versenyképességet befolyásoló egyik alapvető tényezője **szempontjából Mosonmagyaróvár rendkívül kedvező helyzetben van.** A város észak-déli, valamint kelet-nyugati európai jelentőségű közúti közlekedési folyosók találkozásában fekszik, közigazgatási területén áthalad az M1-es autópálya. **Mosonmagyaróvárról közúton Budapest nagyságrendileg másfél, Bécs egy, Pozsony pedig fél óra alatt elérhető.** Mind a három főváros nemzetközi repülőtérrel is rendelkezik.

Szlovákia és Ausztria közelsége és az ottani munkalehetőségek miatt Mosonmagyaróvár térségéből jelentős arányban **ingáznak a munkavállalók külföldre, ami a helyi vállalatok számára munkaerőhiányt eredményez,** illetve eredményezhet. A **nyilvántartott álláskereső aránya** a 15-64 éves népességen belül Mosonmagyaróváron **rendkívül alacsony.** A városi lakosságon belül a középfokú végzettséggel rendelkezők aránya a 2011-es népszámláláskor meghaladta az országos átlagot. Az FVS

készítéséhez 2022-ben végzett kérdőíves felmérés adatai alapján a lakosság 88%-a átlagosnak vagy afelettinek ítélte meg IT eszközök használatával kapcsolatos jártasságát saját korosztályához képest. A munkaerőutánpótlás szempontjából ugyanakkor **kedvezőtlen tényező,** hogy **az előregedés** folyamata Mosonmagyaróváron is jelentkezik.

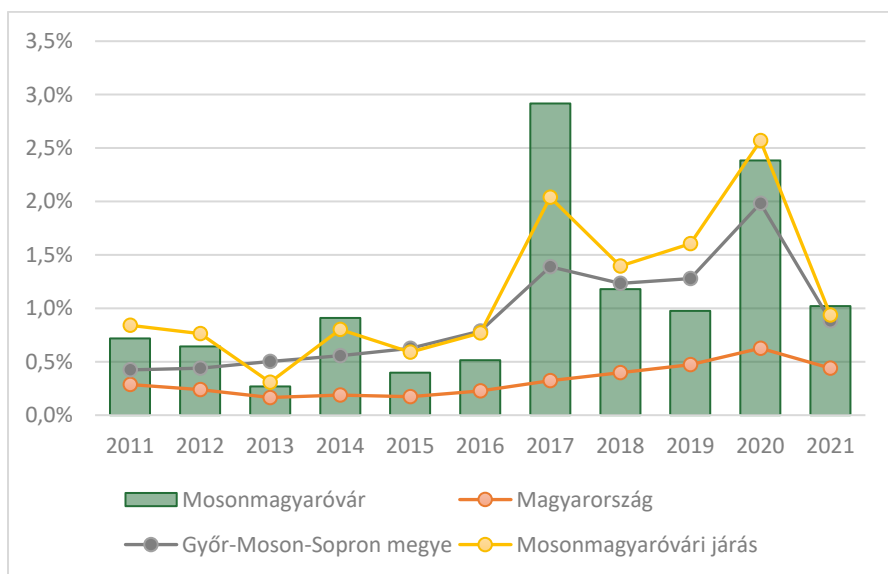
A gazdasági versenyképességet jelentős mértékben befolyásolja továbbá a **beruházásokhoz elérhető területek** mennyisége és minősége. A városi barnamezős területek fejlesztése folyamatos, jóllehet továbbra is vannak lehetőségek ezen a téren. Az önkormányzat által vezérelt barnamezős ipari terület átalakításának kiváló példája a MoWinPark, a Mosonmagyaróvári Innovációs és Kereskedelmi Park, amelyet 37 hektáron hoztak létre 2007 és 2009 között európai uniós támogatással (északi részén főként kiskereskedelmi beruházásokhoz, déli részén pedig vállalati telephelyeknek alkalmas területek vannak). Ezen felül a körülbelül 100 hektáros Mosonmagyaróvári Ipari Logisztikai Üzleti Park (MILÜP) 1999 óta működik ipari parkként a városban, területének nagy része egyelőre kihasználatlan (főként logisztikával és szállítmányozással foglalkozó vállalatok érkezését várják). A MILÜP és a MoWinPark teljesen közművesített telephelyeket biztosít az érkező beruházásokhoz. A MoWinParkban továbbá egy inkubátorház is működik.

A gazdasági versenyképesség szempontjából kiemelten fontos a **kutatás-fejlesztés.** A KSH adatai alapján 2020-ban 13 kutató-fejlesztő hely működött, ahol összesen a tényleges K+F állományi létszám 143 fő volt (összevetésképp 2011-ben 19 kutató-fejlesztő hely működött, 240 fő tényleges K+F állományi létszámmal). A kutatás-fejlesztés terén nagy múlttal rendelkező szereplő Mosonmagyaróváron a Széchenyi István Egyetem Mezőgazdasági és Élelmiszertudományi Kara, valamint a Magyar Tejgazdasági Kísérleti Intézet.

II.8.5. Ingatlanpiaci viszonyok

Mosonmagyaróvár lakásállománya folyamatosan bővült az elmúlt években, 2021-ben 15676 lakás volt a városban, 1641-gyel több, mint 2011-ben. A lakásállomány bővülésének mértéke meghaladta az országos átlagot. A mosonmagyaróvári lakások döntő többsége magántulajdonban van, az önkormányzati lakásbérlemények aránya a lakásállományon belül 3,3% volt 2019-ben. 2020-ban valamennyi városi lakás be volt kötve a közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba és a közcatornahálózatba is, távfűtéssel pedig a lakások 23%-a rendelkezett.

II.8-3. ábra: Az épített lakások aránya az éves lakásállomány százalékában, 2010-2019

Adatok forrása: KSH

Az ingatlanet.hu adatai szerint Mosonmagyaróváron az eladásra kínált lakóingatlanok átlagos négyzetméterára jelentős mértékben emelkedett az elmúlt években, 2022 májusában közel 600 ezer forint volt. A KSH adatai alapján 2020-ban Mosonmagyaróváron 341 használt lakást értékesítettek, melyek átlagos értéke 22 millió Ft volt. Utóbbi érték meghaladta az országos átlagértéket (19,2 millió Ft), a vármegyeitől (22,5 millió Ft) viszont a korábbi évektől eltérően elmaradt. A Mosonmagyaróvári járáson belül a járásszékhelyhez képest az értékesített használt lakások átlagos értéke Dunakilitin, Dunaremetén, Halászában, Jánossomorján, Kimlén, Levélen, Máriakálnokon, Rajkán, Újrónafőn és Várbalogon volt magasabb 2020-ban. Az előbbi települések közül Rajkán az elmúlt 10 év során folyamatosan meghaladta a mutató értéke a mosonmagyaróvárit.

II.9. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

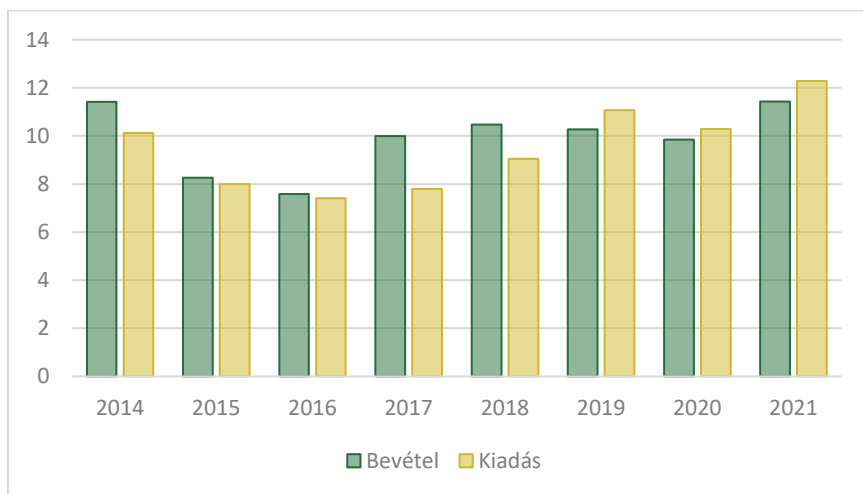
II.9.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

II.9.1.1. Költségvetés

Mosonmagyaróvár város költségvetése 2014-től kiegyensúlyozott volt, a bevételek meghaladták a kiadások összegét, az **utóbbi három évben ugyanakkor kiadási többlet keletkezett**, amelyet kötvényvisszaváltásokból és államháztartási megelőlegezésből fedezett az önkormányzat.

A település több mint **3,6 Mrd Ft helyi adóbevétele** jelentős tétel a finanszírozási különbözet kiegyenlítésében, azonban fontos megemlíteni, hogy az így felhasznált források mindenképpen hiányoznak a település számára fontos fejlesztések finanszírozásához. A korlátozott lehetőségek miatt a fejlesztések szinte kizárólag pályázati forrásból valósulnak meg.

II.9-1. ábra: Mosonmagyaróvár város költségvetése, millió Ft

Forrás: KSH

Mosonmagyaróvár költségvetési kiadásai között a **legjelentősebb tételt a felhalmozási célú kiadások** jelentik, ezek finanszírozását elsősorban a település rendelkezésére bocsátott támogatási források határozzák meg. Ez természetesen azt is jelenti, hogy a felhalmozási célú kiadások összege az egymást követő évek vonatkozásában is jelentősen eltérhet egymástól.

II.9.1.2. Vagyongazdálkodás

Mosonmagyaróvár Város Önkormányzat Képviselő-testületének 27/2016. (VI. 30.) önkormányzati rendelete szabályozza az önkormányzat vagyonát és a vagyon feletti tulajdonosi jogok gyakorlását. A rendelet melléklete szerint **az önkormányzat 116 db korlátozottan forgalomképes és 352 db forgalomképes ingatlannal rendelkezik.**

Az önkormányzat szervezetén belül a **Gazdasági és Városüzemeltetési Bizottság** jogosult állást foglalni és döntéseket hozni. A polgármesteri hivatal szervezetén belül a polgármester és a **Városfejlesztési és Fenntartási Osztály** rendelkezik a fentiekhez hasonló jogosítványokkal.

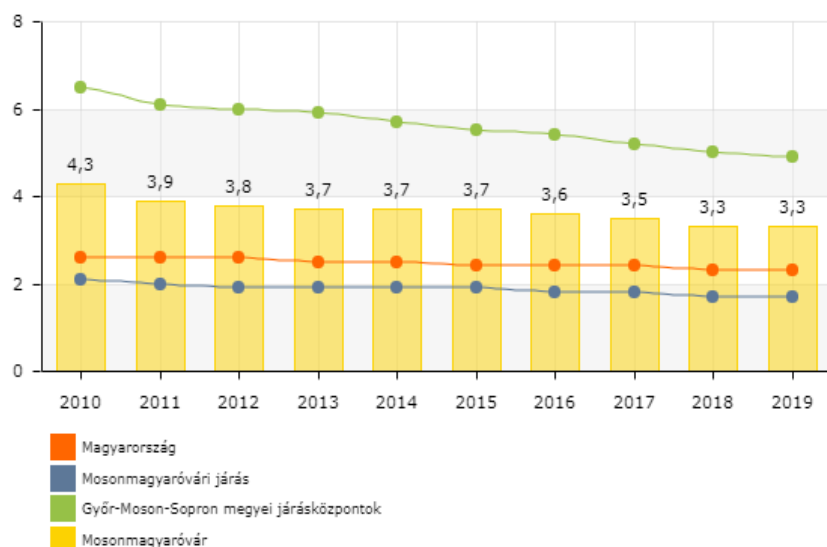
A legfontosabb feladatot a városfejlesztő társaság, a **Movinnov Kft.** látja el, amelynek főbb tevékenységei:

- **Ingatlanfejlesztés, -értékesítés, -hasznosítás.** A társaság a teljes folyamatot koordinálja, azaz a koncepció kidolgozásától a vásárláson át a tervezést, egyeztetéseket és engedélyeztetéseket is. A megvalósításhoz köthetően pedig a teljes pályázati folyamat, az árajánlatkérés, a kiviteleztetés, a műszaki ellenőrzés, valamint az aktiválás is a feladatai tartozik. A város ingatlan- és helyiséggazdálkodásához kapcsolódik már, de szintén a Movinnov Kft. végzi az értékesítés, bérbeadás folyamatát és a marketinget is.
- Önkormányzati lakások és egyéb helyiségek kezeléséhez, felújításához építéséhez kapcsolódóan a **bérleti jogviszonyok kezelésének** minden feladata, illetve a fenntartási és karbantartási feladatok is a városfejlesztő társaságot terhelik.

- Komplex **városrehabilitációs feladatok** ellátása az önkormányzat megbízásából és nevében eljárva. Működése során több, mint 5 milliárd forint értékű fejlesztést hajtott végre a társaság, mellyel a legjelentősebb ingatlanpiaci beruházó a járásban. Fontos megemlíteni a városfejlesztéshez köthető EU projektekben betöltött projektmenedzsmeni szerepét.
- Egyéb tevékenységként **ingatlanközvetítést, beruházás bonyolítást, értékbecslések készítését** is folytat a kft. (ez nem kapcsolódik az önkormányzat településfejlesztő tevékenységéhez).

A városfejlesztő társaság a helyi ingatlanpiac meghatározó szereplője, számos sikeres fejlesztést tudhat magáénak, melyekkel jelentős bevételhez juttatta a várost, valamint közterületek, épületek újultak meg, épültek ki magántőke bevonásával.

II.9-2. ábra: Fenntartott önkormányzati lakásbérlemények aránya a teljes lakásállományon belül, %

Forrás: TEIR

II.9.1.3. Gazdasági program

Mosonmagyaróvár Város Önkormányzatának **Gazdasági Programja 2020-2025** évekre szól. A program széleskörű, mely előtérbe helyezi a munkavállalók megtartását, a szociális területeken jelentkező szükséges feladatok ellátását és igények kielégítését, az elért önkormányzati intézményi színvonal fenntartását, további fejlesztését, a város kulturális-, sport- és közösségszervező életének támogatását, elmélyítését, az élhetőbb város megteremtésének lehetőségét. A feladat komoly fejlesztéseket vár el helyi szinten, de ugyanakkor központi döntések támogatása mellett valósítható meg. A program teljesítése alapvetően függ az Önkormányzat és fenntartása alatt lévő intézmények, illetve az Önkormányzat gesztorsága alatt működő társulások likviditási helyzetétől, finansziális adottságaitól. **A gazdasági program 13 eléréndő célt, ill. prioritást fogalmaz meg az alábbiak szerint:**

1. Az önkormányzati szféra versenyképességének megőrzése
2. Pályázati lehetőségeink
3. A civil szervezetek támogatási rendszere
4. Egészségügy alapellátás, köznevelési feladat ellátáshoz szükséges feltételek biztosítása
5. Szociális ellátórendszer fenntartása, bővítési lehetőségek
6. Az Önkormányzat projektjei és részvétele a térségi társulások fejlesztési projektjeiben
7. Önkormányzat szerepvállalása a gazdasági környezet fejlesztésében (ezen belül közlekedésfejlesztés, saját forrásból megvalósítandó fejlesztések, zöldprogram, hulladékgazdálkodás)
8. Településfejlesztéssel, településrendezéssel, értékvédelemmel kapcsolatos feladatok
9. Kulturális szolgáltatások bővítése, sportfejlesztési lehetőségek
10. Gazdaságfejlesztésre szánt területek feltárása
11. Új lakóterületek feltárása
12. Településfejlesztés, településüzemeltetés
13. Az önkormányzati gazdasági társaságok fejlesztési tervei

II.9.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége

Az Önkormányzaton belül a **Gazdasági és Városüzemeltetési Bizottság** a városfejlesztési és a környezeti kérdésekkel foglalkozó szervezeti egység.

Mosonmagyaróvár Város Önkormányzatának Szervezeti és Működési Szabályzata (SzMSz) szerint a város polgármestere a testület döntései szerint és saját önkormányzati jogkörében irányítja a Hivatalt, amelynek vezetését a jegyző látja el a Hivatal egyes szervezeti egységein keresztül. A településfejlesztési döntések előkészítésében a **Gazdasági és Városüzemeltetési Bizottság** vesz részt.

A városfejlesztési és városüzemeltetési feladatokat a hivatalon belül a **Városfejlesztési és Fenntartási Osztály** látja el, emellett kiemelt szerepe van a Projekt Irodának, a főépítésznek, valamint a Pénzügyi Osztály. A városfejlesztési és városüzemeltetési feladatok elvégzésére szakosodtak ezen túlmenően a **Movinnov Befektetési, Innovációs és Szolgáltató Kft., valamint a Városüzemeltető és Fenntartó Kft.** Ezekon kívül számos vállalat és önkormányzati költségvetési szerv lát el közösségi feladatköröket.

Az önkormányzat által elfogadott **Településfejlesztési Konceptió** és a **Gazdasági Program** foglalkozik a településfejlesztési feladatokkal, amelynek elsődleges célja, hogy Mosonmagyaróváron a fejlett, környezetkímélő ipari vállalkozások, illetve a természeti és épített örökségre épülő egészségmegőrző turizmus megerősödésével a lakosság életminőségét meghatározó közlekedési, környezeti és lakhatási állapot javuljon, ennek köszönhetően a város népességének dinamikus növekedése mellett a helyi társadalom szerkezete kedvező irányban mozdul el, kohéziója erősödik.

A településfejlesztés pénzügyi hátterét elsősorban az önkormányzat **saját bevételei** és az államháztartáson belülről érkező **felhalmozási célú támogatások**, valamint a **pályázati források** biztosítják. A városban számos fejlesztés európai uniós támogatással valósult meg az elmúlt években. A

Széchenyi 2020 program Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Programjából (GINOP) 215, a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programból (TOP) 51, az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Programból (EFOP) 25, a Környezeti- és Energiahatékonysági Operatív Programból (KEHOP), az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Programból (IKOP) és a Közigazgatás- és közszolgáltatás-fejlesztés Operatív Programból (KÖFOP) pedig 1-1 mosonmagyaróvári projekt részesült támogatásban.

II.9-1. táblázat Az önkormányzat államháztartáson belülről érkező felhalmozási célú támogatások

Év	Államháztartáson belülről érkező felhalmozási célú támogatás (ezer forint)
2014	4 656 102
2015	1 519 478
2016	100 922
2017	1 533 499
2018	1 206 536
2019	424 747
2020	500 943
2021	4 656 102

Forrás: KSH

II.9.3. Az önkormányzat gazdaságfejlesztési tevékenysége

Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata 2020-ban fogadta el a 2020-2025 évekre vonatkozó **Gazdasági Programját**, amely lefekteti az önkormányzat gazdaságfejlesztési tevékenységének kereteit. A programban megfogalmazott **célok és tevékenység elsősorban a gazdasági fejlődés háttérinfrastruktúrájának, ill. keretfeltételeinek megteremtését célozza meg** (pl. közúthálózat fejlesztése, intézményi felújítások, települési infrastruktúra fejlesztése, energetikai korszerűsítés stb.). A Movinnov

Befektetési, Innovációs és Fejlesztési Kft. tevékenységén keresztül azonban konkrét gazdaságélénkítő tevékenységet is kifejt az önkormányzat pl. MoWinPark fejlesztése, inkubátorház létesítése. Emellett kiemelt szerepet kap a munkásszállók kapacitásbővítése is.

A Gazdasági Programban tervezett fejlesztések megvalósítását 2020-2025 között döntően EU-s támogatásokkal, és ezen belül is a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program terhére tervezi megvalósítani az önkormányzat.

II.9.4. Foglalkoztatáspolitikai

A Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata az önkormányzati költségvetési szervekkel együtt **480 fő számára biztosított munkát.**

II.9-2. táblázat: Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos száma Mosonmagyaróváron

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása	10	35	27	27	14	12
Országos Közfoglalkoztatási Program támogatása	29	26	38	39	25	12
Járási startmunka mintaprogram támogatása összesen:	0	1	1	2	0	-
Mezőgazdaság	0	0	-	0	0	-
Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	-	-	1	2	-	-
Mindösszesen:	39	62	66	68	39	24
Közfoglalkoztatási mutató	0,18%	0,28%	0,30%	0,30%	0,18%	0,11%

Forrás: <http://kozfoglalkoztatatas.bm.hu>

A városban az elmúlt 5 évben éves szinten 15-68 fő között mozgott a közfoglalkoztatottak száma. A közfoglalkoztatás formái: hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás, Országos Közfoglalkoztatási Program és Járási startmunka mintaprogram. Az elmúlt két év tendenciái alapján csökken a közfoglalkoztatásban résztvevők száma, ami mutatja Mosonmagyaróvár viszonylag kedvező demográfiai-gazdasági helyzetét, meg kell azonban említeni, hogy a központilag engedélyezett létszám is minden évre egyre alacsonyabb.

II.9.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata a tulajdonában lévő lakás célú ingatlanokat: szociális alapon, költségelven vagy piaci alapon hasznosítja. Mosonmagyaróvár Város Önkormányzat Képviselő-testületének 24/2021. (VI. 25.) önkormányzati rendelete határozza meg a lakások és helyiségek bérletéről szóló szabályokat. A rendelet melléklete szerint **összesen 489 db lakással rendelkezik** az önkormányzat. A 16 m² alapterületű lakásoktól a 100 m² feletti méretű lakásokig igen széles skálán mozog az ingatlanok mérete.

II.9-3. táblázat: Lakáscélú önkormányzati ingatlanok száma Mosonmagyaróváron

Lakástípus	db
Szociális alapon hasznosított lakások	300
Garzonházak	256
Nyugdíjasház	41
Bérlőkijelölési joggal érintett	3
Költségelven hasznosított lakások	153
Szolgálati lakások	153
Piaci alapon hasznosított, bérlőkijelölési joggal érintett lakások	36
Összesen	489

Költségelven hasznosított bérlakásra kizárólag szakemberrel köthető bérleti szerződés. Fő szabály szerint a bérleti szerződés legfeljebb 5 év időtartamra köthető, ezt követően bizonyos feltételek teljesülése esetén a bérleti szerződés alkalmanként legfeljebb három évvel meghosszabbítható. A Gazdasági Program szerint jelenleg 90 db szakemberlakás áll rendelkezésre, melyből 25 db felújításra vár. A bérbeadható ingatlanok mindegyike bérbe adott. Jelenleg 17 db szakember vár elhelyezésre. Amennyiben a felújításra váró ingatlanok is bérbe adhatóvá válnak, a szakemberlakások iránti jogos igények kielégíthetőek lesznek. A rendelet vonatkozik **a nem lakáscélú helyiségekre is (összesen 91 db)**. A piaci alapon bérbe adott nem lakáscélú helyiségek száma 55 db, az ingyenesen használatba adott nem lakáscélú helyiségeké pedig 36 db.

A helyiséggazdálkodást a Városüzemeltető és Fenntartó Kft. végzi. Feladata a város tulajdonában lévő irodaházakban lévő helyiségek, a város régi ipari parkjában és önkormányzati tulajdonban lévő építmények, valamint a piaci standok bérbeadása.

A Kft. működteti az **Erkel Ferenc úti irodaházat** (volt Pártok háza), valamint a Barátság utcai Ipari Parkot (a volt orosz laktanyát). Mindkét ingatlan kihasználtsága 70-90%-os. Az Ipari Parkban telephely- és raktárbérletekre van lehetőség, az irodaházban irodahelyiségek bérelhetők teljes infrastruktúrával. Többcélú helyiség bérelhető az óvári piac épületében (itt a bérleti jog nem a Kft.-é, ez korlátozza az ingatlanhasznosítást).

II.9.6. Intézményfenntartás

Az önkormányzati fenntartású intézmények közé tartozik a Polgármesteri Hivatal, az Ózikés Óvoda, a Lurkóvár Óvoda, a Ostermayer Óvoda, a Majoroki Óvoda, a Bóbita Óvoda, a Kékcinke Óvoda, a Vackor Óvoda, Intézményi Működtető és Gazdálkodási Szervezet (Gazdasági Ellátó Szervezet, Tábor, Központi Konyha), Egyesített Bölcsőde, Hansági Múzeum, Futura Élményközpont és Rendezvényház.

II.9.7. Energiagazdálkodás

Mosonmagyaróvár városa az elmúlt évekig nem rendelkezett tudatos energiastratégiával, de a fejlesztések során egyre inkább előtérbe került az energiahatékonyság, s több olyan intézményfejlesztés történt, amely ennek javítására helyezte a hangsúlyt. Ezek a beruházások pályázati forrásból valósultak meg és nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a város által az energiáért fizetett költségek csökkenjenek. **A megvalósított fejlesztések elsősorban napenergia hasznosítását szolgálták.** A Polgármesteri Hivatal épületére is került 200 db napelem 50 kWh összteljesítménnyel. Emellett napelempark létesült önkormányzati beruházásban a Feketeerdei úti temető tartalék területén 535 kWh összteljesítménnyel. Az egykori MOTIM vörösiszap tárolók területén egy magáncég telepített két napelem parkot mintegy 16 MWh teljesítménnyel. 2023 tavaszán pedig átadásra került egy 7,5 MW-os geotermikus erőmű, amely a távhőszolgáltatás 85 %-át biztosítja. A térség emellett hazánkban az egyik legjelentősebb mértékben használja ki a szélenergia nyújtotta lehetőségeket, amely további bővítési potenciállal bír.

Az önkormányzat az energia beszerzése során – jogszabályi kötelezettségéből fakadóan is – közbeszerzést ír ki, így biztosítja a versenyt és a minél alacsonyabb ár és magasabb szolgáltatási színvonal elérését.

Az épületenergetikai fejlesztésekre az Európai Unió 2021-2027-es tervezési időszakában rendkívül nagy hangsúly kerül (fűtési rendszerek korszerűsítése és a megújuló energiaforrások nagyobb arányú felhasználása), az időszak fejlesztéseinek és forrásfelhasználásának köszönhetően **az önkormányzati energetikai fejlesztések is folytatódnak.** Az önkormányzat korlátozott lehetőségei miatt a fejlesztések szinte kizárólagosan pályázati forrásokból valósulhatnak meg, amelyekkel javítható a jelenlegi kedvezőtlen helyzet. A 2014-2020-as tervezési időszakban bölcsődei és óvodai energetikai korszerűsítések folytak, emellett megvalósult a művelődési központ energetikai fejlesztése is. A

nem kifejezetten energetikai fejlesztést célzó pályázati források is hozzájárultak energiahatékonyság javításához. Az önkormányzati intézmények felújításával jelentősen növelni lehetett az épületek energiahatékonyságát.

II.10. Településüzemeltetési szolgáltatások

Mosonmagyaróvár Önkormányzata a következő településüzemeltetési szolgáltatásokat nyújtja, illetve finanszírozza költségvetéséből:

- *ivóvíz ellátás, szennyvízelvezetés:* gazdasági társasággal (Aqua Kft.) kötött üzemeltetési szerződés alapján
- *hulladékkezelés:* a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást közszolgáltatási szerződés alapján a Kisalföldi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. látja el, amelynek közszolgáltatási körzete Mosonmagyaróváron kívül 70 további településre terjed ki.
- *helyi tömegközlekedés:* gazdasági társasággal (Volánbusz Zrt.) kötött közszolgáltatási szerződés alapján
- *köztemetők fenntartása, temetkezési szolgáltatások:* Városüzemeltető és Fenntartó Kft. többségi tulajdonában lévő Anubisz Kft.
- *köztisztasági szolgáltatások:* Városüzemeltető és Fenntartó Kft.
- *közparkok, zöldfelületek:* Városüzemeltető és Fenntartó Kft.

A településüzemeltetésben is szerepet vállaló intézmények esetében egyre hangsúlyosabb a digitalizáció – ennek kapcsán részletes kérdőívezés történt a helyzet és az igények felmérése tekintetében, mely kiterjedt a város számos intézményére. A legfontosabb eredmények az alábbiak.

A kérdőívet kitöltő intézmények többsége a belső és a külső (fenntartó, intézmények, ügyfelek stb. felé) **kommunikációban e-mailt és telefont** használ. Az Aqua Szolgáltató Kft. és a VÁR.FOG-ADÓ Kft. mobiltelefonos applikációt is használ a külső kommunikációban. **Az intézmények 71%-ának**

van honlapja, amelyen az esetek többségében egyoldalú információközlés történik. A honlappal rendelkező intézmények 83%-a jelezte, hogy valamilyen **egyoldalú információközlésre** használják a honlapot és mindössze 25%-uk, hogy kétoldalú információcserére (is). A kérdőívet kitöltő intézmények közül **óvodák nem rendelkeznek honlappal** (6-ból mindössze 1 óvodának van honlapja), ugyanakkor körükben elterjedt, hogy a szülőkkel történő kapcsolattartásra zárt Facebook-csoportokat használnak.

A honlap hiányának okaként **valamennyi érintett óvodánál probléma, hogy nincs megfelelő szakértelem a honlap gondozásához**, 60%-uknál pedig elegendő időt sem tudnának erre fordítani.

Az intézmények 76%-ánál végeztek igényfelmérést vagy elégedettség vizsgálatot az általuk nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatban. Amennyiben lenne rá lehetőség, akkor **egy városi mobil telefonos applikációban az intézmények 76%-a jelenítene meg alapinformációkat** szolgáltatásaikról.

Az intézmények által használt épületekről CAD formátumú adatállomány az Aqua Szolgáltató Kft. és a VÁR.FOG-ADÓ Kft. esetében érhető el, papír alapú tervek digitalizált változata pedig összesen 5 intézménynél. **Az épületekben okos eszközöket és rendszereket leginkább a biztonság fenntartása érdekében használnak** (10 intézmény, például riasztó-, illetve térfigyelőrendszert, tűzjelzőt). Kifejezetten energetikai célú projekt (pl. szigetelés, napelemek telepítése) 9 intézménynél, IKT-fejlesztést vagy azt is célzó projekt (pl. wifi kiépítése) 6 intézménynél valósult meg az elmúlt 10 évben. **Az okos eszközök és rendszerek fejlődését, illetve használatuk elterjedését leginkább a forráshiány akadályozza** (ezt 13 intézmény jelezte), de jelentős korlátozó tényezőként értékelhető az alkalmazottak, illetve munkatársak egyéni kompetenciáinak hiánya (ezt 8 intézmény jelezte), továbbá előfordul az alkalmazottak, illetve munkatársak egyéni ellenállása is (erről 2 intézmény számolt be). **A saját alkalmazottai számára 3 intézmény szervezett már IKT kompetenciák erősítését célzó**

tanfolyamot, illetve képzést. A többi intézménynek a 29%-ában jelezték a kollégák, hogy részt vennének IKT kompetenciák erősítését célzó tanfolyamon, illetve képzésen.

5 intézményben foglalkoztatnak IKT-val kapcsolatos szakirányú végzettséggel rendelkező kollégát; informatikus, valamint térinformatikus az Aqua Szolgáltató Kft.-nél tevékenykedik. **15 intézmény számolt be arról, hogy létezik olyan személy, aki az informatikai hálózat karbantartását, illetve felügyeletét végzi, jellemzően 1-3 fő igény szerint vagy napi rendszerességgel. Az informatikai hálózat karbantartásában, illetve felügyeletében az intézmények többségében szerződött cég vesz részt.**

II.10-1. táblázat Településüzemeltetési szolgáltatások áttekintő táblázata

Szolgáltatás neve	Szolgáltató	Szolgáltatás formája	Területi hatókör / Ellátási terület
Településfejlesztés, területfejlesztés	Gazdasági és Városüzemeltetési Bizottság, Városfejlesztési és Fenntartási Osztály Városüzemeltető és Fenntartó Kft., Movinnov Befektetési, Innovációs és Szolgáltató Kft.	Önkormányzat állandó bizottsága; Polgármesteri Hivatal osztálya; Önkormányzat által alapított gazdasági társaság	Mosonmagyaróvár
Gazdaságfejlesztés	Gazdasági és Városüzemeltetési Bizottság, Városfejlesztési és Fenntartási Osztály Városüzemeltető és Fenntartó Kft., Movinnov Befektetési, Innovációs és Szolgáltató Kft.	Önkormányzat állandó bizottsága; Polgármesteri Hivatal osztálya; Önkormányzat által alapított gazdasági társaság	Mosonmagyaróvár
Közüvilágítás	Városüzemeltető és Fenntartó Kft.	önkormányzat által alapított gazdasági társaság	Mosonmagyaróvár
Közüutak kialakítása, fenntartása	Városüzemeltető és Fenntartó Kft.	önkormányzat által alapított gazdasági társaság	Mosonmagyaróvár
Egészségügyi ellátás	mosonmagyaróvári ellátási körzet házi-, gyermek- és fogorvosai, valamint OXY-MOV Bt., Karolina Kórház és Rendelőintézet, Védőnői Szolgálat	Önkormányzati feladatellátás, állami fenntartású intézmény	Mosonmagyaróvár és térsége
Oktatás	Győri Tankerületi Központ; Egyházmegyei Katolikus Iskolák Főhatósága	Közüoktatási megállapodás	Mosonmagyaróvár és térsége
Óvodai ellátás	Bóbita, Kékcinke, Lurkóvár, Majoroki, Őzikés, Ostermayer, Vackor Óvoda, Pillangó Óvoda és Minibölcsőde, Hildegard Óvoda	önkormányzati intézmény, magán nonprofit gazdasági társaság	Mosonmagyaróvár
Szociális ellátás	Mosonmagyaróvári Egyesített Bölcsődei Intézmény (MEBI) 4 telephellyel, Pillangó Óvoda és Minibölcsőde, Kistérségi Egyesített Szociális Intézet (KESZI) 8 szervezeti egységgel, Család-és Gyermekejöléti Központ 6 szervezeti egységgel, Családok Átmeneti Otthona	önkormányzati intézmény, magán nonprofit gazdasági társaság, kistérségi társulási fenntartás, alapítványi fenntartás	Mosonmagyaróvár és térsége
Kultúra	Flesch Nonprofit Kft., Futura Élményközpont és Rendezvényház, Huszár Gál Városi Könyvtár, Hansági Múzeum, Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára, Mosonmagyaróvári Fiókleveletár	önkormányzat által alapított gazdasági társaság, önkormányzati alapítású költségvetési szerv, állami költségvetési szerv	Mosonmagyaróvár és térsége
Közütisztaság	Városüzemeltető és Fenntartó Kft.	önkormányzat által alapított gazdasági társaság	Mosonmagyaróvár
Lakás- és helyiséggazdálkodás	Városüzemeltető és Fenntartó Kft., Movinnov Befektetési, Innovációs és Szolgáltató Kft.	önkormányzat által alapított gazdasági társaság	Mosonmagyaróvár
Környezet- és természetvédelem	Fertő-Hanság Nemzeti Park, Szigetközi Természetvédelmi Egyesület	civil szervezet, jogszabály alapján,	Mosonmagyaróvár és térsége
Ivóvízellátás, szennyvízkezelés	Aqua Kft.	önkormányzat által alapított gazdasági társaság	Mosonmagyaróvár + 24 település
Hulladékkezelés	Kisalföldi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft.	a Nagytérségi Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás 100 % tulajdonában lévő gazdasági társaság	Mosonmagyaróvár + 70 település
Távűszolgáltatás	Városüzemeltető és Fenntartó Kft.	önkormányzat által alapított gazdasági társaság	Mosonmagyaróvár
Helyi tömegközlekedés	Volánbusz Zrt.	Közüszolgáltatási szerződés alapján	Mosonmagyaróvár
Közübiztonság	Rendőrkapitányság, Önkormányzati Rendészet, Kis-Duna Polgárőr Egyesület	államigazgatási szerv, önkormányzati alapítású költségvetési szerv, civil szervezet	Mosonmagyaróvár

II.11. A táji és természeti adottságok vizsgálata

II.11.1. Természeti adottságok

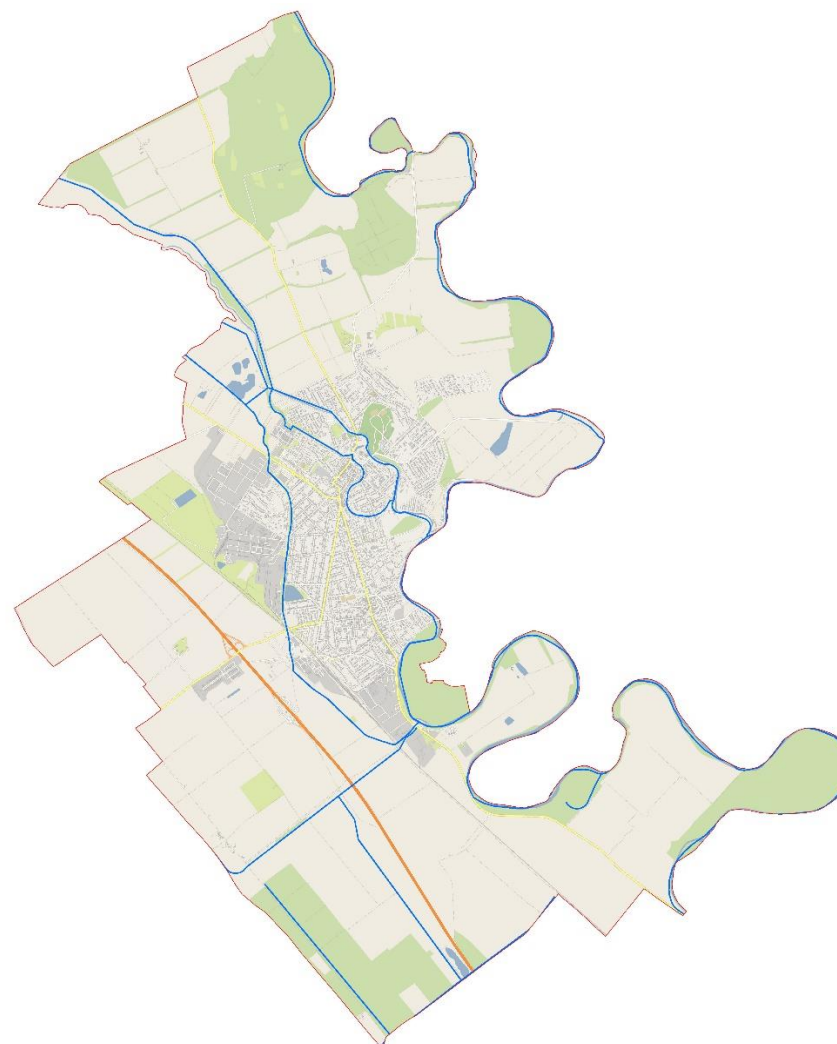
Mosonmagyaróvár a Kisalföldön, a Győri-medencében helyezkedik el. A város legnagyobb része a Mosoni-síkon terül el, A legdélibb területek átnyúlnak a Hanságra, észak-keleten pedig a Szigetközzel határos. A városon folyik át a Lajta, amely itt egyesül a Mosoni-Dunával. Maga a város is a Duna hatalmas, 50–200 m vastag törmelékűjára épült. A Mosoni-Duna Oroszvár és Dunacsún között ágazik ki a Dunából, medre kanyargós, középszakasz jellegű, vízállását a rajkai zsilip szabályozza. Kiegyenlített vízjárású, galériaerdőkkel szegélyezett vize különösen alkalmas vízi sportok űzésére. 125 km megtétele után ömlik vissza a Dunába.

Éghajlata mérsékelt hűvös, száraz. Ezek szerint az évi, középhőmérséklet 9,7 °C. Az évi csapadékösszeg 560 mm, s ebből a nyári félévben 310-320 mm eső hull. A1980 óta a legnagyobb napi csapadék 132 mm volt. Az ariditási index 1,25 körüli. Az ÉNy-i szél az uralkodó; az átlagos szélesség 3-3,5 m/s.

Gyakori a késő tavaszi és a kora őszi fagy, ami a növénytermesztésben olykor komoly károkat okoz. Kétszer van áradás a folyókon, a tavaszt (jeges ár) a hóolvadás, a kora nyárit (zöldár) a csapadékmaximum idézi elő. Egész évben mindössze 50-60 a szélmentes napok száma, az uralkodó szélirány a nyugati és északnyugati, ezt követi gyakoriság tekintetében a délkeleti, déli szél.

Természetes növénytársulások már csak az ártéri részekben, a Mosoni-Duna partján és az elhagyott vízmedrekben találhatók. A természetes erdőtársulás fái a tölgy, kőris és a szil, a kultúrerdők leggyakoribb fája a nyár, fűz, akác, kőris. Napjainkban a település és környéke nagyrészt művelés alatt álló kultúrtáj.

II.11-1. ábra: A település természeti környezete

Forrás: openstreetmap

II.11.2. Tájhasználat, tájszerkezet

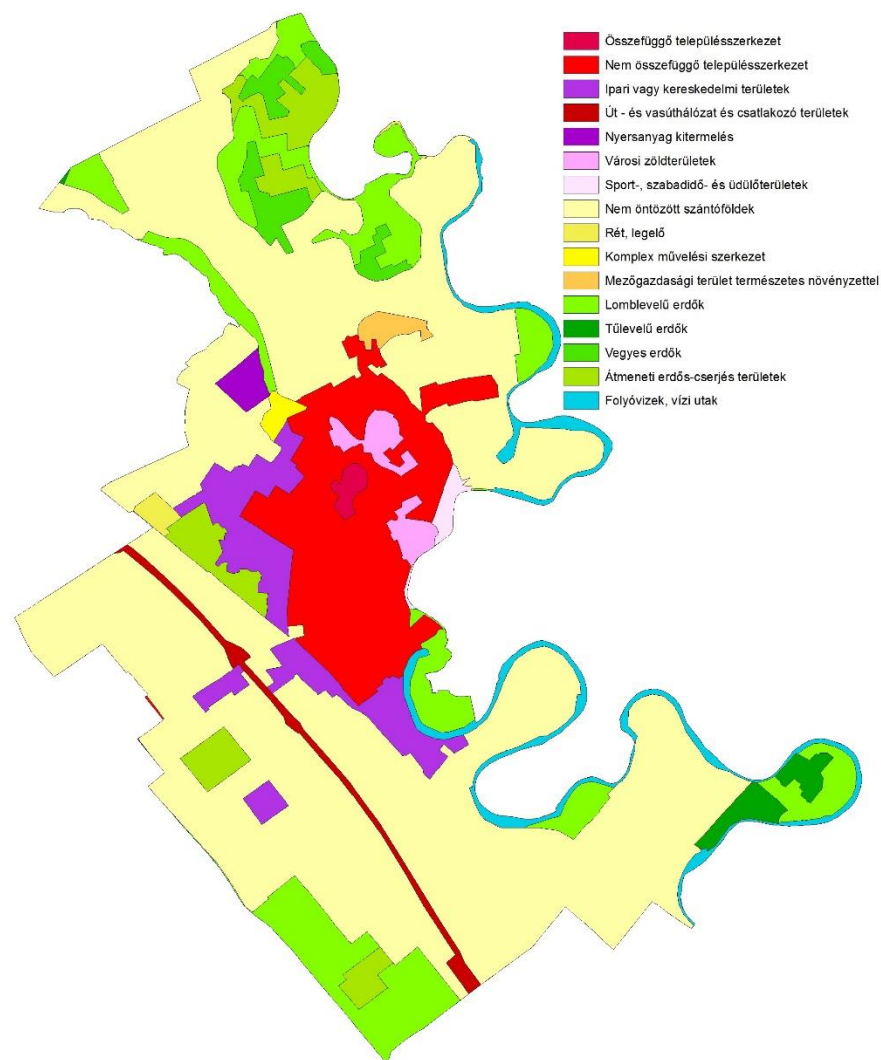
A külterületek jelentős részén a szántóföldi művelés meghatározó. Mosonmagyaróvár közigazgatási területének 58%-án folytattak szántóföldi gazdálkodást 2018-ban a Corine adatbázis szerint. A több tulajdonosú, több 100 ha-os nagygazdaságtól az egyéni tulajdonú pár tíz négyzetméteres zártkertekig mindenféle telekméret megtalálható. Erdőterületek a Mosoni-Duna mentén, illetve a déli területeken vannak. A Corine adatbázis szerint ezek a város területeinek 14,2%-át fedik le, döntő részben lomblevelű erdők alkotják, ami elmarad az adatbázisban szereplő 18,7%-os országos átlagtól. Elsődleges rendeltetés szerint az erdők 63%-a védelmi, 26%-a gazdasági, kevesebb, mint 1%-a közjóléti. A maradék 10% az egyéb besorolású erdőterületek közé tartozik. Az erdők 83%-a állami tulajdonban van, ahol elsősorban a Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt. és a Lajta-Hanság Zrt. gazdálkodik. Magánkézben 16%, míg közösségi tulajdonban kevesebb, mint 1% van.

A Mosoni-Duna menti területek tájhasználatára és struktúrája nagyobb diverzitást, mozaikosságot mutat, mint a síkság, amely homogén tájhasználatával, merev, egyenes vonalakkal tagolt. Az M1 autópálya és a vasútvonal szintén ezt a merev tájszerkezetet erősítik, míg a szabálytalan, kanyargó vízfolyások és az azokat kísérő vizes élőhelyek ezeket oldják.

A város külterületén van egy sertéstelep, két nagy tehenészet (Lajta-Hanság Rt., Széchenyi István Egyetem, Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar kísérleti gazdaság tehenésze) és egy lovas iskola.

Az áthaladó főútvonalak, az autópálya és a vasútvonal fontos szerepet töltenek be a város életében, ugyanakkor szabdalják a tájat, jelentős hatást gyakorolnak környezetükre. Hasonló jelentőségük és hatásuk van az iparterületeknek, amelyek a területek 5%-át foglalják el. A bányatavak a közigazgatási terület 0,5%-ára terjednek ki, markáns elemei a tájnak.

II.11-2. ábra: Területhasználatok Mosonmagyaróvár területén

Forrás: Corine

II.11.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

Mosonmagyaróvár területét érintő, országos természetvédelmi oltalom alatt álló terület a **Szigetközi Tájvédelmi körzet**, 1987 óta. A város környezetében ugyanezek a területek nemzetközi védelmet is élveznek, **Szigetköz Különleges Természetmegőrzési és Madárvédelmi Terület** Natura 2000 terület néven. A védettség indoka és célja a Szigetközben a Duna folyóhoz és árteréhez kapcsolódó élővízi, mocsári és ártéri élőhelyek (holtágak, mellékágak, ártéri ligeterdők, nedves rétek) kiemelkedő természeti értékeinek, egyedi életközösségeinek védelme és fenntartása, valamint a jellegzetes tájképi adottságok megőrzése. Ez a terület a Duna hazai szakaszának egyik legérzékenyebb része, nagy kiterjedésű ártéri ligeterdőkkel. A síkságra kilépő Duna által lerakott hordalékkúp, számtalan mellékággal, szigetekkel, zátonyokkal. A bősi vízlépcső megépítése és üzemeltetése miatt jelentős mértékben károsodtak a természetes élőhelyek, a terület állapotát elsősorban a Duna és mellékágainak vízhozama határozza meg. A területre korábban jellemző volt az állandó változás, az aktuális vízviszonyok miatt sok faj folyamatosan új, számára éppen megfelelő élőhelyre telepedett át.

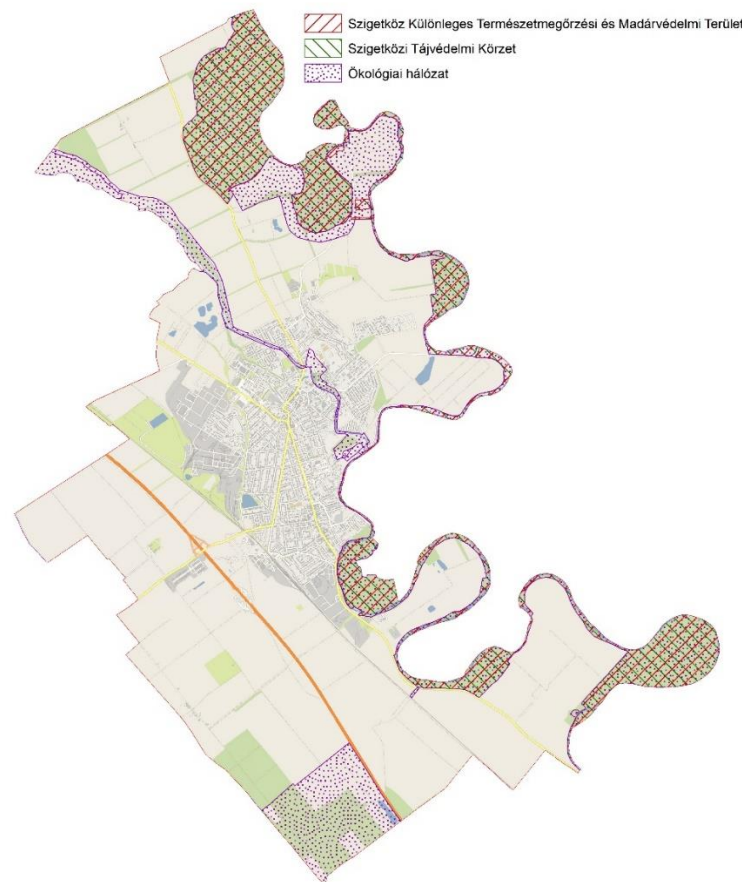
A Natura 2000 fenntartási terv szerint a védett területek állapotát elsősorban a vízszabályozás, ezzel összefüggésben az **árvizek elmaradása**, valamint a betelepülő inváziós fajok veszélyeztetik. Ezeket túlmenően veszélyeztető tényező a **horgászat, halászat, vadászat** a területen, a **homok- és kavicsbányászat, a vízisportok**, a faanyag eltávolítása, a kiszáradás, a kotrás.

A fenti területek és azok puffer területei, a Lajta környezete, a Wittman Antal park, valamint délen a Fertő-Hanság Nemzeti Park puffer területe rendelkezik országos szintű védelemmel, mint **ökológiai hálózati** elem.

Helyi védelemmel rendelkezik az „Óvári három-tölgy” (0373 hrsz.), valamint a Wittman park területe.

A területen 2018 óta működő Szigetköz Natúrpark célja a környezetvédelmi, turisztikai vidék- és területfejlesztési célok összehangolása.

II.11-3. ábra: Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló területek

Forrás: okir.gov.hu

II.11.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

Mosonmagyaróvár Környezetvédelmi Programjának (2021) figyelembevételével a következő tájhasználati konfliktusok azonosíthatók Mosonmagyaróvár területén.

- Nagyüzemi mezőgazdasági területeken a mezővédő erdősávok hiánya.
- Ökológiai folyosók hiánya.
- A mezőgazdasági területek közvetlen érintkezése az ipar és lakóterületekkel és vízfolyásokkal.
- Ipari területek körül nincsen védőfásítás.
- Felhagyott ipari területek.
- A talaj könnyen átengedi a szennyezéseket, ezért a vegyszeres mezőgazdasági művelés fokozott kockázatú.
- A Mosoni-Duna menti területeken végzett vegyszeres mezőgazdasági művelés, bemosódás.
- A táj vonalas létesítményekkel erősen szabdalta kelet-nyugati irányban.
- Az egyedi tájértékek és a tájkarakter elemeinek pusztulása (malmok, tanyák, hagyományos gazdálkodási típusok)
- A tájészttétikai értékek csökkenése (pl. külszíni bányák) tájsebek létrejöttével.
- Természeti értékek pusztulása. A tájpotenciál csökkenése.
- A város turisztikai és szabadidős potenciálja jelentős részben a Szigetközhez kapcsolódik, ezen a területen ütközhet a turizmus és a természetvédelem érdeke.
- A természeti területek szempontjából ideális vízjárás, intenzív vízmozgás kedvezőtlen lenne az egyéb területhasználatok szempontjából.

II.12. Zöldfelületi rendszer

II.12.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei

Mosonmagyaróvár külterületén és belterületén is vannak közösségi használatú zöldfelületek. Ezek egy része zöldterületként szerepel a nyilvántartásokban, amely besorolás segít megőrizni ezen területek zöld funkcióját. Amennyiben a terület valamilyen természeti védettséggel is rendelkezik, akkor az további garanciát jelent a zöldfelületi funkció megőrzésére, azonban ez közösségi használatukat korlátozhatja. Hasonló módon a belterületen és külterületen elhelyezkedő magánhasználatú területek is rendelkeznek zöldfelületekkel, azonban ezek megőrzése jelentősen függ a tulajdonos szándékától, amit részben képesek befolyásolni a vonatkozó szabályozók, és azok betartását ellenőrző hatóságok, hivatalok.

II.12.1.1. Zöldfelületi rendszer átalakulása a területhasználatok változása alapján

Mosonmagyaróvár kedvező földrajzi elhelyezkedése, jó közlekedési kapcsolatainak köszönhetően a rendszerváltás óta a fejlődő települések közé tartozik. Megmutatkozik ez egyrészt a lakosok számának növekedésében, de a betelepülő ipari, kereskedelmi vállalkozásokban is. Ugyanakkor ezek a folyamatok együtt járnak a zöldfelületek fogyásával, és a beépített burkolt felületek növekedésével, amit a Corine adatbázis segítségével lehet nyomon követni. 1990 óta a területhasználatban az első és jelentős hatással bíró változás az M1 autópálya megépítése volt, ami elsősorban a mezőgazdasági területek csökkenésével járt. Ehhez kapcsolódóan a következő évtizedekben jelentősen megnövekedett az ipari és kereskedelmi területek kiterjedése, és a lakott területek kiterjedése is. A lakott területek, lakóparkok kiépülése elsősorban a Lajta torkolat környékén csökkentette a „városi zöldterületek” és a „sport-, szabadidő- és üdülőtérületek” kategóriába tartozó területek nagyságát. A kavics és

homokbányák kialakítása és kitermelése szintén csökkentette a mezőgazdasági területek kiterjedését, ugyanakkor a vörösiszap tározók rekultivációjának köszönhetően összességében csökkent a bánya és lerakóhely kategória kiterjedése. Sajnálatos módon az erdők kiterjedése is csökkent kisebb mértékben. **Összességében tehát a Corine adatbázis alapján elmondható, hogy 1990 óta a város közigazgatási területén a**

burkolt felületek aránya intenzíven nőtt, a növényvel borított felületek nagysága viszont csökkent. 1990-ben a város területének 13%-a volt beépített, 2018-ban már 17,5% tartozott ilyen kategóriába.

II.12-1. táblázat: Területhasználatok változása, annak értékelése a zöldfelületi rendszer alapján az utóbbi 30 évben, a CORINE adatbázis figyelembevételével

	A teljes terület arányában, %					Változás 2000-2018 között
	1990	2000	2006	2012	2018	
1.1. Lakott területek	9,7%	10,6%	11,1%	10,8%	11,4%	6,7%
1.2. Ipari, kereskedelmi területek és közlekedési hálózatok	3,4%	4,2%	4,3%	5,6%	6,1%	44,7%
1.3. Bányák, lerakóhelyek és építési munkahelyek	0,9%	0,6%	0,5%	0,8%	0,5%	-16,5%
1.4. Mesterséges, nem mezőgazdasági zöldterületek	1,9%	1,6%	1,6%	1,6%	1,6%	-1,7%
2. Mezőgazdasági területek	64,6%	62,9%	62,4%	59,2%	59,1%	-6,0%
3.1. Erdők	14,7%	14,6%	13,9%	13,3%	14,2%	-2,9%
3.2.4 Átmeneti erdős-cserjés területek	1,7%	2,4%	3,0%	5,6%	4,1%	71,7%
5.1.1 Folyóvizek, vízi utak	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	0,2%
Változás értékelés a zöldfelületi rendszer szempontjából		negatív		0	pozitív	
		---	-	0	+	+++

Forrás: CORINE adatbázisai alapján, saját szerkesztés

II.12.1.2. Belterületi magánterületek zöldfelületi funkciói

A városban jelentős területet foglalnak el a családi házas övezetek, ahol a telkeken 50% vagy afeletti a zöldfelületek aránya. Ezek a területek pozitívan befolyásolják a település zöldfelületi arányát. Sajnos azonban a családi házas területeken is megfigyelhető a zöldfelületek folyamatos szűkülése, fogyása. A lakótelepeken is viszonylag kedvező zöldfelületi arányok alakultak ki napjainkra, hiszen itt a házak között, a parkolókon kívül parkok

kialakítására is törekedtek, ahol az elmúlt évtizedekben jelentősebb faállományok tudtak kialakulni. Itt a kialakult zöldfelületek további csökkenése, beépítése, burkolása kevésbé jellemző.

A lakóterületek közül a legkevesebb zöldfelülettel Magyaróvár belvárosban és Moson belvárosban a Szent István király út környezetében találkozhatunk.

A zöldfelületek jelenlétéről, annak változásáról képet kaphatunk a mesterséges felszínborítású területek térfoglalása alapján. A Copernicus Földfelszín Monitorozási Program keretében 2006 óta három évenkénti frissítésben Magyarország teljes területére vonatkozóan rendelkezésre álló mutató szerint¹ a már 2006-ban lakott területek² burkoltsága 2006-ban 35,8%-os volt, majd pedig ugyanezen területek burkoltsága 2018-ra 37,4%-ra nőtt.

Ez alapján megállapítható, **az elmúlt évtizedekben nem csak a lakóterületek kiterjedése növekedett, de a már lakott területeken is csökkent a zöldfelületek nagysága. A városban a magánterületek egyre sűrűbb beépítése, és gépkocsi beállók, parkolók, térkövel fedett területek kialakítása tapasztalható.** A teljes kép annak ellenére negatív, hogy szép számmal vannak olyan telkek, ahol a fásításoknak köszönhetően nőtt a zöldfelületek aránya.

Ugyanakkor a korábban mezőgazdasági területeken kialakított, újonnan beépült lakó- és ipari területeken még kedvezőtlenebb a helyzet. Egyrészt **az épületek, utak, parkolók és más burkolt felületek megjelenése** jelentősen csökkentette a zöldfelületeket, másrészt a **fennmaradó területek is többnyire fásítatlanok**, a lakótelkeken ültetett fáknak még évtizedek kellenek ahhoz, hogy jelentős lombozatot növeljenek.

II.12.1.3. Zöldfelületi rendszer közösségi használatban lévő elemei

Mosonmagyaróváron összesen 18 jelentősebb zöldterület található. Jellege szerint: a Szigetközi Tájvédelmi Körzet védett erdője, helyi védelem alatt álló természetvédelmi terület (Wittmann Antal park, Háromtölgy), 3 intézménykert, 4 sírkert (kegyeleti park), 3 szabadstrand (2 a Mosoni-Duna mentén, 1 a Báger-tónál), 3 közkert, 2 parkerdő (Kiserdő, Rudolf-liget). Ezen felül a lakóövezetekben számos park található, melyek az utóbbi években

kerültek kialakításra. Több, korábban elhanyagolt zöldfelületen minőségi ugrás következett be felújításukkal, pl. a Károly u. park kialakítása szabadidőparkká, Zöldike u.-Halászi út közti zöldfelület felújítása, Flesch u. kutya-futtató melletti park kialakítása. Több zöldfelületet automata öntözőrendszerrel is elláttak. Az új lakóövezetekben is kerültek kialakításra kisebb zöldterületek, pl. a Duna lakóparkban, SUN lakóparkban játszótérrel együtt. Egyedülálló a panelos városrész növényzettel történő borítottsága, melyek gondozásában a lakók is aktívan részt vesznek.

A kérdőíves felmérés szerint a sétautak fejlesztését a válaszadók kétharmada vonzónak találta. A többség szívesen látta több szolgáltatást a környéken, valamint örülnének a közvilágítás további javításának is. Emellett a természetes vízfelületek és zöldfelületek összekapcsolását, jobb kihasználtságát és a gyakoribb kültéri programokat is több, mint a válaszadók fele említette, mint lehetséges fejlesztést. Az utcabútorok kihelyezése és a zenepavilon létesítése a legkevésbé népszerű fejlesztési javaslat a megkérdezettek körében. A játszótérek és testedző eszközök kihelyezése a nők, valamint a 16-55 év közöttiek körében népszerűbbek.

A zöldterületek fenntartása, gondozása részben kompenzálja a magán kézből lévő zöldfelületek fogyását. A közhasznú zöldterületek nagysága 110 ha.

A statisztikai adatok szerint az önkormányzati tulajdonú zöldterületek nagysága 2011-ben 650 e m²-volt. Ez 2019-ig fokozatosan 451 e m²-re csökkent. 2020-ban viszont jelentősen megnövekedett, 780 e m²-re.

A város zöldfelületi hálózatának legértékesebb részét képezik a vízfolyások, tavak és az őket övező zöldfelületek. A Lajta keresztülfolyik a városon, a partján jellemzően a Wittman Antal parktól kezdve fordulnak elő értékes fás élőhelyek. A felsőbb szakaszok füves rézsúval rendelkező, árvízvédelmi

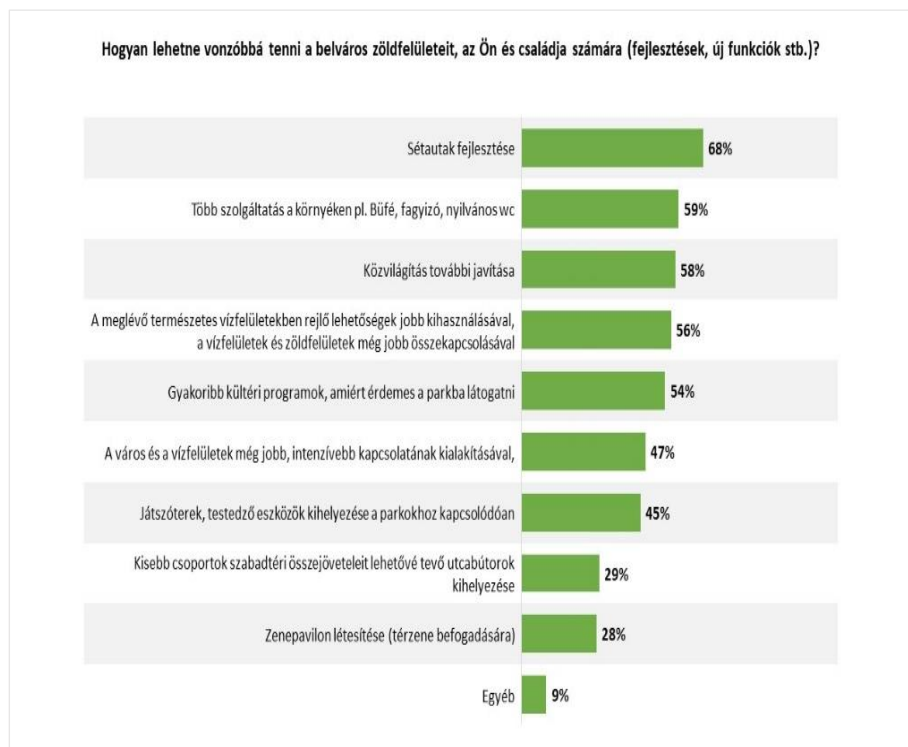
¹ <https://land.copernicus.eu/pan-european/high-resolution-layers/imperviousness>

² A Corine adatbázisa 2006-ban a „Nem összefüggő településszerkezet” kategóriába sorolt Mosonmagyaróvár városi területek

szempontok alapján kezelt területek, élőviláguk gyenge, így öntisztuló képessége minimális.

A várostól északra a Lajta duzzasztónál válik le a Malom-ági Lajta a folyóból. Ez a változó méretű vízfolyás, hol keskenyebb, hol szélesebb mederben kanyarog végig a városon a Lajtával párhuzamosan, míg annak torkolata előtt visszakapcsolódik. A teljes városi szakasz fás ligetes parttal rendelkezik.

II.12-1. ábra: A belvárosi zöldfelületek vonzóbbá tételének főbb javaslatai

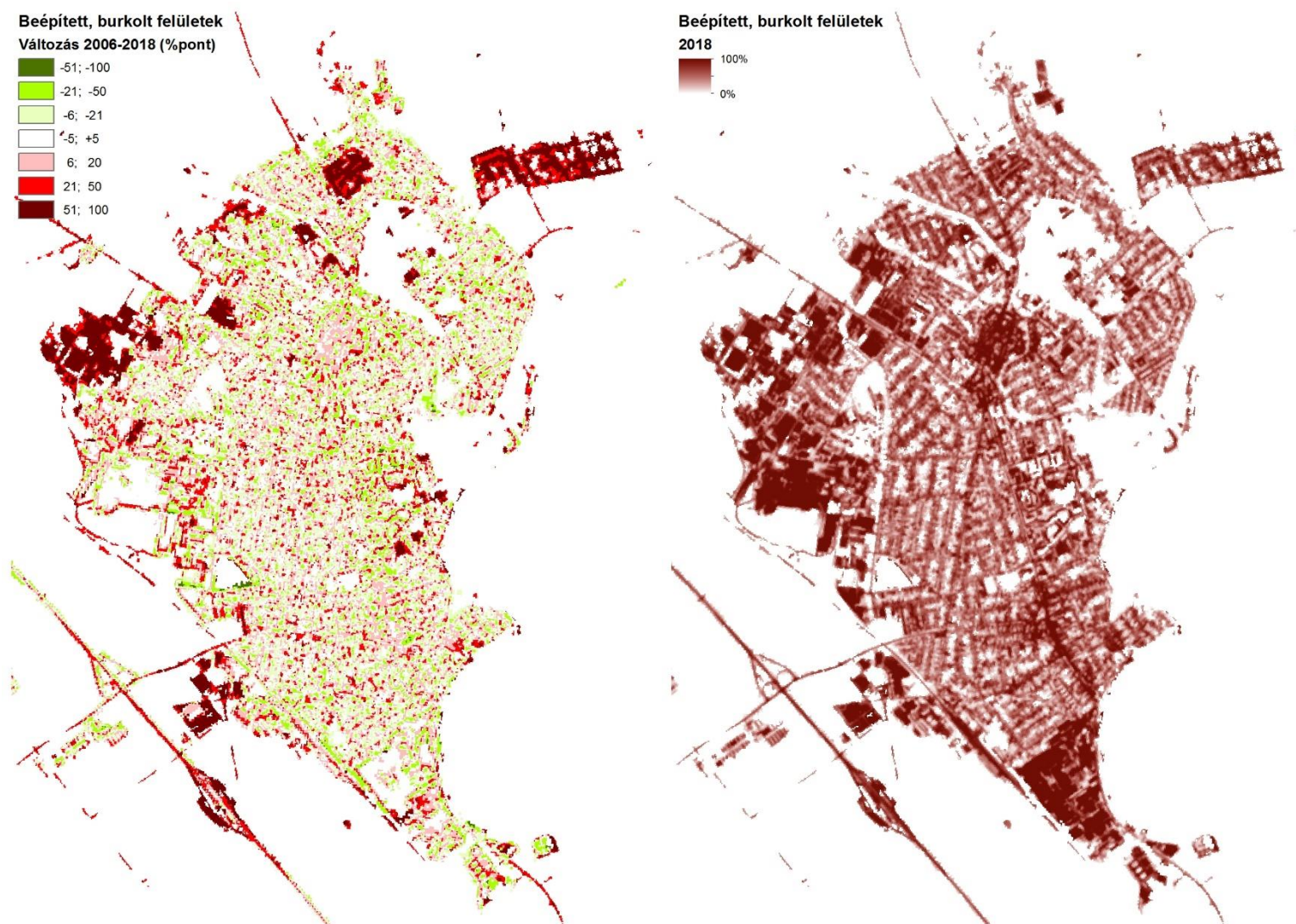
Forrás: kérdőívre beérkezett válaszok, 2022

A város keleti határát jelentő Mosoni-Duna és a part menti ligeterdők fontos részét képezik a zöldfelületi rendszernek. Jelentős részük védett terület.

Az iparterületek környezetében, és azokat a lakóterülettől elválasztó puffterületeken gyakran hiányoznak a védő fásítások, többszintes növénytelepítések, csakúgy, mint az utak mentén is.

Összességében megállapítható, hogy a város vezetése és lakossága jelentős figyelmet és forrásokat fordít a zöldterületek fejlesztésére, fenntartására. Ugyanakkor az új területek beépítése, és a korábbi beépítéseken a beépítettség fokozódása, a területek leburkolása összességében mégis csökkenti a zöldfelületeket a településen. A Copernicus adatbázis szerint a burkolt, beépített területek aránya 2006 és 2018 között 6,3%-ról 7,5%-ra nőtt a város közigazgatási területén. Ez a folyamat követhető nyomon a következő két térképen, a település belső területeire fókuszálva.

II.12-2. ábra: Zöldfelületek változása, a beépített, burkolt felületek növekedése Mosonmagyaróvár belső területein

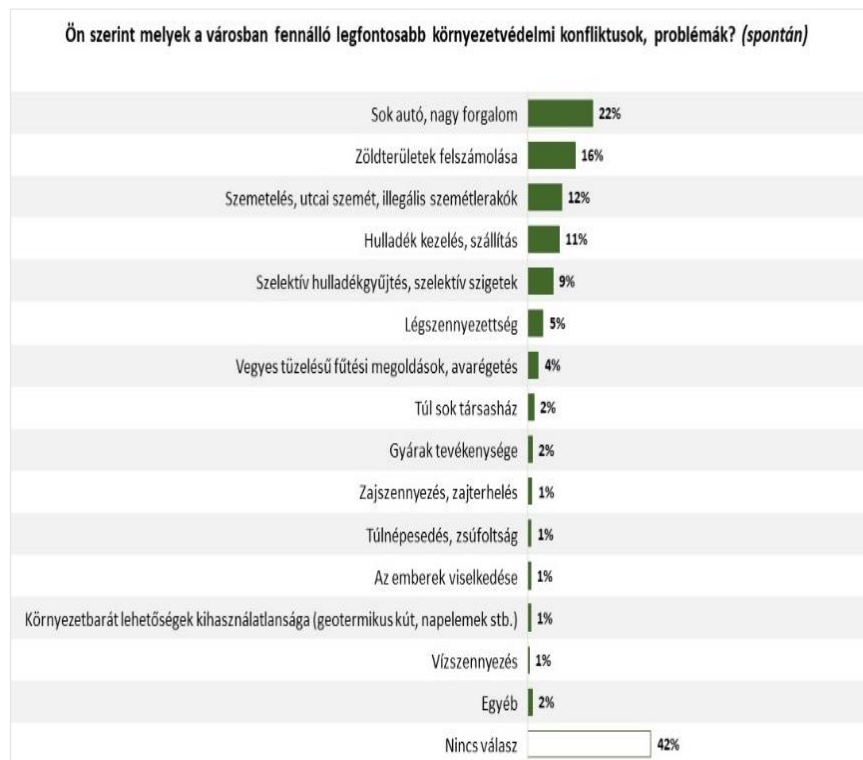
Forrás: Copernicus Földfelszín Monitorozási Program

II.12.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái

Mosonmagyaróváron a következő konfliktusok azonosíthatók a zöldfelületi rendszerrel kapcsolatban:

- Az iparterületek környezetében, és azokat a lakóterülettől elválasztó puffterületeken hiányoznak a védő fásítások, többszintes növénytelepítések
- Az utak mentén gyakran hiányoznak a védőfásítások
- A város jelentős forrásokat költ a zöldterületek, zöldfelületek fejlesztésére, fenntartására, ugyanakkor összességében csökken a zöldfelületek kiterjedése
- A város kedvező elhelyezkedése vonzza a beruházásokat, amelyek munkahelyeket teremtenek a városban, és forrásokat biztosítanak a város számára, azonban a fejlesztések a zöldfelület csökkenésével járnak
- A város gazdasági fejlődése következtében igény van új lakóterületek kialakítására, ugyanakkor ezek csökkentik a zöldfelületeket
- A korábbi lakóterületeken igény van a beépítések növelésére, autóbeállók kialakítására, ugyanakkor ezzel csökken a zöldfelület, ami rontja ezen területek klímáját, élıhetőségét
- Az önkormányzatnak korlátozottak a lehetőségei az építési, zöldfelület kialakítási előírások érvényesítésére
- A nagyobb kiterjedésű zöldterületek egy része védett terület, ahol a jelentősebb közhasználat ütközhet a természetvédelmi célkitűzésekkel

II.12-3. ábra: A mosonmagyaróvári városlakók által érzékelt legfontosabb környezeti konfliktusok

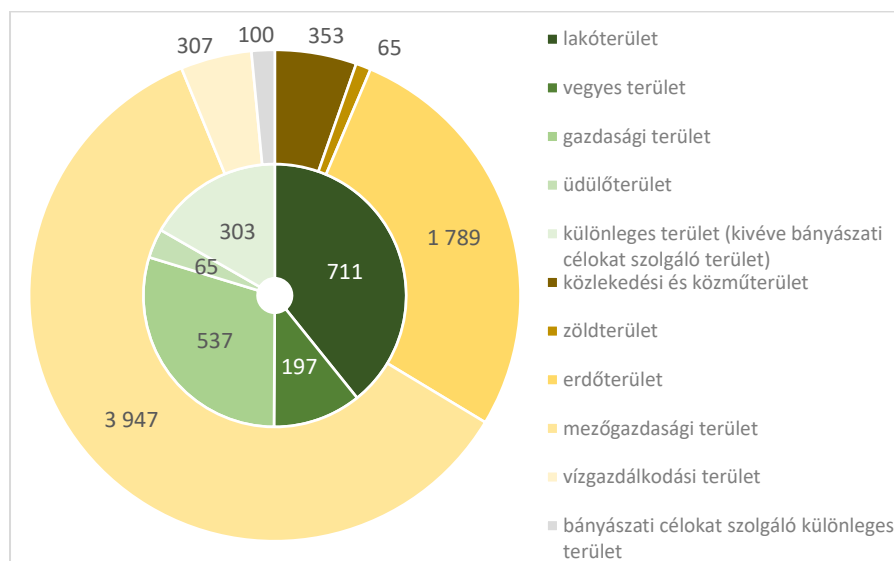

II.13. Az épített környezet vizsgálata

II.13.1. Területfelhasználás vizsgálata

Mosonmagyaróvár területének 22%-a (1813 ha) beépítésre szánt terület. Legnagyobb területet a lakóterületek (711 ha), illetve a gazdasági területek (537 ha) foglalnak el. A beépítésre nem szánt területek (összesen 6561 ha) közül a mezőgazdasági területek dominálnak (3947 ha), ezen túlmenően az erdőterületek kiterjedése (1789 ha) jelentős.

II.13-1. ábra: A beépítésre szánt (zöld) és a beépítésre nem szánt (sárga) területek nagysága Mosonmagyaróváron, ha

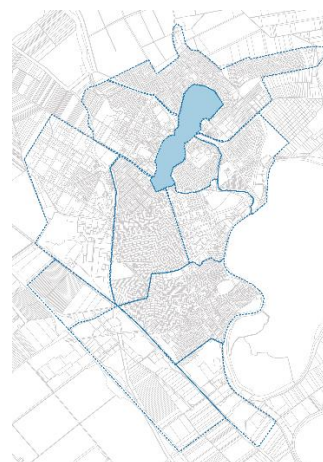
Forrás: TSZT 2021/2. alapján, saját szerkesztés

II.13.2. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

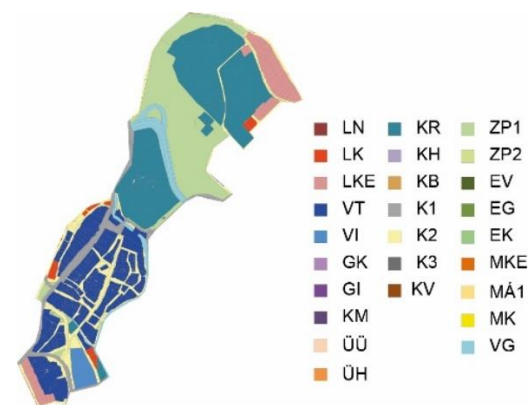
II.13.2.1. Magyaróvár belváros

A településrész a Liget sor – Liget sor – 1061 hrsz-ú út – Wittmann park – Cserháti Sándor utca – Malomszer utca – Lajta folyó – Csaba utca – Diófa utca – Ivánfy Ede utca – Gyári utca – Szent Imre utca – Városkapu tér – Ady Endre utca – Pozsonyi út által határolt területen fekszik. Területfelhasználásban a településközponti vegyes, a rögzített intézményi, valamint a közparki övezet dominál.

II.13-2. ábra: Átnézeti térkép

II.13-3. ábra: Területfelhasználás

Magyaróvár belvárosa településszerkezeti három, jellegében egymástól karakterisztikusan elkülönülő, építészeti szempontból védett részre osztható: a belvárosra, a vár környezetére és a Wittmann park területére.

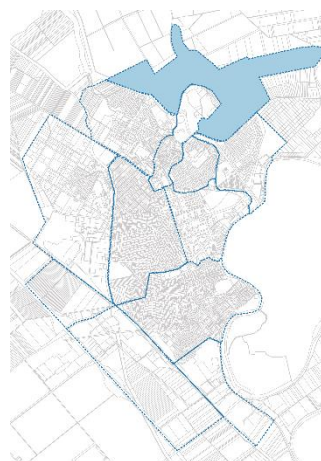
A településrészen számos közintézmény található, de **funkciójában a turizmus a meghatározó.**

Értékek	Problémák
• központi fekvés • ismert turisztikai vonzerő (pl. Wittmann park, Vár, Malom-ági Lajta stb.) • műemlékek, egyéb védett épületek koncentrált jelenléte	• nagy (átmenő) forgalom • Magyar utca „kiürülése” • aktív turizmusban rejlő potenciál nem megfelelő mértékű kihasználása
Megvalósult fejlesztések	Szükséges beavatkozások
• Városháza komplex felújítása • a Vár épületének teljes felújítása • kiépült a Malom-ági Lajta parti sétány egy szakasza • a Fő u. 5., Fő u. 8., Fő u. 31. Magyar u. 4., alatti műemléképületek felújítása • megújult az Akócs-malmi Madonna szobor, valamint a Szent Anna kápolna • Bástyá utcai parkoló • Magyar utcai kerékpáros pihenő szolgáltatásbővítése • a Bauer Rudolf sportcsarnok felújítása	• vízparti területek átfogó rehabilitációja, • összefüggő vízparti sétány kiépítése • aktív turisztikai infrastruktúra kiépítése, turisztikai centrum kialakítása • csomópontok, hidak felújítása • Wittmann park fejlesztése • energetikai korszerűsítések • forgalomcsillapítás

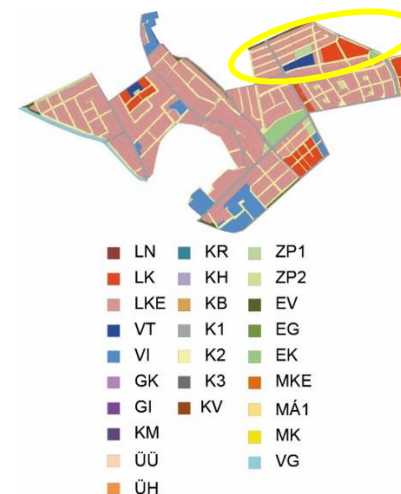
II.13.2.2. Majorok

Majorok városrész a Szily Pál utca – Pozsonyi út – Feketeerdei út – külterület-belterület határa – 0334/94 hrsz-ú út – 9267 hrsz-ú út – Halászi út – Wittmann park – 1061 hrsz-ú út – Liget sor – Lajta folyó által határolt területen fekszik. A területhasználatban a kertvárosias lakóterület a meghatározó. A Duna lakóparktól északra eső terület (a II.13-5. ábra sárga körrel jelölt rész) beépítésre szánt fejlesztési helyszín.

II.13-4. ábra: Átnézet térkép

II.13-5. ábra: Területfelhasználás

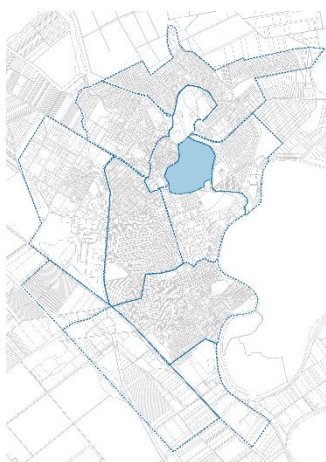
A városrész kialakult lakóterület átlagos, vagy annál jobb minőségű épületállománnyal. Itt található a Duna és a Sun lakópark, amelyek kiépülése a 2000-es években kezdődött. Mindebből következően a Majorok városrészben a **lakófunkció a meghatározó**, ugyanakkor a hiányos intézményi ellátottság miatt a lakosok a szolgáltatásokat jellemzően Magyaróvár belvárosában veszik igénybe, jelentős forgalmat generálva a két településrész között.

Értékek	Problémák
• összességében jó minőségű épületállomány	• hiányos intézményi ellátottság • növekvő beépítés, romló klímaadaptációs potenciál
Megvalósult fejlesztések	Szükséges beavatkozások
• Majoroki óvoda bővítése • Duna lakópark északi irányú bővítése	• kerékpáros infrastruktúra fejlesztése • fásítási program folytatása az újonnan beépült lakóterületeken • intézményi ellátottság (bölcsőde, óvoda, szabadidőpark stb.) fejlesztése

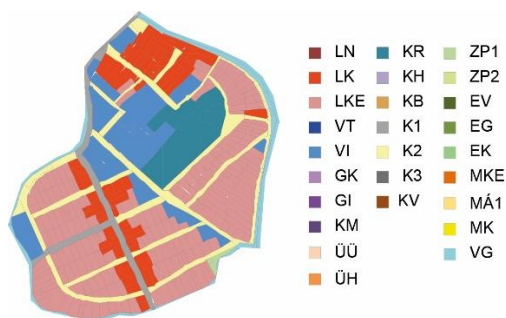
II.13.2.3. Lucsony-Károlyliget

A településrész a Cserháti Sándor utca – Lajta folyó – Malom ági Lajta – Malomszer utca által határolt területen fekszik. A területhasználásban egyrészt a kertvárosias lakóterület dominál, de a fürdő környezetében az intézményi vegyes, illetve az intenzívebb beépítést eredményező kisvárosias lakóterület a meghatározó.

II.13-6. ábra: Átnézeti térkép

II.13-7. ábra: Területfelhasználás

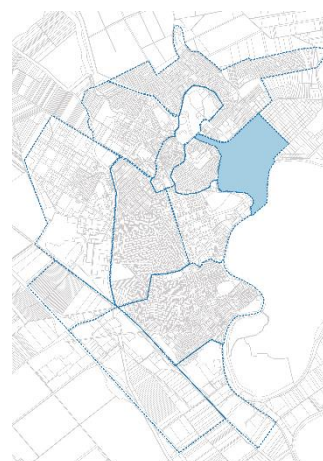
Értékek	Problémák
- belváros közelsége - épített értékek viszonylag nagy száma - egyetem - a fürdőben rejlő turisztikai potenciál	a fürdőhöz kapcsolódó forgalom zsúfoltságot, dugókat eredményez
Megvalósult fejlesztések	Szükséges beavatkozások
a termálfürdő teljes felújításon esett át	a fürdőben további fejlesztések tervezettek

A városrész kialakult lakóterület: nagyrészt családi házas beépítésű kertváros, a belváros külső peremén szolgáltatásokkal, gyógyfürdővel. A belvároshoz való közelsége miatt az intézményi ellátottsága jónak mondható, bár a településrészben elérhető szolgáltatások közül a kereskedelmi-szolgáltató funkciók dominálnak. A városrész gazdaságát a turizmus határozza meg: a Termálfürdőhöz kapcsolódóan több szállás- és vendéglátóhely is működik a területen.

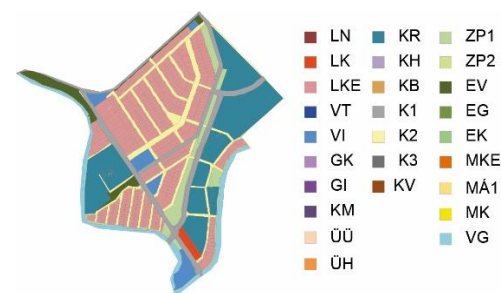
II.13.2.4. Halászi úti lakóterület – Mosoni-Duna

A településrész a Halászi út – 1078/2 hrsz-ú út – 1098 hrsz-ú út – 1100/37 hrsz-ú telek – Mosoni Duna – Lajta folyó területén fekszik. Területfelhasználás alapján a nyugati városrészben a kertvárosias beépítés jellemző, míg a Mosoni-Duna mentén rögzített intézményi funkciójú építési övezet található.

II.13-8. ábra: Átnézeti térkép

II.13-9. ábra: Területfelhasználás

A városrész területének Csermelyciprus utca – Tűzliliom utcától nyugatra elterülő része az 1980-as, 1990-es években kiépült lakóterület – nagyrészt családházaz, kiváló állapotban lévő épületállománnyal. A városrész keleti

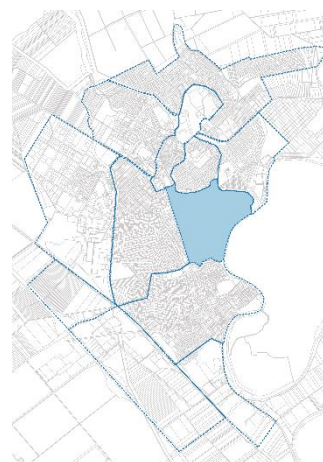
fele – a Mosoni Dunáig – beépítetlen, kitűnő természeti adottsággal rendelkező terület, amelynek nagy része önkormányzati tulajdonban van. A Strand utca térségében a sport-rekreációs funkció a meghatározó az itt található szabadstrandnak, evezős klubnak, valamint az ezekre épülő szolgáltatásoknak köszönhetően. A térségi aktív turisztikai vérkeringésbe történő bekapcsolódásnak ugyanakkor gátja, hogy nincs a területen szálláshely, illetve a vízi turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások terén is hiányosságok tapasztalhatók.

Értékek	Problémák
• Mosoni-Duna • a Strand utca térségében kialakult sport és rekreációs tevékenységek	• hiányzó aktív turisztikai szolgáltatások • előntéssel fenyegetett területek
Megvalósult fejlesztések	Szükséges beavatkozások
• Halász út melletti 12 hektáros tömb szabályozása, telekosztás	• Itató környezetének aktív turisztikai fejlesztése (szolgáltatóház, kemping stb.) • összefüggő vízparti sétány kiépítése • játszóterek, fitnessparkok kialakítása, fejlesztése a lakóterületeken • a Lajta torkolat környékén jelentős beavatkozás szükséges az előntéssel fenyegetett területek mentesítésére • vízparti területek átfogó rehabilitációja, • Kálnoki út – Halászi úti közúti kikötése

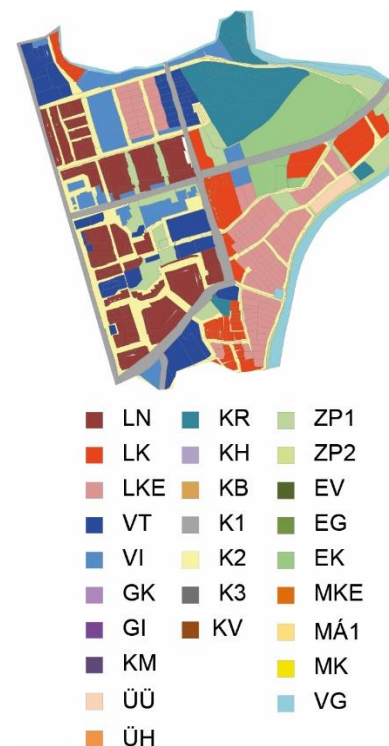
II.13.2.5. Városközpont

A „Városközpont” elnevezésű terület az Óvári és a Mosoni történeti belvárosok között, az elmúlt évtizedekben megépített lakótelepet jelenti, amely a Csaba utca – Lajta folyó – Mosoni Duna – Fazekas Mihály utca – Kökény utca – Szent István király út által határolt területen fekszik. Területfelhasználás tekintetében a városrész nyugati részén a nagyvárosias beépítés a meghatározó, délkeleten a kertvárosias lakóterületek dominálnak, míg északkeleten közpark, illetve rögzített intézményi funkciójú építési övezet található.

II.13-10. ábra: Átnézeti térkép

II.13-11. ábra: Területfelhasználás

A lakótelepek építése az 1960-as években kezdődött először a Manninger-lakóteleppel, majd később a Móra Ferenc utcától délre eső területekkel. Az épületmagasság jellemzően 4-5 szint, de pontszerűen 10 emeletes épületek is előfordulnak. Az épületek között a zöldterületek egységes, összefüggő rendszert képeznek, így a nagy, monoton homlokzatokat, középmagas épületek tömegeit a fák ellensúlyozzák. A lakótelepekkel együtt kiépült az ellátó intézményhálózat is. Gyakori, hogy az épületek földszintjén üzletek, szolgáltató vagy vendéglátóipari egységek működnek. A Városközpont legmeghatározóbb közintézménye a Flesch Károly Kulturális Központ, de ebben a városrészben található Mosonmagyaróvár ikonikus jelképe, a víztorony is.

Értékek	Problémák
• Mosoni-Duna és Kiserdő • megújult lakóépület-állomány • összefüggő zöldfelületek • jelentős intézményhálózat	• növekvő beépítettség • parkolási gondok • öntözés, víztározás feltételeinek megteremtése
Megvalósult fejlesztések	Szükséges beavatkozások
• paneles épületek energetikai korszerűsítése • a Művelődési Központ mögött 400 lakás épült • a parkolókapacitás bővítése a Flesch KK közelében • a Városi Könyvtár energetikai felújítása • Manninger lakótelepi játszótér és kültéri fitness park felújítása • kutyafuttató létesítése	• Kiserdő területén a faállomány felmérése, felújítása • kisebb, meglévő zöldfelületek felújítása • játszóterek, fitnessparkok további kialakítása, fejlesztése a lakóterületeken • intézményfejlesztések energetikai korszerűsítéssel, férőhelybővítéssel egybekötve • zárt rendszerű csapadékvíz-elvezetés kiépítése • parkolási gondok enyhítése

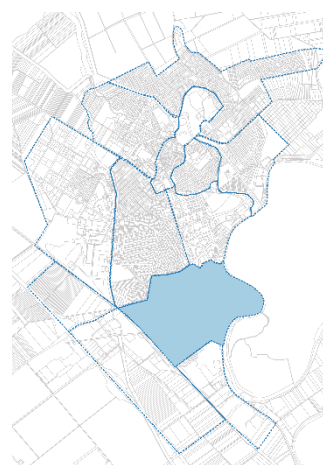
Az elmúlt években a lakótelep épületei energiahatékonysági felújításokon estek át, amelynek eredményeképpen külső megjelenésükben is megújultak, egységes, de mégis egyedi, barátságos és modern megjelenést kölcsönözve a területnek. A homlokzatfelújítás révén az uniformizált épületek mára Mosonmagyaróvár településképét is meghatározzák.

A városrész legnagyobb összefüggő zöldfelülete a Kiserdő, megőrzése városi és városrészi szempontból is kiemelkedően fontos feladat.

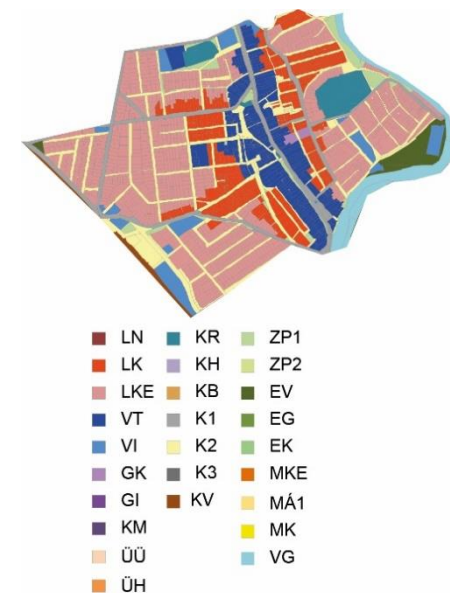
II.13.2.6. Moson belváros

Moson belvárosa a Kökény utca – Fazekas Mihály utca – Mosoni Duna – Kühne Ede tér – József Attila utca – Tízház utca – 2778 hrsz-ú utca – 2824/34 hrsz-ú telek (Hegyeshalom-Budapest vasútvonal) – 4728 hrsz-ú út (az Ostermayer utca meghosszabbítása) – Kossuth Lajos utca – Határsor utca által határolt területen fekszik. Fő közlekedési tengelye a Szent István király út, amelynek két oldalán a városközponti vegyes területek találhatók. A központtól távolodva kisvárosias, kertvárosias lakóterületek húzódnak.

II.13-12. ábra: Átnézeti térkép

II.13-13. ábra: Területfelhasználás

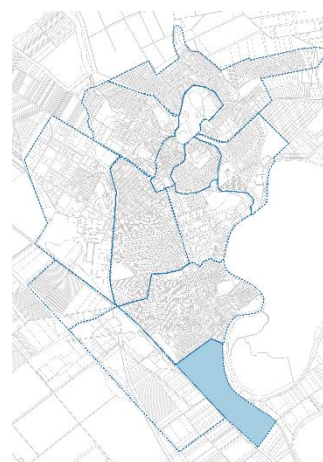
Moson belvárosában a lakófunkció a meghatározó, noha a városrész kulturális és építészeti értékei jelentősebb turisztikai potenciált rejtnek magukban. A történeti központ épületei, köztéri sajnos igen leromlott állapotban vannak, bár a területen pozitív változások indultak. Az utóbbi évek beruházásainak köszönhetően befejeződött az Erzsébet tér, a piac és a Fehér Ló közösségi ház felújítása, s elkészült a Futura Interaktív Természettudományi Élményközpont is.

Értékek	Problémák
- Városi szinten is jelentős közösségi épületek (Fehér Ló, Futura stb.) - megvalósult épületfelújítások - értékes épületállomány	- funkció nélküli, alulhasznosított közterületek, épületek - leromlott épületállomány - szegregálódó lakóterületek - Erzsébet tér, Hild tér környezetének zsúfoltsága
Megvalósult fejlesztések	Szükséges beavatkozások
- Kaiser telephely rehabilitációja - Korona Szálló felújítása - Aranyossziget u. 44. szám alatti szegregátum szanálása, épületek felújítása megtörtént - MÉH telep felszámolása, helyén társasház építése - Szent István király u.72. szám alatti műemléképület felújítása - a Kossuth L. utca Ostermayer utca és a vasútállomás közötti szakasz felújítása - Szent István út mellett kerékpárút létesítése - Radnóti utcai játszótér felújítása - Micimackó Bölcsőde férőhelybővítése - Család- és Gyermekejóléti Központ bővítése - Kistérségi Egyesített Szociális Intézmény bővítése	- Rudolf liget fejlesztése - épületállomány energetikai korszerűsítésének folytatása - parkolófejlesztés - közösségi terek kialakítása (pl. Fehér Ló Közöségi Házban) - Erzsébet tér rendezése, forgalomcsillapítás - Hild tér környezetének rendezése - társadalmi felzárkóztató programok

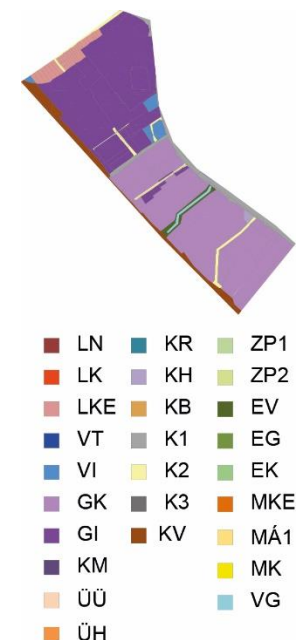
II.13.2.7. Mosoni déli ipari terület

A városrész a Tízház utca – József Attila utca – Kühne Ede tér – Gabona rakpart – Fehér híd dűlő – Hegyeshalom-Budapest vasútvonal által határolt területen fekszik. A terület funkciójából adódóan északon az egyéb ipari, míg délen a kereskedelmi, gazdasági és szolgáltató területek dominálnak.

II.13-14. ábra: Átnézeti térkép

II.13-15. ábra: Területfelhasználás

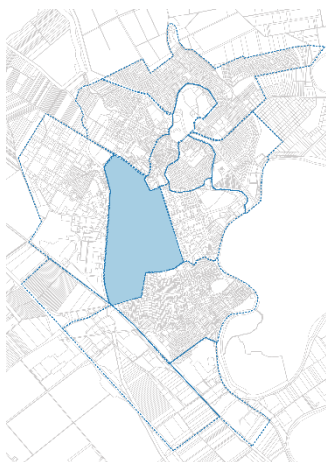
A városrész tradicionális ipari terület, mely eredendően 1850-1920 között alakult ki. Ennek megfelelően az épületállomány egy része elavult. A rendszerváltást követően számos új cég telepedett meg itt, melyek mára a város legnagyobb adófizetői lettek. További terjeszkedési lehetőség nincs. Kitörési lehetőséget jelentene a terület tengelyében, a Kenyérgyári út folytatásában a vasúti felüljáró megépítése. Ez feltárná az Ipari Park üres déli részét és közvetlen autópálya kapcsolatot is biztosítana.

Értékek	Problémák
• hagyományos ipari terület, kiépült ipari infrastruktúra • meghatározó ipari vállalkozások, stabil foglalkoztató bázis	• elavult épületállomány • nem megfelelő közlekedési kapcsolatok
Megvalósult fejlesztések	Szükséges beavatkozások
	• elkerülő út megépítése, Kenyérgyári úti átkötés

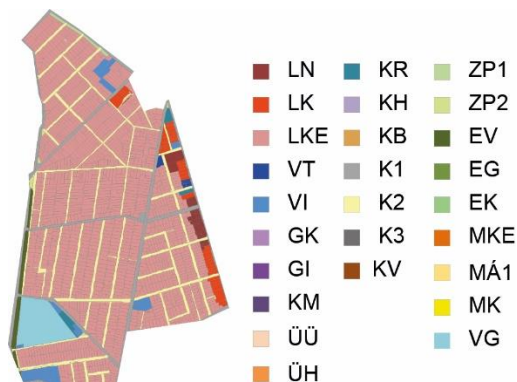
II.13.2.8. Kossuth Lajos utca és környéke

A városrész a Megyei csatorna (4750/31 hrsz.) – Fertő sor – Huszár Gál utca – Királyhidai utca – Gyári utca – Ivámfy Ede utca – Diófa utca – Szent István király út – Határsor utca – Kossuth Lajos utca 4728 hrsz-ú út (az Ostermayer utca meghosszabbítása) területén fekszik. Területfelhasználás tekintetében a kertvárosias beépítés a meghatározó.

II.13-16. ábra: Átnézeti térkép

II.13-17. ábra: Területfelhasználás

A városrészben a lakófunkció dominál, intézményi ellátottság tekintetében azonban hiányosságok tapasztalhatók. A településrész főközlekedési tengelye a Kossuth Lajos utca, amelyet jelentős átmenő forgalom terhel. A városrész déli részén található a Báger-tó, amely már napjainkban is közkedvelt szabadidős-rekreációs helyszíneként funkcionál.

Értékek	Problémák
• Báger-tó • jégpálya	• Kossuth Lajos utca forgalmi terhelése • közösségi terek, intézmények hiánya
Megvalósult fejlesztések	Szükséges beavatkozások
• A Báger tó körül futópálya és műfűves pálya létesült • Hajléktalanok Átmeneti Szállásának kapacitásbővítése	• Báger tó rekreációs fejlesztése, szabadidőcentrum kialakítása • jégpálya fejlesztése • elkerülőút megépítése

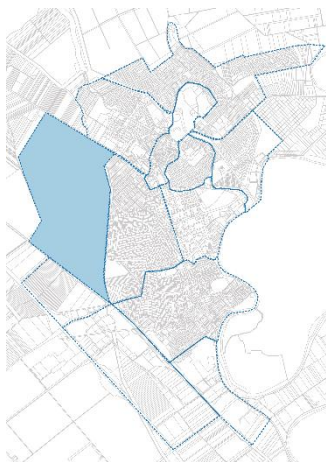
II.13.2.9. Ipartelep – Lőporgyár és környéke

A városrész a Királyhidai utca – Huszár Gál utca – Megyei csatorna (Huszár Gál utca) – Fertő sor – Megyei csatorna – Hegyeshalom-Budapest vasútvonal – külterület határa közötti területen fekszik. Területfelhasználás tekintetében az ipari gazdasági, illetve a kereskedelmi gazdasági és szolgáltató építési övezetek a jellemzőek, de a Barátság utca – Alkotmány utca – Bartók Béla utca – Buda utca által határolt területen a kisvárosias és kertvárosias lakóterületi beépítések is megjelennek.

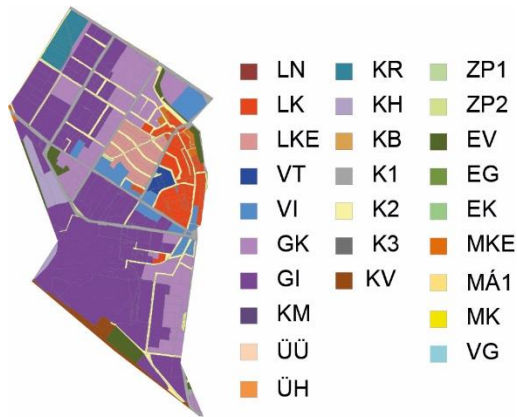
A városrész területe három jól elkülönülő szerkezeti egységre osztható. A **Lőporgyár** üzemi épületegyüttese ipartörténeti érték, egyes épületek építészeti értéke is figyelemreméltó. Ma már az ipari területen több üzem működik - gyakorlatilag a teljes terület magántulajdonban van. A volt **Lőporgyárhoz kapcsolódó lakóterület** kiépülése az üzemmel egy időben

valósult meg, színvonalában, építészeti értékében hasonló az ország más részein megépült „gyári” lakótelepekhez. A terület, egyes épületcsoportok és egyedi épületek ma már helyi védettséget élveznek. Ide tartozik a volt határőr laktanya épülete is, mely erősen lepusztult állapotú. **A MoWinPark területe** ma már 70 %-ban magántulajdonban van. Az infrastruktúra kiépült, két nagyobb üzem költözött ide.

II.13-18. ábra: Átnézeti térkép

II.13-19. ábra: Területfelhasználás

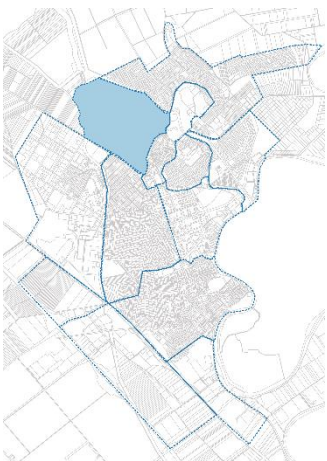
A terület kiskereskedelmi – szolgáltató üzletekkel jól ellátott, azonban hiányzik a szabadidő eltöltésére alkalmas intézmény vagy zöldterület.

Értékek	Problémák
MoWinPark bővülése	- leromlott épületállomány - rendezetlen zöldfelületek, hiányzó zöldfelületi elemek
Megvalósult fejlesztések	Szükséges beavatkozások
- MoWinPark bővülése, közművesítése - Bartók B. u. 1. és Bartók B. u. 28. szám alatti társasház felújítása	- zöldterületek komplex rehabilitációja - játszóterek, fitnessparkok létesítése, felújítása - épületállomány megújítása

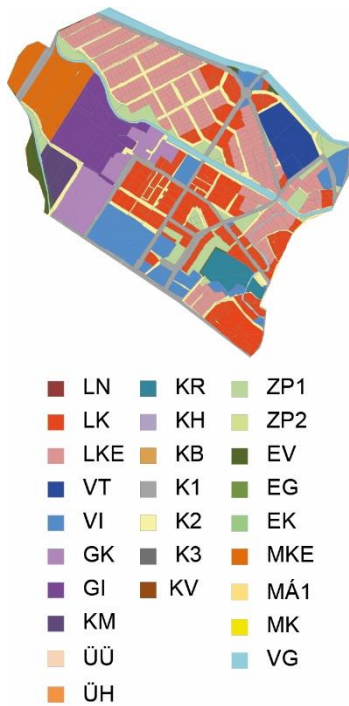
II.13.2.10. MOFÉM-telep városrész

A MOFÉM-telep a Királyhidai utca – külterület határa – Lajta folyó – Pozsonyi út – Fő utca – Szent Imre utca 38. által határolt területen fekszik. Területfelhasználás szempontjából kis- és kertvárosias lakóterületek, intézményi vegyes területek, ipari-gazdasági területek dominálnak.

II.13-20. ábra: Átnézeti térkép

II.13-21. ábra: Területfelhasználás

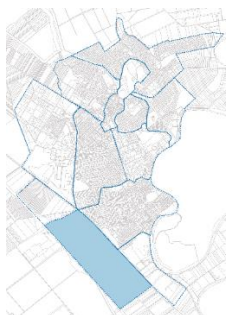
A városrész három, jól elkülöníthető területi egységből tevődik össze. a **Mofém gyár** (egykoron tölténygyár, ma TEKA) és a köré épült **munkás lakótelep** mellett a Lajta és a Malom-ági Lajta közötti területen az elmúlt években épült ki a **Lajta lakókert**. A Sárvíz utca és Gorkij utca közötti tömbben a sport- és intézményi funkciók koncentrálnak.

Értékek, megvalósult fejlesztések	Problémák
• sportfunkciók komplex jelenléte	• hiányzó zöldfelületek
Megvalósult fejlesztések	Szükséges beavatkozások
• MOFÉM kultúrház teljeskörű felújítása megtörtént • Zsidanits park parkosítása • UFM Aréna megépítése • Lurkóvár óvoda felújítása • új bölcsőde építése folyamatban van	• zöldfelületi fejlesztések • játszóterek, fitnessparkok létesítése, felújítása • csomóponti fejlesztések • parkolóépítés

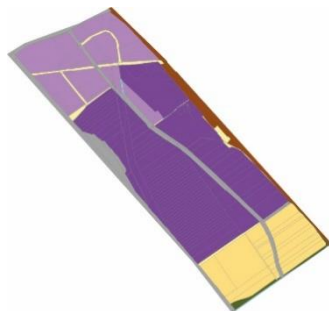
II.13.2.11. Ipari park I. ütem

A városrész 86 számú főút – Hegyeshalom-Budapest vasútvonal – Lébényi-Hansági csatorna – M1 autópálya közötti területen fekszik. Területfelhasználás tekintetében ipari gazdasági és a kereskedelmi gazdasági és szolgáltató építési övezetek jellemzőek.

II.13-22. ábra: Átnézeti térkép

II.13-23. ábra: Területfelhasználás

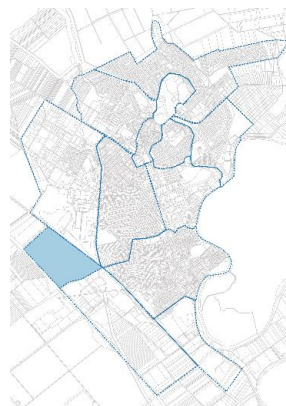
A MILÜP ipari park az infrastruktúra hiánya miatt stagnál. Az elkészülő tehermentesítő út nagy lökést adhat a mosoni iparterülettel határos részek fejlesztéséhez is.

Értékek	Problémák
	• hiányzó infrastruktúra
Megvalósult fejlesztések	Szükséges beavatkozások
• az Ipari Park kiemelt gazdasági övezet lett, így a további fejlesztések a vármegyei önkormányzat hatáskörébe kerültek	• tehermentesítő út megvalósítása

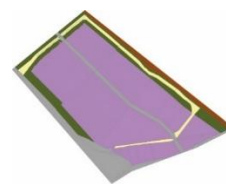
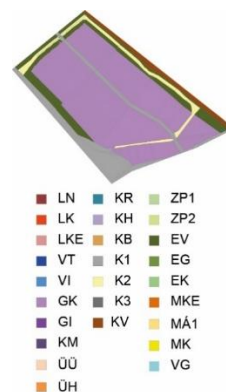
II.13.2.12. Ipari park II. ütem

A településrész a 86 számú főút – M1 autópálya – 045/2 hrsz-ú út – Hegyeshalom-Budapest vasútvonal közötti területen fekszik. Területfelhasználás tekintetében a kereskedelmi gazdasági és szolgáltató építési övezetek a jellemzőek.

II.13-24. ábra: Átnézeti térkép

II.13-25. ábra: Területfelhasználás

Értékek	Problémák
	nincs számottevő érdeklődés az iparterület iránt
Megvalósult fejlesztések	Szükséges beavatkozások
	elkerülő út

II.13.2.13. Külterület

Mosonmagyaróvár külterületén a mezőgazdasági művelés a meghatározó, de jelentékeny mértékben erdőterületekkel is találkozhatunk.

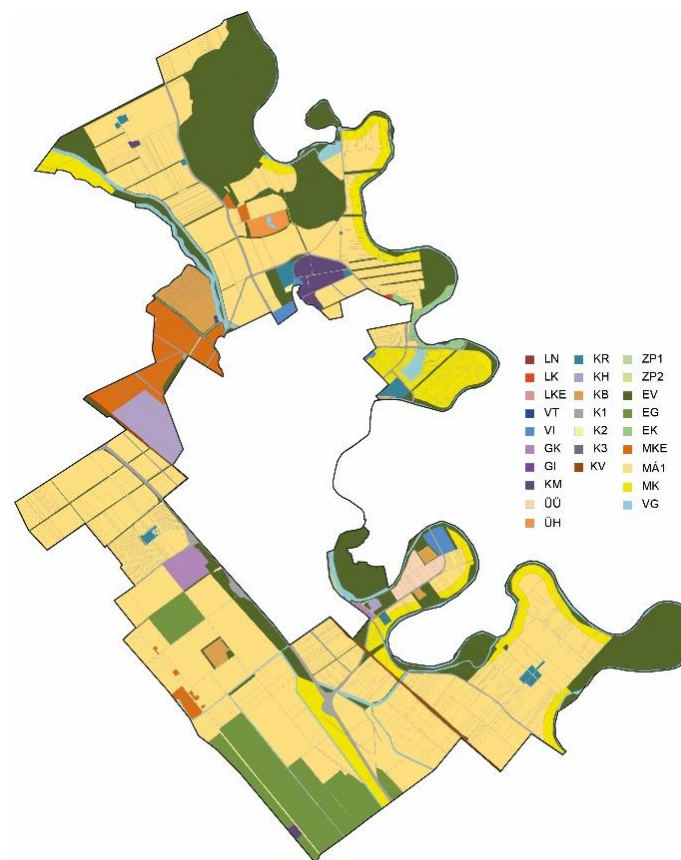
A külterület jelentős része természetvédelmi oltalom alatt áll, ahol a környezeti értékek megőrzése elsőrendű feladat. A Mosoni-Duna és a Lajta a településszerkezetet, területhasználatot is erősen meghatározza.

A város természetvédelmi szempontból legértékesebb területe a **Mosoni-Duna és a partját kísérő galériaerdők**, amelyek a város keleti határán összefüggő ökológiai rendszert alkotva a Szigetközi Tájvédelmi Körzet területéhez tartoznak. A terület jelentős része több védelmi kategóriával is érintett; legnagyobb részét a Nemzeti Ökológiai Hálózat puffer- és magterületei fedik le. A terület északi részén helyezkedik el a Lóvári erdő, tőle déli irányban áll a Háromtölgy-kápolna, ami szerepel az egyedi tájértékek között. A folyó medre kanyargós, középszakasz jellegű, vízállását a rajkai zsilip szabályozza. Kiegészített vízjárású, galériaerdőkkel szegélyezett vize különösen alkalmas vízisportok űzésére.

A Lajta keresztülfolyik Mosonmagyaróvár északi részén, a folyó mentén csak szakaszosan fordulnak elő fás élőhelyek. A Lajta teljes településhez tartozó fő ága ökológiai folyosóként része a Nemzeti Ökológiai Hálózatnak. Partján jellemzően burkolatlan, többnyire földutakon, ösvényeken lehet végigsétálni. A várostól északra, a Lajta duzzasztónál válik le a Malom-ági Lajta. Ez a változó méretű vízfolyás hol keskenyebb, hol szélesebb mederben kanyarog végig — a Lajtával párhuzamosan — a városon, míg

annak torkolata előtt visszakapcsolódik. A teljes, mintegy 7 kilométeres szakasz kenuval is bejárható, amelyet a malom épületénél kialakított vízi csúszda tesz igazán egyedivé és izgalmassá.

II.13-26. ábra: Területfelhasználás

A Kimlével és Újrónafővel határos déli terület pufferterületként szintén a Nemzeti Ökológiai Hálózat része. A pufferterület kijelölésének oka a

szomszédos területeken elhelyezkedő Hanság Natura 2000 terület, valamint a Dombos-ház erdőrezervátum.

Nyugaton két nagyobb, elsősorban mezőgazdasági művelés alatt álló terület része a Mosoni-sík Magas Természeti Értékű Területnek. A nagy múltra visszatekintő mezőgazdálkodásnak köszönhetően itt olyan állatfajok előfordulása gyakori, amelyek kifejezetten kedvelik a mezőgazdasági műveléshez kötődő élőhelyeket. A terület a Kisalföldi tűzokálföld kedvelt és igen fontos élőhelye. A fent felsorolt területek és azok környezete Tájképvédelmi övezetbe tartozik.

A természeti értékek mellett a külterület meghatározó elemei a bányatavak, valamint a különböző megújuló energiaforrásokhoz kapcsolódó energiaparkok.

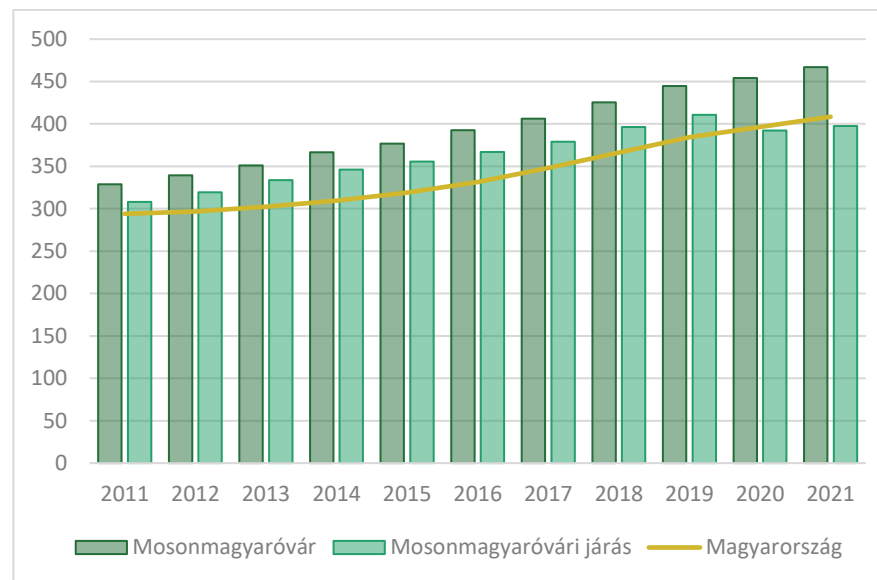
Értékek	Problémák
gazdag természeti környezet	
Megvalósult fejlesztések	Szükséges beavatkozások
- a MOTIM egykori vörösiszap tárolóin elkészült Magyarország legnagyobb egybefüggő napelem parkja - napelempark létesült a Feketeerdei úti temető tartalékterületén	

II.14. Közlekedés

II.14.1. Járműállomány

Mosonmagyaróváron a KSH 2021. évi adatai alapján 1000 lakosra 467 személygépkocsi jut, vagyis majdnem minden második lakosra jut egy autó. Ez az ún. motorizációs szint 15 %-kal meghaladja az országos átlagot, és mivel a személygépkocsik száma már hosszú ideje folyamatosan emelkedik, ez a tendencia belátható időn belül nem változik. A Mosonmagyaróvári járás településein ugyanakkor ez az érték az utóbbi két évben csökkent, ami a rohamos népességnövekedésnek köszönhető, amelyet nem követett ugyanakkora mértékű változás az autók számában.

II.14-1. ábra: Ezer állandó lakosra jutó személygépkocsik száma, 2011-2021

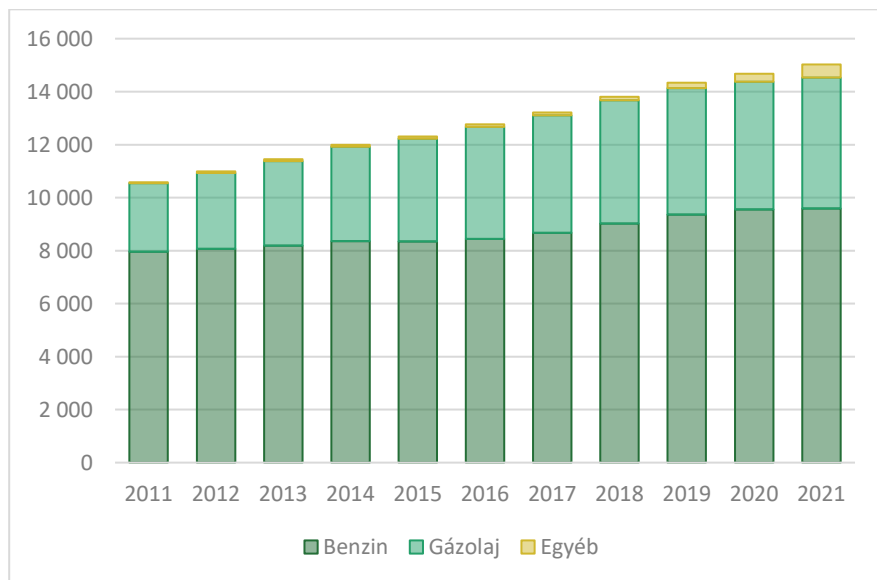

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés

A személygépjárművek számának gyors emelkedése egyértelműen a gépjárműforgalom növekedését okozza, amely önmagában is több problémát hordoz magában (közlekedési dugók és parkolóhely-keresés miatti idővesztés, balesetek számának növekedése), de a járművek légszennyezőanyag-kibocsátása is egy fontos tényező.

Az utóbbi téren valamelyest javulás figyelhető meg, hiszen a személygépjárművek meghajtás szerinti megoszlásából látható, hogy az állomány nagyjából 64 %-át a benzines, 33 %-át dízel autók teszik ki, de összesített arányuk az alternatív meghajtású autók (hibrid, elektromos) terjedésének köszönhetően már csökkent.

II.14-2. ábra: Személygépkocsik száma Mosonmagyaróváron meghajtás szerint, 2011-2021

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés

Az utóbbi évtizedben a dízeles járművek térnyerése volt a jellemző, de 2021-ben már az alternatív meghajtás mutatta a legnagyobb számszerű növekedést. Az utóbbi kategória a legutolsó adatok szerint ugyan csak 3,2 %-ot képvisel a teljes állományon belül, de várható, hogy az elkövetkező években tovább növekszik az arányuk. Mivel ezek a járművek sokkal kevésbé szennyeznek a környezetet, illetve elektromos hajtásban a zajkibocsátásuk is igen alacsony, ezért támogatni kell az elterjedésüket, leginkább a töltési lehetőségek megfelelő lefedettségének biztosításával.

A településen az alternatív autóhasználati formák (telekocsi stb.) nem igazán elterjedtek, amit az is nehezít, hogy nincs elérhető járműmegosztási szolgáltatás.

II.14.2. Közúti infrastruktúra és használati szokások

II.14.2.1. Közúthálózat

Mosonmagyaróvár közigazgatási területén összesen 48 km állami és 180 km önkormányzati közút található, így az úthálózat sűrűsége (2,7 km/100 km²) kis mértékben meghaladja a vármegyei (2,5 km/100 km²) és az országos (2,3 km/100 km²) átlagot is.

A város nagytérségi közúti kapcsolatait **alapvetően meghatározza a Budapest-Győr-Pozsony/Bécs tengely, illetve a Duna** (és a Mosoni-Duna) **vonala**. A folyam elvágó hatása miatt Mosonmagyaróvár környékén az északkelet-délnyugati irányú kapcsolatok jóval gyengébbek a többi iránynál. **Az észak/északnyugat-dél/délkelet irányú útvonalak szerepe** viszont **kiemelkedő**: az M1 autópálya (valamint az 1. sz. vasútvonal és a Duna) az észak-német térséget a Kelet-Balkánnal összekötő TEN-T hálózat alapeleme; melyet a Balti-tengert és az Adriai-tengert összekötő kiegészítő hálózat részét képező M15-86. sz. főút folyosója keresztez.

A város közvetlen környezetében az említett, nemzetközi forgalomban fontos szerepet játszó útvonalakat kiegészítik az országos főútvonalak (1.

és 15. sz.), valamint a környéki forgalmat lebonyolító összekötő utak (elsősorban az 1408. sz. Dunakiliti-Rajka irányába, az 1401. sz. Halászi-Hédervár-Győr irányába és az 1406. sz. Máriakálnok irányába).

Mosonmagyaróvár belterületén a fent említett utak közül mindegyik áthalad – a gyorsforgalmi utak kivételével –, ami jelentős forgalommal terheli meg a város lakóterületeit és városközpontját is. Az M1, majd később az M15 megépítésével a tranzitforgalom ugyan jelentősen lecsökkent a belterületen, ám a Magyar Közút Zrt. forgalomszámlálási adatai szerint **a forgalom évről-évre ütemesen növekszik**, így pl. 2010-2020 között a közúti forgalom 50 %-kal (ezen belül a teherforgalom 30 %-kal) nőtt a város közigazgatási területén. A legforgalmasabb útszakaszok a következők:

- A 86. sz. főúton az M1 csomópont és a Kossuth L. u. – Ostermayer u. kereszteződés között 16 ezer egységjármű/nap (EJ/nap) forgalom, és 1100 nehézgépjármű haladt el, így ez a város legforgalmasabb útszakasza, a kapacitáskihasználtság is igen magas (75 %, ami már a kívánatos mérték felett van). A Kossuth Lajos utcán már csak kb. feleekkora a forgalom, de a 2010. évihez képest így is igen jelentős, több mint kétszeres növekedés tapasztalható.
- Az 1. sz. főút déli szakaszán (a városhatár és a kórház között) a 2010. évi, igen mérsékelt forgalom szintén majdnem duplázódott, mostanra kb. 9 ezer EJ/nap és 5-700 nehézgépjárműves értéket ért el. A kórháztól északra a növekedés üteme ugyan kisebb, de így is 11-12 ezer EJ/nap halad el rajta, ez 50 % körüli, még éppen az eltűrhetőség határán lévő kapacitáskihasználtságot jelent.
- Hasonló forgalomnagyság (12.600 EJ/nap, 50 %-os kihasználtság) tapasztalható a 15. sz. főút városon belüli szakaszán.

Ezek az utak a járműforgalom eléri vagy meghaladja a kívánatos mértéket, emiatt már **hosszú ideje tervezett** egy, a teljes várost **elkerülő körgyűrű megvalósítása**. A tervek szerint a tehermentesítő út – amely a körgyűrű nyugati felét jelenti – valósulna meg először, melynek fő célja a tranzit- és teherforgalom kivezetése a lakott területekről, csökkentve a zsúfoltságot, balesetveszélyt és a zaj- és légszennyezést. Északon a mosonszolnoki út felüljárója állami beruházásként új autópálya-csomópontként épülne át, amelyhez az északi iparterületek és a kereskedelmi központok csatlakoznak a meghosszabbított Alkotmány utcán keresztül. A szakasz tervei készen vannak, a kivitelezés folyamatban van. A déli szakasz a Kenyérgyári út és a 86. sz. főút között, önkormányzati beruházásban készülhet el, itt még folyamatban van a tervezés. A körgyűrű keleti oldala elsősorban a szigetközi településekről befutó utak forgalmát gyűjtené össze, illetve feltárná az itt kialakulóban lévő fejlesztési területeket. Ennek a szakasznak még nincsenek kész tervei.

A város főbb útjain ezen kívül számos fejlesztés történt az utóbbi években, elkészültek új gyűjtőúti funkciójú szakaszok (Tölténygyári út – Terv u.), szűk keresztmetszeteket oldottak fel (Kiserdő út addig egysávos Lajta-hídjának kiszélesítése), csomóponti fejlesztések történtek (pl. Malomszer – Cserháti Sándor u. jelzőlámpás csomópont). Ezen kívül azonban **további fejlesztések is szükségesek** a következők szerint:

- Az újonnan kiépülő lakóterületek (Duna és Liget lakóparkok) közúti kapcsolatainak javítása: új feltáró út a Kiserdő úti Lajta-hídtól az Erzsébet királyné útig, utóbbi gyűjtőúttá szélesítése; Götz Irén u.-Sólyom u. útvonal gyűjtőúttá szélesítése.
- A Magyar utca gyalogos zónává alakításában fontos lépés a Linhardt György u. vonalában létesítendő híd a Malomági-Lajtán.
- Kritikus csomópontok fejlesztése: 48-as tér, Deák tér (körforgalmú csomópont kiépítése).

A hálózati típusú fejlesztéseken kívül időszerű lenne a **közúti infrastruktúra digitális megújítása** is, melynek keretében három területen kell előre lépni:

- a város térinformatikai rendszerébe illesztve az utak állapotára vonatkozó felmérések végezhetőek és rögzíthetőek;
- a jelzőlámpák hangolása jobban illeszkedhet a forgalmi viszonyokhoz;
- amelyet az automata forgalomszámláló berendezések mérnek és szolgáltatnak róla adatot.

II.14.2.2. Közúti elérhetőség és ingázás

Mosonmagyaróvár közúti elérhetősége a járási településekről jónak mondható, mert a járásközpont és a többi település átlagos távolsága 13 km, a városközpont időbeli elérhetősége pedig 13 perc. Ez egyben azt is jelenti, hogy az úthálózat sűrűsége és kapcsolatai is megfelelőek, amit a közúton mért távolság és a légvonaltávolság hányadosával jellemezhetünk, ami átlagosan 120 %, azaz csak 20 %-kal kell többet megtenni közúton, mint az elméleti legrövidebb útvonal. A járás települései közül a legtávolabb Ásványráró, Mecsér és Lébény van a legtávolabb Mosonmagyaróvártól, az utóbbi két település ráadásul az átlagosnál jóval „kanyargósabb” útvonalon közelíthető meg.

A közlekedési távolságok alapvetően meghatározzák a települések társadalmi-gazdasági kapcsolatának erősségét is. A közelebb fekvő településekről ugyanis az ingázás is sokkal jelentősebb: a 15 perc alatt elérhető településekről arányaiban kétszer annyian járnak dolgozni Mosonmagyaróvárra, mint a távolabb fekvő községekből.

II.14-1. táblázat: Mosonmagyaróvár közúti elérhetősége a járás településeiről (2022), valamint a naponta ingázók száma (2011)

Település	Távolság (km)	Távolság (perc)	Ingázók száma (fő)
Ásványráró	21,6	21	87
Bezenye	10,9	9	164
Darnózseli	15,2	15	156
Dunakiliti	11,8	12	167
Dunaremete	14,8	15	26
Dunasziget	11,8	13	192
Feketeerdő	7,9	8	109
Halászi	5,8	7	480
Hédervár	18,1	18	102
Hegyeshalom	9,6	10	361
Jánossomorja	15,2	15	359
Károlyháza	13,1	15	77
Kimle	13,1	15	281
Kisbodak	13,4	15	57
Lébény	24,0	18	188
Levél	6,1	7	348
Lipót	17,5	18	70
Máriakálnok	6,4	10	353
Mecsér	23,8	21	22
Mosonszolnok	8,7	9	160
Mosonudvar	5,8	8	109
Püski	12,2	13	106
Rajka	15,8	15	152
Újrónafő	10,4	11	140
Várbalog	17,9	18	31
Járási átlag/összesen	13,2	13	4 297

Adatok forrása: KSH Népszámlálás 2011, illetve Google Maps

A járás településeinek foglalkoztatottjainak nagyjából 60 %-a más településen dolgozik, és az eljárók 60 %-a Mosonmagyaróvárra ingázik, ami 2011-ben mintegy 4300 főt jelentett. Ezen felül még mintegy 1000 fő érkezett a járáson kívülről, nagyjából Győrből.

A fenti adatok értelmezéséhez hozzátartozik ugyanakkor, hogy a helyzetelemzés készítésekor a legfrissebb, teljes körű ingázási adatok a 2011. évi népszámlálásból származnak. Az eltelt 11 év alatt nagymértékű változások következtek be a környék ingázási szokásaiban. A Pozsonyból kiköltöző és oda visszaingázók, valamint a járás határközei településeiről Ausztriába dolgozni járók száma több ezerre tehető, ami miatt a városkörnyéki ingázás valószínűleg stagnált, esetleg valamelyest csökkent is. Ennek ellenére kijelenthető, hogy **Mosonmagyaróvár a vármegye északi részének foglalkoztatási központja, ennek megfelelő, kiterjedt vonzaskörzettel.**

A város regionális, országos és nemzetközi közúti kapcsolatai és ezáltal elérhetősége is igen kiválóak. A vármegyeszékhely Győr, illetve Pozsony kb. fél, Bécs 1, Budapest pedig 1,5 óra alatt elérhető autóval. Egyedül a déli irányba vezető 86. sz. főút jelent szűk keresztmetszetet, mert csak Csornától délre épült ki gyorsforgalmi útként.

II.14.2.3. Parkolás

A városban **a gépjárművek számában és a járműforgalomban tapasztalható folyamatos növekedés a leglátványosabban a parkolási helyzetben mutatkozik meg.** A családi házas övezetekben telken belül, illetve kapubeállókön jellemzően megoldható a járművek tárolása, de város központi, alközponti jelentőségű területein egyre nagyobb parkolási többletigény mutatkozik, így:

- Magyaróvár belvárosában, a kórház (Régi Várműház tér) és a piac (Malomszer) környékén,
- a városközpontban (Erkel Ferenc u. és környéke),

- Moson központjában (Kápolna tér) és a vasútállomáson (Hild tér),
- és általában az iskolák környékén a reggeli iskolakezdéshez igazodóan.

A fenti helyeken annak ellenére mutatkozik nagy kereslet, hogy a 40/2008. (X. 31.) önkormányzati rendelet alapján ezek jórészt fizetős parkolóhelyek (amelyből jelenleg összesen 726 db található a városban). Az utóbbi években az önkormányzat a meglévő parkolók közül többet kibővített, korszerűsített (Bástya u., Flesch Károly kulturális központ mögötti parkoló), illetve újakat is kialakított (Móra lakótelep).

Beavatkozás nélkül a helyzet további romlása prognosztizálható, így komplex módon kell kezelni azt, beleértve:

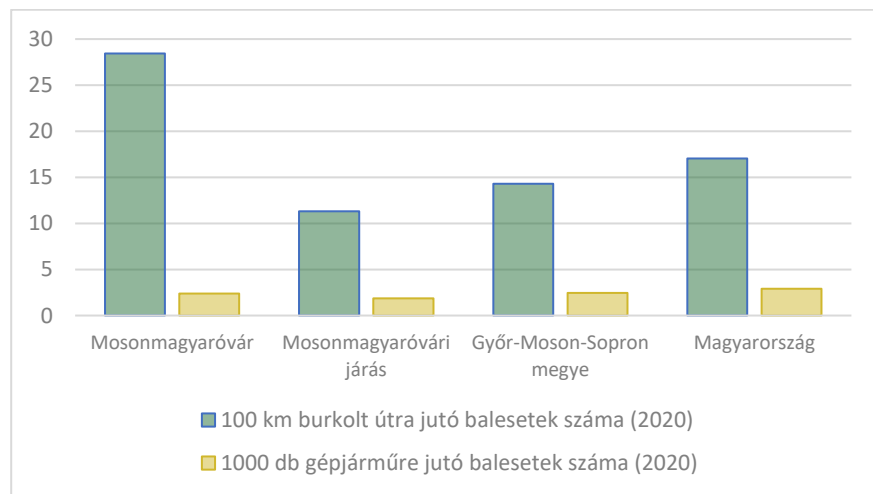
- a jelenleg parkolónak használt területek fejlesztését (akár több szintessé átalakítással: mélygarázként, parkolóházként, parkolólemez építésével);
- a parkolási-megállási korlátozások szélesítését (különösen az iskolák környékén);
- a díjtételek igényekhez igazítását;
- digitális, járművezetőket befolyásoló parkolásirányítási rendszer létrehozását.

A parkolási kérdéskörben meg kell említeni a részben vagy egészében **elektromos meghajtású autók töltési lehetőségeit** is. A városban 7 helyszínen összesen közhasználatú 25 töltő áll rendelkezésre, amelyek egyelőre viszonylag kis teljesítményűek – igaz, a város közigazgatási határán kívül található, M1 Mosoni pihenőhelyen 75, 50 és 43 kW-os töltési lehetőség is van. A hálózat kiterjesztésére és nagy teljesítményű töltőkre az elektromos autók elterjedésével egyre nagyobb szükség lesz, amelyek telepítését önkormányzati eszközökkel is érdemes támogatni.

II.14.2.4. Balesetek

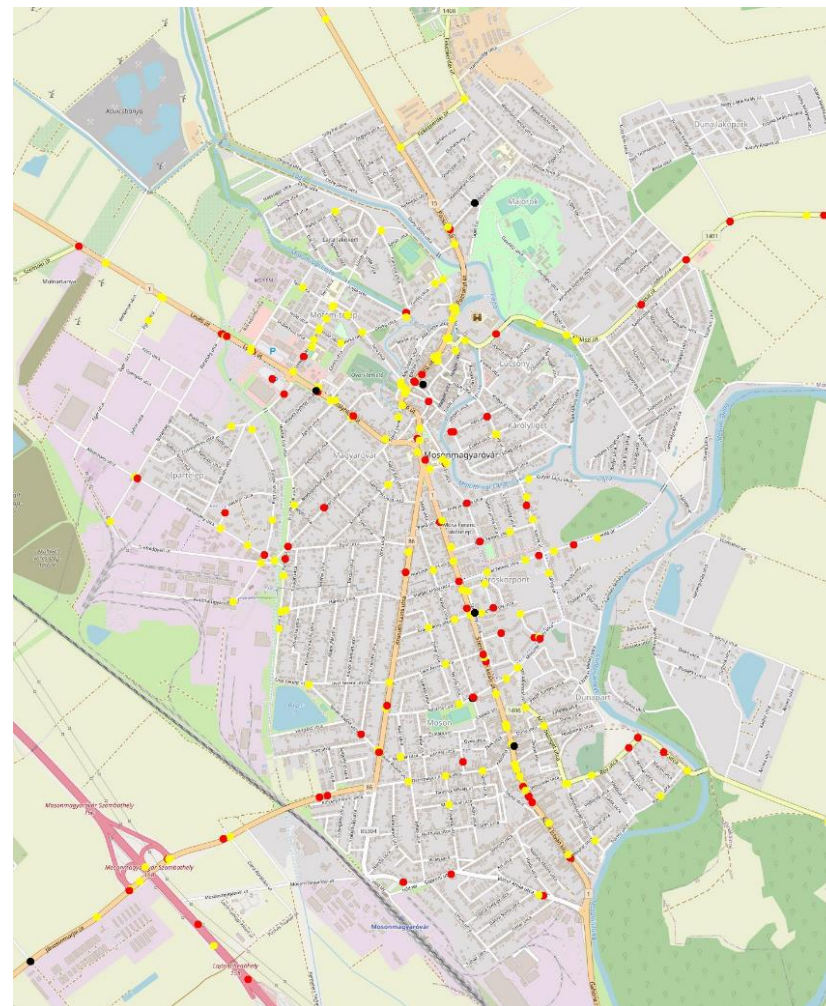
Mosonmagyaróváron a személyi sérüléses közlekedési balesetek száma a 2010-es években 65 db körül alakult, 2020-ra viszont egyharmadával csökkent, és csak 42 db balesetet jegyeztek fel. Az adatsorból levonható az a következtetés, hogy a forgalom növekedése (lásd 13.1.2.1. fejezet) ellenére a balesetek száma stagnált, tehát **a relatív közlekedésbiztonsági helyzet folyamatosan javult a városban**. Másrészt a 2020-ban tapasztalható visszaesés oka minden bizonnyal a COVID-19 járvány miatt visszaeső forgalom, ezért valószínűsíthető, hogy a balesetek száma a gazdaság helyreállításával ideiglenesen ismét emelkedni fog. Ez már csak azért sem kedvező, mert Mosonmagyaróváron az **úthálózat méretéhez képest jóval magasabb a baleseti ráta**, mint a járási, vármegyei és országos érték.

II.14-3. ábra: Közúti balesetek fajlagos mutatói Mosonmagyaróváron (2020)

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

II.14-4. ábra: Közúti balesetek területi eloszlása Mosonmagyaróváron, súlyosság szerint (2017-2021)

Adatok forrása: Web-Bal adatbázis, térképi háttér: OpenStreetMap.com

A 2017-2021 között bekövetkezett balesetek területi megoszlásából egyértelműen látszik, hogy a **legveszélyesebb a közlekedés a város fő közlekedési tengelyén, a Szent István király út – Fő út – Pozsonyi út vonalon**. Emellett a nagyobb forgalmú országos közutakon és városi gyűjtőutakon (pl. Királyhidai út, Kossuth Lajos u., Halászi út) is jelentős számú baleset történik. A csomópontok közül a leginkább érintettek a Szent István király út és Vilmosrév utca valamint Arany János u.; és a Királyhidai út – Klapka György u. kereszteződések.

II.14.3. Közösségi közlekedési hálózatok

II.14.3.1. Helyi autóbuszok

Mosonmagyaróváron a helyi autóbusz-szolgáltatást a Volánbusz Zrt. biztosítja, jelenleg 32 vonalon, munkanapokon 275 járatral közlekednek a buszok.

A legsűrűbb követés a vasútállomás és a kórház, a József Attila u. – Szent István király út – Királyhidai út nyomvonalon van, így a **város főutcájának környezete igen jól ellátottnak minősül**. A kórház után a főbb vonalak a Királyhidai út, illetve a Fő út – Pozsonyi út irányába elágaznak, mindkét irányban legalább félóránként közlekednek helyi buszjáratok a helyközi autóbuszok mellett. A város további részeiben már ritkásabb a vonalhálózat, illetve kevesebb autóbusz közlekedik naponta. Különösen a Szent István király úttól nyugatra fekvő lakóterületeken rossz az ellátottság: a Kossuth Lajos úton 5 db, a Fertő soron 17 db busz közlekedik egy munkanapon. Az északi városrészekben a vonalhálózat sűrűbb, bár pl. a Lajta lakókertet egyetlen járat sem érinti, és Lucsony és Károlyliget egyetlen vonalán is csak napi 4 járatpár közlekedik. Az újonnan kiépülő lakóterületek (Duna lakópark és környezete) közepesen ellátottnak minősülnek, négy vonalon, átlagosan óránkénti követéssel járnak erre a helyi autóbuszok.

II.14-5. ábra: A helyi autóbuszok vonalhálózata Mosonmagyaróváron, 2022. menetrendi év

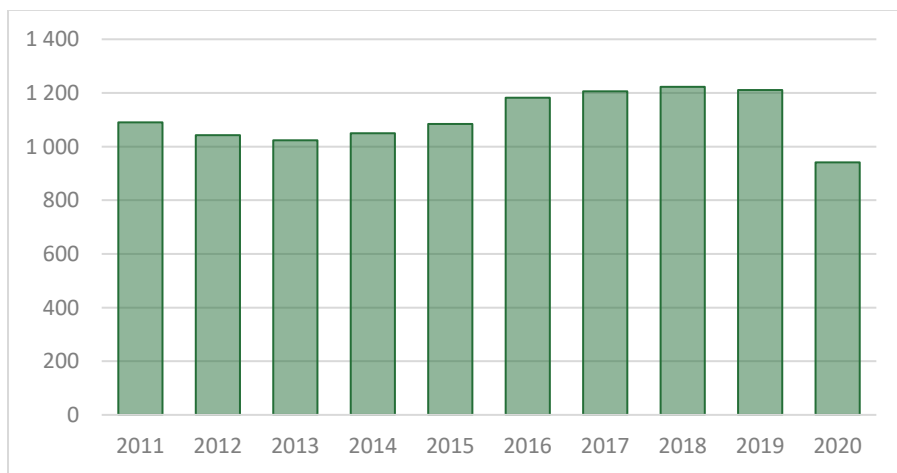

Forrás: volanbusz.hu

A buszközlekedés infrastrukturális oldala felemás: az autóbusz-állomány folyamatosan megújul, az alacsonypadlós, légkondicionált buszok már elterjedtek, sőt, a Zöld Busz Program keretében 2021-ben tesztüzemben egy magyar-cseh fejlesztésű SOR NS 12 elektromos buszt is kipróbáltak a városban. Ugyanakkor a megállóhelyeken az időjárásvédelem és az utastájékoztató még nem megfelelő. Különösen a vasútállomási végállomáson kevés az esőbeálló, digitális kijelző pedig csak egy található. A helyközi autóbusz-pályaudvaron jóval kedvezőbb a helyzet, itt található a város egyetlen jegypénztára is.

A helyi autóbuszokat használók száma folyamatos csökkenés után 2013-ban megállt, majd 20%-os növekedés után évi 1,2 millió körül stabilizálódott. A COVID-19 járvány ezt a kedvező tendenciát megtörte, és jelentős visszaesés után a szállított utasok száma még nem érte el a pandémia előtti értékeket.

II.14-6. ábra: A helyi autóbuszok által szállított utasok száma Mosonmagyaróváron (ezer fő), 2011-2020

Forrás: KSH

Az utasszám visszaállításához elengedhetetlen a digitális fejlesztés: a jelenlegi vonalhálózati és menetrendi adatokat online applikációval könnyebben kereshetővé kell tenni, utazástervezővel és dinamikus utastájékoztatóval kell kiegészíteni. Erre már csak azért is szükség van, mert a járáshálózat eléggé elaprózott, nehezen áttekinthető, jellemző, hogy az átlagos munkanapi járatszám egy vonalon 9 db, és mindössze négy vonal van a 32-ből, amelyen napi legalább 10 járatpár közlekedik.

A helyi autóbuszjáratokat is érinti az az országos tendencia, hogy a járművezetők körében erős az elvándorlás, emiatt létszámhiány alakul ki, ami túlterheli a Volánbusznál maradó sofőröket. Ezt az ördögi kört egyelőre még a nagymértékű fizetésemelésekkel sem sikerült megállítani.

II.14.3.1. Helyközi autóbuszok

A helyközi autóbusz-járatokat a Volánbusz Zrt. üzemelteti, a járatok Mosonmagyaróvár autóbusz-állomásra érkeznek. A járás települései közül a déli és nyugati periferián fekvő községek csak 30 percnél is hosszabb menetidővel, kevés közvetlen járatral érhetők el, illetve Mecsérre csak átszállással lehet eljutni (X. táblázat). Szintén kevés járat érinti azokat a településeket is, ahová jelentős számú vonat közlekedik Mosonmagyaróvárról, így a két közlekedési mód nem támaszt egymásnak konkurenciát.

II.14-2. táblázat: Autóbuszjáratok száma Mosonmagyaróvár és a járás települései között, hétköznapi menetrendben (2022)

Település, megálló	Távolság (km)	Jellemző menetidő (perc)	Napi járatszám (db)
Ásványráró, buszforduló	23	38	15
Bezenye, takarékszövetkezet	13	18	23
Darnózseli, buszforduló	15	24	32
Dunakiliti, községháza	12	18	25
Dunaremete	15	30	19

A vonalnak Mosonmagyaróváron egyetlen **állomása** van, amelynek **elhelyezkedése periferiális**, Moson városrész délnyugati végében található. **Megközelíthetősége emiatt nem jó**: Moson központja mintegy 15 perc, Magyaróvár központja pedig 30 perc gyaloglási távolságra fekszik. Ezért a kerékpárral, személyautóval és autóbusszal való ráhordás jellemző, bár jelenleg egyik közlekedési mód sem nyújt kielégítő megoldást. A személyautók számára kijelölt parkolóhelyek számát a tapasztalatok szerint jelentősen meghaladják az igények, a kerékpártárolási lehetőségeket mind mennyiségében mind minőségében (fedett, biztonságosan zárható tárolók) fejleszteni kellene. Egyedül a helyi autóbusz-járatokat lehet kiemelni, hiszen a járatok 60 %-a, napi mintegy 160 busz érinti a vasútállomás megállóját, és ezen járatok többségének a vasútállomás a végállomása is. Ugyanakkor az utastájékoztatás (elektronikus, dinamikus rendszerek) és az utaskényelem (több fedett beálló, padok stb.) területén lépéseket kell tenni.

II.14.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Mosonmagyaróváron a kerékpárutak, gyalog- és kerékpárutak, kerékpársávok összesített hossza 19,8 km³, így elmondható, hogy **a kerékpárforgalmi hálózat hosszúsága régiós viszonylatban is jelentősnek** mondható. A hálózat nagyobb része kerékpárút (12,4 km), de jelentős hosszban gyalog- és kerékpárutak (5,4 km), illetve kerékpársávok és nyitott kerékpársávok (2,0 km) is találhatóak a városban.

Ennek ellenére a kerékpáros infrastruktúra még mindig küzd hiányosságokkal. Mosonmagyaróvár **a szomszédos települések jelentős részével össze van kötve kerékpárutakkal**, ám a város belterületén

hosszabb-rövidebb szakaszokra mindenhol megszakadnak a nyomvonalak. Ráadásul éppen a legforgalmasabb közutakra kényszerülnek így a kerékpározók, ezért fontos lenne a Pozsonyi út, Deák Ferenc tér, Rév utca, Királyhidai út és Szent István király út menti hiányzó szakaszok pótlása. Utóbbi két szakasz megvalósítása ráadásul a buszpályaudvar, illetve a vasútállomás eléréséhez is elengedhetetlen, ezért nem csak a helyi, hanem a távolsági közlekedésben is gondot jelent a hiányuk.

A fentiekén túl nagy ingázó, illetve turisztikai igény mutatkozik a Mosonudvar – Jánossomorja irányába vezető kerékpárútra is, amelynek tervezése már elindult, az első egyeztetések megtörténtek. Turisztikai jelentősége miatt Kimle – Hédervár irányába is javasolt egy kerékpárút kiépítése.

A város belső hálózatában – a fent említetteken túl – leginkább a Kossuth Lajos u.-Soproni u. mentén hiányzik a kerékpározásra megfelelő infrastruktúra, illetve a megkezdett Erkel Ferenc és Ostermayer utcai nyomvonalakat kell befejezni, amivel a legforgalmasabb utakon megoldódna kerékpározás. A meglévő szakaszok felújítása, forgalomtechnikai fejlesztése sem maradhat el, így például a Halászi út vagy a Kiserdő út menti szakaszokon. Ez már csak azért is fontos lenne, mert **a városban rendkívül magas a kerékpárral közlekedők száma, és a nem, vagy nem megfelelően kiépített szakaszokon jelentős balesetveszélynek vannak kitéve a kerékpárosok** – vagy a gyalogosok, amennyiben a kerékpárosok a járdán közlekednek⁴. A jelentős igények miatt a városban **sok helyen találni kerékpártárolókat, ám ezek egy része nem felel meg a legújabb előírásoknak**, így nem nyújt elég biztonságot a lopások ellen, illetve kényelmetlen a használata. Leginkább azokon a helyszíneken van

³ Magyar Közút Kerékpárút Nyilvántartó Rendszer adata alapján, amely azonban nem tartalmazza a Kálnoki út menti gyalog- és kerékpárutakat. A KSH legfrissebb adata szerint 2020-ban 10,2 km kerékpárút volt önkormányzati kezelésben, amely

a kerékpársávokat, illetve a nem önkormányzati kezelésű kerékpárutakat figyelmen kívül hagyja.

⁴ A Mosonmagyaróvári Rendőrkapitányság 2020-ra vonatkozó éves beszámolója alapján.

szükség beavatkozásra, ahol hosszabb idejű kerékpártárolás merül fel, így pl. a vasútállomáson és a buszpályaudvaron. Az autóbusz-pályaudvarnál nincsen kerékpártároló, és bár a vasútállomáson ugyan van kettő darab is, de ezek nem időjárásvédettek – ennek ellenére a nagyméretű igényeket mutatja, hogy így is telítettek.

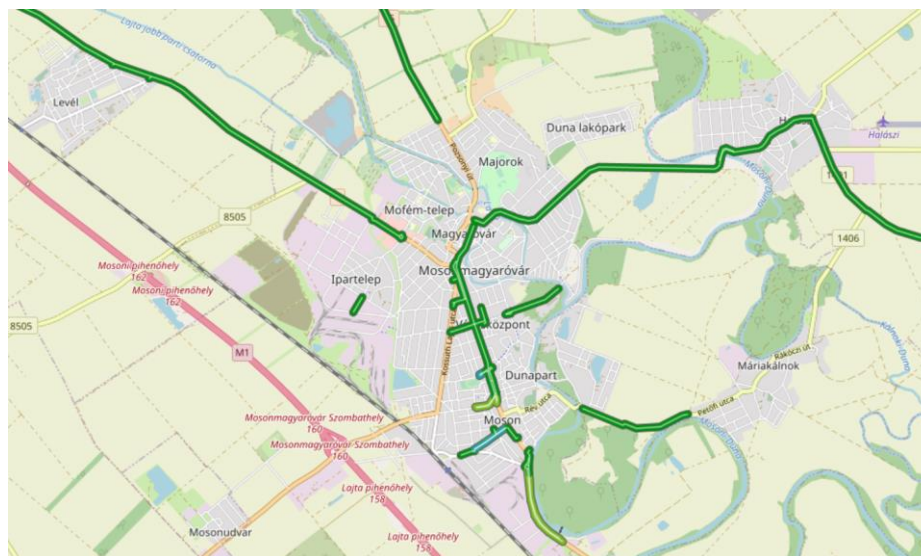
A városban két helyen található kerékpáros pihenő, a Magyar utcában önkiszolgáló szervíz állomással, kölcsönzővel; a Levéli úton információs táblával és fedett paddal. A kerékpárkölcsönzést városi, esetleg szigetközi méretben, főként turisztikai céllal meg lehetne valósítani, ám csak abban az esetben, ha sikerül megtalálni a megfelelő pénzügyi konstrukciót, amely fenntarthatóvá és üzemeltethetővé teszi a rendszert.

Mosonmagyaróváron a **gyalogos közlekedés helyzete igen kedvező**: az összes burkolt út hosszának háromnegyedét éri el a járdák hossza, ami az

50% körüli vármegyei és országos átlaghoz képest igen kedvezőnek mondható (az összes burkolt út egy része lakott területeken kívül található, így ott nem szükséges mellette járdát létesíteni).

A járdákat az önkormányzat folyamatosan újítja fel, így pl. a belvárosban kielégítő az állapotuk is. A kijelölt gyalogos átkelőhelyek esetében viszont meg kell említeni, hogy a forgalmas főútvonalakon nem mindig vannak elég sűrűn elhelyezve átkelési lehetőségek – különösen a Kossuth Lajos utcán –, és a kialakított lehetőségek nagy része sem védett jelzőlámpával vagy legalább középső járdaszigettel. A közlekedésbiztonság fejlesztése érdekében az Erkel Ferenc utcai postaépület mellett létesül a város első okoszebrája, amely a gyalogosok átkelési szándékát érzékelve figyelmezteti az autósokat a lassításra.

II.14-7. ábra: Mosonmagyaróvár kerékpárforgalmi hálózata, 2022

Forrás: Magyar Közút Kerékpárút Nyilvántartó Rendszer (kenyi.kozut.hu)

II.14.5. Vízi és légi közlekedés

Mosonmagyaróváron a vízi közlekedés Mosoni-Dunán, a Lajtán és a Malomág-Lajtán zajlik, jelenleg kizárólag turisztikai céllal. A turisztikai potenciál kihasználását segíti, hogy a belvárosban, a Malomági-Lajtán már van kiszállóhely, bár annak fejlesztése esetén még jobban kihasználható lenne, pl. evezős-kerékpáros intermodális csomópont kialakításával. Szintén fontos lenne egy partmenti kemping, mely az evezősöket megállásra, helyi fogyasztásra ösztönözné, ennek helye a tervek szerint az Itató Strand mellett lenne.

A légi közlekedés Mosonmagyaróváron nem adott, de meglehetősen közelségben három repülőtér is található: a pozsonyi személyautóval 35, a schwechati 45 percre található, míg belföldön a kisebb gépek fogadására alkalmas Győr-Pér repülőtér 35 percre található a város központjától.

II.15. Közművesítés

II.15.1. Víziközművek

II.15.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás

A szigetközi-csallóközi kavicsösszlet igen jelentős felszín alatti vízkészlettel rendelkezik. Az összefüggő kavicsréteg nagy mennyiségű vizet tárol közbeiktatott vízzáró réteg nélkül, ezért a talajvíz- és rétegvíz tartó élesen nem különül el. A talajvíz a felszínhez közel, 2-3 m mélységben található ezért szennyezésekre érzékeny. A város területén két vízbázis helyezkedik el.

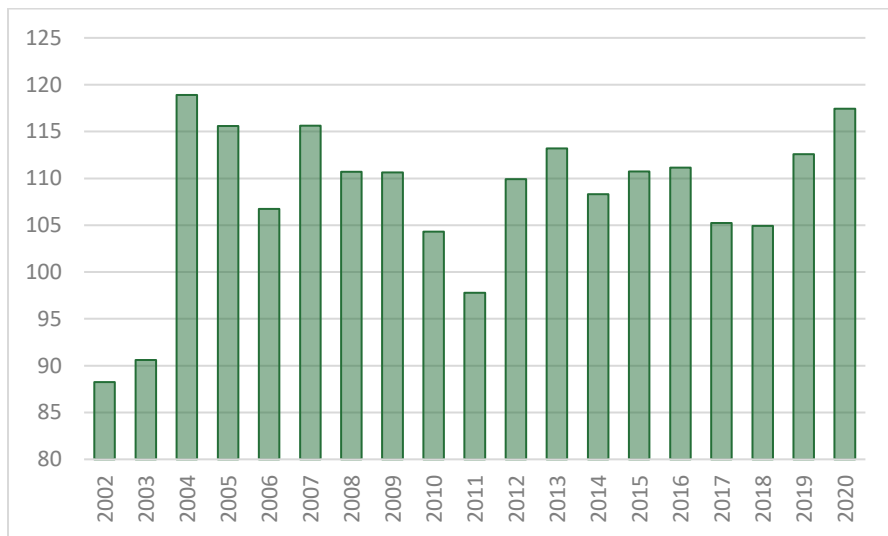
- Feketeerdőn üzemelő ivóvízbázis, az AQUA Szolgáltató Kft. üzemelteti, a város ivóvízellátására szolgál. A vízbázis sérülékeny, védőterülettel rendelkezik.
- Máriakálnokon sérülékeny távlati ivóvízbázis található, a védőterületek kijelölése itt is megtörtént.

A város térségében, a Mosoni-Duna jobb partján levő területen kiváló minőségű, és gyakorlatilag kimeríthetetlen mennyiségű vízkészlet áll rendelkezésre. A feketeerdei vízműtelep működése alatt a mai napig nem volt szükség a fertőtlenítő berendezés üzemeltetésére, ez is alátámasztja azt a tényt, hogy a vízműtelep által termelt víz kifogástalan minőségű és kapacitása is elégséges.

Az ivóvízhálózat kiépítettsége teljesnek tekinthető. Ugyanakkor a kitermelt víz mennyisége átlagosan 25%-kal meghaladja az értékesített víz mennyiségét, ami arra utal, hogy jelentős hálózati veszteséggel kell számolni. Az egy főre vetített vízfogyasztás az elmúlt 20 évben 2004-ben volt a legmagasabb, elérte a 119 l/fő/nap értéket, ami országos összehasonlításban magasnak tekinthető. A takarékos technológiák elterjedésének köszönhetően ez 2011-re 100 l/fő/nap értékre csökkent.

Sajnálatos módon 2012 óta a trend megfordult, és 2021-re ismét megközelítette a 120 l/fő/nap értéket.

II.15-1. ábra: Az egy főre jutó napi ivóvízfogyasztás alakulása, l/fő/nap

Forrás: KSH

II.15.1.2. Szennyvízelvezetés, -tisztítás

A közcsonnahálózat kiépítettsége teljesnek tekinthető a városban, 2021-ben 15.515 ingatlan volt rákötve a csatornahálózatra, míg vezetékes ivóvízellátással 15.516 ingatlan rendelkezett. Ugyanakkor a hálózatba rendszeresen jut csapadékvíz is, elősorban illegális bevezetésen keresztül, amit a szolgáltató műszaki eszközökkel vizsgál, szankcionál.

A szennyvíztisztítótelepet 2014-ben adták át, tervezési kapacitása 77.778 LE volt. Mosonmagyaróvár mellett Halászi, Levél és Máriakálnok településeket szolgálja ki. Műszaki állapota megfelelő a folyamatos karbantartásnak köszönhetően, azonban kapacitása, az üzemeltető

tájékoztatása szerint, teljesen kihasznált, azaz a növekvő lakosság kiszolgálására nem állnak rendelkezésre további kapacitások.

A telep terhelését növeli, hogy több esetben illegálisan a csapadékvizet is vezetnek a szennyvízcsatornába.

A telepen keletkező biogázt hasznosítják, saját használatra villamosáramot termelnek.

II.15.1.3. Csapadékvíz elvezetés

Mosonmagyaróvár csapadékvíz elvezető hálózata vegyes képet mutat. Egyes területeken zárt rendszert alakítottak ki, máshol nyíltárkos elvezető rendszer van, megint más területeken pedig a kialakított árkokban helyben szikkasztják el az összegyűjtött csapadékvizet. Vannak olyan területek, ahol egyáltalán nem épült ki a hálózat, máshol a kiépített kapacitás nem elégséges a klímaváltozás hatására megnövekedő csapadékmennyiségek biztonságos elvezetésére, de az is előfordul, hogy a karbantartási hiányosságok mellett a lakosság betemeti az árkokat, átereszeket, parkolókat létesítve helyettük. Ezért egyre gyakoribb a csapadékvíz elöntések kialakulása a városban.

A zárt hálózat az intenzíven beépített területeken épült ki, mint a Mosonmagyaróvár és Moson belváros. Szintén zárt hálózat van a Szekeres Richárd, a Lomb, a Kálnoki, az Alkotmány és Timföldgyári utakon.

A családi házas, kertvárosi övezetekben, az útburkolatról lefolyó vizek árokhálózaton keresztül szikkasztásra kerülnek. Ezekben az utcákban szikkasztó árkokat mélyítették ki, változó minőségben. Van, ahol rendszerbe van foglalva, van, ahol átereszek nélkül, csak az egyes telkek előtt funkcionálnak szakaszosan. Ezen a területen jelent problémát az árkok feliszapolódása, egyes helyeken betemetése, parkolóhelyek kialakítása. Ez ellen az Önkormányzati rendészet rendszeresen fellép.

A Fekete István, a Méhbangó, a Mosoni-Duna és a Lajta által határolt terület csapadékvíz elvezetése nincs megoldva, a terület altalaja agyag, a csapadékvizek nem tudnak elszikkadni.

Az új lakóparkok kialakításánál sem minden esetben történt meg a megfelelő csapadékvíz elvezetés kialakítása, például a Duna lakópark esetében is problémát okoz az intenzív csapadékok összegyűjtése, elhelyezése.

Indokolt az egész városra kiterjedő egységes csapadékvíz gazdálkodási koncepció kidolgozása. Az elsődleges cél egy egységes összefüggő vízelvezető hálózat kialakítása, amelyik biztonságosan képes elvezetni az összegyűlekező csapadékvizeket. A rendszer méretezése során a klímaváltozás várható hatásai, azaz a gyakoribb özvíz szerű esőzéseket is figyelembe kell venni. Ugyanakkor a kiépítendő rendszer biztonságos üzemeltetése érdekében szükséges a csapadékvizeket visszatartani, tározni, lehetőséget teremtve ezzel a csapadékvíz hasznosítására is, például a zöldfelületek öntözésére.

II.15.2. Energiaközművek

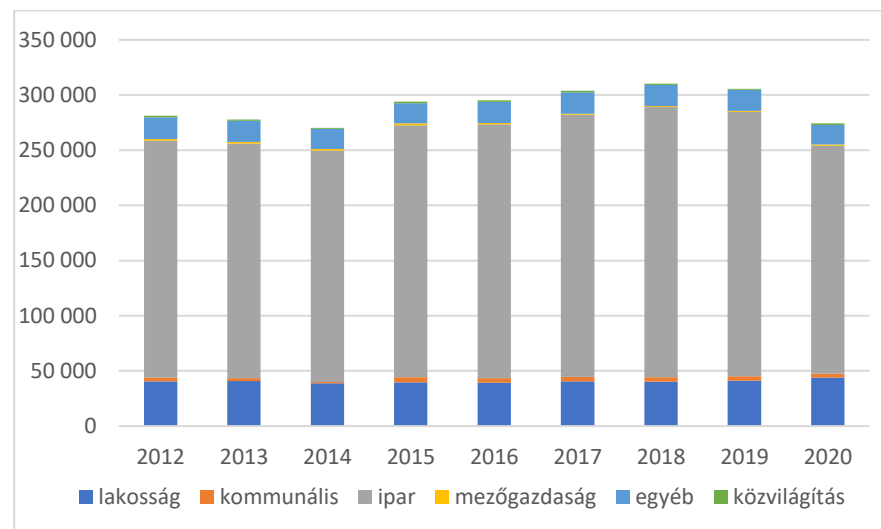
II.15.2.1. Villamosenergia-ellátás

Mosonmagyaróvár főelosztó hálózati nagyfeszültségű - táppontja a Győri OVIT 400/220/120 kV-os alállomástól indított két párhuzamos nyomvonal-vezetésű 120kV-os szabadvezetékes gerinchálózat, amely az itt fejállomásként üzemelő 120/20/10 kV-os villamos alállomáshoz csatlakozik. A város és környékének villamosenergia-ellátása 120/20/10 kV-os villamos alállomástól kiépített 10 kV-os belvárosi földkábeles; továbbá a 20 kV-os szabadvezetékes városi körvezetéként kiépített közép-feszültségű gerinchálózatokon keresztül történik. A Kühne Mezőgazdasági Gépgyár Zrt., illetve a MOTIM Zrt. rendelkezik még saját 120/20 kV-os ipari alállomással. A MOTIM Zrt. alállomására táplál rá a cég gázmotoros energiatermelő blokkja is.

A belvárosi területeken a 10 kV-os földkábeles hálózatokról táplált 10/0,4 kV-os transzformátor-állomások szekunder kapcsaitól indított kisműködésű földkábeles hálózatokon keresztül történik a villamosenergia-fogyasztók közvetlen ellátása, míg a település többi részén a 20/0,4 kV-os oszlop transzformátorállomásokról rendszerint léghálós kikapcsolású, betonoszlopos tartószerkezeteken vezetett kisműködésű szabadvezeték és léghálós hálózatokkal. Ezekről a hálózatokról a fogyasztói csatlakozások kisműködésű léghálósokkal épültek ki.

A villamosenergia-szolgáltatásért az országos egyetemes földgáz-szolgáltató, az MVM Next Energiakereskedelmi Zrt. felel, a város jelenlegi villamosenergia-ellátása 100%-osnak tekinthető.

II.15-2. ábra: A szolgáltatott villamosenergia felhasználása főbb fogyasztói csoportok szerint Mosonmagyaróváron (MWh)

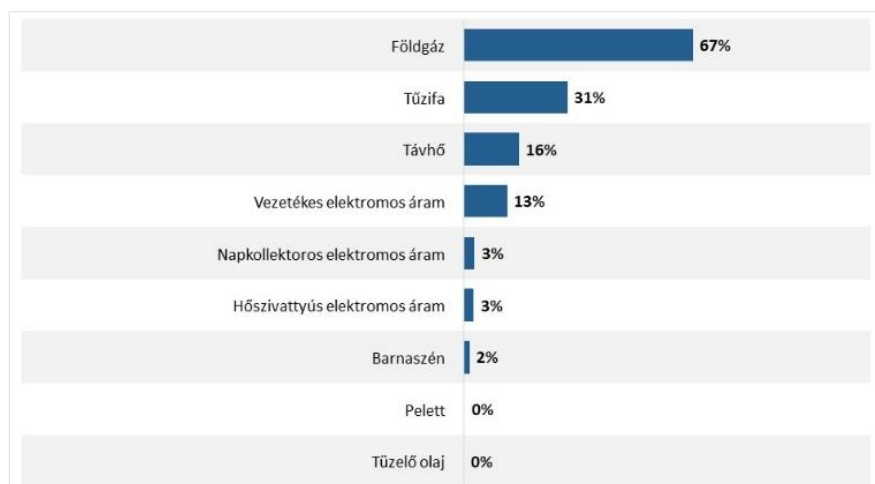
Forrás: A KSH adatai alapján saját szerkesztés

A szolgáltatott villamos-energia felhasználást főbb fogyasztói csoportok szerint vizsgálva egyértelműen az ipar tekinthető a legnagyobb felhasználónak. A lakossági felhasználás az utóbbi években 40 000 MWh óra fölé emelkedett, ugyanakkor a településen a háztartások száma is növekedést mutat.

II.15.2.2. Földgáz- és egyéb termikus energiaellátás

Az FVS keretében elvégzett lakossági kérdőíves felmérésben arra is rákérdeztek, hogy a válaszadók milyen tüzelőanyagot használnak a fűtéshez. A megkérdezettek esetében **a fűtésre használt tüzelőanyag elsődlegesen a földgáz**, amelyet a válaszadók kétharmada használ háztartásában. Emellett azonban **a tűzifával fűtők aránya is magas**, majdnem a megkérdezettek harmada fűti ezzel otthonát. **Távhőt a válaszadók 16%-a használ fűtésre**, míg vezetékes elektromos áramot 13%. A megújuló energiával történő fűtés mértéke nem számottevő.

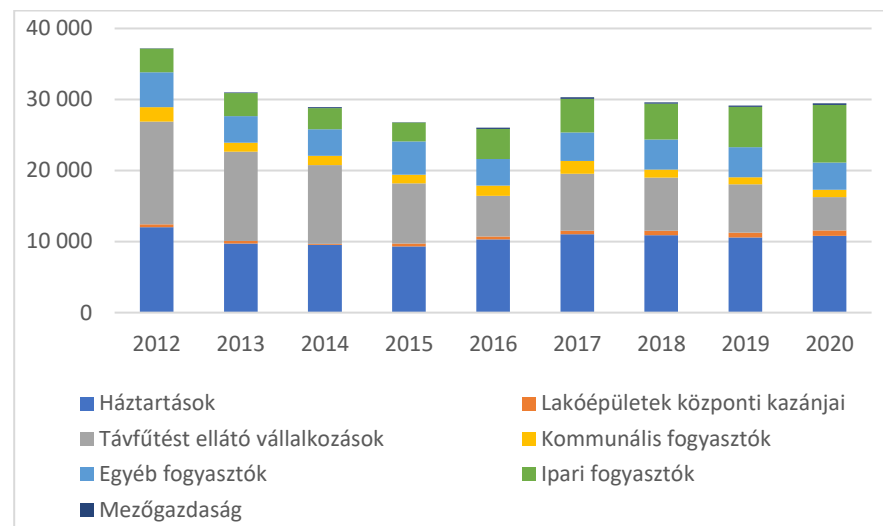
II.15-3. ábra: Milyen tüzelőanyag(ka)t használ a fűtéshez?

Forrás: Lakossági kérdőíves felmérés

A város korszerű vezetékes termikus energiaellátását részben földgázellátással, részben távhőellátással biztosítják. Mosonmagyaróváron és térségében a vezetékes földgáz szolgáltatást az Ausztriai Baumgarten irányából érkező nagynyomású földgáz vezetékről üzemeltetett helyi gázátadó állomásról végzik. A földgázellátásért az MVM Next Energiakereskedelmi Zrt. felel. A gázfogadó állomástól épült ki a települést ellátó középnyomású (2,5 baros) földgázvezeték hálózat és ez táplálja a település minden utcájában kiépített középnyomású hálózatot.

II.15-4. ábra: A szolgáltatott földgáz mennyisége főbb felhasználói csoportok szerint Mosonmagyaróváron (ezer m³)

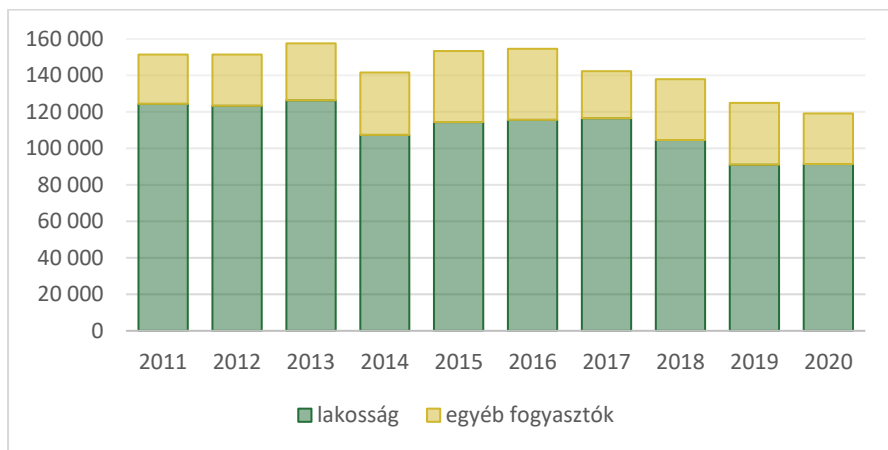
Forrás: A KSH adatai alapján saját szerkesztés

A gázhálózat kiépítettségének eredményeként az összes gázfogyasztó száma 2020-ban 9282 volt. Ugyanebben az évben 8361 háztartás használt földgázt, vagyis a teljes **lakásállomány 53,9%-a vette igénybe a földgázellátást**. A gázellátással rendelkező lakások közül a gázt fűtési célra 8358 lakásban hasznosították.

A szolgáltatott földgáz mennyiségét vizsgálva a **lakosság a legnagyobb fogyasztó**, a fogyasztás bővülése 2015 és 2017 között dinamikus volt, ekkor számos háztartás újonnan csatlakozott a földgáz-hálózathoz.

A város központi belterületein és egyes ipari létesítményekben távhőellátási rendszerek is üzemelnek, a távfűtést ellátó vállalkozások – a háztartások után – a földgáz második legnagyobb felhasználói. Mosonmagyaróvár területén a távhőszolgáltatással kapcsolatos feladatokat a 100%-ban önkormányzati tulajdonú Városüzemeltető és Fenntartó Kft. látja el. A távhőellátásban **részesülő háztartások száma hosszú ideje változatlan**, a 3370 lakás 2020-ban a teljes lakásállomány 21,8%-át jelentette. A távhőellátásra felhasznált hőmennyiség évek óta csökken, míg a 2010-es évek elején több mint 120 000 GJ volt, addig 2020-ban már csak 90 000 GJ. A csökkenés oka a Városközponti panel épületek (3000 lakás) energetikai felújítása, hőszigetelése. Az épületek mintegy 90 %-a ebben az időszakban lett felújítva.

II.15-5. ábra: A távhőellátásra felhasznált hőmennyiség összesen Mosonmagyaróváron 2011-2020 között, Gigajoule

Forrás: A KSH adatai alapján saját szerkesztés

A vezetékes gázzal nem rendelkező épületek esetében szilárd tüzelőanyaggal, palackos PB-gázzal, illetve kis részben villamos energiával fedezik a konyhai, fűtési és melegvíz előállítási hőszükségletet.

II.15.2.3. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Mosonmagyaróvár élen jár a megújuló energiaforrások alkalmazásában.

A városban régóta tervezik a távhőszolgáltatás kiváltására egy **geotermikus erőmű** megépítését, amelynek alapkövét is letették 2018-ban a város délnyugati részén, ahol 200 méteres mélységből 72 fokos melegvíz nyerhető.

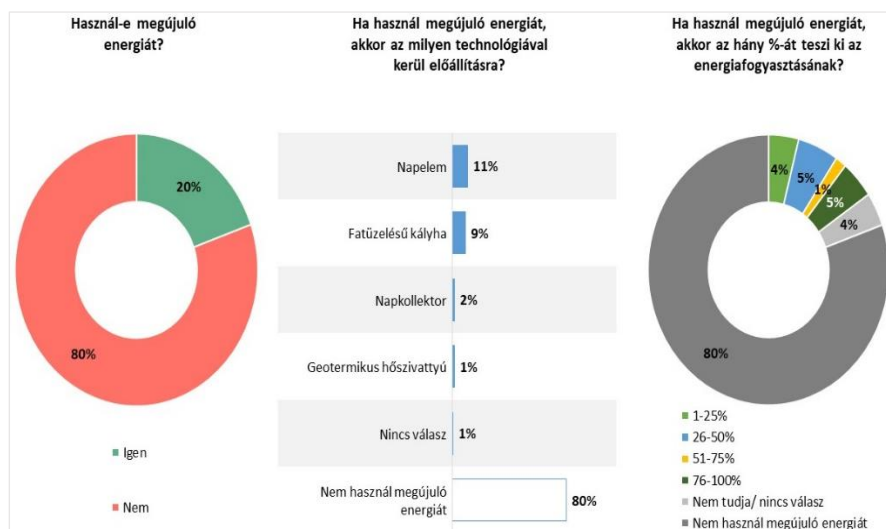
A **szélenergia** hasznosítását a város területén 12 db szél erőmű végzi, a szomszédos településeken pedig még további, több mint 30 torony áll, összteljesítményük 90 MW. A szélenergia további hasznosítása során a településszerkezeti terv által kijelölt területek állnak rendelkezésre.

A **napenergiával** történő energiatermelés is egyre népszerűbb a városban, a napelemek már nem csak közintézmények tetején jelennek meg, hanem vállalkozások, szolgáltatók és a háztartások is növekvő mértékben alkalmazzák őket. A Feketeerdei úti temető tartalék területén az Önkormányzat saját beruházásából egy 540 kW teljesítményű napelem parkot létesített. A MOTIM egykori vörösiszap tárolóin is nagy teljesítményű napelemparkot hoztak létre, mely révén különösen hatékony a tárolók területének hasznosítása. Valamennyi közintézmény napelemmel felszerelt, az Önkormányzati Hivatal épületén lévő 54 kW teljesítményű.

A lakossági kérdőíves felmérés a lakosság megújulóenergia-használati szokásaira is rákérdezett. A kutatásban résztvevő mosonmagyaróvári lakosok ötöde számolt be arról, hogy használ megújuló energiát. Ez jellemzően napelemet és fatüzelésű kályhát jelent, emellett azonban a napkollektor és geotermikus hőszivattyú is megjelenik, mint alternatív

energia, azonban csak nagyon kis mértékben. A megújuló energia használata átlagosan az energiafogyasztás 52%-át teszi ki. A használat mértéke változatos képet mutat és természetesen nagyban függ az egyéni lehetőségektől. A felsőfokú iskolai végzettségűek körében magasabb, mint a középfokú végzettségűek körében azok aránya, akik az energiafelhasználásuk 76-100%-át biztosítják megújuló energiával.

II.15-6. ábra: A válaszadók megújuló energiával kapcsolatos főbb használati szokásai

Forrás: Lakossági kérdőíves felmérés alapján

II.15.3. Elektronikus hírközlés, internet

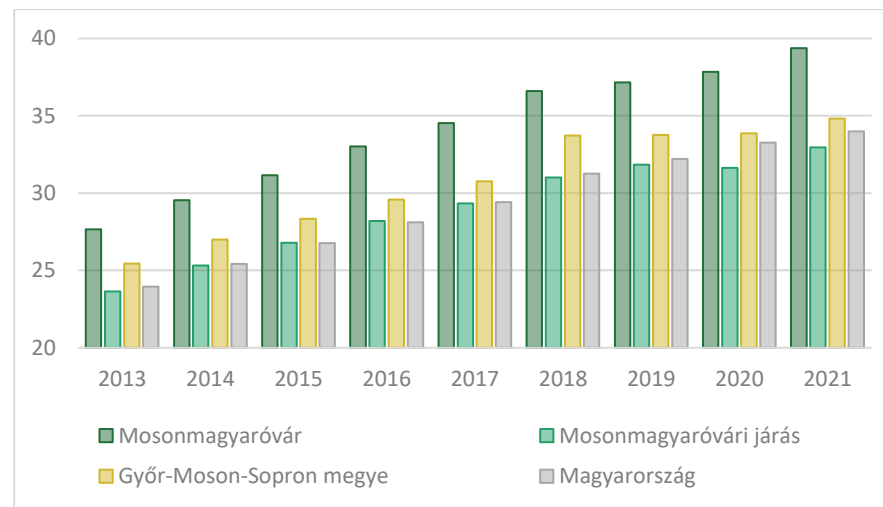
Mosonmagyaróvár **vezetékes távközlési ellátását** a Magyar Telekom Távközlési Nyrt. jogelődje építette ki. Mosonmagyaróvár távbeszélő hálózati ellátása a Magyar Telekom Távközlési Nyrt. 96-os hívószámú Győri góckörzetéhez, a Mosonmagyaróvári alközpontozhoz tartozik. A mikrohullámú távközlési összeköttetésekre szolgáló antenna berendezés

az Erkel utcai központ épületének tetőszerkezetén üzemel. Az alközponttól csatlakozó távközlési vezetékek a központi belterületen alépítményi és földkábeles hálózatokkal, míg a település többi részén földkábeles vezetékekkel, és kábeles kitáplálású szigetelt légvezetékes hálózatokkal, épültek ki.

A **kábel TV szolgáltatás** is széles körben elérhető, 2019-ben a kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma 10157 volt, a teljes lakásállomány 65%-a.

A vezetékes szolgáltatást a **vezeték nélküli szolgáltatók** egészítik ki. A megfelelő vételi lehetőség biztosításához szükséges antennák kiépültek, valamennyi vezeték nélküli táv- (T-Mobile, Yettel, Vodafone, Digi) és műsorelosztó szolgáltató megfelelő vételi lehetőséget tud biztosítani.

II.15-7. ábra: 100 lakosra jutó internet-előfizetések számának alakulása Mosonmagyaróváron 2013 és 2020 között (db)

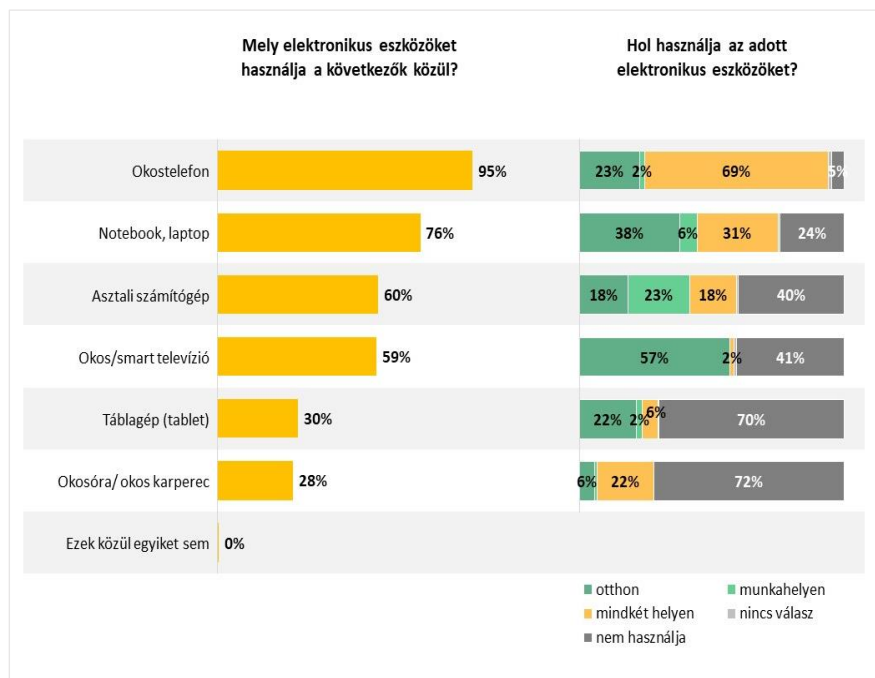

Forrás: A KSH adatai alapján saját szerkesztés

Az internet-előfizetések száma az elmúlt években gyorsan bővült, a 100 lakosra jutó internet-előfizetések száma Mosonmagyaróváron mind a járási, mind a vármegyei, mind pedig az országos átlagot is meghaladja.

A lakossági kérdőíves felmérés alapján a válaszadók **digitális eszközellátottsága kiváló**. A legelterjedtebb az okostelefon (95%), a notebook, laptop (76%), az asztali számítógép (60%), de a válaszadók kisebb arányban rendelkeznek táblagéppel (30%), okosórával (28%) is.

II.15-8. ábra A helyi lakosság digitális eszközellátottsága

Forrás: Lakossági kérdőíves felmérés

II.16. Környezetvédelem és településüzemeltetés

II.16.1. Talaj

A Mosoni-síkon elsősorban csernozjom talajképződmények, míg kisebb részben hidromorf talajok alakultak ki.

A legkedvezőbb termőképességű réti csernozjomok azokon a területeken jöttek létre, ahol a termőréteg vastagságát nem korlátozta a felszín közelében lévő kavicsréteg. Ott viszont, ahol a talajszelvényben a felszín alatt 40-70 cm-re már megjelenik a kavics, a réti csernozjomok termőképessége is erőteljesen mérséklődik.

A kavicssteraszokon képződött terasz-csernozjomok termékenysége ennél jelentősen gyengébb. A csernozjossal borított területeken jellemzően szántóföldi művelést folytatnak.

A Mosoni-Duna meder mellett, valamint a Lajta öntésterületén réti öntéstalajok jöttek létre. Mechanikai összetételük vályog, illetve agyagos vályog, míg vízgazdálkodásuk a szerves anyag tartalmuk függvényében változik. Termőképességük gyengébb, mint a csernozjom talajoké. E talajtípusok borítják a kistáj területének mintegy 20%-át. Ezeken a területeken szintén szántóföldi művelést folytatnak.

A szintén allúviumon képződött, lecsapolt síkláp talajokat elsősorban füves területként hasznosítják, részben tűzegtartalmukat aknázzák ki.

A talajvizet a terület északi részében a felszíntől 5-6 m-re, míg délen a lecsapolt korábban lápos területek környezetében már 1-2 méter körül el lehet érni. Itt csapadékos években jelentős a belvízvesztély.

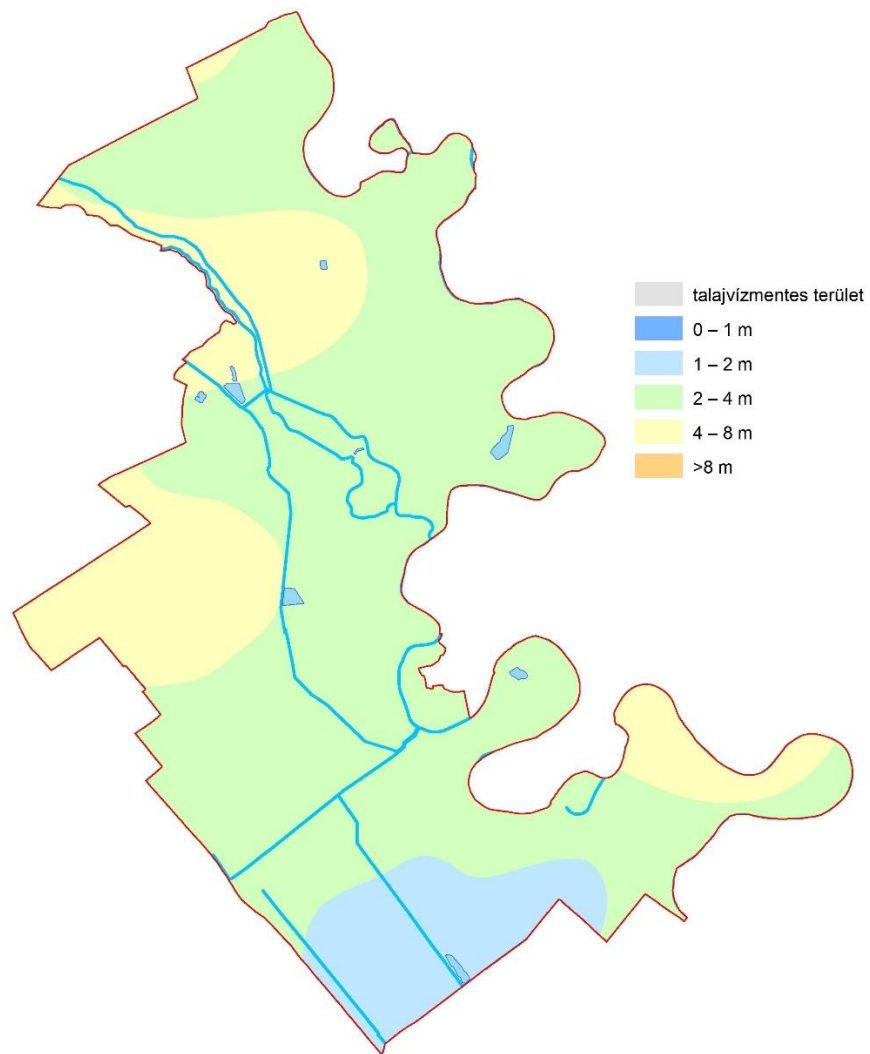
A korábbi jelentős ipari tevékenység hatására több talajszennyeződés történt, azonban ezek felszámolása, több esetben a terület rekultivációja mára megtörtént, jelenleg a kármentesítési monitoring van folyamatban.

II.16-1. ábra: Mosonmagyaróvár talajtípusai

Forrás: MTA-TAKI Agrotopo adatbázis

II.16-2. ábra: Talajvíztükör nyugalmi szintje a felszín alatt Mosonmagyaróvár területén

Forrás: MBFSZ

II.16.2. Felszíni vizek

Mosonmagyaróvár életét a város arculatát meghatározza két folyója: a Lajta és a Mosoni-Duna. A Mosoni-Duna Oroszvár és Dunacsúny között ágazik ki a Dunából, medre kanyargós, középszakasz jellegű, vízállását a rajkai zsilip szabályozza. Kiegyenlített vízjárású, galériaerdőkkel szegélyezett vize különösen alkalmas vízi sportok űzésére. 125 km megtétele után ömlik vissza a Dunába.

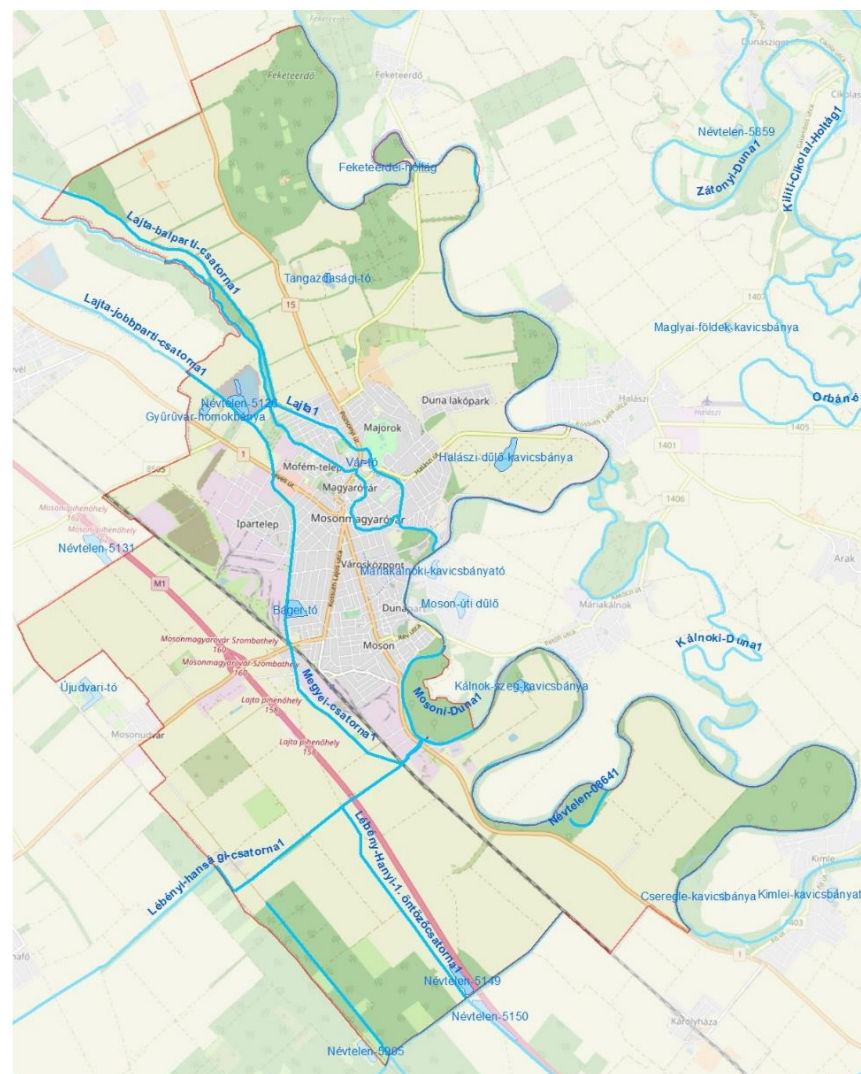
A Lajta Alsó-Ausztriában ered, hossza 182 km, esése a forrástól a torkolatig 1150 méter. Mosonmagyaróvár szempontjából kockázatot jelenthet a Lajta szélsőséges vízjárása. A Lajtán, az osztrák vízgyűjtő területen jelentkező alpi hóolvadások miatt, általában tavasszal, illetve nyár elején szokott árhullám kialakulni, míg a kisvízes időszak a nyár végén, ősz elején várható.

A Malom-ági Lajta a zsilipnél ágazik ki a Lajtából és a belvároson keresztülfolyna a Lajta Mosoni-Dunai torkolata előtt csatlakozik vissza. Ide is zsilip épült, mivel árvíz idején a visszatorlódás miatt lakóterületek kerültek víz alá.

A táj kialakításában döntő szerepe volt az Ős-Dunának, amely a Brucki-kapun át a síkságra érve hatalmas homok- és kavicsréteget rakott le. A fiatal feltöltődés miatt kevés az értékesíthető ásványkincs: homok és kavics van, amire több kavicsbánya települt.

A bányatavak alakja és kiterjedése folyamatosan változik, elsősorban növekszik. Kitermelésük idején tájsebet jelentenek. Rekultivációjuk után turisztikai alkalmazásukra is van lehetőség, azonban körültekintően kell eljárni kezelésük, hasznosításuk során, mivel szennyezésük közvetlenül elszennyezheti a talajvizet.

II.16-3. ábra: Felszíni vizek Mosonmagyaróváron

Forrás: Országos Vízügyi Főigazgatóság (OVF)

Az Országos Vízgyűjtő-Gazdálkodási Terv (VGT, 2021) a Lajtat és a Mosoni-Duna középső szakaszát is önálló víztestként definiálja. A Lajta erősen módosított víztest, minősítése a biológiai elemek alapján gyenge, kémiai minősítése nem jó, a többi komponens szerint jó.

A Mosoni-Duna középső szakasza természetes víztest, minősítése a biológiai elemek alapján gyenge, kémiai minősítése nem jó, a többi komponens szerint jó. Ezek alapján a VGT számos intézkedést javasol a két folyóra.

II.16-1. táblázat: Az Országos Vízgyűjtő-Gazdálkodási Terv 2021 által előírányzott intézkedések a Lajta és a Mosoni-Duna vonatkozásában

Intézkedések rövid leírása, megnevezése	Lajta	Mosoni-Duna
Csapadékvíz szennyvízcsatornára történő rákötéseinek csökkentése, egyéb külső vizek kizárása, különösen a felszíni, vagy felszín alatti víz szempontjából fokozottan érzékeny, valamint védett területeken	X	X
Szennyvíziszap kezelés és újrahasznosításra előkészítés fejlesztése	X	X
Mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése a helyes gazdálkodási gyakorlatok alkalmazásának ösztönzésével (nitrát érzékeny területek)	X	X
Művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió), valamint a meglévő gyep, erdő, vizes élőhelyek területének fenntartása		X
Mederrehabilitáció kategóriától és típustól (nagy folyó, kis és közepes vízfolyások, állóvizek, mesterséges víztestek) függő módszerekkel a környezeti és emberi igények együttes érvényesítése mellett	X	
Vízfolyásokon és állóvizekben felhalmozódott iszap és mederbeli növényzet egyszeri eltávolítása, hasznosítása		X
Vízfolyások és állóvizek parti zónájában a víztípustól függő zonáció rehabilitációja		X
Mederben található, funkcionálisan elavult létesítmények bontása/átalakítása, a környezet jó ökológiai állapotának, illetve potenciáljának fokozatos elérése a vízgazdálkodási cél szükség szerinti megőrzése mellett	X	X
Vízfolyások és állóvizek jó ökológiai állapotának, potenciáljának fokozatos elérése és megtartása fenntartási munkák keretében		X
Az ártér illetve a hullámtér vízellátottságának javítása		X
Mesterséges csatornák kialakítása és átalakítása, amelyek közvetve segítik valamilyen VGT cél elérését (árapasztó csatorna, vízpótló csatorna, megkerülő csatorna)		X
A belvízelvezető rendszer kialakításának és üzemeltetésének módosítása, beleértve zöld energia alkalmazását		X
A költségmegtérülés elvének alkalmazása a megfizethetőség figyelembevételével a lakossági vízszolgáltatás területén	X	X
A költségmegtérülés elvének alkalmazása a megfizethetőség figyelembevételével az ipari vízszolgáltatás területén	X	X
mezőgazdasági tanácsadás vízvédelmi szemponttal kiegészített rendszere	X	X
Monitoring rendszerek és információs rendszerek fejlesztése és működtetése	X	X
A kommunális szennyvíztisztító telepen keresztül befogadóba vezetett lakossági eredetű elsőbbségi anyagok kibocsátásának szabályozása	X	X
Halastavak létesítésének és működésének szabályozása	X	
Területi vízviszatartás mezőgazdasági területeken a beszivárgás növelése és a lefolyás csökkentése érdekében		X
Termálvizek kezelése a vízfolyásokba történő bevezetés előtt, beleértve a hatékonyabb energiakinyerést	X	X

forrás: Országos Vízgyűjtő-Gazdálkodási Terv 2021

II.16.3. Felszín alatti vizek

A Győri-medence (Szigetköz-Csallóköz) Közép-Európa legnagyobb és legtisztább ivóvízbázisának tekinthető. Emiatt fokozott figyelmet kell fordítani a mélyben tárolt vízkészlet vízminőségének a védelmére, akár a felszíni kavicsbányászat korlátozásával is.

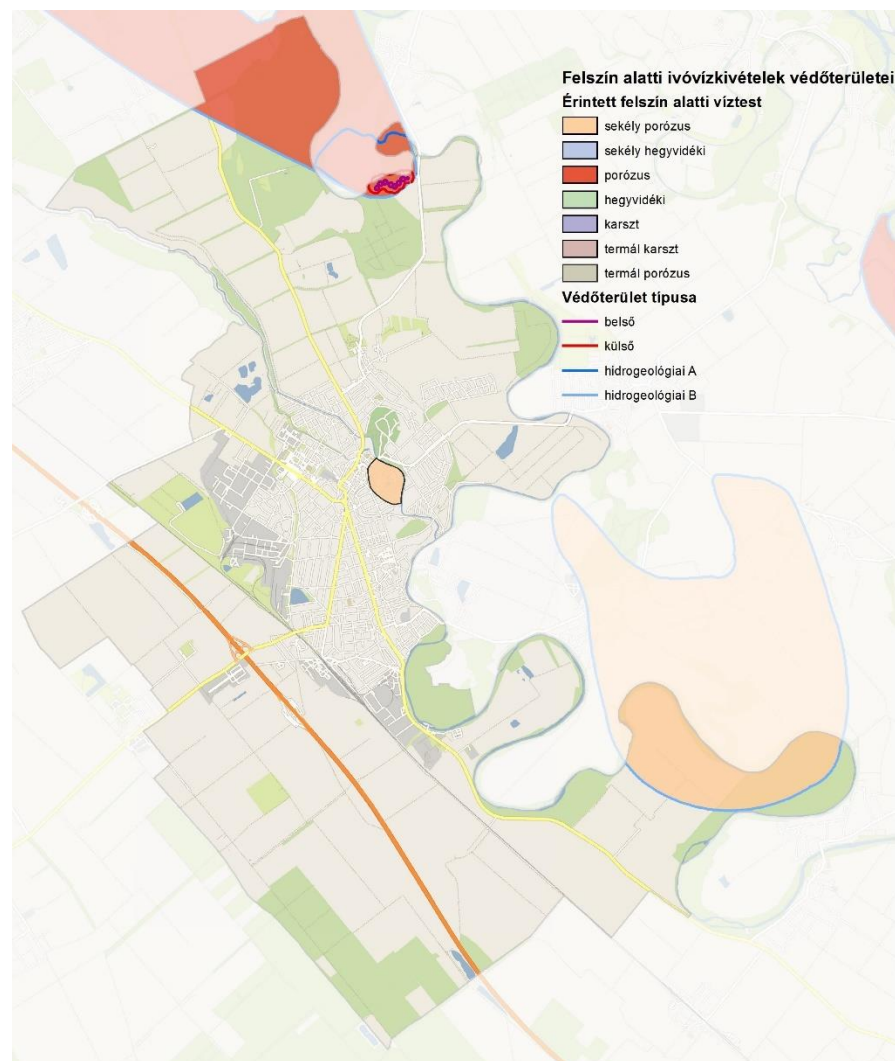
A talajvízszintek a morfológiai-földtani tájegységekben jól elkülönülnek. A Duna folyamatosan táplálja a talajvizet, amely a Mosoni-Duna felé áramlik. A talajvíz - a talajszerkezet miatt - a Dunával és az egyéb vízfolyásokkal szoros kapcsolatban van.

A gyors utánpótlódás következtében kicsi az esély arra, hogy pangóvízes állapot alakuljon ki, ezért a talajvíz sókoncentrációja rendszerint alacsony.

A gyors vízmozgást lehetővé tévő talajszerkezet viszont kockázatot is jelent a felszín felől érkező szennyeződések tekintetében, hiszen ezek a szennyeződések, legyen az akár a szükségesnél nagyobb mennyiségben adagolt műtrágyák bemosódása, akár egy nem megfelelő műszaki védelemmel ellátott hulladéklerakóból bemosódó szennyeződés, viszonylag rövid időn belül bejuthatnak a talajvízbe, és a felszín alatti áramlási irányt követve, jelentős területeken tehetik tönkre a talajvizet, illetve a talajvízzel összeköttetésbe kerülő mélyebb rétegek vízének minőségét.

Ma a város legnagyobb kincsét és vonzerejét az a termálvíz jelenti, ami 1966-ban egy 2000 méter mély kútból tört elő. A kút vízhozama 1800 l/perc, vize 75 °C-os nátrium-hidrogénkarbonátos és kloridos hévíz. 1967-ben a B-123 OKK számú kút vizét gyógyvízzé nyilvánította az Országos Tisztifőorvosi Hivatal (OTH), amely reumatikus és mozgásszervi megbetegedésekre, gyulladások, légzőszervi bántalmak kezelésére, gyomor- és bélbántalmak gyógyítására alkalmas. A K-136 OKK számú kút vizét pedig természetes ásványvízzé minősítette az OTH.

II.16-4. ábra: Ivóvízbázisok védőterületei

Forrás: Országos Vízügyi Főigazgatóság (OVF)

Mosonmagyaróvár területét több vízbázis védőterülete is érinti. Északon a Feketeerdei vízbázis védőterülete, amely a város vízellátásáért is felelős, délen a Máriakálnok-Kimle távlati vízbázis védőterülete helyezkedik el. A város belterületén pedig a Termálfürdő hidegvizes kútjának védőterülete található.

II.16.4. Levegőtisztaság

2013 óta állandó légszennyezettség mérő konténer üzemel a városban a Hunyadi SZKI Gulyás Lajos utcai területén. Emellett évszakonként kéthetes méréssel két helyen mobil mérőkonténer is vizsgálja a levegőminőséget.

A mérési eredmények szerint Mosonmagyaróvár levegőminősége több mért komponens (SO_2 , CO , PM_{10} szálló por) esetében 2013-2019 között javulást mutatott, a többi komponens (NO_2 , NO_x) esetében pedig stagnálás tapasztalható. Ugyanakkor az ózon esetében jelentős emelkedést mutatnak a mérési eredmények. 2019-ben az ózon szennyezettség országos összehasonlításban is kiemelkedő volt, 2015 óta Mosonmagyaróváron mérik a legmagasabb ózon koncentrációt az Észak-Dunántúlon és ez az egy komponens, amely esetében határérték túllépést is rögzítettek, 2019-ben összesen 26 alkalommal.

A talajközeli ózon keletkezése a nitrogén-oxidok kibocsátásához köthető. Ezt a szennyező a közlekedéshez, valamint a fűtéshez és tüzeléshez kapcsolódik. A nitrogén-oxidok a napsugárzás hatására járulnak hozzá az ózon keletkezéséhez, így a legnagyobb koncentráció a déli órákban jelentkezik. Az ózon izgatja a szemet és a légzőszervek nyálkahártyáját, súlyosbítja a krónikus betegségeket, elsősorban a hörghurutot és az asztmát. Súlyosbítja a pollenallergiát, és a légzőszervek gyulladását is kiválthatja. Az Európai Bizottság CAFE jelentése szerint évente átlagosan mintegy 40 ezer idő előtti halálozást okoz Európa-szerte az ózonszennyezettség.

A város földrajzilag a szeles és jól szellőző Győri-medencében fekszik, levegőminőségét döntően a közlekedés befolyásolja, az ipari és lakossági kibocsátás mellett. A közlekedési eredetű légszennyezés a belterületen áthaladó főutak mentén, az M1, a 1. sz., a 86. sz. és 15. sz. főutak környezetében meghatározó. A korábbi vizsgálatok a legjelentősebb légszennyezettséget a Fő úton, a Királyhidai úton, Levéli úton és a 86. sz. főúton mérték.

A legjelentősebb emisszióval rendelkező üzemek a Ny-i és D-i iparterületeken működnek. A belvárosban nincsenek jelentősebb emisszió források.

A területen a szomszédos országok és fővárosaik miatt is nagy az áthaladó forgalom. A lakott területeket terhelő forgalmat növelik azok az autósok, akik csak rövidebb távolságot tesznek meg Magyarországon belül, így nem vásárolnak autópálya matricát, hanem inkább a városon áthaladó főutakat használják. Az elkerülő, ill. tehermentesítő utakat már megtervezték, azonban megépítésük még várat magára.

II.16.5. Zaj- és rezgésterhelés

Mosonmagyaróvár zajterheléséről a 2012-ben készült stratégiai zajtérkép és intézkedési terv alapján kaphatunk információt. Az eltelt időszakban a közlekedés volumene növekedett, azonban annak területi eloszlása érdemben nem változott, így a megállapítások ma is irányadónak tekinthetők.

A zajtérkép alapján megállapítható, hogy különösen magas a közlekedési eredetű zajterhelés a Szent István király út (Soproni utca - Petőfi Sándor utca), Fő út (Cserháti Sándor utca - Szent István Király út), Pozsonyi út (Városhatár - Liget sor), Fő út - Szent István király út (Magyar utca – Gulyás Lajos utca) melletti lakóépületek környezetében. A zajterhelés a belvárosban, valamint a fontosabb utak és a csomópontok környezetében

a legnagyobb. A zajterhelési helyzet a városban azért is kedvezőtlen, mert zajcsökkentési intézkedésekre eddig nem került sor.

A zajtérkép alapján megállapítható, hogy a vasút mellett, a zajárnyékoló fal építése következtében, sehol sincs jelentős a zajterhelés.

A 280/2004. (X. 20.) Korm. rendelet az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás részletes szabályairól szóló 193/2001. (X. 19.) Korm. rendelet szerinti üzemi létesítményekre (IPPC-üzemek) határozza meg a zajtérképezési feladatokat. Mosonmagyaróváron a vizsgált üzemek száma összesen 7 db, melyből 1 db belterületen kívül esik, ennek nincs ábrázolható zajkibocsátása. Zajterheléssel érintett részek: Terv utca, Lajta szer, Pázsit utca-venyige utca, Gát utca-Bokréta utca.

II.16.6. Hulladékkezelés

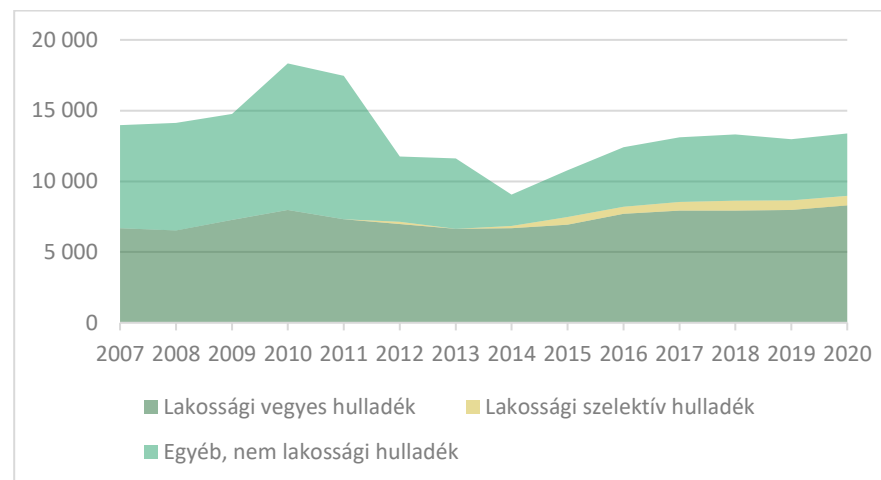
Mosonmagyaróváron kiépült a szelektív hulladékgyűjtés, részben házhoz menő rendszerben, részben pedig hulladékgyűjtő szigetek és hulladékudvar kialakításával. A hulladékgazdálkodási adatokból megállapítható, hogy bár a szelektíven gyűjtött hulladék mennyisége folyamatosan nő, a vegyes hulladék mennyisége 2013-ig csökkent, azóta azonban ez a frakció is folyamatosan növekszik.

Mosonmagyaróvár Környezetvédelmi programjában leírtak szerint a hulladékgyűjtő szigetek ürítése nem elégséges, így környezetük gyakran rendezetlen, és ezzel összefüggésben nem csak szelektív hulladékot helyeznek el itt a lakosok. Az országban tapasztalható hulladékgazdálkodási zavarok ezen a területen is éreztetik hatásukat, itt is előfordulnak járatkimaradások.

További problémát jelent a zöldhulladék kezelése. A lakók feladata a saját ingatlanukkal határos közterület, zöldfelület gondozása, tisztán tartása, azonban az őszi időszakban a lehulló falevelek elhelyezése problémát jelent. Az égetés jogszabályilag tilos, a közszolgáltató csak a barna zsákban

vagy barna edényben gyűjtött zöldhulladékot szállítja el, ami gyakran nem elegendő.

II.16-5. ábra: Az elszállított települési hulladék mennyisége, tonna

Forrás: KSH

II.16.7. Árvízvédelem

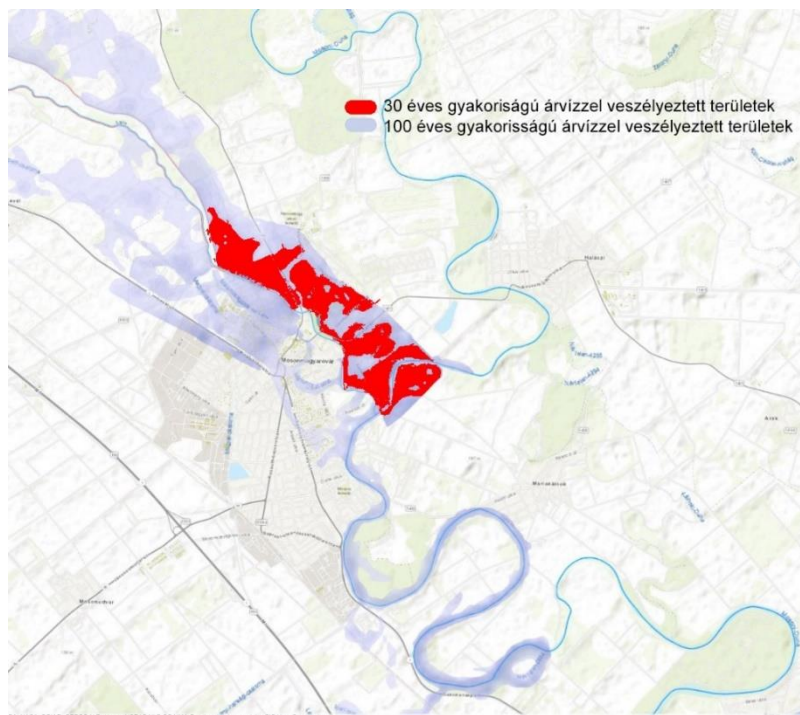
A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelete Mosonmagyaróvárt a „B” kategóriába sorolja, azaz **közepesen veszélyeztetett**, mivel nyílt vagy mentesített ártéren fekszik és nem az előírt biztonságban kiépített védmű védi. A Mosoni-Duna-ág a Dunából Dunacsúnynál kiágazik és Véneknél tér vissza a főághoz. A kitorkollásnál műtárgy épült, így a vízhozamát szabályozni lehet.

A Lajta két oldalán halad, egymással közel párhuzamosan a Lajta bal és jobb oldali csatornája, amelyek a város központi belterülete felett egyesülnek. A Lajtán és a Lajta balparti csatornán, I. rendű árvízvédelmi töltés épült. Az egyesülés után, a Lajta folyó a központi belterületen árvízvédelmi töltések,

majd természetes magas partok között folyik a Mosoni-Dunába torkollásáig. A Lajta és a Lajta balparti csatorna közötti, 2,3 km² korlátozott hasznosítású terület árvízvédelmi szükségtározóként funkcionál, magas árhullámok idején elöntésre kerül.

Az utóbbi években megváltoztak az időjárási viszonyok. Tartós árhullámok, jeges árvizek érkeztek a Lajtán. 2000-ben szakmai hozzáértéssel és jó szervezéssel tudták csak a települést a jeges árvíz károkozásaitól megvédeni.

II.16-6. ábra: Árvíz-kockázat: az 30 és a 100 éves gyakoriságú elöntéssel érintett területek

Forrás: BM-OVF

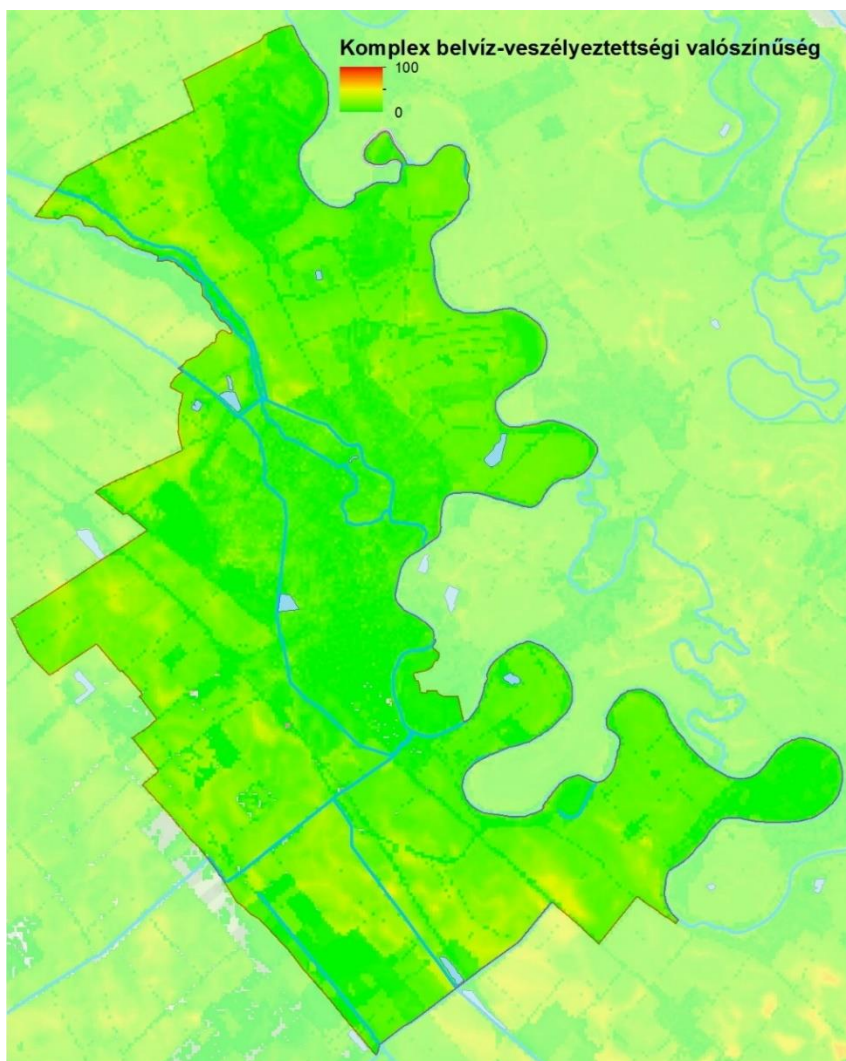
Magyarország Árvízi Országos Kockázatkezelési Terve szerint a település területét **már a 30 éves gyakoriságú árvizek veszélyeztetik**, elsősorban a Lajta és torkolata környezetében akár lakott területeket is elöntve. A 100 éves gyakoriságú árvizek pedig jelentősebb lakott és szántóföldi területeket önthetnek. el. A térkép értékelésekor figyelembe kell venni, hogy a klímaváltozás hatására a vízjárás egyre szélsőségesebbé válik, azaz gyakoribb, és magasabb vízszintekkel kell számolni, mint a korábbi tapasztalatok alapján megállapított gyakorisági értékek. A témában eddig nem készültek pontos modellszámítások, de a becslések szerint a korábban **100 éves gyakoriságú árvízszintekre a század közepére akár 30 évente is számítani kell majd.**

A fejlesztési tervek szerint, azért, hogy a várost a jeges és a nagy árvizektől mentesíteni lehessen a központi belterületről északra a Lajta, a Lajta balparti csatorna és a Mosoni-Duna között összekötés létesül, a régi holtágat is bekapcsolva a vízelvezető rendszerbe. Ahol a Lajta balparti csatorna és a kiszáradt holtág egymást legjobban megközelíti, azon a helyen, a földút északi oldalán épül meg a két Lajtát és a holtágat összekötő, kettős funkciójú levezető csatorna.

A csatorna szerepe a vízjárási viszonyoktól függően árapasztás és vízpótlás. A kisvízű medrekben szabályozottan állandó vízfelület létesül. A városrendezési tervekhez illeszkedik a kizárólag vízgazdálkodási és árvízvédelmi célból létrehozott ökológiai kapcsolat, a folyók összekötése a holtág újra hasznosításával.

Árvizek idején a szükségtározó területe átalakul hullámterré, a Lajta baloldali és a Lajta balparti csatorna jobb oldali töltésének a szerepe csökken, nyári gáttá minősülnek át.

II.16-7. ábra: Belvízérzékenység

Forrás: BM-OVF

Belvízi veszélyeztetettség szempontjából az OVF Belvízérzékenységi Térkép alapján elsősorban a település külterületei érintettek, így jelentős mezőgazdasági területek helyezkednek el belvízveszélyes területeken. A legkritikusabb pontok az autópálya mentén találhatók. A jövőben a csapadékviszonyok szélsőségesebbé válása várhatóan a belvizes események gyakoriságát is növelni fogja.

II.16.8. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

- A lakossági hulladék mennyisége növekszik, ezen belül nő a vegyes hulladék mennyisége is,
- A szelektív hulladék gyűjtése és szállítása néha akadozik,
- A hulladékgyűjtő szigetek környezete rendezetlen,
- A bányatavak potenciális szennyezőforrást jelentenek a talajvizek szempontjából,
- A Lajta és a Mosoni-Duna ökológiai és kémiai állapota nem megfelelő, a szükséges beavatkozásokat az Országos Vízügyi Igazgatóság Terv definiálja,
- A gépkocsiforgalom növekedése negatívan hat a levegőminőségre, elsősorban az ózon esetében tapasztalhatóak határérték túllépések,
- A közúti forgalom felelős a lakott területek zajterheléséért,
- A Lajtán levonuló árvizek jelenleg is előtéssel fenyegetik a város egyes területeit, ezek gyakorisága a jövőben várhatóan növekszik,
- A mezőgazdasági területek jelentős részén belvízkockázattal kell számolni.

II.17. Városi klíma

Közismert és a meteorológiai mérések mellett tapasztalati úton is igazolható tény, hogy **a városok éghajlati jellemzői részben eltérnek a környező térségtől. A jelenség oka a beépített területek magasabb aránya**, amely módosítja egyes éghajlati jellemzők alakulását. Az eltérések mértékét a burkolt felületek aránya mellett egyéb tényezők, így a település szerkezete, a zöldterületek kiterjedése, azok kapcsolata a környező térségekkel, a szélcsatornák megléte, illetve hiánya, a beépítés módja, a jellemző építészeti megoldások, s a város földrajzi elhelyezkedése befolyásolják.

A városi klíma legszembetűnőbb megnyilvánulási formája a városi hősziget jelenség. A mesterséges felületek a természetes felületekétől eltérő hőtani jellegzetességekkel bírnak, jellemzően több sugárzást képesek elnyelni, ugyanakkor hővezető képességük és hőkapacitásuk nagyobb. Emiatt a burkolt felületek nappal jobban felmelegsznek, éjszaka pedig kisugározzák az elnyelt hőt, így magasabb napi középhőmérsékletet és – ami az emberi egészség szempontjából még lényegesebb – elhúzódó és mérsékelt éjszakai enyhülést eredményeznek. E jelenség különösen nyári magaslégnyomású, szélcsendes légköri helyzetekben markáns. A városi klíma másik jellemzője, hogy **a városi levegő jellemzően szárazabb**, hiszen a burkolt felületek magas aránya miatt a beszivárgás aránya csökken, a csapadékvíz nagyobb arányban folyik le, továbbá a növényzet korlátozott kiterjedése miatt a párolgás is alacsonyabb. Mindezekhez járul **a légszennyezőanyagok** – elsősorban közlekedésre, fűtési szezonban a korszerűtlen fűtőberendezések és tüzelőanyagok felhasználására, valamint pontszerűen ipari tevékenységekre visszavezethető – **fokozott kibocsátása, amely anticiklonális helyzetekben azok egészségügyi határértéket túllépő feldúsulásához vezethet.** A jellemző szélviszonyokat szintén befolyásolják a város beépítési jellemzői, a környező térségekhez képest **érdekesebb felszín a legtöbb helyen lassítja, egyes sávokban viszont túlságosan felerősíti a szélsőséget.**

A fenti városklíma-jellemzők összességében komoly közegészségügyi kihívást jelentenek. Különösen a nyári hőhullámok idején kifejlődő városi hősziget jelenség, valamint a szintén magas légnyomású időszakokban markánsabb légszennyezettség jelent fenyegetést az emberi egészségre, életminőségre, illetve akár magára az életre is. A városi klíma azonban nem csak az ember életfeltételeit érinti kedvezőtlenül, a városi élővilág teljes egészét negatív irányba befolyásolja. Ez egy önmagát erősítő folyamatot képes fenntartani, hiszen a szélsőséges időjárású, szennyezett levegőjű városban a növényzet sokkal nehezebben marad fenn, annak hiánya ugyanakkor tovább erősíti a városi klíma jelenséget.

A vázolt városi klíma jelenség Mosonmagyaróvár városában is megnyilvánul, noha annak mértéke – a magas arányú kertvárosias beépítettség, a természeti környezet, a zöldfelületek nagysága, valamint a kisebb ipari kibocsátás miatt – kisebb, mint más hazai városok esetében.

A város stratégiai tervezése keretében megkerülhetetlen kérdés, hogy a következő évtizedekben várhatóan hogyan alakulnak a település éghajlati jellemzői, vagyis a globális éghajlatváltozás miként befolyásolja fent említett városi klíma jelenséget. Előjáróban érdemes leszögezni, hogy a következő évtizedek éghajlati folyamatait leíró klímamodellek több változatban, eltérő globális társadalmi-gazdasági folyamatokat és ezáltal globális üvegházhatásúgáz-koncentrációt feltételezve készülnek. Ebből fakadóan jelentős eltérések adódnak az eredményeik között. A városi tervezésben ezért a várható változások trendjét érdemes alapul venni, az utóbbiak ugyanis nagyobb bizonyossággal állapíthatók meg. Szintén lényeges leszögezni, hogy a várható éghajlati folyamatok egy nagyobb térségre vonatkozóan modellezhetők elfogadható valószínűséggel, így az alábbiakban a Magyarországra, illetve azon belül a várost körülvevő szélesebb térségre érvényes megállapításokat összegezzük.

A Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszerben (NATÉR) nyilvántartott **éghajlati modelleredmények kivétel nélkül az évi**

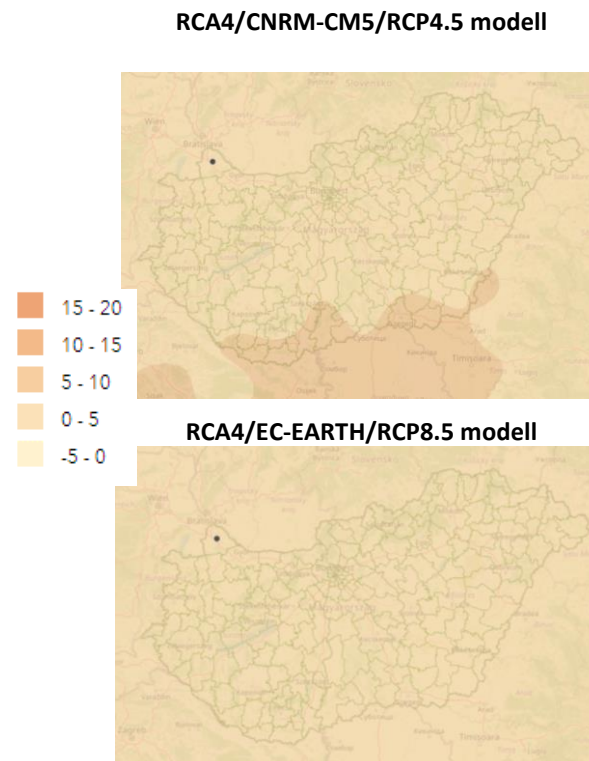
átlaghőmérséklet növekedését vetítik előre, amelynek mértéke az 1970-2000 közötti referenciaidőszakhoz viszonyítva a következő évtizedekben átlagosan 0,5 és 2 °C fok között alakul a város térségében, az évszázad második felében pedig ennél is nagyobb növekmény valószínűsíthető. **Sokkal kevésbé egyértelmű a klímamodellek alapján az éves csapadékmennyiség várható alakulása**, míg a NATÉR-ben nyilvántartott éghajlati forgatókönyvek többsége annak – akár 25-50 mm-t is elérő – emelkedését valószínűsíti, addig van közöttük olyan, amely éppen ellentétesen, az éves csapadékmennyiség némi csökkenését mutatja.

Bár a fenti átlagértékek kétségtelenül lényegesek, **a városi klíma jelenség szempontjából sokkal nagyobb jelentőséggel bír az éghajlati szélsőségek várható alakulása**, ezek ugyanis felerősíthetik a városok környezetükhöz képest amúgy is szélsőséges időjárási jellemzőit.

Az ún. **hőségriadós napok⁵ éves átlagos száma az 1970-2000 közötti referenciaidőszakhoz képest már a következő évtizedekben is 5-10 nappal nő a legtöbb éghajlati modell alapján, de a növekmény az évszázad második felére a legpesszimistábbnak számító – de messze nem valószínűtlen – forgatókönyv alapján a 30-35 napot is elérheti.** A modelleredmények azonban éves átlagértékekre vonatkoznak, azaz minden valószínűség szerint számos olyan év is előfordul majd, amikor a hőségriadós napok számának emelkedése még jelentősebb lesz a jelzettnél. Ugyanakkor az eredmények nem városi környezetre vonatkoznak, ahol – a városi klíma jelenség említett tulajdonságai miatt – olyan időszakban is kialakulhatnak a hőségriadó feltételének megfelelő hőmérsékletű napok, amikor a város térsége még nem éri el ezt a szintet.

⁵ Hőségriadós napnak a NATÉR vonatkozó adatsorában azok a napok minősülnek, amely max. hőmérséklete eléri, vagy meghaladja a 25 °C-t.

II.17-1. ábra: Hőhullámos napok éves átlagos számának változása Magyarországon a 2021-2050 időszakra, az 1970-2000 közötti referenciaidőszakhoz viszonyítva, nap

Forrás: Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer

Bár a fentiekben csak **az éghajlatváltozás** néhány térségi jellemzőjét vázoltuk, azok alapján is megállapítható, hogy e globális folyamat – elsősorban a szélsőséges időjárási jelenségek gyakoriságának és intenzitásnak növekedése révén – **várhatóan tovább fokozza a városi klíma eleve szélsőséges jellegét a következő évtizedekben és még inkább az évszázad második felében.**

A fentiekből következően elengedhetetlenül fontos a városi tervezésben a városklíma-jelenség tompítását célzó lehetőségek számba vétele és integrálása a helyi fejlesztésekbe. Ezek között kiemelkedő jelentőséggel bír a városi zöldinfrastruktúra-hálózatok mennyiségi és minőségi védelme, a növényborítottság növelése, a közcélú zöldterületek mellett a magántulajdonban lévő zöldfelületek növekedésének ösztönzése, a csapadékvíz-visszatartásra hangsúlyt helyező integrált csapadékvíz-gazdálkodási gyakorlat meghonosítása, illetve erősítése, illetve új nagyvolumenű beépítések előtt annak felmérése, hogy az nem akadályozza-e a város átszellőzését.

III. TERÜLETI LEHATÁROLÁS

III.1. Mosonmagyaróvár várostérsége

Egy-egy funkció szempontjából egy adott város eltérő nagyságú vonzáskörzettel rendelkezhet. Mosonmagyaróvár funkcionális várostérségének meghatározásakor azon települések körének azonosítása történt meg, amelyekre több funkció szempontjából érdemi vonzóhatást gyakorol.

III.2. Funkcionális várostérség

Mosonmagyaróvár város vonzáskörzetének nagyságát egy-egy funkció szempontjából alapvetően két tényező határozza meg:

- adott funkció jelen van-e Mosonmagyaróvár városában, valamint
- Mosonmagyaróvár szűkebb-tágabb környezetében hol érhető még el az adott funkció.

III.2.1. Közigazgatás

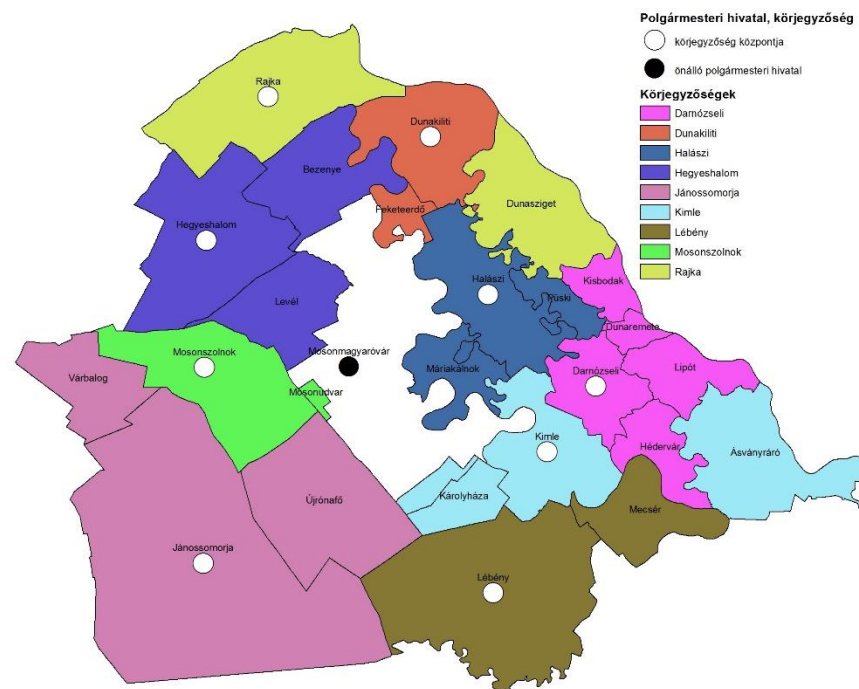
Mosonmagyaróvár közigazgatási szerepköre számos szolgáltatás szervezésére hatással van. **Mosonmagyaróvár a Mosonmagyaróvári járás székhelye**, a 26 települést magában foglaló járásban a székhelytelepülésen kívüli 25 település közül csak Jánossomorja és Lébény város, a többi 23 település községi jogállású, amely jelentős szerepet kölcsönöz a központnak.

A főbb igazgatási funkciók közül hét fontos szerepet tölt be a lakosság mindennapi életében: a járási építésügyi hivatal, a járási földhivatal, a munkaügyi kirendeltség, a járási gyámhivatal, a járásbíróság, a járási népegészségügyi intézet, a rendőrkapitányság.

A járásban 9 településen működik közös önkormányzati hivatal, amelyekhez összesen 16 település tartozik.

Mosonmagyaróvár tagja a Mosonmagyaróvári Térségi Társulásnak, a társulás elnöke Mosonmagyaróvár polgármestere.

III.2-1. ábra A Mosonmagyaróvári járás közigazgatási egységei

Forrás: KSH

III.2.2. Közzolgáltatások

Mosonmagyaróvár székhellyel több szervezet is végez **közzolgáltatási tevékenységet**, amelyek működési, ellátási területe az alábbi:

- **Óvodai ellátás:** a Mosonmagyaróvári járásban több településen nem megoldott helyben az óvodai ellátás. Ezek a települések: Várbalog, Mosonudvar, Kisbodak, Károlyháza, Feketeerdő és Dunaremete.
- **Oktatási intézmények:** Mosonmagyaróváron 6 általános iskola és 5 középiskola működik. A Mosonmagyaróvári járásban általános iskola 8 településen nem működik. Ezek: Várbalog, Újrónafő, Püski, Mosonudvar, Kisbodak, Károlyháza, Feketeerdő és Dunaremete.
- **Egészségügyi alapellátás:** Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata által fenntartott egészségügyi alapellátás, egyéb egészségügyi ellátás és egészségügyi diagnosztikai ellátás Mosonmagyaróvár közigazgatási területére terjed ki.
- **Karolina Kórház – Rendelőintézet:** Mosonmagyaróvár városát és a járásban fekvő összes települést látja el.
- **Kistérségi Egyesített Szociális Intézmény:** Mosonmagyaróvár városát és a járásban fekvő összes települést látja el.

A **köznevelési intézmények** közül az óvodák és az általános iskolák jelentős része meghatározott körzeteken belül kötelező felvételt biztosít. Mosonmagyaróvár esetében ezeknek a körzeteknek a határai nem terjednek túl a város határain. Ugyanakkor a Mosonmagyaróvári oktatási intézményekbe más településekről is érkeznek gyermekek. A más településről bejárók aránya a középfokú képzést biztosító intézmények esetében a legmarkánsabb, majdnem eléri az 50 %-ot.

Mosonmagyaróvár városa **közműellátási** szempontból is központi szerepet játszik, a vízellátást, szennyvízelvezetést és -tisztítást, valamint

hulladékszállítást is több környező településnek biztosítja. A vízellátást, illetve a szennyvízelvezetést az Aqua Szolgáltató Kft. látja el 23 településen.

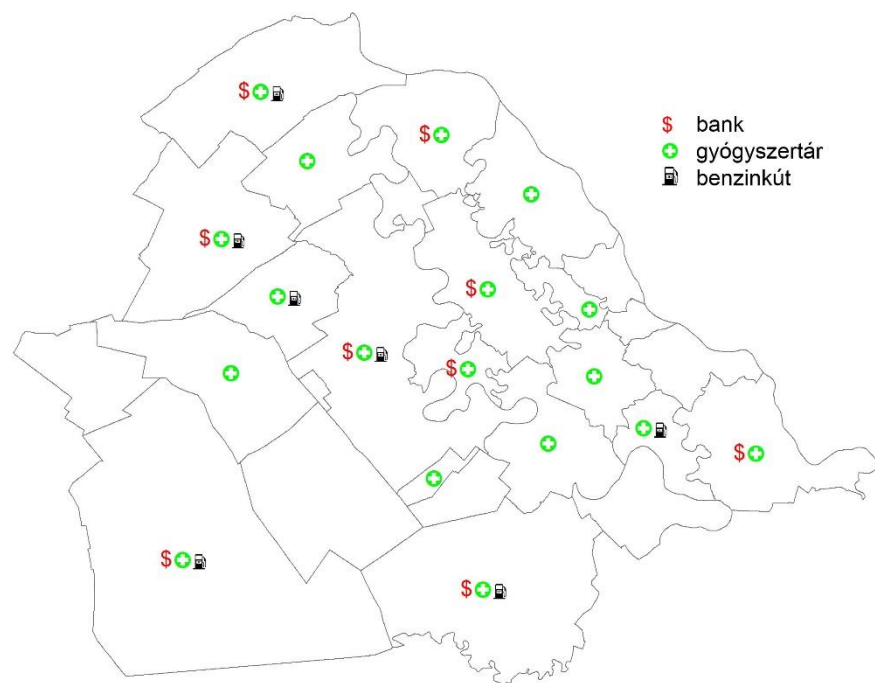
III.2.3. Egyéb szolgáltatások

A funkciók jelentős részénél **nincs meghatározva, hogy az adott funkcióval mely településeken élők látandók el**. Mosonmagyaróváron több olyan szolgáltatás is elérhető, amely a járásban csak kevés más településen, így az adott szolgáltatás vonzáskörzete átlépi a város határát:

- bankfiók: Mosonmagyaróváron kívül csak további 8 településen működik.
- üzemanyag-töltő-állomás: Mosonmagyaróváron kívül a másik két városban, valamint Hegyeshalmon, Héderváron és Rajkán működik a járásban.
- elektromos autó töltő berendezés a járás területén Mosonmagyaróváron található több helyszínen, ill. Lébényben.
- gyógyszer-tár: Mosonmagyaróváron kívül szinte minden településen működik gyógyszer-tár, vagy fiókgyógyszer-tár, kivéve Dunaremete, Feketeerdő, Károlyháza, Kisbodak, Lipót, Mecsér, Mosonudvar, Újrónafő, Várbalog.

Mosonmagyaróvár közel 750 kiskereskedelmi üzlete széleskörű kínálatot biztosít a helyi és környékbeli lakosságnak, az alapszintű ellátáson felül is sok kiskereskedelmi funkció megtalálható: bevásárlóközpont nagy élelmiszer- és szakáruházakkal, piac, bankfiókok. A határmenti fekvésnek köszönhetően az áruházak forgalmának nem elhanyagolható részét a bevásárlóturisták adják.

III.2-2. ábra Mosonmagyaróvári járás néhány szolgáltatással való ellátottsága

Forrás: KSH

III.2.4. Turizmus

A város turizmusában a külföldiek magas aránya a meghatározó. Kiemelt szerepe van a Futura Élmény és Rendezvényháznak, a Dunaszigeti Gyermektábornak, emellett térségi szinten a Dunának és a Szigetköznek. A **turizmus mind a városban, mind a térségben kiemelt jelentőségű gazdasági erő. A járásban Mosonmagyaróváron kívül Dunakilitin és Lipóton származik a legmagasabb adóbevétel az idegenforgalomból.**

III.2.5. Foglalkoztatás

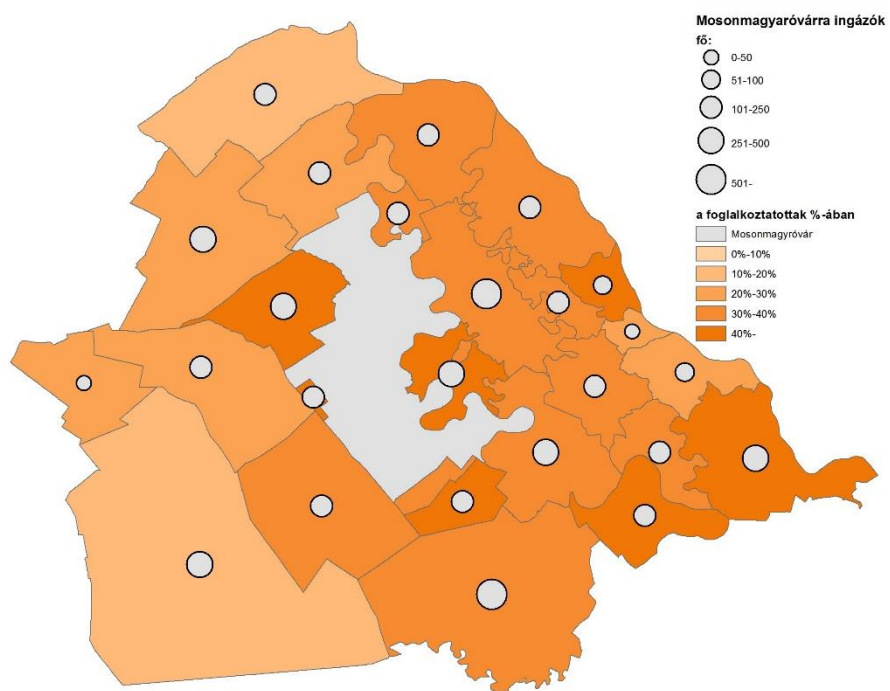
Mosonmagyaróvár gazdasági szerepénél fogva jelentős foglalkoztatási központ, a 2011-es népszámlálási adatok alapján a 14,5 ezer helyben foglalkoztatottból mintegy 5300-an naponta bejáró (frissebb adat sajnos nem áll rendelkezésre). A közlekedési kapcsolatok erősségétől függ az ingázás is: a távolsággal együtt, koncentrikusan rajzolódnak ki az ingázási övek a város körül.

A környék települései természetesen nem azonos erősséggel kapcsolódnak a központhoz. 7 olyan település van, ahonnan a foglalkoztatottak több mint 40 %-a Mosonmagyaróvárra jár dolgozni, további 9 településről pedig több mint 1/3-a. A többi település foglalkoztatásában már kisebb szerepet játszik a város: 4 település esetében (Rajka, Jánossomorja, Várbalog, Mosonszolnok) pedig 25 % alatti az arány.

A város észak-déli, valamint kelet-nyugati európai jelentőségű közúti közlekedési folyosók találkozásában fekszik, közigazgatási területén áthalad az M1-es autópálya. **Mosonmagyaróvárról közúton Budapest nagyságrendileg másfél, Bécs egy, Pozsony pedig fél óra alatt elérhető.** Szlovákia és Ausztria közelsége és az ottani munkalehetőségek miatt Mosonmagyaróvár térségéből jelentős arányban **ingáznak a munkavállalók külföldre.**

A munkaerőpiaci adatokon kívül más társadalmi és gazdasági adatokat is figyelembe vett a **Központi Statisztikai Hivatal**, amikor lehatárolta az **Urban Audit** adatgyűjtés tárgyát képező **funkcionális várostérségeket** (Magyarországon összesen 18 várostérség). **Mosonmagyaróvár ez alapján nem része egyik funkcionális várostérségnek sem.**

III.2-3. ábra: A Mosonmagyaróvári térségi ingázás jellemzői

Forrás: KSH Népszámlálás

IV.HELYZETÉRTÉKELÉS, SZINTÉZIS

IV.1. Prosperáló város

IV.1.1. Mit jelent a prosperáló város?

A prosperáló város a helyi gazdaság versenyképességére épül, azaz a város a helyi erőforrásokat és adottságokat innovatív módon hasznosító, a külső feltételrendszerek változására és a begyűrűző kihívásokra adaptív módon reagáló, versenyképes gazdasággal rendelkezik. Mindebben a helyi gazdaságfejlesztés kulcsszerepet tölt be, amelynek keretét a húzóágazatok, valamint a hozzájuk kötődő innovációk megtelepedési feltételeinek biztosítása jelenti. Ez utóbbiba a fizikai és a szoft infrastruktúrák kiépítése, a kedvező és vonzó működési környezet fenntartása, a köz- és magánszolgáltatások széles köre és jó minősége ugyanúgy beletartozik, mint az élhető város, vagy a kiemelkedő városhálózati pozíció.

IV.1-1. ábra: A prosperáló város főbb komponensei

Mindezzel összefüggésben a prosperáló város a város és térségének gazdaságát, szolgáltatási mixét, valamint az önkormányzat gazdaságfejlesztéssel összefüggő tevékenységeit helyezi fókuszba, s az alábbi főbb tématerületeket érinti:

A város és térségének gazdasága

- P1: Térségi gazdasági és innovációs ökoszisztéma jellemzői (együttműködések, hálózatosodás, kulcsszereplők, innovációteremtés, innovációterjedés)
- P2: A humán erőforrás jellemzői (egészség, tudás, életminőség, munkaképes korúak száma, ingázás) és azok viszonya a helyi gazdaság igényeihez (munkaerőpiac keresleti és kínálati oldala, mennyiségi és minőségi jellemzői)
- P3: Gazdasági szereplők tőkeereje
- P4: A helyi gazdaság ágazati szerkezete
- P5: A helyi gazdasági infrastruktúra helyzete

A város és várostérség szolgáltatási mixe

- P6: Gazdasági igényeken alapuló humán infrastruktúra, oktatási-nevelési intézményrendszer jelenléte (duális oktatás, szakképzés, digitális készségek, bölcsődei/óvodai ellátás a munkavállalóknak)
- P7: A helyi gazdaságot kiszolgáló szolgáltatási mix jelenléte

Az önkormányzat gazdálkodása

- P8: Önkormányzat településfejlesztési forrásainak összetétele
- P9: Önkormányzati település- és gazdaságfejlesztési együttműködések

IV.1.2. Prosperáló város – szintézis

IV.1.2.1. A város és térségének gazdasága

Mosonmagyaróvár **gazdasági szerepkörét mindig is az elhelyezkedéséből adódó előnyök, illetve hátrányok határozták meg**, amelyek a történelem folyamán többször változtak. A város gazdasági életében hagyományosan kiemelt jelentősége volt az élőállat-, majd a gabonakereskedelemnek. A II. világháborút megelőzően jelentős ipari beruházásokat hajtottak végre a városban (például Kühne Ede gépjavitó műhelye, tölténygyár, majd létrehozták az ország első timföldgyárát), amelynek eredményeképpen az ipari szektor is megerősödött. A rendszerváltást követően egyre inkább megnőtt a szolgáltató szektor súlya, amely sok esetben a határon túlról érkezők igényeit szolgálta ki (például bevásárlóturizmus, gyógyászati szolgáltatások).

2020-ban a mosonmagyaróvári székhellyel rendelkező **vállalkozások 79%-a a terciér** (szolgáltatások), 19%-a a szekunder (ipar, építőipar, energiaellátás) és 2%-a a primer (mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, bányászat, kőfejtés) **szektorban tevékenykedett**. A legtöbb vállalkozás a kereskedelem, gépjárműjavítás; a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység; valamint az egyéb szolgáltatás és az építőipar nemzetgazdasági ágakban működött. A **legalább 50 főt foglalkoztató, illetve a legmagasabb árbevétellel rendelkező helyi vállalatok többsége a feldolgozóiparban tevékenykedett**.

A mosonmagyaróvári **vállalkozások döntő része mikrovállalkozás**, a legalább 50 főt foglalkoztató vállalkozások az összes vállalkozásnak körülbelül 1%-át adják. Legalább 250 főt foglalkoztató, mosonmagyaróvári székhellyel rendelkező nagyvállalkozás három is működik a városban: a Nolato Magyarország Kft., a WAHL Hungária Kft., valamint a STHROM Mofém Zrt.

A vállalatok tőkeerejére közvetetten utal, hogy az **egy lakosra jutó iparüzési adó bevétel** értéke a városban **a járási, a vármegyei és az országos átlagértéket is meghaladja**. A vállalatok egy jelentős része aktív pályázati tevékenységet folytat, számos beruházás valósult meg európai uniós támogatással. A Széchenyi 2020 program Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Programjából (GINOP) 215, a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programból (TOP) 51, az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Programból (EFOP) 25, a Környezeti- és Energiahatékonysági Operatív Programból (KEHOP), az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Programból (IKOP) és a Közigazgatás- és közszolgáltatás-fejlesztés Operatív Programból (KÖFOP) pedig 1-1 mosonmagyaróvári projekt részesült támogatásban. 300 millió forintnál nagyobb összértékű projektet a mosonmagyaróvári vállalatok közül a KÜHNE Zrt. (termékvonal fejlesztés), a Galen Bio Kft. (eszközfejlesztés) és a Profood Flexum Kft. (piac- és exportkapacitás bővítése) valósított meg. Érdemes továbbá megemlíteni, hogy a Széchenyi 2020 program Vidékfejlesztési Programjából 188 mosonmagyaróvári projekt részesült támogatásban, amelyek közül a 300 millió forint összértéket 8 projekt haladta meg.

Mosonmagyaróváron 2020-ban 13 kutató-fejlesztő hely működött, ahol összesen a tényleges K+F állományi létszám 143 fő volt. A kutatás-fejlesztés terén nagy múlttal rendelkező szereplő a Széchenyi István Egyetem Mezőgazdasági és Élelmiszertudományi Kara, valamint a Magyar Tejgazdasági Kísérleti Intézet. A folyamatos megújulásra való képesség jó példája a városban 1856 óta működő KÜHNE Mezőgazdasági Gépgyár Zrt. A MoWinPark inkubátorháza az új vállalkozások indulását segíti. A MoWinPark-ban, illetve a MILÜP Ipari Parkban a már meglévő és érkező vállalatok együttműködését a földrajzi térben való közelség is segítheti.

A foglalkoztatottság szempontjából kedvező, hogy a 2011-es népszámlálás adatai alapján Mosonmagyaróváron az országos átlaghoz képest magasabb

a középfokú végzettséggel rendelkezők aránya, míg az FVS keretében végzett kérdőíves felmérés arról tanúskodik, hogy a lakosság döntő többsége a digitális eszközök használatában is megfelelő jártassággal rendelkezik. A lakosság **képzettségi mutatói tehát kedvezők**, a nyilvántartott **állás keresők aránya** a 15-64 éves népességen belül rendkívül **alacsony**. A **foglalkoztatottak jelentős része ugyanakkor külföldre ingázik**, így vannak olyan helyi vállalatok, ahol munkaerőhiány jelentkezik. A munkaerőutánpótlás szempontjából további kedvezőtlen tényező a **népesség elöregedése**.

IV.1.2.2. A város és várostérség szolgáltatási mixe

A városban a gyermekek nevelését, oktatását 8 **óvodai** feladatellátási hely, 7 **alapfokú oktatási** intézmény, 2 **gimnázium** és 3 **technikum** végzi. Az óvodai férőhelyek jelenleg elegendőek, a kapacitás-kihasználtság valamennyi férőhelyet vizsgálva 87%-os, azonban a városközpont intézményeinek terhelését csökkentendő a Duna lakóparkban szükség volna új óvoda létrehozására. A technikumok széleskörű szakképzési lehetőségeket biztosítanak, informatikai, logisztikai, gazdasági, turisztikai, vendéglátóipari, specializált gép- és járműgyártási, gépészeti, kereskedelemi és szépművészeti képzések egyaránt elérhetőek. Mosonmagyaróváron az **agrár felsőoktatás** is nagy hagyományokkal bír. A Széchenyi István Egyetem Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Karán mind mezőgazdasági alapképzések (BSc), mind pedig mesterképzések (MSc) elérhetőek, valamint szakirányú továbbképzések és tanfolyamok is rendszeresen indulnak. A munkavállalókat **bölcsődei** ellátás is segíti, a Mosonmagyaróvár Egyesített Bölcsődék Intézménye 4 telephelyen működik, s az ellátás iránti igények ismeretében jelenleg is zajlik új intézmény létrehozás a MOFÉM-telepen.

A helyi gazdaság igényeit kiszolgáló Mosonmagyaróváron folyamatosan fejlesztik a barnamezős területeket, jóllehet továbbra is vannak lehetőségek ezen a téren. A MoWinPark és a MILÜP Ipari Park teljesen

közművesített, utóbbi nagy része egyelőre kihasználatlan. A MoWinParkban inkubátorház működik.

IV.1.2.3. Az önkormányzat gazdálkodása

A településfejlesztés pénzügyi hátterét elsősorban az önkormányzat saját bevételei és az államháztartáson belülről érkező felhalmozási célú támogatások biztosítják. Utóbbi értéke Mosonmagyaróvár esetében 2014 és 2020 között közel 10 milliárd forint volt.

A piaci szféra vállalatai mellett az **önkormányzat**, illetve az **önkormányzati cégek** is számos **beruházást** hajtottak végre európai uniós támogatással a városban. Ezek közül a 300 millió forint összértéket 4 projekt is meghaladta: Kulturális központ kialakítása a mosonmagyaróvári Mofém-telep városrészen (661 millió forint), Kaiser telephely teljes körű rehabilitációja (390 millió forint), Víziturisztikai központ létesítése Mosonmagyaróváron (356 millió forint), MoWinPark fejlesztése (320 millió forint).

Mosonmagyaróvár Önkormányzatának tevékenységei elsősorban a gazdasági fejlődés háttérinfrastruktúrájának, ill. keretfeltételeinek megteremtését célozzák (pl. közúthálózat fejlesztése, intézményi felújítások, települési infrastruktúra fejlesztése, energetikai korszerűsítés stb.). A Movinnov Befektetési, Innovációs és Fejlesztési Kft. tevékenységén keresztül azonban konkrét gazdaságélénkítő tevékenységet is kifejt az önkormányzat pl. MoWinPark fejlesztése, inkubátorház létesítése. Emellett kiemelt szerepet kap a munkásszállók kapacitásbővítése is. A város határmenti fekvésének köszönhetően az Önkormányzat határon átnyúló kapcsolatai is jelentősek: Burgenland, Nyitra, Pozsony, Nagyszombat felé a jelenleg is működő kerékpáros, turisztikai, borászati együttműködések mellett a környezetvédelem, ill. a közlekedésfejlesztés is nagy potenciált rejt magában.

IV.2. Zöldülő város

IV.2.1. Mit jelent a zöldülő város?

A zöldülő város a település klímaállóságát, azaz a klímaváltozással szembeni alkalmazkodóképességét, valamint az éghajlatváltozás mértékének mérséklését jelenti. Mindez magában foglalja az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentését, a zöld- (zöldterületek, zöldfelületek, természeti ökoszisztémák) és kék infrastruktúrák (felszíni és felszín alatti vizek) fenntartható használatát, védelmét, a körforgásos gazdálkodásra történő átállást, illetve ennek részeként a keletkezett hulladék mennyiségének csökkentését, valamint hatékonyabb hasznosítását, a környezeti szennyezés csökkentését, a szennyezőanyagok levegőbe, talajba és vízbe jutásának megelőzését, a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelmét és helyreállítását, a fenntartható földhasználatot és területgazdálkodást, valamint ezzel összefüggésben a fenntartható mezőgazdálkodást és erdőgazdálkodást.

IV.2-1. ábra: A zöldülő város főbb komponensei

A zöldülő város tehát a környezet és a táj megóvása mellett az energiagazdálkodásra és energiahatékonyságra, a közlekedésből eredő szennyezés csökkentésére, a gazdaság klímaváltozással szembeni alkalmazkodóképességre fókuszál.

A zöldülő város dimenziója az alábbi tématerületeket járja körbe:

Zöld, klímabarát szolgáltatások

- Z1: Zöld hálózatok és zöld szolgáltatások térségi kiterjedése: energiatermelés és tárolás kiépítettsége, körforgásos gazdaság jelenléte, a városban elérhető éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodást ösztönző tevékenységek bemutatása
- Z2: Önkormányzat és intézményeinek energiagazdálkodása, Településüzemeltetés: energiahatékonyságot támogató intézkedések bemutatása
- Z3: Közműhálózat: Energiaközművek – megújuló energia jelenléte, aránya, csapadékvíz hasznosítása, szennyvízelvezetés rendszere (megosztott vagy csapadékvízzel egységesített?), elektronikus hírközlési infrastruktúra
- Z4: Zöldfelületi ellátottság

A gazdaság környezeti hatásai

- Z5: Városi és várostérségi gazdasági vállalkozások környezetre gyakorolt hatásai, egyes elemek környezeti terhelési értéke, környezetvédelmi intézkedések

Zöld közlekedés

- Z6: Jellemző közösségi közlekedési módok szolgáltatási oldalon

Környezet- és természetvédelem

- Z7: Természeti ökoszisztémák helyzete

IV.2.2. Zöldülő város – szintézis

IV.2.2.1. Zöld, klímabarát szolgáltatások

Mosonmagyaróvár lakosságának növekedésével párhuzamosan a **lakott területek kiterjedése is növekszik**, illetve ezzel párhuzamosan a már **beépített területeken is nő a beépítettség** mértéke, erőteljesen csökkentve ezzel a magánterületeken található zöldfelületeket. Gyakori a kertek leburkolása is, valamint parkolók kialakítása miatt a csapadékvízvezető árkok feltöltése is. A fentiek hatására a **lakott területek is egyre érzékenyebbek a klímaváltozás hatásaira**, egyre gyakrabban érzékelhető a városi hősziget kialakulása, nő a kánikulai napok száma. Ugyanakkor a csapadékvíz sem tud beszívárogni a talajba, a vízvezető hálózat pedig hiányos így egyre gyakrabban fordulnak elő csapadékvíz elöntések a városban.

A csapadékvíz a szennyvízhálózatba is bejut, de az is előfordul, hogy szándékosan vezetik a csapadékvizet a szennyvízhálózatba, így **túlterhelve a szennyvíztisztító telepet**, rontva annak hatékonyságát, illetve szennyezve a befogadót. Ezzel párhuzamosan a 2014-ben bővített szennyvíztelep túlterheléséhez a térség növekvő lakosszáma is hozzájárul, ezért további fejlesztések szükségesek annak érdekében, hogy a dinamikus növekvő lakossági terheléssel lépést tudjon tartani.

A város **vízellátási rendszere** - köszönhetően a bőséges és jó minőségű vízbázisnak - hosszú távon **képes ellátni** az igényeket. Ugyanakkor a hálózat leromlott, jelentős veszteséggel üzemel, **rekonstrukciója indokolt** lenne.

A **hulladékkezelés** számára is kihívást jelent a növekvő igények kiszolgálása. A szelektív hulladékszállítás házhozmenő és hulladékszigetes rendszerben is működik, azonban a szolgáltató folyamatos létszám- és forráshiánnyal küzd, így előfordulnak járatkimaradások a szolgáltatási területen. A szelektív szigetekről sem mindig szállítják el időben a hulladékot, így környezetük rendezetlen. Bár a **szelektíven gyűjtött hulladékfrakció**

menyisége növekszik, ennél **jelentősebben nő a vegyes frakció mennyisége**, tehát a hulladékkezelés területén jelentős előrelépésre lenne szükség.

Mosonmagyaróvár városa az elmúlt évekig nem rendelkezett tudatos energiastratégiával, de a **fejlesztések során** egyre inkább **előtérbe** került az **energiahatékonyság**, s több olyan intézményfejlesztés történt, amely ennek javítására helyezte a hangsúlyt. Ezek a beruházások pályázati forrásból valósultak meg és nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a város által az energiáért fizetett költségek csökkenjenek. A megvalósított fejlesztések elsősorban **napenergia** hasznosítását szolgálták, de a térség hazánkban az egyik legjelentősebb mértékben használja ki a **szélenergia** nyújtotta lehetőségeket, amely további bővítési potenciállal bír. **Mosonmagyaróvár összességében élen jár a megújuló energiaforrások alkalmazásában.** A városi közintézményekben napelemeket telepítettek, a Feketeerdei úti temető tartalék területén és a MOTIM egykori vörösiszap tárolóin napelempark üzemel, a szélenergia hasznosítását 12 szélerőmű végzi, s régóta tervezik a távhőszolgáltatás kiváltására egy geotermikus erőmű megépítését is.

A város **villamosenergia-ellátása teljesnek** tekinthető, nincs olyan terület, ahol a szolgáltatás nem elérhető. A város korszerű vezetékes termikus energiaellátását részben **földgázellátással**, részben **távhőellátással** biztosítják.

Mosonmagyaróvár **csapadékvízvezető hálózata** vegyes képet mutat. Egyes területeken **zárt rendszert** alakítottak ki, máshol **nyíltárkos** elvezető rendszer van, megint más területeken pedig a kialakított árkokban **helyben szikkasztják** el az összegyűjtött csapadékvizet. **Indokolt** tehát az egész városra kiterjedő **egységes csapadékvíz gazdálkodási koncepció kidolgozása**. Az elsődleges cél egy egységes összefüggő vízvezető hálózat kialakítása, amelyik biztonságosan képes elvezetni az összegyülekező csapadékvizeket. A kiépítendő rendszer biztonságos üzemeltetése

érdekében ugyanakkor szükséges a csapadékvizeket visszatartani, tározni, lehetőséget teremtve ezzel a csapadékvíz hasznosítására is, például a zöldfelületek öntözésére.

A növekvő beépítéseket a város a zöldfelületek fejlesztésével kisebb mértékben képes kompenzálni. A **parkok, zöldterületek, játszóterek karbantartása, a fásítási programok példaértékűek**, a zöldterületek egy része automata öntözőrendszerrel is rendelkezik. A város klímáját kedvezően befolyásolják a vízfolyások is, mint a Mosoni-Duna és a hozzá kapcsolódó Lajta, ami követlenül érintkezik a várossal. A Malom-ági Lajta a városon kanyarog végig és fás-ligetes parttal rendelkezik. Az újonnan beépített ipari területeken azonban hiányoznak a zöldfelületek, az utak egy része mellől pedig a fasorok.

IV.2.2.2. A gazdaság környezeti hatásai

A kedvező adottságok hatására már korábban is jelentős ipar működött a területen, ami sajnos nagy mértékű környezetszennyezésekhez vezetett. A **kárelhárítás, rekultiváció** mára ezeken a területeken megtörtént, a területek egy részén napelemparkot alakítottak ki, ami fontos lépés volt a környezetbarát energiatermelés terén. A nagy kiterjedésű iparterületeken indokolt a fejlesztések folytatása, az iparcsarnokok napelemmel történő ellátása, amely optimalizálja a területfoglalást, illetve az árnyékolással kedvezően befolyásolja az épületek klímáját is. Napelem mellett szélturbinákat is telepítettek a területre, hiszen a széljárás kedvező. Ennek folytatása jelenleg nem lehetséges, mivel a szélturbinák telepítését betiltották. Az alternatív energiaforrások kiaknázására további jó példa a szennyvíztisztítótelep, ahol a keletkező biogázt hasznosítják.

Az **ipari területek térnyerése** a közelmúltban is **folytatódott**: az utóbbi 20 évben 45%-kal növekedett a kiterjedésük, elsősorban a **mezőgazdasági területek kárára**. A zöldfelületek kiterjedését az autópálya és a hozzá kapcsolódó infrastruktúra kialakítása csökkentette jelentősen. Sajnos nem

csak a szántóföldek, legelők kiterjedése esett vissza az elmúlt évtizedekben, hanem az erdőké is, amelyek aránya így elmarad az országos átlagtól.

Az ipar és az úthálózat fejlődése együtt járt a közúti **közlekedés növekedésével** is. Bár a városban működő levegőminőségi monitoringállomás adatai szerint a levegő minősége javul - köszönhetően az egyre korszerűbb gépkocsiknak -, az **ózonszennyezettség** növekszik, így az ózon esetében egyre gyakrabban kell határérték-túllépéssel számolni.

A várost érintő **közlekedés** nem csak a levegőminőséget, de a **zajhelyzetet** is befolyásolja, így indokolt az a törekvés, hogy az átmenő forgalmat elkerülőút építésével csökkentsék. A gépjárműforgalom részbeni kiváltására alkalmas a kerékpáros közlekedés, ami ma is népszerű közlekedési forma, azonban a hálózat hiányos, így bővítése balesetmegelőzési szempontból is fontos törekvés. A kedvező elhelyezkedésnek, jó kis- és nagytérségi közlekedési kapcsolatoknak és a munkahelyeknek köszönhetően a lakosság száma is növekszik, ami növeli a **városi környezet terhelését**.

IV.2.2.3. Zöld közlekedés

Mosonmagyaróváron a **közösségi közlekedésben jelentős potenciál** van. A helyi autóbushálózat járműparkja fokozatosan megújult, a központi területeken a járatsűrűség és a megállók elérhetősége kedvező, azonban több terület elérhetősége hiányos. A vasútállomás és a helyközi buszpályaudvar is külső területeken található, így megközelítésük kedvezőtlen, sem a gépkocsi, sem a kerékpár parkolás nem megoldott környezetükben.

IV.2.2.4. Környezet- és természetvédelem

Mosonmagyaróvár a Mosoni-Duna és a Lajta találkozásánál helyezkedik el, a magyar-osztrák-szlovák hármashatár közelében. Az M1-es autópálya és

a Budapest-Bécs vasútvonal is keresztülhalad a településen. Ezek a körülmények alapvetően meghatározzák a város környezeti viszonyait.

A **folyók hordalékteraszain jó minőségű termőföldek** jöttek létre, amelyeket elsősorban szántóföldi gazdálkodásra használnak. A folyók közelében öntéstalajok alakultak ki, ahol rét-legelő gazdálkodást folytatnak. A kialakult **nagyüzemi mezőgazdaság vegyszerhasználata** ugyanakkor a magas és mozgékony **talajvizet szennyezheti**, ami a vízbázist, de a vízfolyásokat is veszélyezteti. A vegyszerek bemosódását segíti, ugyanakkor a mezőgazdaság eredményességét rontja a **magas belvízi kockázat**, ami a mezőgazdasági területek jelentős részét érinti.

A kavicsterazon jelentős és egyre nagyobb területeket elfoglaló **kavicsbányák** működnek, amelyek szintén **kockázatot** jelentenek a vízbázis számára, és tájképi hatásuk is negatívan értékelhető.

A folyók korábban jelentős ártérrel rendelkeztek, ahol értékes élőhelyek alakultak ki. A **Lajta** esetében az árvíz kockázat csökkentése érdekében a medret átalakították, ma az **élővilága szegényes**, füves partfalak között halad a városon keresztül. Az élővilág hiányában **öntisztuló képessége gyenge**, ugyanakkor az árvíz kockázatot nem sikerült teljesen megszüntetni, amit a klímaváltozás tovább növel. Ma is jelentős lakott és mezőgazdasági területek helyezkednek el árvízveszélyes területeken. A helyzet rendezésére, az árvizek biztonságos levezetésére, az Lajta élővilágának rehabilitációjára a Vízügyi Igazgatóság rendelkezik tervekkel.

A **Mosoni-Duna** vízszintje szabályozott, a jelenlegi ártér védett, **Natura 2000** terület, ahol, hasonlóan a teljes Szigetközhez, **jelentős a vízi turizmus**. A turizmus további fejlesztése során feladatot jelent a természetvédelmi és turisztikai érdekek közötti egyensúly megtalálása. A Mosoni-Duna szabályozott vízszintje ugyan az árvíz kockázatot jelentősen csökkentette, azonban az ár hullámok elmaradása, a vízjárás megváltozása kedvezőtlenül hat az élővilágra.

IV.3. Digitális város

IV.3.1. Mit jelent a digitális város

A **digitális város a település működtetésével, üzemeltetésével összefüggő, adatalapú feladatszervezésre és erőforrásgazdálkodásra épülő digitalizációt és okos megoldásokat jelent, amelyeknek a központjában a helyi lakosság elégedettségének, életminőségének növelése áll.** Fontos leszögezni, hogy az adott város „okosítása” soha nem öncélú tevékenység, azaz olyan megoldásoknak, eszközöknek nincs létjogosultsága, amelyek társadalmilag, műszakilag és pénzügyileg nem fenntarthatók, s nem valós problémákra reflektálnak.

Kétségtelen, hogy a digitális technológia fejlődése messze túlszárnyalja az azokat használók szemléletének fejlődését, kompetenciáit, ugyanakkor egy-egy új (digitális) megoldás hatékonysága akkor maximálható, ha nem csak a működést biztosító szolgáltatók (önkormányzat, szolgáltatók, privát cégek), hanem a szolgáltatásokat igénybe vevők oldalán is megtörténik a váltás, azaz kialakulnak a személyes igények és ezáltal a lakosok a kényelmesebb, bár sok esetben személytelenebb szolgáltatási megoldások felé fordulnak. Ezt a folyamatot mind szolgáltatói, mind felhasználói oldalon a COVID-19 járvány az elmúlt időszakban jelentősen felgyorsította – elég csak a felélénkülő on-line adatforgalomra (on-line vásárlás, tájékozódás, kapcsolattartás, on-line programok, koncertek, stb.) gondolni.

A digitális város tehát a felhasználói oldal digitális kompetenciáit, a település üzemeltetésével, működtetésével összefüggő önkormányzati, (köz)szolgáltatói, vállalkozói szféra már meglévő és potenciálisan alkalmazható digitális megoldásait helyezi a fókuszba.

IV.3-1. ábra: A digitális város főbb komponensei

A digitális város az alábbi tématerületeket érinti:

Mosonmagyaróvár és térségének digitalizációs szintje

- D1: Digitális technológia-szolgáltatók helyi jelenléte
- D2: Digitális technológiát alkalmazó cégek jelenléte
- D3: A lakosság digitális eszköz ellátottsága, kompetenciák
- D4: A digitális átállást lehetővé tevő infrastruktúra mennyiségi és minőségi jellemzői, a humán erőforrás digitális felkészültsége
- D5: Digitális ügyintézési lehetőségek
- D6: Digitális (adat alapú) feladatszerzés helyzete a közfeladat ellátásban (egészségügy, szociális ellátás, hulladékkezelés stb.)

Digitális megoldások a város működésében

- D7: Digitális adatbázisok és adatfeldolgozás az önkormányzati tulajdonú, fenntartású épület-infrastruktúrák esetében

- D8: Környezeti szenzorok, kapcsolódó adatmenedzsment
- D9: Digitális megoldások a helyi közösségi és közúti közlekedésben
- D10: Közmű-működtetés szenzoros követése
- D11: Lakossági digitális megoldások

IV.3.2. Digitális város – szintézis

IV.3.2.1. Mosonmagyaróvár és térségének digitalizációs szintje

A városban vezetékes és vezeték nélküli digitális technológia szolgáltató egyaránt működik. Az 1000 főre jutó **internet-előfizetések száma meghaladja a járási, a vármegyei és az országos átlagot.** Mosonmagyaróváron található az **ország legnagyobb tudományos játszóháza**, amelynek szolgáltatásai közül több is a digitális technológiák felhasználására, illetve bemutatására épül. A városban a **Széchenyi István Egyetem 5G Kiválósági Központként** van jelen.

A **lakosság digitális eszközellátottsága kiváló**, a legelterjedtebb eszközök az okostelefonok, valamint a laptopok. A **lakosság döntő többsége digitális kompetenciáit saját korosztályához képest átlagosnak vagy annál jobbnak** ítéli meg. A saját készségek korosztályi átlaghoz képest kevésbé erősnek történő megítélése, illetve a készségek hiánya az idősebb korcsoportoknál fordul elő inkább. A lakosság az internetet leggyakrabban információszerzés és tájékozódás, valamint kommunikáció és kapcsolattartás céljából használja.

Az **online ügyintézés szerepe már elsődleges az áram- és a távhőszolgáltatóval történő kapcsolattartásban. Mobilapplikációt** a lakosság több mint 10%-a használ a **banki ügyintézésben**, illetve a **közösségi közlekedés** szolgáltatóival való kapcsolattartásban. A lakosság többsége Ügyfélkapuval is rendelkezik és azt rendszeresen használja. A közhivatali ügyintézésben a személyes, illetve az online ügyintézés

népszerűsége már hasonló. A **városi intézmények** külső és belső **kommunikációjukban** leginkább az **e-mailt** és a **telefon**t használják. Amennyiben honlappal is rendelkeznek, azt többnyire egyoldalú információközlésre használják.

Az intézmények döntő többsége **fejlesztené digitális eszközállományát**, ugyanakkor ezt sokuknál elsősorban a **forráshiány** akadályozza meg. Az internethálózat fejlesztése elsősorban az új lakóparkok és a műemléképületek esetében, valamint a külterületeken és az iparterületeken igényelne ösztönzést.

IV.3.2.2. Digitális megoldások a város működésében

2019-től Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata is csatlakozott az ASP rendszerhez, továbbá az önkormányzat térinformatikai rendszerrel is rendelkezik. A városban 2 élő webkamera, digitális tábla, egy fix és két mobil légszennyezettségmérő működik.

A településen az alternatív autóhasználati formák (telekocsi stb.) nem igazán elterjedtek, amit az is nehezít, hogy nincs elérhető járműmegosztási szolgáltatás.

IV.4. Megtartó város

IV.4.1. Mit jelent a megtartó város?

A megtartó város olyan szolgáltatásokat, oktatási-képzési lehetőségeket, munkahelyeket, szolgáltatásokat, lakhatási körülményeket és városi környezetet biztosít, amelyek megfelelnek a városi lakosság eltérő igényeinek, s mások számára is megfelelő vonzerőt jelenthet. A helyi lakosság ugyanakkor rendkívül heterogén akár az életkor, a jövedelmi helyzet, vagy az életkörülmények, de számos egyéb ismerv tekintetében is. Ha a város a köz- és piaci szolgáltatók, civil szervezetek együttes bevonásával képes a különféle igényekre szabott szolgáltatások biztosítására, azzal egyrészt biztosítja a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést, másrészt a fizetőképes kereslet számára plusz szolgáltatásokat is képes biztosítani, ami az elvándorlás ellen hat.

A megtartó város tehát a jól-létet, azaz a település és térségének társadalmát, köz- és piaci szolgáltatásait, a szolgáltatásokhoz való hozzáférhetőséget, a lakhatási feltételeket helyezi a fókuszba.

IV.4-1. ábra: A megtartó város főbb komponensei

A megtartó város dimenziójába az alábbi főbb tématerületek tartoznak:

A város, várostérség társadalma

- M1: Demográfiai helyzet
- M2: Helyi identitást meghatározó tényezők és szerepük a helyi közösség alakításában
- M3: Térségi mobilitási trendek (várostérségi ingázás)

A város, várostérség társadalmi kihívásai

- M4: Társadalmi rétegződés, konfliktusok
- M5: Civil tevékenység jelenléte, szerepvállalása a közfeladatok ellátásában
- M6: Esélyegyenlőség biztosítása és a humán közszolgáltatások elérhetősége területén
- M7: a leszakadó, veszélyeztetett társadalmi csoportok felzárkóztatást biztosító városi és térségi akciók, szervezetek

A város, várostérség társadalmi szolgáltatási mixe

- M8: A szolgáltatások elérhetőségének elemzése a lakossági hozzáférés oldaláról, elégedettség
- M9: Társadalmi vállalkozások helyzete

IV.4.2. Megtartó város – szintézis

Mosonmagyaróvár népessége 32 158 fő, a statisztikák szerint a népesség száma 2011 és 2022 között lényegében stagnált. A természetes fogyást a vándorlási egyenleg volt, hogy kompenzálni tudta, de negatív vándorlási egyenleggel jellemezhető évek is előfordultak. **A valóságban azonban a városba történő beáramlás ennél is erőteljesebb, csak a hivatalos statisztikákban az idevándorlók jelentős hányada nem jelenik meg.**

A város népessége előregedő, az öregedési index értéke folyamatosan emelkedett 2011 és 2021 között.

Mosonmagyaróvár a **térség foglalkoztatási központja**, így **ingázási egyenlege pozitív**, a településre ingázó foglalkoztatottak 80 %-a a Mosonmagyaróvári járás településeiről ingázott 2011-ben. Magasnak mondható ugyanakkor a városból **elingázók** aránya is (30,7 % 2011-ben), az elingázók 36 %-a **külföldre** ingázott 2011-ben.

A **településhez való kötődésben** a lakosság többségénél meghatározó szerepe van annak, hogy **itt született** vagy **itt alapított családot** és otthont. A város **identitásában** fontos szerepe van a környezeti értékeknek (például Szigetköz, Lajta folyó), a határok közelségének, a betelepülőknek, illetve vendégmunkásoknak, valamint az épített környezetnek (például vár, óváros, termálfürdő). A 2011. évi népszámlálás során a lakosság 85%-a vallotta magát magyarnak. A teljes népességen belül az 1%-ot a német (3,8%) nemzetiséghez tartozók aránya haladta meg. A horvát, a német, a roma és a szlovén nemzetiséghez tartozók érdekeit nemzeti önkormányzat is képviseli a városban. A települési identitást erősíti, hogy Mosonmagyaróvár több **„virágos” versenyen is részt vett és sikereket ért el hazai és nemzetközi szinten egyaránt.**

IV.4.2.1. A város, várostérség társadalmi kihívásai

A helyi **konfliktusok** túlnyomó része a **térség munkaerőpiaci helyzetéből** fakad. A környéken (határon innen és túl) rendelkezésre álló munkalehetőségek az ország távolabbi részéből számos **munkavállalót vonzanak a városba**, akik jelentős többletkeresletet, igényt formálnak a helyi szolgáltatásokra (gyakran úgy, hogy egyébként nem rendelkeznek bejelentett lakcímmel a városban). A **külföldre ingázók** magas száma pedig hozzájárul ahhoz, hogy a város több vállalata munkaerőhiánnyal küzd vagy ezzel a problémával a közjövőben szembesülhet. A lakosság **jövedelmi helyzete** összességében **kedvező**, jóllehet egyéni szinten jelentős különbségek tapasztalhatók. A 2011-es népszámlálás adatai alapján kijelölt szegregátumokban javuló a tendencia, ugyanakkor pontszerűen újabb

veszélyeztetett területek, tömbök alakultak ki. Az egykor külön településnek számító városrészek bizonyos fokú kulturális-közösségi elkülönülése, főként az idősebbek körében napjainkig megmaradt.

Mosonmagyaróváron az esélyegyenlőség érvényesüléséről Helyi Esélyegyenlőségi Programjának megvalósításával gondoskodik 5 kiemelt célcsoport (a mélyszegénység élők és romák, a gyermekek, a nők, az idősek, és a fogyatékkal élők) esetében. A már kiépült humán közszolgáltatások megfelelő színvonalon érhetőek el a városban, azonban a szociális és gyermekvédelmi szolgáltatási paletta bővítésre szorul, hiányzik a pszichiátriai betegek nappali intézménye, a szenvedélybetegek nappali intézménye, valamint a 30.000 főnél nagyobb állandó lakosság számú településeken kötelező fogyatékos személyek gondozóháza, pszichiátriai betegek átmeneti otthona, szenvedélybetegek átmeneti otthona.

Mosonmagyaróváron számos civil szervezet működik, jóllehet pontos számuk jelentős mértékben eltér a különböző nyilvántartásokban. A helyicivil.hu adatbázisában 214 mosonmagyaróvári civil szervezet szerepel, többségük kulturális, oktatási és sport területen tevékenykedik.

IV.4.2.2. A város, várostérség társadalmi szolgáltatási mixe

A városban a gyermekek nevelését, oktatását 8 **óvodai** feladatellátási hely, 7 **alapfokú oktatási** intézmény, 2 **gimnázium** és 3 **technikum** végzi. Az egészségügyi ellátásában **az alapellátás** (14 háziorvosi, 5 házi gyermekorvosi, 8 fogorvosi, 11 területi védőnői és 6 iskola védőnői körzet), **valamint a járóbeteg-és fekvőbeteg szakellátás** (Karolina Kórház – Rendelőintézet) **is helyben biztosított.** Mosonmagyaróváron a Flexum termálfürdő is biztosít gyógyászati kezeléseket, amelyek egy része OEP finanszírozással is igénybe vehető.

A Mosonmagyaróvári járásban a **szociális és gyermekvédelmi ellátás térségi szinten szerveződik.** A Mosonmagyaróvár Térségi Társulás 2005 és 2010 között a városi fenntartású szakintézményekkel kötött megállapodás

alapján, 2010. január 1-jétől pedig a Társulás fenntartásában működő Kistérségi Egyesített Szociális Intézményen (KESZI), valamint a Család - és Gyermekjóléti Központon keresztül látja el a szociális és gyermekvédelmi feladatokat. A városi szinten működő intézmények ellenére Mosonmagyaróváron **évről évre növekvő igény mutatkozik az idősek nappali és tartós bentlakásos ellátására** is.

Mosonmagyaróvár színes kulturális életének alappillére a **Flesch Károly Kulturális Központ**, annak mosoni tagintézménye, a **Fehér Ló Községi Ház.** A **Hansági Múzeum** a városban két telephelyen, (Szent István király u. 1. - Mosonvármegyei Múzeum, illetve Fő utca 19. - Cselley-ház) működik. fontos közművelődési és közgyűjteményi feladatokat lát el a **Huszár Gál Városi Könyvtár**, valamint a város és a tágabb térség életében egyedülálló szerepet játszik a **Futura Élményközpont és Rendezvényház**, amely Magyarország legnagyobb tudományos játszóháza.

Az FVS keretében elkészített lakossági kérdőíves felmérés alapján a **településen élők életminőséggel kapcsolatos elégedettségének növelésében a legfontosabb tényező** a jelenleginél is **magasabb színvonalú közszolgáltatások** (iskola, egészségügyi, szociális ellátás stb.) biztosítása, de szintén nagyon jelentős szerepet játszana a minőségi közösségi terek elérhetősége, valamint a gazdagabb, magasabb színvonalú, igényekre szabott kulturális kínálat is. A város sportélete is rendkívül színes, a közel 70 városi sportegyesület szinte valamennyi sportágat felöleli

Az **egyres közszolgáltatásokkal való elégedettség változatos.** Az oktatási, nevelési terület megítélése pozitív, a közszolgáltatások közül a legmagasabb értéket az óvodai nevelés kapta, nem sokkal marad el tőle az általános iskolai oktatás színvonala és infrastruktúrája sem. A kulturális szolgáltatások minőségét és a szociális ellátást a válaszadók csak közepesnek ítélték, a humán közszolgáltatások közül a legkevésbé az egészségügyi alapellátás ill. szakellátás minőségével elégedettek.

IV.5.2. Kiszolgáló város – szintézis

IV.5.2.1. A településfejlesztés keretei

Mosonmagyaróvár és szűkebb térsége egyrészt jó mezőgazdasági adottságú terület; másrészt pedig gazdasági-technológiai magterületként is funkcionál (mint a Bécs és Pozsony felé vezető közlekedési folyosó határmenti területe). Mosonmagyaróvár a külső (nagyvárosi) gyűrű legközelebbi tagjához, Győrhöz igen közel helyezkedik el. A város határmenti fekvésének köszönhetően határon átnyúló kapcsolatai is jelentősek. A magasabb szintű dokumentumokban Mosonmagyaróvár, mint gazdasági célterület szerepel, emellett a területi specifikumokkal meghatározható célterületek között, mint agglomerációs település és táj, örökségturizmus célterülete.

A város területét mind az erdőgazdálkodási, mind a mezőgazdálkodási, vízgazdálkodási és települési térség kategóriák érintik, emellett kiterjedt területek tartoznak az ökológiai hálózat magterületéhez és folyosóihoz is. **A térségi jelentőségű** infrastrukturális elemek közül az M1, M15 autópálya, az 1., 86. sz. főút érinti a várost.

Mosonmagyaróvárt tíz település határolja. A települések határvonalai erdőterületek és a dunai holtágak mentén húzódnak, amelyek részei az ökológiai magterületeknek, folyosóknak és puffertérületeknek. A déli, nyugati és északi települések határai kiváló termőhelyi adottságú szántók mentén haladnak, amelyek közé erdőterületek ékelődnek. Mosonudvar, Halászi, Máriakálnok esetében kiterjedt lakóterületfejlesztések vannak folyamatban, amelyek hatással vannak Mosonmagyaróvárra is.

Mosonmagyaróvár területének 22%-a (1813 ha) **beépítésre szánt terület**. Legnagyobb területet a lakóterületek (711 ha), illetve a gazdasági területek (537 ha) foglalnak el. A **beépítésre nem szánt** területek (összesen 6561 ha) közül a mezőgazdasági területek dominálnak (3947 ha), ezen túlmenően az erdőterületek kiterjedése (1789 ha) jelentős.

A **beépített területek** két központi belváros, Moson és Magyaróvár köré szerveződnek. Lucsony és Károlyliget fő funkcióját az egészségturizmus jelenti, amely a Flexum Termalhotel és Spa szolgáltatására épül. Mosonmagyaróvár nagy részén a **lakófunkció a meghatározó**, amely kertvárosias karakterben, lakótelepekben, illetve lakóparkokban ölt testet. A lakhatási igények kielégítése miatt **folyamatos a lakásállomány bővülése**, amelynek mértéke az országos átlagot is rendre meghaladja. Mosonmagyaróváron **az eladásra kínált lakóingatlanok átlagos négyzetméterára a folyamatosan növekvő keresletnek köszönhetően jelentős mértékben emelkedett** az elmúlt években. A KSH adatai alapján 2020-ban Mosonmagyaróváron 341 használt lakást értékesítettek, amelyek átlagos értéke 22 millió Ft volt.

A város déli-délnyugati sávját az **ipari-gazdasági területek** foglalják el. A városi barnamezős területek fejlesztése folyamatos, jöllehet továbbra is vannak lehetőségek ezen a téren. Az önkormányzat által vezérelt barnamezős ipari terület átalakításának kiváló példája a MoWinPark, a Mosonmagyaróvári Innovációs és Kereskedelmi Park, amelyet 37 hektáron hoztak létre 2007 és 2009 között európai uniós támogatással (északi részén főként kiskereskedelmi beruházásokhoz, déli részén pedig vállalati telephelyeknek alkalmas területek vannak). Ezen felül a körülbelül 100 hektáros Mosonmagyaróvári Ipari Logisztikai Üzleti Park (MILÜP) 1999 óta működik ipari parkként a városban, területének nagy része egyelőre kihasználatlan (főként logisztikával és szállítmányozással foglalkozó vállalatok érkezését várják). A MILÜP és a MoWinPark teljesen közművesített telephelyeket biztosít az érkező beruházásokhoz. A MoWinParkban továbbá egy inkubátorház is működik.

IV.5.2.2. A településfejlesztés kihívásai

A **külterületek** jelentős részén a **szántóföldi művelés** meghatározó. Mosonmagyaróvár közigazgatási területének 58%-án folytattak szántóföldi gazdálkodást. **Erdőterületek** a Mosoni-Duna mentén, illetve a déli területeken találhatók; ezek a város területeinek 14,2%-át fedik le, s döntő részben lomblevelű erdők alkotják. A **Mosoni-Duna menti területek** tájhasználatára és struktúrája nagyobb diverzitást, mozaikosságot mutat, mint a síkság, amely homogén tájhasználatával, merev, egyenes vonalakkal tagolt. Az M1 autópálya és a vasútvonal szintén ezt a merev tájszerkezetet erősítik, míg a szabálytalan, kanyargó vízfolyások és az azokat kísérő vizes élőhelyek ezeket oldják. Az áthaladó főútvonalak, az autópálya és a vasútvonal fontos szerepet töltenek be a város életében, ugyanakkor szabdalják a tájat, jelentős hatást gyakorolnak környezetükre. Hasonló jelentőségük és hatásuk van az iparterületeknek, amelyek a területek 5%-át foglalják el. A bányatavak a közigazgatási terület 0,5%-ára terjednek ki, markáns elemei a tájnak.

Mosonmagyaróvár kedvező földrajzi elhelyezkedése, jó közlekedési kapcsolatainak köszönhetően a rendszerváltás óta dinamikus fejlődik. Ez egyrészt megmutatkozik a lakosok számának növekedésében, másrészt a betelepülő ipari, kereskedelmi vállalkozásokban is. Ezek a folyamatok azonban együtt járnak a zöldfelületek fogyásával, illetve a beépített, burkolt felületek növekedésével. A lakott területek, lakóparkok kiépülése elsősorban a Lajta torkolat környékén csökkentette a „városi zöldterületek” és a „sport-, szabadidő- és üdülőtérületek” kategóriába tartozó területek nagyságát. A kavics és homokbányák kialakítása és kitermelése szintén csökkentette a mezőgazdasági területek kiterjedését, ugyanakkor a vörösiszap tározók rekultivációjának köszönhetően összességében csökkent a bánya és lerakóhely kategória kiterjedése. Sajnálatos módon az erdők kiterjedése is csökkent kisebb mértékben.

A településen a beépített területek és a burkolt felületek magasabb aránya miatt a városi klíma legszembetűnőbb megnyilvánulási formája a városi hősziget jelenség. A burkolt felületek nappal jobban felmelegsznek, éjszaka pedig kisugározzák az elnyelt hőt, így magasabb napi középhőmérsékletet és – ami az emberi egészség szempontjából még lényegesebb – elhúzódó és mérsékeltebb éjszakai enyhülést eredményeznek. A városklíma-jellemzők – különösen nyári hőhullámok idején – komoly közegészségügyi kihívást jelentenek.

Az elmúlt években Mosonmagyaróvár lakásállománya folyamatosan bővült, 2021-ben 15.676 lakás volt a városban, 1641-gyel több, mint 2011-ben. A mosonmagyaróvári lakások döntő többsége magántulajdonban van, az önkormányzati lakásbérlemények aránya a lakásállományon belül 3,3%-ot tesz ki.

IV.5.2.3. A településfejlesztés területei

Mosonmagyaróvár kül- és belterületén is vannak közösségi használatú zöldfelületek. Ezek egy része zöldterületként szerepel a nyilvántartásokban, amely besorolás segít megőrizni ezen területek zöld funkcióját. Mosonmagyaróváron összesen **18 jelentősebb zöldterület** található. Jellege szerint: a Szigetközi Tájvédelmi Körzet védett erdője, helyi védelem alatt álló természetvédelmi terület (Wittmann Antal park, Háromtölgy), 3 intézménykert, 4 sírkert (kegyeleti park), 3 szabadstrand (2 a Mosoni-Duna mentén, 1 a Báger-tónál), 3 közkert, 2 parkerdő (Kiserdő, Rudolf-liget). Ezen felül a **lakóövezetekben számos park** található, amelyek az utóbbi években kerültek kialakításra. Több, korábban elhanyagolt zöldfelületen minőségi ugrás következett be felújításukkal, s több zöldfelületet **automata öntözőrendszerrel** is elláttak. Az új lakóövezetekben is kerültek kialakításra kisebb zöldterületek, pl. a Duna lakóparkban, SUN lakóparkban játszótérrel együtt. Egyedülálló a **panelos városrész növényzettel történő borítottsága**, amelyek gondozásában a lakók is aktívan részt vesznek.

A városban jelentős területet foglalnak el a **családi házas övezetek**, ahol a telkeken 50% vagy afeletti a zöldfelületek aránya. Ezek a területek pozitívan befolyásolják a település zöldfelületi arányát. Sajnos azonban a családi házas területeken is megfigyelhető a **zöldfelületek folyamatos szűkülése, fogyása**. A lakótelepeken is viszonylag kedvező zöldfelületi arányok alakultak ki napjainkra, hiszen itt a házak között, a parkolókon kívül parkok kialakítására is törekedtek, ahol az elmúlt évtizedekben jelentősebb faállományok tudtak kialakulni. Itt a kialakult zöldfelületek további csökkenése, beépítése, burkolása kevésbé jellemző. A lakóterületek közül a legkevesebb zöldfelülettel Magyaróvár belvárosban és Moson belvárosban a Szent István király út környezetében találkozhatunk.

Mosonmagyaróvár és szűkebb környezetének **közúthálózata alapvetően jó állapotban** van, az utóbbi években számos útszakasz esett át felújításon, illetve több neuralgikus csomópontot is átalakítottak. Ezzel párhuzamosan a **közúti forgalom jelentősen megnövekedett**, különösen a 86. sz. főúton, de a város egyéb főközlekedési útvonalai is egyre inkább leterheltek. A régóta tervezett elkerülő és tehermentesítő utak **létfajlagossága így egyre erősebb, megvalósításuk azonban még csak a tervezésnél tart**. A városon belül a **legnagyobb problémát jelenleg a parkolás** jelenti, mivel a 40 %-kal megnövekedett személyautó-állományra nagyságrendileg ugyanannyi parkolóhely jut, mint 10 évvel ezelőtt. A **közösségi közlekedéshez való kapcsolódás sem igazán jó**, pedig a perifériális elhelyezkedésű vasútállomás és autóbusz-pályaudvar megközelíthetősége indokolná a jobb kapcsolatokat. A vasútállomás környékén ugyan alakítottak ki P+R parkolókat (a régi buszmegálló helyén), de sokkal kevesebbet, mint amennyire igény mutatkozik. Az autóbusz-pályaudvar nem rendelkezik P+R-lehetőséggel. Ugyanez áll a kerékpáros megközelíthetőségre is: a vasútállomáson van – igaz, nem elegendő számú és megfelelő színvonalú – kerékpártárolási lehetőség, míg a buszpályaudvaron nincsen. A **kerékpárforgalmi hálózat** egyébként **kiterjedtnek mondható** a városban és

közvetlen környékén: több szomszédos településre is közvetlenül el lehet jutni kerékpárral. Ugyanakkor a városon belüli, főként a legforgalmasabb utak menti **kerékpárutak nem folytonosak**, ezek a hiányzó szakaszok nagyon megnehezítik a kerékpáros közlekedést. A **járdákat az önkormányzat folyamatosan újítja fel**, így az állapotuk is kielégítő. A gyalogos átkelőhelyek száma viszont alacsonyabb a kívánatosnál, ráadásul védelmük (jelzőlámpa, középső járdasziget) általában gyenge.

2020-ban **valamennyi városi lakás be volt kötve a közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba és a közcsatornahálózatba** is. A város **jelenlegi villamosenergia-ellátása teljesnek** tekinthető, nincs olyan terület, ahol a szolgáltatás nem elérhető. A város korszerű vezetékes termikus energiaellátását részben földgázellátással, részben távhőellátással biztosítják. 2020-ban a teljes lakásállomány mintegy 54%-a vette igénybe a földgázellátást, távhő-szolgáltatás pedig a lakások 22%-ában elérhető.

A Lechner Tudásközpont által fejlesztett Helyi Művi Értékvédelmi Kataszter adatai alapján Mosonmagyaróváron 281 helyi érték található 199 az építmény (épület és műtárgy), valamint 82 a szobor, képzőművészeti alkotás, utcabútor kategóriában. Mosonmagyaróvár épített öröksége a Győr-Moson-Sopron Megyei Értéktárban is szerepel. A város identitásában fontos szerepe van a környezeti értékeknek (például Szigetköz, Lajta folyó), a határok közelségének, a betelepülőknek, illetve vendégmunkásoknak, valamint az épített környezetnek (például vár, óváros, termálfürdő).

V. A VÁROS IRÁNYÍTÁSI ÉS MŰKÖDÉSI MODELLJE

V.1. Irányítási modell

Mosonmagyaróvár Önkormányzatának képviselőtestülete 14 tagú, amely 4 bizottságot hozott létre: Gazdasági és Városüzemeltetési Bizottság, Társadalmi Kapcsolatok Bizottság, Pénzügyi és Ügyrendi, valamint Szociális és Esélyegyenlőségi Bizottság. Az önkormányzat együttműködik a 4 nemzetiségi önkormányzattal (német, roma, szlovén és horvát).

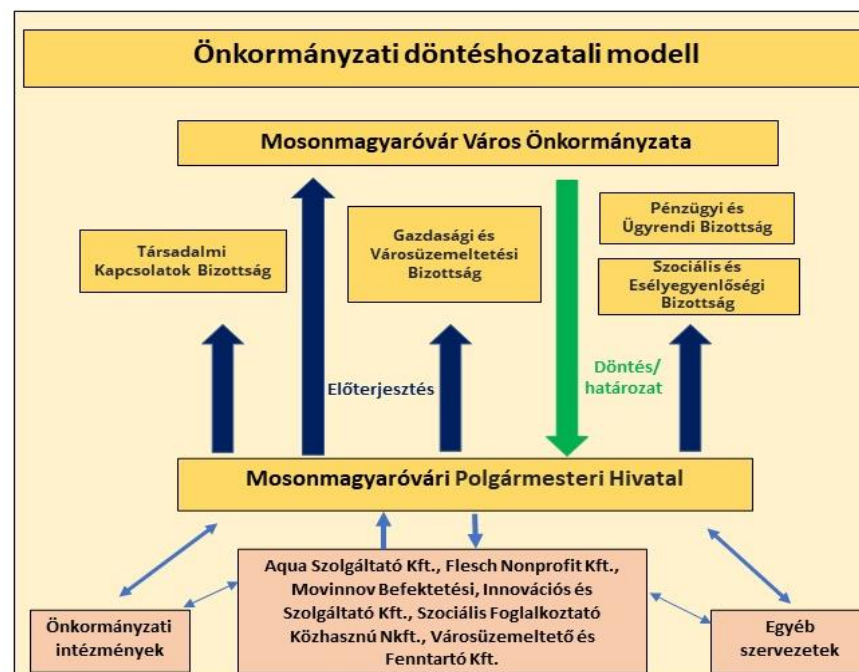
A stratégia elkészítése és megvalósítása kapcsán több bizottság is érintett, meghatározó szerepe a **Gazdasági és Városüzemeltetési Bizottságnak** van. A bizottság feladat és hatásköreit a Mosonmagyaróvár Város Önkormányzat Képviselő-testületének 33/2019. (XI. 22.) önkormányzati rendelete rögzíti, amely részletesen szabályozza Mosonmagyaróvár Város Önkormányzatának Szervezeti és Működési Szabályzatát. A bizottság állást foglal a várost érintő városfejlesztési, városüzemeltetés, környezetvédelmi kérdésekben, emellett átruházott hatáskörben döntési jogkörrel rendelkezik a pályázati felhívásokra benyújtandó pályázatok jóváhagyásában (különös figyelemmel az önkormányzati prioritásokra és a megvalósítandó projektcélokra).

Az egyéb bizottságok részt vesznek a szakágakat érintő ügyek szakmai előkészítésében: a **Pénzügyi és Ügyrendi Bizottság** biztosítja a különböző ügyekhez szükséges jogszabályi környezetet, ill. a törvényességi megfelelést, és a pénzügyi háttérrel, a **Szociális és Esélyegyenlőségi Bizottság**, valamint a **Társadalmi Kapcsolatok Bizottság** a lakosságot érintő ügyekért felel.

A **Mosonmagyaróvári Polgármesteri Hivatal** feladata az önkormányzat működésével, valamint a polgármester vagy a jegyző feladat- és hatáskörébe tartozó ügyek döntésre való előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok ellátása. Emellett a hivatal közreműködik az önkormányzatok egymás közötti, valamint az állami szervekkel történő együttműködésének összehangolásában.

A szervezet a Városvezetés mellett 8 egységből (Adó Osztály, Belső Ellenőrzés, Igazgatási Osztály, Mosoni Ügyfélszolgálati Iroda, Önkormányzati Osztály, Pénzügyi Osztály, Projekt Iroda, Városfejlesztési és Fenntartási Osztály), és a polgármester alá tartozó főépítészből áll.

V.1-1. ábra: Mosonmagyaróvár Önkormányzatának döntéshozatali modellje

A várost érintő stratégiai, fejlesztési kérdésekkel a hivatalon belül a **Városfejlesztési és Fenntartási Osztály** foglalkozik, emellett kiemelt szerepe van a Projekt Irodának, a főépítésznek, valamint a Pénzügyi Osztálynak. A stratégiai feladatok végrehajtásában közvetlenül az **Movinnov Befektetési, Innovációs és Szolgáltató Kft.** vesz részt. Ezen kívül még számos vállalat és önkormányzati költségvetési szerv lát el közösségi feladatköröket.

Az Önkormányzati Hivatali Portálon keresztül a felhasználók (lakosság, vállalkozások) számos helyi lakossági, ipari, kereskedelmi, szociális vagy adóügyet indíthatnak, az online űrlappal nem rendelkező ügyek esetén pedig az e-Papír szolgáltatást lehet igénybe venni.

V.2. Működési modell

Mosonmagyaróvár városának működtetése egy rendkívül összetett folyamat, amelyben szolgáltatást nyújtóként részt vesznek a város intézményei, a város tulajdonában lévő cégek, a nem (illetve nem kizárólag) városi fenntartásban működő intézmények, köztisztviselők és forprofit vállalkozások.

A humán közszolgáltatások terén több szereplő elégíti ki a helyi és környékbeli lakosok igényeit. Az egészségügyi és szociális ellátást a Mosonmagyaróvári ellátási körzet házi-, gyermek- és fogorvosai, a Központi Orvosi Ügyelet, az Országos Mentőszolgálat Mosonmagyaróvári Mentőállomása, a Kistérségi Egyesített Szociális Intézmény és a Család-és Gyermekjóléti Központ biztosítják.

Az óvodai és bölcsődei ellátást az önkormányzat által fenntartott 7 db óvoda, valamint a Mosonmagyaróvár Egyesített Bölcsődék Intézménye biztosítja. Az oktatási intézmények fenntartói a Győri Tankerületi Központ és a Győri Egyházmegyei Katolikus Iskolák Főhatósága.

A kulturális feladatokat a Futura Élményközpont és Rendezvényház, a Hansági Múzeum Mosonmagyaróvár továbbá a Flesch Nkft. által üzemeltetett Huszár Gál Városi Könyvtár, Flesch Károly Kulturális Központ, Fehér Ló Közösségi Ház látja el.

A **városfejlesztés és városüzemeltetés** komplex feladat, amelynek ellátásához több szereplő együttműködésére van szükség. A feladat ellátásban a kulcsszereplő az önkormányzat által alapított gazdasági társaság a Városüzemeltető és Fenntartó Kft., Movinnov Befektetési,

Innovációs és Szolgáltató Kft., Szociális Foglalkoztató Közhasznú Nkft., amelyek közszolgáltatási szerződés alapján látják el feladataikat.

Az ivóvíz ellátást, szennyvízelvezetést üzemeltetési szerződés alapján az Aqua Szolgáltató Kft. biztosítja. A közvilágításért az MVM ZRt. felelős.

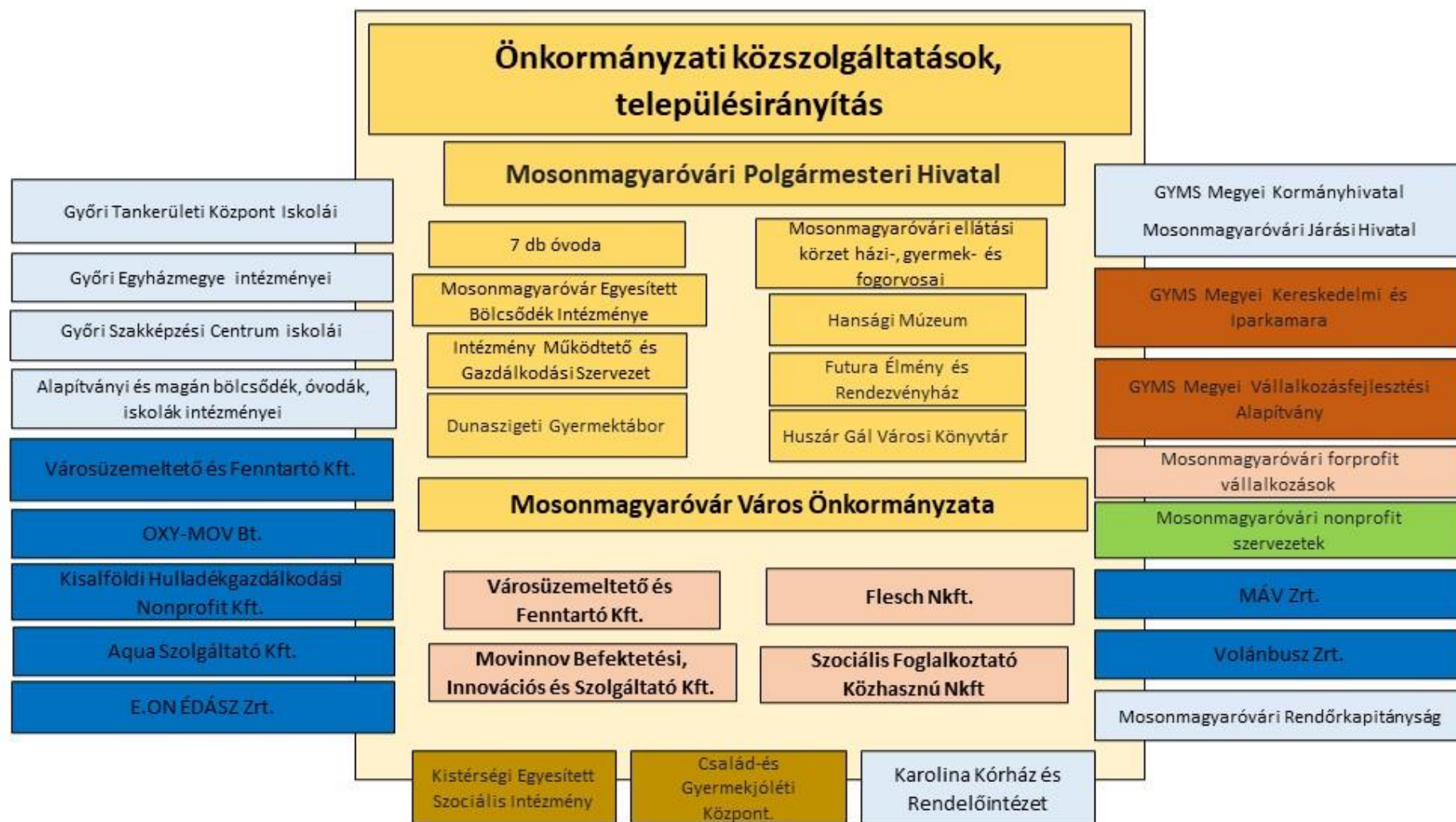
A hulladékgazdálkodási közszolgáltatást közszolgáltatási szerződés alapján a Városüzemeltető és Fenntartó Kft. biztosítja.

Összességében elmondható, hogy **Mosonmagyaróváron az önkormányzat a városi szolgáltatásokat saját fenntartású költségvetési szervezetekkel, saját alapítású, 100 %-ban önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságokkal, valamint magáncégekkel kötött közszolgáltatási szerződésekkel biztosítja.** Egyes területek esetében (pl. hulladékgazdálkodás, oktatás, egészségügyi-szociális ellátás), a helyi szolgáltatások számos környező településre is kiterjednek.

V.3. Várostérségi koordináció

Mosonmagyaróvár kiemelt szerepet tölt be a **Mosonmagyaróvári Térségi Társulásban**, tekintettel arra, hogy a társulás elnöke a város polgármestere. A Társulásnak kezdetektől tagja a Mosonmagyaróvári társulás 27 települése. A Társulás a szolgáltatásokat igény szerint biztosítja az egyes településeken, bizonyos szolgáltatások nem érintenek minden települést. A társulás működteti a Kistérségi Egyesített Szociális Intézményt, valamint a Család- és Gyermekjóléti Központot. A szociális feladatok mellett ugyanakkor település- és térségfejlesztési feladatokat is ellát a társulás Mosonmagyaróvár Város Önkormányzatával kötött feladatellátási megállapodás alapján.

V.3-1. ábra: Mosonmagyaróvár város működési modellje

VI.KOCKÁZATOK ÉS LEHETŐSÉGEK ÉRTÉKELÉSE

VI.1. Prosperáló város

Kockázat	Lehetőség
A város és várostérség gazdasága	
- A gazdasági fejlődés és a környezeti tényezők összeegyeztethetlensége - A város ágazati szerkezetének egyoldalúsága - A város telítődése, további iparterületek hiánya - A globális egészségügyi válsághelyzetek, járványok számottevő lokális negatív gazdasági hatásokat indukálnak - A gazdasági infrastruktúra fejlesztése lassú ütemben tud csak haladni - A globális gazdasági változásoknak (innovációk, új hálózatok, technológiaváltás) az élvonalhoz viszonyított eltávolító hatása érvényesül - A vállalkozói, fejlesztési együttműködések nem jönnek létre, nincs helyi vállalkozói ökoszisztéma	- A gazdasági infrastruktúra fejlesztése megfelelő, az igényekhez és a kihívásokhoz igazodó ütemben tud haladni - A globális közlekedés-földrajzi és geopolitikai helyzet változása felértékeli a térséget - A térség nagyfoglalkoztatójához / meghatározó ágazatához kapcsolódó vállalkozások megtelepedése - A városi és térségi nagyvállalatok az ágazati együttműködések, a hálózatosodás és az innovációk révén tovább erősödnek - Vonzó befektetési célpont - A város barnamezős területeinek a hasznosíthatósága - Összehangolt gazdaságfejlesztés, hálózati rendszerű gazdasági tevékenységek - Turisztikai fejlesztések
Humán erőforrások	
- A nagyobb munkaerő-vonzáskörzetek (pl. külföld) munkaerő elszívása továbbra is jelentős - Mennyiségi problémák a munkaerőutánpótlás tekintetében - A társadalmi modernizáció (a fogyasztói társadalom térnyerése, túlurbanizáció és zsúfoltság, elidegenedő társadalom, polarizálódó társadalom stb.) begyűrűzése kedvezőtlen helyi gazdasági hatásokkal járhat	- Munkaerővonzáskörzet-központ szerep további erősödése - A lakosság magas képzettségi szintje tovább emelkedik - A munkaképes korú lakosság magas digitalizációs szintje
Humán infrastruktúra és szolgáltatási mix	

Kockázat	Lehetőség
A KKV szektor alacsony infokommunikációs és számítástechnikai érettsége	- Az oktatási, képzési szerkezet a helyi gazdaságfejlesztést szolgálja, a várost tágabb térségi vagy országos vérkeringésbe is bekapcsolja - Az ipari – gazdasági területek és a meglévő vállalkozásfejlesztési szervezeti hálózat a fejlődés alapja lehet
Önkormányzati gazdálkodás	
A szabályozási környezet változása (jogszabályok, ösztönzők, ágazati politikák stb.) kedvezőtlenebb gazdasági környezetet teremt	- Az önkormányzat elegendő fejlesztési forrást, magántőkét tud a gazdaság fejlesztésére bevonni - Aktív pályázati tevékenység

VI.2. Zöldülő város

Kockázat	Lehetőség
Zöld hálózatok és klímaváltozás	
- Növekvő beépítettség, nő a burkolt felületek aránya - A városi zöld menetrend nem tud lépést tartani a kihívásokkal és a globális zöldülési folyamatokkal - A globális klímaváltozás begyűrűzése kedvezőtlen, fenntarthatatlan folyamatokat indít el helyben - A társadalmi modernizáció (a fogyasztói társadalom térnyerése, túlurbanizáció és zsúfoltság, elidegenedő társadalom, polarizálódó társadalom stb.) begyűrűzése gátolja a fenntarthatóság meghonosodását	- Folytatódnak a zöldítési programok és a hatékony, klímabarát energiagazdálkodás - A városi zöld menetrend lépést tud tartani a kihívásokkal és a globális zöldülési folyamatokkal - Kiépül / tovább erősödik a város zöld imázsa - A globális gazdasági változások (innovációk, új hálózatok, technológiaváltás) hatékonyan ösztönzik a helyi zöld átalítást - Klímaváltozási alkalmazkodási tervek kidolgozása
Közműrendszerek és energiagazdálkodás	
A túlzott beépítésekkel a lakóterületek csapadékvíz- és szennyvízelvezetési problémái előtérbe kerülnek	Folytatva az elmúlt évek energiahatékonysági és megújuló energia-felhasználásra irányuló fejlesztéseit, a megújuló erőforrások

Kockázat	Lehetőség
- A megújuló erőforrások hasznosítása nem helyben, nem megfelelő mértékben történik - Az energiatudatosság nem épül be kellőképpen a helyi szereplők működésébe	helyi hasznosítása megfelelő mértékű lesz - A csapadékvizek telken belüli összegyűjtésével, szikkasztásával, hasznosításával csökkenthető a közterületi csapadékvízvezetés terhelése - Az energiatudatosság a helyi szereplők jellemzőjévé válik
Zöld közlekedés	
A helyi közlekedésben nem a fenntartható közösségi közlekedési módok kerülnek előtérbe	A helyi közlekedésben a fenntartható közösségi közlekedési módokat előtérbe helyező beruházások, komplex közlekedési beavatkozások valósulnak meg
Környezet- és természetvédelem	
- A természeti ökoszisztémák károsodása - Zöldmezős beruházások előtérbe kerülése a barnamezős területek újrahasznosításával szemben - A szabályozási környezet változása (jogsabályok, ösztönzők, ágazati politikák stb.) kedvezőtlenebb fenntarthatósági körülményeket teremt - A gazdaság és a turizmus fejlődése a természetes ökoszisztémák rovására	- Alulhasznosított területek újrahasznosítása a zöldmezős beruházásokkal szemben - A gazdaság és a turizmus fejlesztése a természetes ökoszisztémák figyelembevételével

VI.3. Digitális város

Kockázat	Lehetőség
Lakosság digitális kompetenciája	
A társadalmi modernizáció (a fogyasztói társadalom térnyerése, túlurbanizáció és zsúfoltság, elidegenedő társadalom, polarizálódó társadalom stb.) begyűrűzése gátolja a digitalizációt,	- A munkaerő digitális felkészültsége lépést tart a digitalizációval - A helyi lakosok digitálisan egyre képzetebbé válnak - A társadalmi modernizáció (a fogyasztói társadalom térnyerése, túlurbanizáció és zsúfoltság, elidegenedő társadalom, polarizálódó társadalom stb.) begyűrűzése elősegíti a digitalizációt
Gazdasági szervezetek	
- A város ágazati szerkezetének digitális lemaradása - A digitális innovációk elkerülik a térséget - A vállalatok szűkkörű nyitottsága az Ipar 4.0-típusú fejlesztések iránt	- A digitalizáció által nyújtott lehetőségek minden gazdasági szereplő számára elérhetők - Az innovációs ökoszisztéma alapjai térségi szinten megtalálhatók - A globális gazdasági változások (innovációk, új hálózatok, technológiaváltás) hatékonyan ösztönzik a helyi digitális átalálást - Digitális platform létrehozása a gazdasági szervezetek számára
Humán közszolgáltatások, közlekedés, közművek	
- A közszolgáltatások, közintézmények digitalizációja lassú ütemben halad - A digitális szolgáltatások lassú ütemben jelennek meg - Az oktatási, képzési szerkezet a saját útját járja, nem, vagy nehezen befolyásolható - A köz- és közműszolgáltatások terén elmaradnak a digitalizációs beruházások - A munkaerő digitális felkészültségnek elmaradása	- Az oktatási, képzési szerkezet kedvezően, a helyi igények szerint alakul - A szabályozási környezet változása (jogsabályok, ösztönzők, ágazati politikák stb.) elősegíti digitális átalálást - Digitális közszolgáltatás fejlődése - A város közszolgáltatóinak digitális átalálása végbemegy - Smart city, smart grid projektek további megvalósulása
Környezet- és természetvédelem	
A környezet- és természetvédelem terén elmarad a digitális megoldások alkalmazása	Digitális megoldások alkalmazása a környezet- és természetvédelem területén (smart city, smart grid)

VI.4. Megtartó város

Kockázat	Lehetőség
Társadalom, esélyegyenlőség, civil élet	
- A külföld munkaerő-elszívó hatása tovább erősödik - Nyugdíj előtt állók számának növekedése, az előregedés folytatódása - Az előregedő társadalom miatt az egészségügyi és szociális intézményekre nehezedő nyomás nő - A klímaváltozás – különösen a hőségnapok számának növekedése – negatívan hat az előregedő lakosság egészségi állapotára - Alacsony státuszú népesség arányának növekedése - A degradálódott, szlömösödött területek leszakadása tovább nő - Társadalmi polarizáció növekedése - Az újonnan betelepülők integrációjának elmaradása	- A lakosságszám növekedése tovább folytatódik - Helyben elérhető, versenyképes munkahelyek - Fiatalok és munkaképes korúak helyben tartása - Foglalkoztatási központi szerepkör további erősödése - Egészségügyi, szociális és oktatási hálózat erősítése - Magas színvonalú aktív kikapcsolódási, sportolási lehetőségek biztosítása a város és térsége számára - Komplex egészségmegőrzési és fejlesztési programok - Komplex programok megvalósítása a leszakadó társadalmi rétegek felzárkóztatására
Szolgáltatások elérhetősége, szociális gazdaság	
- Az intézményi ellátottság nem tud lépést tartani a növekvő lakosságszámmal - A helyi szolgáltatási mix nem tud lépést tartani az igényekkel,	- Minőségi szolgáltatások - Az új típusú szövetkezők támogatása - Civil szervezetek aktív jelenléte

VI.5. Kiszolgáló város

Kockázat	Lehetőség
Településfejlesztés, településrendezés, területhasználat	
- A városi fizikai infrastruktúra-fejlesztése nem tud megfelelő ütemben haladni - A településfejlesztés és a természeti környezet konfliktusainak nem megfelelő kezelése a szabályozási rendszerben	- Városi alközpontok kialakítása - Forgalomcsillapítás - Aktív turisztikai szerepkör erősítése - A településfejlesztés és a természeti környezet konfliktusainak kezelése a megfelelő szabályozás által

Kockázat	Lehetőség
Épített környezet, városi hősziget-hatás	
- A város felfalja (beépíti) a zöld, érintetlen területeit - Az épületfelújítások és korszerűsítések elmaradásával az épített környezet egyre inkább degradálódik - Zöldterületi fejlesztések elmaradása - A városi mikroklima kedvezőtlenül alakul (hőszigetek, betonfelületek) - Szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett területek alacsony komfortossága, elmaradott műszaki-infrastrukturális állapota	- Összefüggő zöldfelületi rendszer klímaálló kialakítása - A városi mikroklima kedvezően alakul (zöldülés, vízfelületek)
Táji és természeti adottságok, zöldfelületi rendszer	
- Intenzívebb, tájképi szempontból kevésbé értékes területhasználat kialakulása - Zöldmezős beruházások előtérbe kerülése - A város területén átmenő patakok, vízfelületek ökológiai állapotának romlása, parti sávjuk beépítése, villámárvizek kockázatának növekedése - A védett területek beépülése	- A város élettel tudja megtölteni és igény szerint bővíteni tudja a zöld, érintetlen területeit - Alulhasznosított területek előtérbe helyezése - Az intenzív turizmus és a természetvédelmi elvek szem előtt tartása - Fásított területek további növekedése, fásítási és zöldítési programok folytatása - Lakossági igény a zöldfelületi fejlesztésekre, karbantartásokra - Egységes, összefüggő zöldfelületi rendszer kialakítása
Közlekedés, közműhálózatok	
- A város közszolgáltatói nem tudják követni az igényeket - A közösségi közlekedés nem nyújt versenyképes alternatívát, ezért magas a gépjárműhasználók aránya, ami környezeti károkat okoz - Egyre növekvő és egyenlőtlen közúti forgalmi terhelés	- Fenntartható közlekedési módokat előtérbe helyező beruházások megvalósítása - Csapadékvízvezető rendszer kiépítése, fejlesztése